¶ Multorum vocabulorū equiuocorum interpretatio magistri Johannis de garlandia grammatico et latini cupido permaxima necessaria. Londonijs impressa per Wynandum de Worde/hac in vrbe in parrochia sancte brigide in vico anglice nūcupato (the fletestrete) sub interlignio solis aurei commorantem.

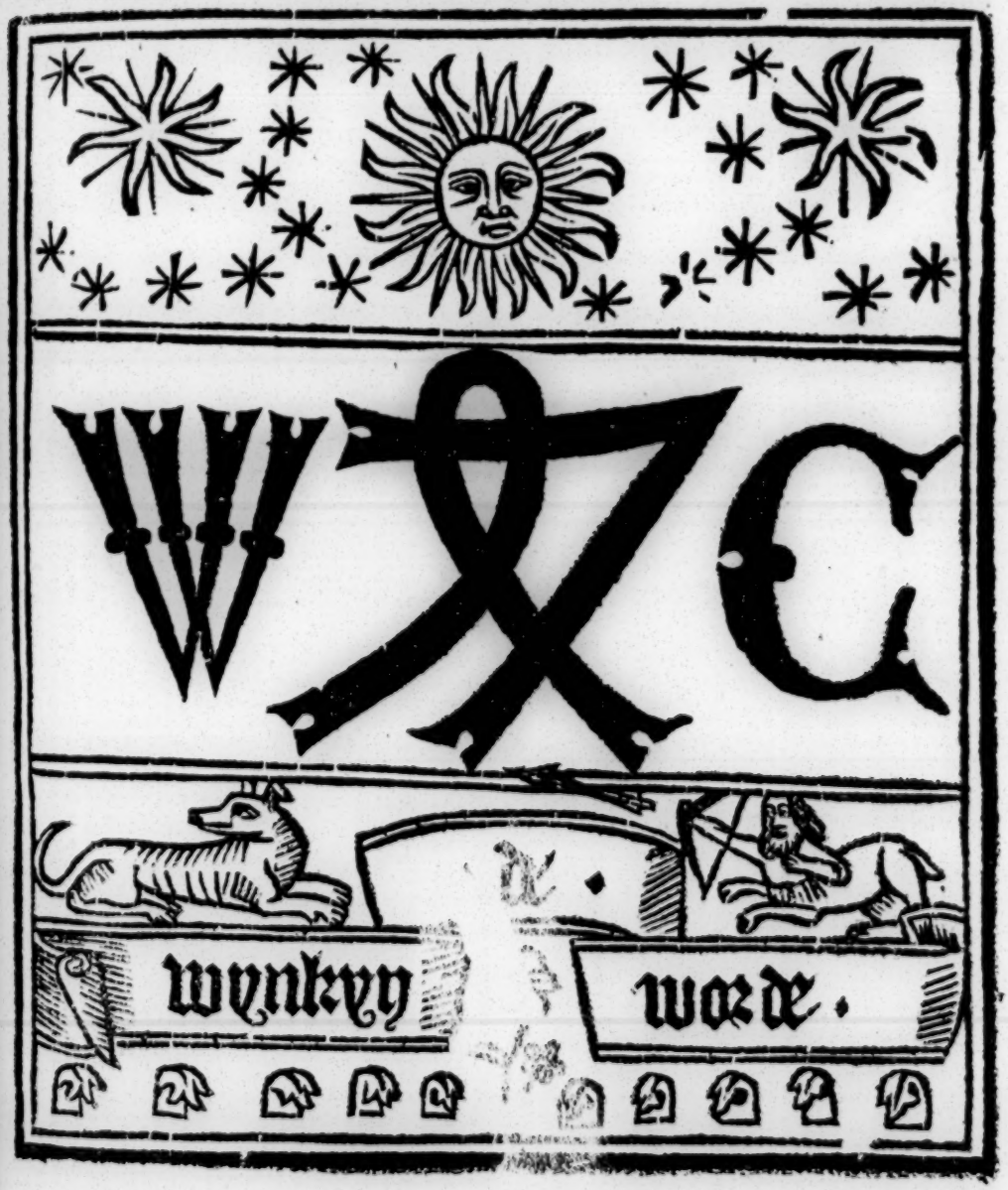

Johānis de garlādia.

augustus

AUgustus ti/to/cesar vel mensis habeto? Augustus/tus/tui. vult diuinatio dici
Mobile cum fiat augustus/mobile signat
Augeo dat primū: dant gustos auisq; secundum

¶In superiori libro tractauit autor de synonymis: quibus sufficienter fm ordinem alphabeti tractatis. In isto secūdo libro suo ⁊ vltimo de equocatione nominū ⁊ verboꝝ/aliarumq; partium orationis eodem ordine (qui superius est seruatus) intendit plenius edocere. In primo igitur agit de equiuocatione hui⁹ dictionis Augustus dicens q; plura significat. Sed qz fm diuersam significationem illius declinatio variatur, docet autor primo eius declinationem: qua cognita eius significatio facilius cognoscetur ¶Ponit ergo differētiam inter augustus qō est secunde declinationis noim. et augustus quod est quarte declinationis noim: ambo tamen substantiua. Et Augustus/ta/tum. tam prime q; secunde declinationis: et est adiectiuum. Dicens q; hic Augustus/ti/to. secunde declinationis, fuit quidam imperator romanoꝝ sic dictus ab augeo/ges quia post victoriā obtentam ab hostibus quos deuicit Antonium videlicet ⁊ cleopatrā mutipliciter auxit rempublicam. Unde tanta prerogatiua meruit dignitatis extolli, q; ipse et quilibet imperator post eum suo nomine sencretur. Unde sic scribitur imperatori semper Augusto. Uel deo quia quilibet imperator vocatur Augustus. quia auget rempublicam: vel habet siue haberet voluntatem augendi.

¶Item Augustus eusdē declinationis scē vocatur quidā mensis (anglice the moneth of August) quia in eo mense augentur fructus. Uel qz in illo mense natus fuerat ille imperator. Uel quia in illo mense de hostibus triumphauit: qui mensis ante vocabatur Sertilis. qz est sextus mensis ab imbre. id est a Martio. sicut september dicitur septimus ab imbre: et sic de ceteris.

¶Hic Augustus tus/tui. quarte declinationis est quedam species diuinationis (anglice wytchecrafte) facta per augustū auū: quādo aliquis predicat futura per garritum auium. Solebant enī antiquitus escam spergere gallinis / et in gustu et acceptione illius esce solebant capere diuinationem: que Augustus dicitur. Et tunc componitur de hoc nomine auis/is. et hic gustus/tus/tui (anglice a taast). Unde augustus: quasi auis gustus.

¶Augustus/ta/tum. id est hic et hec nobilis: et hoc le. Ouidius. Uor precor augustas pro me tua molliat aures. Et etiam iunc componitur ab aue ⁊ gustus: quia solis nobilibus licuit olim gustare aues. Et tunc comparatur Augustus/augustior/augustissimus. ¶Construe. Augustus cesar vel mensis. i. existens cesar vel mensis/habeto. i. habeat ti/to. istas inflectiones. ti/in genitiuo: ⁊ to/in dtō. Augustus in nominatiuo. Uel sic potest exponi. O tu cesar vel o tu mensis: habeto. i. habe. augustus. i. hoc nomen augustus faciens ti/in genitiuo: et to/in datiuo. sed michi prior cōmentio magis placet. Scōm versum sic construe. Augustus faciens tus/[illegible] tui/in datiuo. vult dici diuinatio. i. quedam species diuinationis [illegible] per gustū auū. Tertiū versum sic construe. Et cum augustus fiat. i. sit [illegible] mobile. i. adiectiuum sic declinatur. Augustus ta/tum. signat. i. signifi[illegible]bile. i. illud quod hic et hec nobilis et hoc nobile. significat. ¶Augeo dat. [illegible] Construe. augeo. i. hoc verbū augeo/auges/auxi/augere. dat primum [illegible]gustum. i. augustus qñ idē est qō imperator cesar/vel mensis. id est deri[illegible]ur de augeo. Gustus qz p et ⁊ auis dant fm augustū. i. augustus qñ idem est [illegible] diuinatio/vel qñ est nomē adiectiuum: tunc componitur de hoc nomine [illegible] et gustus/tus/tui.

Equiuoca Magistri

Aura:aer

Aura/fauor/splendor/flatus dicatur et aer:

¶ Hic ponit autor equiuocationē in ista dictione hec aura re. Dicens q equiuocatur ad quattuor. ¶ Aura idē est q fauor. Unde Lucanus. Totis populariby auris ipelli. auris. i. fauorib⁹. Et Alan. in anticlaudiano. Populari deditus aure. aure populari. i. fauori populari. Et aura idē est qđ splendor oris. Uñ Uirgilius. Per ramos aura refulsit. Et aura est flatus. Unde Uirgilius. Leuis ad flāmans grādior aura negat. Ouid. Se dimisit i auras. ¶ Cōstrue sic. Aura dicat fauor z splēdor z sic de alijs. Et dr aura de hic aer aeris.

Abacus

Est abacus mensa/metrum/capitale columne

¶ Hic autor agit de equiuocatione istius dictionis abacus: dicens q equiuocatur ad tria: qr idē est q mensa marmorea sup quā antiqui solebāt cōuiuijs et in cenis ponere ciphos argenteos et cupas aureas. que quidē ex quis apud veteres fiebat de marmore: apud modernos fit de alijs lapidibus siue de lignis artificiose cōiunctis (et vocat anglice a cupborde) ¶ Uel abacus est mēsa super quā geometri solebant figuras depingere/puluere glauco vel viridi superiecto. Item abacus est metrū. i. numeratio vel circulus innumeroz continens decem circulos: ita q vnus circulus semper decuplat alterū. In primo circulo est vnitas. In secundo decem. In tercio centum. In quarto mille. In quinto decem milia. In nono centū mille milia. In decimo z vltimo milleties mille milia. Et talis decuplatio vocatur abacus. Et deriuat de hic abax abacis penul. corpta in genituo scōm Priscianū: z interpretat decem. ¶ Itē abacus est saxum quadratū quod super columnas marmoreas ponitur (anglice the heedstone of the pyller. ¶ Cōstrue. Abac⁹ est mensa/z est metrū: vt supra diximus. et capitale supple saxum capitale columne.

Acus hoc.

acus hec.

Hec acus stibulum/calamistrum/fibula/rome
Poztula/ruricole stimulus/pugioq; draconis
Hoc acus est palea sutozibus hec acus apta
Hoc aceris facit: sed acus dabit hec genitiuo.

¶ Hic autor dicit q hoc nomē acus est equiuocū ad plura. Deinde dicit q est hec acus cus. et hoc acus aceris. et sedz istā diuersitatē gnis diuersam habet significationē et diuersā declinationē. Nam hec acus cus. est quarte declinationis/z est equiuocū ad sex. Nam idem est qđ stibiū bij. qđ est quoddā vnguentum quo mulieres z meretrices solent vngere facies suas. vt sic appareant illas intuentibus albiores (anglice rasche.) Uel vocat ceruſa quā apothecarij vendunt. ¶ Et hec acus est calamistri. z est quoddā instrumentū ferreum quo crines crispant. Unde versus illud quo crines crispant sit calamistrū. ¶ hec acus est quedā parua porta rome stricta et arta nimis. Uñ euāgelica. Difficilius est diuitē intrare in regnū celoz q̄ camelū trāsire p foramē acus id est illius stricte porte. Unde Iuuencus in carmine paschali. Nāq; foramen acus sicut trāsire camelus. Uel embrio pro mole nequit sic diues opima. Fertulitate tumens tñ nō posse adire Celicus regni ducentem ad limina callem. ¶ Itē hec acus: est fibula (anglice a nedle) dr a suo suis ere (anglice to sowe) et est proprie illud quo sutores qđuū sotulares: sed his ponit p oī instrumēto

quo aliquid consuitur: siue sit calceus. id est sotularis: siue pannus vel vestis ¶ Hec acus/cus/cui. est stimulus ruricole (anglice a gods pryk) quo pungun tur boues qui nolunt trahere. ¶ Est pugio. i. stimulus drachonis. (anglice a stynge of a serpente). vel cuiuscumq; alterius siue sit serpentis siue muscę: dū modo pungit. et dicitur etiam pro illo quo stimulantur boues: et pro stimulo apis et cuiuslibet muscę sic pungentis. Unde psal. Tu deiecto mortis aculeo id est tormento mortis superato. ¶ Hoc acus. ꝛc̄. Hic ponit differētiam inter hoc acus hec acus. dicens q; hoc acus est palea. i. purgamentum annone (anglice a chaffe) Unde Uarro. Acus substernendum est gallinis pturientibus. Et hec acus est illud cū quo suitur (a nydle). ¶ Hoc aceris. ꝛc̄. Hic dicit q; hoc acus facit aceris in gō: ꝛ est tertie declinationis. Et hec acus facit acus in genitiuo: et sic est quarte declinatio. ¶ Construe. Hoc acus est stibium. ꝛc̄. Hoc acus est palea. i. purgamētū annone. hec acus est apta sutoribus. i. omnibus qui suut vel consuunt. hoc. i. qñ acus declinatur per hoc: tunc facit aceris in genitiuo. hec. i. qñ declinatur per hec. tunc dabit acus in genitiuo.

Est acies belli/cultelli/visus ocelli:

acies/ciet

¶ Hic autor ponit equiuocationē huius nois hec acies: et. dicēs q; equiuocat ad tria. Nam acies est exercitus belli (anglice the fronte of the fore warde of a batell) Et ōr de acuo/is. eo q; armis acutis armatus eat ad bellum. Unde Staci⁹ thebaidos. Primo fraternas acies alteraq; regna. ꝛc̄. Acies est sum mitas vel acumen cultelli: qz acuta est. Uñ Prudētius in psichomatia. Ereą sed cocto calsa formata metallo. Tantūmodo percussa refert aciēq; rotundit aciem. i. acumen gladij: vel ferrū lācee. ¶ Est acies visus oculoꝝ. Claudian⁹ Sustinuitq; nobiliorꝝ diē acie. i. visu. Boeti⁹ de ꝓsola. li. p̄mo. Cuius acies la chrymis diuersa. i. visus. ¶ Construe. Acies est belli. i. exercitus/turma/ala belli/et est acumen cultelli/et est visus ocelli. i. oculi.

Acer et indomitus/seuus veloꝝ/et acerbus

acer.

¶ Hic autor docet q; hoc nomē acer est equiuocū ad quattuor. Et ōr hic acer hec acris ꝛ hoc acre. de acuo/is. ¶ Item acer. i. indomitus (anglice vnchastyd/or vnreclemet/or wylde) Uñ ōr. Illic erat acer achilles. i. fortis ꝛ indomi tus. ¶ Acer. i. seuus/a/um (anglice cruell/or fell) Uñ ōr. Acri animo insurre xit in me. i. seuo vel crudeli animo. ¶ Acer. i. veloꝝ (anglice swyfte) Uñ ōr. Iste equus est acer pedibus. i. veloꝝ. ¶ Acer. i. acerbus/amarus. anglice bytter. vt sunt fructus immaturi. Benedictū. Poma immaturata sunt acria. i. acer ba. ¶ Dicitur etiam acer arbor quę apud veteres in precio fuit. Inde dicta est mensa acerina. i. ex tali ligno.

Dicitur ala phalanx [illegible]/parsq; volucris

ale/ale
acella

¶ Autor hic docet de equiuocatione [illegible] nois ala/le. dicēs. q; equiuocat ad tria. Nā idē est q; phalanx militū. i. [illegible] vel societas militū: qz sicut gallina pullos suos ptegit alis suis: sic milites [illegible] suis cooperiūt ꝛ ptegunt pedi tes ab hostib⁹. Lucanus. Tu discute [illegible] alas. i. phalāges vel turmas mi litū. Ala. i. acella. i. illa ꝓcauitas q̄ est sub [illegible] anglice an armehole. Ho ratius epi. Ne forte sub ala falciculū portes. [illegible] ala. i. sub acella. ¶ Ala le est pars volucris: vt ibi. quēadmodū ꝛ gallina [illegible] pullos suos sub alis. Et

Equiuoca Magistri

Aura:aer **Aura/fauor/splendor/flatus dicatur et aer:**

¶Hic ponit autor equiuocationē in ista dictione hec aura re. Dicens q equiuocatur ad quattuor. ¶Aura idē est q fauor. Unde Lucanus. Totis popularibus auris ipelli. auris. i. fauoribꝰ. Et Alan. in anticlaudiano. Populari deditus aure. aure populari. i. fauori populari. Et aura idē est qđ splendor oris. Uñ Virgilius. Per ramos aura refulsit. Et aura est flatus. Unde Virgilius. Leuis ad flāmans grādior aura negat. Ouid. Se dimisit i auras. ¶Cōstrue sic. Aura dicat fauor ꝛ splēdor: ꝛ sic de alijs. Et dr aura de hic aer aeris.

Abacus **Est abacus mensa/metrum/capitale columne**

¶Hic autor agit de equiuocatione istius dictionis abacus: dicens q equiuocatur ad tria: qr idē est q mensa marmorea sup quā antiqui solebāt cōmuijs et in cenis ponere ciphos argenteos et cupas aureas. que quidē ex quis apud veteres fiebat de marmore: apud modernos fit de alijs lapidibus siue de lignis artificiose cōiunctis (et vocat anglice a cupborde) ¶Uel abacus est mēsa super quā geometri solebant figuras depingere/puluere glauco vel viridi superiecto. Item abacus est metrū. i. numeratio vel circulus innumeroꝝ continens decem circulos: ita q vnus circulus semper decuplat alterꝝ. In primo circulo est vnitas. In secundo decem. In tercio centum. In quarto mille. In quinto decem milia. In nono centū mille milia. In decimo ꝛ vltimo millesies mille milia. Et talis decuplatio vocatur abacus. Et deriuat de hic abax abacis penul. corpta in genitiuo scōm Prisciānū: ꝛ interpretat decem. ¶Itē abacus est saxum quadratū quod super columnas marmoreas ponitur (anglice the heedstone of the pyller. ¶Cōstrue. Abacꝰ est mensa/ꝛ est metrū: vt supra diximus, et capitale supple saxum capitale columne.

Acus hoc. **Hec acus stibulum/calamistrum/fibula/rome**
acus hec. **Poztula/ruricole stimulus/pugioqꝫ draconis**
Hoc acus est palea sutoribus hec acus apta
Hoc aceris facit: sed acus dabit hec genitiuo.

¶Hic autor dicit q hoc nomē acus est equiuocū ad plura. Deinde dicit q est hec acus cus. et hoc acus aceris. et sedz istā diuersitatē gñis diuersam habet significationē et diuersā declinationē. Nam hec acus cus. est quarte declinationis/ꝛ est equiuocū ad sex. Item idem est qđ stibiū bij. qđ est quoddā vnguentum quo mulieres ꝛ meretrices solent vngere facies suas. vt sic appareant illas intuentibus albiores (anglice trasshe.) Uel vocat ceruſa quā apothecarij vendunt. ¶Et hec acus est calamistri. ꝛ est quoddā instrumentū ferreuz quo crines crispant. Unde versus illud quo crines crispant sit calamistrū. ¶Hec acus est quedā parua porta rome stricta et arta nimis. Uñ euāgelicū Difficilius est diuitē intrare in regnū celoꝝ qꝫ camelū trāsire p foramē acus id est illius stricte porte. Unde Sedulius in carmine paschali. Nāqꝫ foramen acus sicut trāsire camelus. Q; embrio pro mole nequit sic diues opima. Fertilitate tumens tñ nō posse adire Celicas regni ducentem ad limina callem. ¶Itē hec acus: est fibula (anglice a nedle) ndr a suo suis ere (anglice to sowe) et est proprie illud quo sutores consuūt sotulares: sed hic ponit p oi instrumēto

quo aliquid consuitur:siue sit calceus.id est sotularis:siue pannus vel vestis ¶Hec acus/cus/cui.est stimulus ruricole(anglice a gods pryk)quo pungun tur boues qui nolunt trahere. ¶Est pugio.i.stimulus drachonis,(anglice a stynge of a serpente).vel cuiuscumq; alterius siue sit serpentis siue muscę:dū modo pungit.et dicitur etiam pro illo quo stimulantur boues:et pro stimulo apis et cuiusib et muscę sic pungentis.Unde psal.Tu deiecto mortis aculeo id est tormento mortis superato. ¶Hoc acus.ūs.Hic ponit differēt iam inter hoc acus hec acus.dicens q; hoc acus est palea.i.purgamentum annone(an glice a chaffe)Unde Uarro.Acus substernendum est gallinis pturientibus. Et hec acus est illud cū quo suitur(a nydle). ¶Hoc aceris.ris.Hic dicit q; hoc acus facit aceris in gō:r est tertie declinationis.Et hec acus facit acus in ge nitiuo:et sic est quarte declinatio. ¶Construe.Hoc acus est stibium.ris.Hoc acus est palea.i.purgamētū annone.hec acus est apta sutoribus.i.omnibus qui suut vel consuunt.hoc.i.qñ acus declinatur per hoc:tunc faciet aceris in genitiuo.hec.i.qñ declinatur per hec.tunc dabit acus in genitiuo.

Est acies belli/cultelli/visus ocelli: — acies/ciel

¶Hic autor ponit equiuocationē huius nois hec acies:ei.dicēs q; equiuocat ad tria.Nam acies est exercitus belli(anglice the fronte of the forewarde of a batell)Et ūr de acuo/is.eo q; armis acutis armatus eat ad bellum.Unde Staci⁹ thebaidos.Primo fraternas acies alteraq; regna.ūm.Acies est sum mitas vel acumen cultelli:qz acuta est.Uñ Prudētius in psichomatia.Ærea sed cocto cassa formata metallo.Tantūmodo percussa refert aciēq; rotundit aciem.i.acumen gladij:vel ferrū lācee. ¶Est acies visus oculoꝝ.Claudian⁹ Sustinuitq; nobilior diē acie.i.visu.Boeti⁹ de ꝓsola.li.ꝑmo.Cuius acies la chrymis diuersa.i visus. ¶Construe.Acies est belli.i.exercitus/turma/ala belli/et est acumen cultelli/et est visus ocelli.i.oculi.

Acer et indomitus/seuus velox/et acerbus — acer.

¶Hic autor docet q; hoc nomē acer est equiuocū ad quattuor.Et ūr hic acer hec acris r hoc acre.de acuo/is. ¶Item acer.i.indomitus(anglice vnchasty sed/or vnreclemet/or wylde)Uñ ūr.Illic erat acer achilles.i.fortis r indomi tus. ¶Acer.i.seuus/a/um(anglice cruell/or fell)Uñ ūr.Acri animo insurre xit in me.i.seuo vel crudeli animo. ¶Acer.i.velox(anglice swyfte)Uñ ūr.Iste equus est acer pedibus.i.velox. ¶Acer.i.acerbus/amarus.anglice bytter. vi sunt fructus immaturi.Benedicūt.Poma immaturata sunt acria.i.acer ba. ¶Dicitur etiam acer arbor que apud veteres in precio fuit. Inde dicta est mensa acerina.i.ex tali ligno.

Dicitur ala phalanx [illegible]/pars q; volucris — ale/ale acella

¶Autor hic docet de equiuocatione [illegible] noīa ala/le.dicēs.q; equiuocat ad tria.Nā idē est q; phalanx militū.i.[illegible] vel societas militū:qz sicut gallina pullos suos ptegit alis suis:sic milites [illegible] suis cooperiūt r ptegunt pedi tes ab hostib⁹.Lucanus.Tu discurr[illegible].i.phalāges vel turmas mi litū.Ala.i.acella.i.illa pcauitas q̄ est sub [illegible] anglice an armehole.Ho ratius epi.Ne forte sub ala falciculū p[illegible].i.sub acella. ¶Ala le est pars volucris:vt ibi.quē admodū r gallus [illegible]gat pullos suos sub alis. Et

derivatur ala ab alo/alis.id est nutrire. ¶Hec phalanx/gis.id est comitiua/ societas militum/turma. Et potest scribi cum f/siue ph/sic falanx: quia greci vbi scribunt ph/nos scribere possumus f/ad latinam declinationem. ¶Hec acella/le. Hec volucris/cris.media correpta semper in prosa cuius possit hic p duci in metro: vt hic in versu.

Altus Est altum sublime bonum subtile profundum
Est altum longum nutritum dicimus altum

¶Hic docet autor qt significationes habet altus/ta/tum.dicens q sex. Nam altus ta/tum.est idem q hic et hec sublimis et hoc me. Unde Ouidius. Jupiter ex alta periuria ridet amantū.i.deridet periuria. ¶Et altus/ta/tū.i.bonus/na/ tum. Unde iste homo est alta fame.i.bone fame. Itē altus idē est q subtilis. (anglice sutyll) vt magister est alte scientie.id subtilis scientie. Et idem est q profundus da/dum.vt in paruo doctrinali. Stultus qui puppim sine remige ducit in altum.i.in mari. ¶Altus/ta/tum.est longus/ga/gnm. Ut iste homo est altus.i.longus. ¶Et hic nota q differentia est inter altitudinem hois/et longitudinem: quia altitudo hominis est ipsa densitas que est inter pectus et dorsum hominis. Sed longitudo est illa quantitas que est in vertice capitis vsq; ad plantam pedis. Et hoc expresse inuenitur in libro Augustini de ciuita te dei. Item altus/ta/tum. potest esse participium preteriti temporis ab hoc verbo alor/eris/altus sum/vel alitus sum/ali.et tunc idem est q nutritus/ta/ tum.et fm illam significationem dicitur. Iste est altus in domo reg.s/altus. id est nutritus.ab alo/alis venit pro quacunq; significatione.

Alūnus Est qui me nutrit et qui nutritur alumnus
Hospes Sic qui suspicior et qui me suspicit hospes
Uector Est etiam vector qui vehit et vehitur.
Spoliuz Est etiam spolium spoliantis et spoliati
Uulnus. Uulnus agentis erit/vulnus dic et patientis

¶Hic docet autor equiuocationē istius dictiōis alūnus que cōuocat ad duo qr alūnus est ille q nutrit aliquē/et etiā alūnus est ille q nutrit. Et post illam equiuocationē ex indecenti cū affinitatis significationis loquit autor de istis dictionibus hospes/vector/spoliū/t vulnus propter generalem significationē quā habent inter se.nō qr incipiāt ab ista lra V. Generalis significatio inter istas dictiones est q possunt actiue vel passiue tum. Actiue: vt alūnus est ille q alit. Passiue: vt alūnus est ille qui alitur. hospes est ille qui recipit aliquos in hos- pitium suum: t etiā est ille qui recipit [illegible] ¶Uector est portitor.i.ille qui vehit. id est portat aliq̄d.et etiā est ille qui [illegible].portat. ¶Spoliū est illud qō au fert ab aliquo per vim. Et [illegible] illi° q expoliat cū illius q expoliat. Et vulnus est illius q intulit [illegible] illius cui infert. ¶Alūnus ab alo/alis. lui/lere/altū/tu.p sincopē in [illegible] hic altor/oris.vel hic altor/oris.ꝑbalia id est nutritor.t altrix vel [illegible] et hec hospes/tis.ꝑponitur de hostium t peto/tis.vñ hospes quasi hostis petēs.i.hostiū petens. Et inde hec hospita/te. et hospitus /ta/tum.quod componitur in hospitus/in hospita/tum. id est non hospitus. Sed in his omnibus [illegible] augentur nisi in illa significatione quem a

in quocunq; casu sit in vtroq; numero inuenitur terminare. Inuenit ergo nominatiuus vocatiuus et ablatiuus singularis in feminino genere: et nominatiuus accusatius et vocatiu⁹ plurales in neutro genere scz hospita ⁊ ihospita ¶ Hic vector toris. nomen verbale. Et formatur a primo supino huius verbi veho is. vectum tu. u mutata in or/fit vector. et tunc vector est ille qui vehit. Sed vector quando est ille qui vehitur tunc formatur a primo supino huius verbi veho ris. vectum tum in or fit vector. scz quosdam. Sed si sic tūc essent infinita verbalis consimilis significationis. Hoc spolium lij. dicitur a spolio/as aui are. Spolia ꝓprie dicuntur ille res que sunt arrepte ab hostibus in fugam conuersis. Itē ispolia sunt priuatorum exuuie ducū et ducū. Hoc vulnus. eris. de vro ris vsi vstū in supino. et dr̄ plaga corporis qō ferro vel fuste vel lapide fit. quia vrit patientē. vel dicitur a vulnero quia infertur. et est sicut dictum agentis: vt ibi. Vulnus ab ore trahit. i. ferrum vulnificum. et sic patet q; ponitur in significatione actiua. ¶ Construe. Qui suscipior. ꝛc. Ego qui suscipior scilicet ad hospitium est hospes: et ille qui me suscipit in hospitium est hospes. Ceteri versus sunt satis plani.

Antes et ꝓstantes trahit antes: filius antes — antes.

¶ Hic ponit autor equiuocationē in hac dictione antes: dicēs q; equiuocatur ad tria. Nam antes sūt extremitates que tempore verno amputant (anglice hangynge braunches of vynes) que ventor abscidit. et declinatur in plurali numero hi antes. Genitiuo horum antium. Item antes est proprium nomen cuiusdam viri. Et antes est genitiuus casus: et declinatur hec ante. Genitiuo huius antes. Dativo huic ante. et est proprium nomen mulieris: et est prime declinationis grecorum sicut phebe et tysbe. ¶ Cōstrue. Antes ille homo sic vocatur filius. i. qui fuit fili⁹ antes id est illius mulieris. trahit. id est abstrahit antes. i. extremitates vitium.

Littera vel titulus sit apex/culmen ve corona — apex.

¶ Hic docet autor equiuocationem istius dictionis hic apex apicis. dicens q; equiuocatur ad quottuor. Nam idem est q; littera. ⁊ proprie apices dicuntur ille littere que alte in muris et parietibus scribunt. Sed quelibet littera qñq; dicit apex. Unde in euangelio scribit. Unus apex nō preteribit donec oia fiāt Itē apex est summitas (anglice hynes.) vnde apex quasi apes: id est a pedib⁹ quod est in summo a pedibus remotum est. Et apex dicitur titulus. Unde legitur in apicibus librorum. id est titulis. Item apex est corona vel pileus quo gentiles sacerdotes vtebantur. ¶ Construe. Apex sit littera vel titulus: vex vel culmen id est summitas vel corona. i. pileus.

Aptus conueniens: aptatus dic et adeptus. — aptus.

¶ Hic ponit autor equiuocationem [illegible] dictionis aptus ta/tum. dicēs q; equiuocatur ad tria. nam aptus idem est q; [illegible] (anglice accordynge) vt iste lapis est aptus huic operi. id est [illegible]. Et idem est q; aptus ta/tum (anglice a shapen) vt ista penna nō est [illegible] mea. id est aptata. Et idē est adeptus ta/tum. id est acquisitus. [illegible] aliquis. Hoc non est aptū michi. id est acquisitum. Et aptus componitur cum in. et dicitur ineptus ta/tū. Cum ad. et dicitur adeptus ta/tum. [illegible] de adipiscor eris. adeptus sum. a dipisci verbum deponens. Littera sa[illegible]

Equiuoca magistri

aries **Est aries animal/lignum quoq3/machina belli:**

¶ Hic docet autor quot sig̃icões hz hic aries tis.penul.cor.dicens q aries est animal(anglice a weddur)vt ibi. Non sibi sz reliqs aries sua vellera portat.et est vnū de duobus signis celestibus. Uñ dr:sol est i ariete.i.i tali signo qō vocat aries/7 est q̄dā bellica machina ꝓuenies ad oppugnādū castris obsessa (anglice an engyn. Uñ luca. His aries actꝰ dispget saxa lacertis. Uñ arieto as.i. pcutere ad murꝫ cū ariete ad deꝯciendū eū. vñ Virg. Arietat in portꝫ 7 duros obice postes. Et arietare est q̄n arietes ꝓcurrūt cū capitibus vel aliq̄ alia alia: vel sic. Aries dr̄ a ial(anglice a weddur)q3 pmꝰ i ara immolariꝰ fuit. Aries dr̄ ab ares grece qō est virtus latine. q3 ineſt ei virtus generandi. Littera patet.

atrium **Atria dic aulas/eadem cimiteria dicas**
Uel loca sacrorum/dicat caput attero primi
Uel tria:sed reliquis atrium dicatur origo

¶ Hic docet autor equiuocationē istius dictionis atriū dicēs q equiuocat ad tria. Quia atriū idē est qō aula. Uñ scribit. Ductus est iesus i atriū principis. ꝛc.i.in aulam. Et est cimiteriū id est locus vbi corpora mortuorꝫ sepeliuntur. Uel atria dicunt loca sacrorꝫ.i.templa. vñ. Stantes erāt pedes nostri in atriis tuis. ꝛc.i.templis. Deinde dicit autor q atriū q̄n est idē q aula tūc derivat de attero ris/attrui/atterere:q3 sepius atteritur pedibus multorum ambulātium in eo. vel dr̄ a tris qō est tres ꝓpter tres portas ante introitū illius vel inclusionē triū portarꝫ. q3 sicut solent esse tres porte anteq̄ veniret ad atriū vel palaciū regis vel principis. Sed atriū q̄n idē est qō cimiteriū vel templū/tunc dr̄ ater atra trū.i.niger gra grū. q3 cimiteria 7 tēpla solent esse obscura de de cimis sacrificiorꝫ et olocaustorꝫ ibidē oblatorꝫ ¶ Cōstrue sic. Dic atria aulas esse:7 dic eadē id est atria esse cymiteria vel loca sacrorꝫ.i.templa. Dicas attero.i.hoc verbū attero esse caput.i.originē primi.i.q̄n atriū idem est q aula vl dicas tria.i.tris esse caput primi.i.originē. Sed atriū.i.ater tra trū dicat origo reliqs scz significationibus.i.q̄n atrium est cimiteriū vel templum.

autumo **Autumo qui spero/qui credo/qui puto dico**

¶ Hic dicit autor q autumo as hz tres significationes. Nā idē est q sperare/credere vl putare. Virg. dicit autumo as/verbū actiuū.i.puto as. affirmo credo. Et componitur de ab et thime grece quod est mens quasi in mente habere. Sed in illa compositione mutatur b/in u. ¶ Construe. Dico q ego qui spero autumo/qui puto autumo/qui credo autumo.

Haurit **Haurit consumit/vide[illegible]at/fert/audit**
Sorbet et exiccat/ex[illegible]t atqz ibibit.

¶ Hic docet q hoc verbū h[illegible] trahitur ad nouē. Nā haurire.i.consumere vel destruere. vt ibi. Hic plenas hauserat vrbes. hauserat.i.consumpserat vel destruxerat. ¶ Et idē est q̄ bibere. Uñ Virg. haurit hunc oculis ignē id est videt hunc ignē oculis [illegible] est euacuare: vt iste hausit aquas fōs

id est evacuavit. Et est ferire vel percutere vt hic. Hūc hausit lancea torta id est percussit. Et est idem q audire: vt iste haurit doctrinā magistri. i. audit. Et est idem q sorbere. vt iste haurit scutellam oleum. i. sorbet. Et est idē q exiccare: vt lotrix haurit pannos: vel vt in hoc exemplo et melius. Sol haurit humiditatem terre. Et idem quod extrabere. Et idez est quod bibere. vt cum dicatur hausit cyphum pleno vino id est bibit.

Accipit et nutrit/data sumit/diripit/audit — accipio

¶ hic docet autor equivocationē huius verbi accipio pis/accepi accipe acceptum tu. in supino. qđ est verbū actiuū. dicēs q equivocatur ad quattuor: qz idem est q nutrio tris: vt iste est alūnus q̄ accipit me a iuuētute. i. q̄ nutrit. Et idē est qđ assumere: vt hic. Accipiā de te quicqđ dederis michi lete. Et idē est quod diripere et ide dr̄ hic accipiter tris. de accipio pis/qđ est diripere. qz diripit aues id est rapit. Unde quidā dixit. Accipit accipiter volucres dū diripit illas. i. rapit illas. Accipio. i. audeo vt hic patet. Quas ego per terras et quāta per equora vectū. Accipio quātis iactatū nauta periclis. Quā metui ne qđ libie tibi regna nascerent. Item a capio pis/cepi capi capere idem est quod obtinere/invadere/circūvenire secundum Hugut.

Quod facit hoc acuit/acet illud quod fit acutum — acet acuit

¶ hic ponit autor differentiā iter acuit qđ est tercia persona huiꝰ verbi acuo is. t acet qđ est tercia pſona huius verbi aceo es. qđ verbū nō est ī vsu: quo ad primas t secūdas pſonas: qz proprie hoc verbum dicitur de vino: vt hoc vinū acet. id est est acidum vel acetosum. ¶ Dicit ergo autor q illud acuit quod facit aliquid acutum. Sed illud acet quod est vel fit acidū. Ut cultellus meꝰ acuit et vinum acet. Unde vnum ad alterum est vt actiuum ad passiuum. Item nota q acuit est preteritū vtriusq verbi scilicet acuo is/acu/erc. et aceo es/acui acere. Et de aceo deriuatur inchoatiuū icz aceſco aceſcis. i. incipere acere vel fieri acidū. Unde Horatius. Sincerū nisi vas q̄ quodcūq infundis acescat. Acuo is. facit acutū tu/in supinis. Sed aceo aces caret supinis.

Hec adolet: signat: ardet crescit quoq3 mactat — adoleo

¶ hic autor docet quot significationes habet adoleo oles. dicēs q tres. Nam idē est q cremare. Un̄ Ouidius in primo methamor. Utq leues stipule demptis adolent aristis. adolent. i. cremant. Item alibi. Thura adolete focis si qđ seruare velitis incolumes fetus. adolet id est cremate. Et scōm istā significationē dicūt q adoleo caret supino. ¶ Adolere. i. crescere. Hug. Mox cū matura adoleuerit etas. adoleuerit id est creuerit. t Prudentius in pſichomachia. Et domus et dñi paribusq adoleuim⁹ annis. i. creuim⁹. Et scōm istā significationem adoleo facit adultum tu. in supinis. Un̄ adultus a/um. i. crescus ta/tū. vel maturus a. um: vt iste homo est adultus. Ista seges nō est adulta. i. matura (anglice not rype. Item adolere. i. mactare. Unde illō. Debemusq dijs vitulos adolere supernis. adolere id est mactare. Cōstrue. Adolet significat hec. ardet/crescit: qz p t mactat. Et nota q nō est dicere cremat qz ardet: qz ardet est verbū neutrū t absolutū t taliter nō significat adoleo les. immo actiue: sicut cremo as. vt adoleo ligna. vel cremo ligna. Un̄ dr̄: sed nō bene ardeo ligna. sed dicendo ligna ardent. ¶ hic nota hos versus de cōpositis ab oleo: t de significationibus eorūdē. Si iungas oleo i[illegible] crescit t insolutū dat. Qđ cremat

q̃ crescit: ab delet:re bene spirat. ¶ Et flectitur sic. Adoleo les/leui. vel adolui adolere adultũ tu. vel adolitũ tu. supino. Ũ doctrinale, Etum vel peritũ dicas adolere per ultum. scz in supino. Sed omnia alia ꝓposita ab oleo faciũt supina in itum. penul. cozrepta: ꝙvel in etum penul. producta. vt redoleo/les/leui. vel redolui redoletum vel redolitum. ¶ De adoleo dr̃ hec adolescẽtia. Et est adolescentia a quartodecimo anno vsq; ad vicesimũ annum. ¶ Flectitur ardeo ardes arsi ardere arsum su. Et inde dicitur arsiuerte verbum defectiuum imperatiui modi secunde persone. i. auertere ignem. Item cresco cresci creui crescere cretum tu. in supinis verbum neutrum.

admitto

Admittit recipit/delinquit/laxat habenas

¶ hic docet autor q̃ admitto tis habet tres significationes. Nam idem est q̃ recipere: vt ibi. Rogo vos quatenus fratrem meum in vestram amicitiam admittatis. id est recipiatis (anglice receyue.) Et est idem q̃ delinquere vel peccare (anglice to trespasse.) vt in quadã oratione dicitur. Et admissa defleam: ea postea non admittam. admissa. id est peccata: non admittam. id est nõ delinquam vel non peccem vlterius. ¶ Admittere. i. laxare (anglice to slake the reynes of a brydell.) vt ibi. Non opus admisso subdere calcar equo. Admisso. i. laxato vel veloci. Admittere equum. i. quadã velocitate vel agilitate eũ vertere vel ducere. Unde admissus admissa admissum. i. velox. Unde hic admissarius rij. (anglice a courser.) Et coniugatur admitto admittis admisi admittere admissum su. in supino. verbum actiuum quando significat recipere. Sed in alijs significationibus est neutrum quando idem est q̃ peccare siue laxare habenas. Et componitur de ad et mitto tis. i. delinquo is. deliqui delictũ tu. i. peccare neutrum est. de de et linquo is. componitur.

animad uerto

Hoc animaduertis: quod percipitur tibi mente
Est animaduertis: in eum quem verbere punis

¶ hic autor docet q̃ animaduerto tis habet duas significationes. [illegible] q̃ mente ꝑficere. Catho. Cũ animaduerterẽ. i. mẽte perciperẽ. Et [illegible] tere. i. punire. quis anteꝯ pene irrogeꝫ vertit qualitas et quantitas pene animo iudicis: qz ipse animã ad reũ puniendũ vertit vt perpendat qua pena sit puniendus reus. Unde animaduersio onis. id est pene punitio: et generum penarum. ¶ Nota q̃ animaduertere non sumitur proprie pro punire. sed pro vertere animum in aliquem quomodo debet puniri illum. Et est animauerto tis/ti/uersum su. actiuum. et componitur de hic animus mi. et verto tis. interposita d. ¶ Construe. Tu animaduertis hoc quod percipitur tibi mente. Ast pro et animaduertis scilicet cum animo tuo in eum id est aduersum quem punis id est vis punire. verbere id est aliqua pena.

aduertor

In vi passiui notat aduertor remoueri
Si sit deponens deli[illegible]as spernere tuncq;
Accusatiuum poscit [illegible]ngit sibi casum.

¶ hic autor docet q̃ aduertor teris est equocũ ad duo. Nã idẽ est q̃ remoueor uertor. et tũc est passiuum. [illegible] idem q̃ spernere vel vilipendere: et tũc est

deponens. Unde Boetius de consolatione philosophie libro primo. Heu q̃ surda miseros auertitur aure. Et flentes oculos claudere seua negat. auertitur. i. vilipendit vel spernit (Sensus) q̃ mors auertitur. i. spernit necare miseros homines. Auertor/eris. quando est passiuum. auersus sum/auerti/auertendi/do/dum/auersum/su/auertens/tendus. Sed quãdo est deponens habet tria participia: auertens/auersus/auersurus. ¶ Construe. hoc verbum auertor quando est in vi passiua supple verbi/notat. id est significat remouere. id est remouetur. Et si sit deponens scz verbum/designat spernere. id est q̃ sperno/spernis. q̃ pro et: et tunc poscit. id est petit accusatiuũ casum. Ut auertor te. id est sperno te. Sed quando est passiuum construitur cum ablatiuo casu mediante prepositione a vel ab. vt auertor a te. id est remouetur a te.

Afficit/informat/punit/cupit: hec tria signat — Afficio

¶ Autor hic docet. q̃ afficio/cis. habet tres significationes. Nam est informare vel tingere: vt iste pannus fusco colore afficitur. i. informatur vel tingitur. Afficere id est punire: vt si dicam. Doloris magna molestia mens mea vehementer afficitur. id est turbatur/punitur/vel torquetur. Et afficere idem est quod cupere. Et inde deriuatur hic affectus/tus/tui. cupiditas vel desiderii voluntaris. ¶ Afficio declinatur. Afficio/cis/affeci/affectuz/tu. in supinis verbum actiuum. Et componitur de ad/et facio/cis. ¶ Construe. hoc verbum afficio/afficis/significat hec tria, scilicet informat/punit/et cupit.

Autor agit libros/pastor pecudes/puer annos — Ago agis
Hic fact: t/hic ducit/hic multos transit in annos

¶ Hic dicit autor q̃ ago agis. habet tres significationes. ¶ Nam agere idem est q̃ [illegible]cere. vt iste agit rem. i. facit. Et agere idem est q̃ ducere. (anglice to le[illegible]d) vt [illegible]r pastor agit pecudes. id est ducit vel sequitur. Et componitur [illegible]/gis/abegi/ere. id est abducere/furari/fugare/separari. Unde hic abiges [illegible]. id est fur armentorum et pecorum. Et abiges gei. id est abactor/dispersor/fugator/vel furator pecorum. Item agere ponitur pro transigere: vt hic. Nos annos agimus ad fata quoniq̃ venimus agimus. id est transigimus ¶ Construe. Autor vel actor agit. id est facit libros/pastor agit. id est ducit pecudes/puer agit. id est transigit annos. Ut agit annos. id est transit tu annos.

Gratus agit grates/agitur tua res/agit actor. — Ago grates

¶ Item agere idem est q̃ soluere: sed [illegible] locutione. Pro omnibus beneficijs nobis et nostris de bonitate vestra gratanter impensis: vobis grates agimus multiformes. Item agitur in pa[illegible] significatione reperitur pro tangit vel pro dubio stat. Ut apud horatium [illegible] olis. Nam tua res agitur: paries cum proximus ardet. Et eundem [illegible] ponit alanus in anticlaudiano suo. Et agere. id est simpliciter facere: vt [illegible] domum. id est fecit. vt agit. id est facit domum. Unde hic actor [illegible]. id est factor vel factrix. ¶ Construe. Gratus. id est gratus homo agit. id est solut vel reddit grates scilicet pro beneficio accepto: tua res. id est [illegible] agitur. id est tangitur / et actor. id est aliquis factor/agit. id est fac[illegible] sibi placuerit.

Equiuoca Magistri

allego. Denotat allego cauſor confirmo iuuor

¶Hic docet autor equiuocationem iſtius verbi allego/as. cuius media producitur dicens. q equiuocatur ad tris. Nam allegare eſt cauſari. (anglice to plede) vt iſte allegat pro me. i. cauſatur. Et allegare eſt cōfirmare (anglice to conferme) vt iſte allegat litteras meas. i. confirmat. Et eſt idem q iuuare (anglice to helpe) vt allegabo neceſſitatem tuam. i. iuuabo. et eſt actiuū prime cōiugationis. Et componitur de ad: et lego/as. Et lego/as. idē eſt q mittere: vt rex legauit nuncios in franciam. Et legare eſt aliquid in teſtamento alicui relinquere. Unde in teſtamentis ſcribitur. Lego talem libri tali eccleſie. Uñ. Qui mittit legat: moriens dando ſua legat. Cauſor/aris. verbum deponens. iuuo/as/iuui/are/iutum/tu. in ſupinis. Unde verbalia. hic iutor/oris. Hec iutrix/cis. ¶Conſtrue. Hoc verbum allego/as denotat. i. ſignificat iſta ſcilicet cauſor/aris. confirmo/as. q pro et: et iuuo/as/iuui/iuuare.

ambio. Ambio cum cupio: ſic dicitur ambio luſtro
Ambitio ſit circuitus nota ſicq cupido
Ambitus eſt nomen/ambitus participale

¶Hic vt autor. q ambio/bis/biui/ire. equiuocat ad duo. Nā idē eſt q cupere q ꝓprie honores: vt hic. A multis amb. t honor quibus ille negat. ambit. i. cupit. Itē ambire eſt luſtrare qđ idē eſt q circuire (anglice to goo) vt hic. Ambimus eccleſias quas adimus. ambimus. i. circumus. Itē in ſcđo verſu dicat autor. q ambitio qđ deſcendit ab ambio eſt equiuocū. Nam idem eſt q circuitus. Et idem eſt q cupido. i. cupiditas honoris. Item in tertio verſu ponit autor differentiam inter hic ambitus/tus/tui. nomē: cuius media corripit: q ambitus/ta/tum. cuius media producit. dicens q ambitus nomen: cuius media corripit idē eſt q cupiditas. vel idē q circuitus/us/ui. et ambitus/ta/tum. cuius media ꝓducitur eſt participiū preteriti tpis huius verbi ambior/iris. q eſt idem q cupidus/a/um. vel circuitus/ta/tū. ¶Conſtrue. Ego ambio cū cupio hoc verbum ambio đr idē q luſtro/as/aui/are. i. circuire. Hoc nomē ambitio idem eſt q nota. i. ſignum circuitus. i iſtius dictionis circuitus. q pro q/q ambitio ſit idem q. i. cupiditas honoris. Ambitus/tus/tui. cuius media corripit eſt nomen. i. talis pars orationis. Ambitus cuius media producitur eſt participium. i. illa pars orationis que dicitur participium.

arceo. Arcet qui remouet et cogere dicitur arcet.
Aſt acuens arcet: vnde hic arconius exit

¶Hic docet autor q arceo ces habet duas ſignificationes. Nā arcere eſt idē q remouere. vñ Virg. Quis te nō lachrymis arcet. i. remouet. Et eſt idē q cogere. Ut apud Statiū. Arcebā q lachrymis q multa gementē. Itē dicat autor q arconius/nij. maſculi. g[enerat] ab arceo/ces: q tūc videt q arceo eſt idē q acuo is. q arconius e[ſt] acutus in ſuperiori parte. Sed melius đr de arceo/ces: et hic conus/ni. angl[ice] a cree eſt. qđ eſt ſummitas: q arcet. i. arctatur in cono. i. in ſummitate. vel đr de acuo/is. q acutus eſt in ſummitate. vel arconius cumulus bladi vel fe[ni] cum poſt meſſem nouiter congregantur in aruo. anglice a cocke of hay. [A]rcentzo/as. anglice to mowe.

Johannis de garlandia

¶Construe. Ille arcet qui remouet ⁊ hoc verbū arcet dicitur cogere. i. idē est qđ cogo gis. et arceo ces/cui/arcere/arctum tu. i supinis. verbū actuū. ac pro et. et arcens est idem quod acuēs. vñ hic arconius nij. exit. i. deriuatur.

Arcus: volta: sinus: sic est semicirculus: iris — arcus

¶Hic autor docet ꝙ hec dictio arcus equiuocat ad quattuor. Nam idem est ꝙ synus/volta/fornix/siue curuatura volte (anglice a voute.) Nota synus est portus curuatus vel curuum littus maris (anglice a crokynge of the water.) ¶Arcus est semicirculus. i. medius circulus: ⁊ p ea cā arcus vocat illa arma quibus vtimur ad sagitādū (anglice a bowe) quia fit ad modū semicirculi. Et dicit ab arceo ces. qz arcet hostes nostros a nobis. i. remouet. ¶Arcus dicit iris. videlicet ille semicirculus qui apparet in firmamento tempore pluuioso. (anglice a reynbowe.) Unde Genesis. Ponam arcum meum in nubibus celi. id est irridem. Et est iris repercussio radiorum solis ad nubem ¶Cōstrue: Arcus ejj volta/synus. ⁊c. hic arcus cus cui. Iris declinatur sic. Nominatiuo hic iris. Genitiuo huius iris vel iridis. Datiuo iri vel iridi.

Arcitenens arcū. simul arcitenens tenet artem
Primatumqz tenens dicitur architenens. — arcitenēs architenes.

¶Autor hic docet ꝙ hec dictio arcitenens habet duas significationes. Nam potest cōponi de hic arcus cus/cui. et teneo es. quasi tenens arcū (anglice an archer) ¶Arcitenens pōt componi de hic arx arcis. i. turris. ⁊ teneo es. quasi tenens arcem. Et est aliquis morans in turri. vel qui tenet et defendit turrim ¶Deinde dicit ꝙ architenens scriptum per aspirationē. et tūc cōponit de archos grece qđ est principatus latine. Unde architenens quasi tenens principatum inter aliquos. hic et hec architenens. id est arcem vel arcum tenens. hic et hec architenens scilicet primatum. hec arx arcis. id est turris. hic primatus tus. id est principatus tus. dominatus tus. vel magistratus tus.

Articulus color est: membrum breue. dictio greca — articulus
Articulus numerus per denos multiplicatus
Momentum dic articulus/pressuraqz punctus
Est manum digitus: articulusqz pedum

¶Hic docet autor equiuocationē istius dictionis hic articulus li. dicens ꝙ equiuocat a septē. Nam articulus est quidā color rhetoricus scz qñ plures dictiones simul veniunt in vna oratione ⁊ quelibet earū punctarū profertur vt hic. Armis classe cibo diues male cast[illegible]. Solus inermis inops ingloriis i de rediisti. Ferro peste fame cōsumpt[illegible]es et perijsti. Uel vt hic. Clericus est letus sallens probus et requisitus. Ru[illegible]us est vilis tegmine pelle pilis.
¶Articulus est membrū breue pedis([illegible]dice a too) digitus proprie manū. Et est idem ꝙ pars greca. i. pars oīonis [illegible]d Grecos solā relationem faciēs siue significās. Sed hāc partē oīonis nos latini nō habemus: sed loco huius habemus ꝓnoīa articulata scz hic hec hoc. Sicut ei nos discernimus genera et numeros per ista pronomina articul[illegible]ic illi per illā partē oratiōis que

articulus vocat: cognoscūt genera ⁊ numeros suos. Et scribit articulus masculini generis apud grecos talibus figuris (toy) ⁊ sonat tu. Item articul⁹ est numerus multiplicatus per decē. ¶ Nota q̄ numeroꝝ alius est digitus: ali⁹ articulus: alius compositus. Digitus est omnis numerus qui est inter vnū et nouem iclusiue. vt hic. i. ij. iij. iiij. v. vi. vij. viij. ix. Undeynū est digitus: duo digitus: tres est digitus. quattuor digitus. ⁊ sic de singulis vsq̄ nouē. ⁊ nouem est digitus. ¶ Articulus est proximus numerus isti vltimo digito scz nouē. et dicitur denarius: q̄ decem immediate post nouē sunt. Et nō tm̄ ille denarius est articulus sed omnis numerus per decē multiplicatus. vt denarius numerus multiplicatus facit viginti. ⁊ ille vicenarius numerus est articulus: et numerus denarius triplicatus triginta. ⁊ ille trigesimus numerus est articulus et sic omis per decē numeratus est articulus: vt viginti: triginta quadraginta ⁊c. centū: mille: ⁊ vsq̄ in infinitum. Itē articulus est idem q̄ momentū. vt ibi. Temporis articulo successit gratia sceptro. articulo. i. momento. Et idem ē q̄ pressura: vt hic. Articulos acres passi sumus. ¶ Et idem est q̄ punctus: vt hic Illius amicitiam preciosam existimo qui michi nunc̄ in necessitatis articulo renuit subuenire. Et vt hic. Homo iste erit in articulo mortis. i. in pūcto mortis ¶ In illo vltimo versu ponit autor differentiam inter articulum ⁊ digitum dicens q̄ digitus est manuum id est breue membrum man⁹ (anglice a fynger) et articulus est proprie digitus pedis (anglice a too.)

arguere Arguit ista facit/prohibet/probat/ꝛ reprehendit

¶ hic autor dicit q̄ hoc verbū arguo is/equiuocatur a tria. Nā idē est ꝙ prohibere. vt arguo te ne maleficos imiteris. Virgilius. Weq̄ timoris argue. Et idem est qō probare: vt iste bene arguit. i. probat. Et est idē q̄ reprehendere vt Dñe ne in furore tuo arguas me. i. reprehendas. Et coniungāt arguo is guere/argutū tu. verbū actiuum. Et cōponitur cum re/interposita d/⁊ dicit redarguo is. et cū con. deposita n/et dr̄ coarguo is. ¶ Construe. hoc verbū arguo facit. i. significat ista. scz prohibere/probare/et reprehendere.

argutus. Argutum breue: coniunctum: subtile: profundū.

¶ hic autor docet equiuocationē istius dictionis argutus a/um. dicens q̄ equiuocatur ad quattuor. Nam est idē qō hic ⁊ hec breuis ⁊ hoc breue. Ouidius. Corporis arguti surgit pigmeus ⁊c. Et sunt pigmei populi nō hñtes in longitudine vnū cubitū vel pedē. et viuunt nisi per septē annos. quia in tercio anno gignūt ⁊ pariunt. in septimo anno senescūt. hij pugnāt cū cruibus omi anno/ et sepe superāt. De his loquit Iuuenalis ibi. Cohors tota pede nō est altior vno. ¶ Argutū. i. coniunctum: ibi. Argutoq̄ lamina ferri. Et est subtilis. Horatius. Cominus argutus vexat fur. ¶ Argutus id est sonorus a/um. (anglice well soundynge. Unde virgilius in bucco. Forte sub arguta considerat ylice daphnis. Construe. Argutum est breue ⁊c. et est nomen comparabile argutus argutior argutissimus et mobile ⁊c.

argumentum. Historiam inuentū spe[illegible]men notat argumentū.

¶ hic autor docet q̄ argumentū [illegible]quocat ad tria. Primo. i. hystoria. Unde Ouidius. Est argumenti lente poeta tui. i. hystorie tue. Et est inuentū. Unde hoc est argumentū meū. i. inuentū meū. ¶ Itē est specimē. i. pbatio. vt habit⁹ monachi est argumentū sue reli[illegible]. i. pbatio. Nota iste ꝟsus est spōdaicus

iam quintus pes est spondeus. ¶ Construe. Hoc nomē argumentū notat. i. sīgt hystoriā/specimē/inuentū. Et dr de arguo/is. Et specimē dr pulchrum do signum/ymago/noticia/experimentum: a specio/cis (sine vsu.

Ardea nomen auis/et nomen dicitur hȳbis — Ardea

¶ Hic autor docet quot sīgnationes habet hec ardea/dee. dicē s. q duas: nam est auis quedam (anglice a heron) ⁊ dr de arduus/a/um. i. altus/a/um. qr petit alta volando. Et est quedam cuitas que in alto loco sita est.

Assidet indulget/iuxta sedet assimilatur. — Assideo

¶ De equiuocatione istius verbi assideo/es. autor dicit q equiuocat ad tria Nam idem est q indulgere: vt iste assidet doctrine. id est indulget. ⁊ est idē q iuxta sedere: vt assideas michi. id est iuxta me sedeas. Inde hic assessor/oris. Et dicuntur assessores qui iuxta iudices sedent vt consilium prebeant illis in causis et iudicijs terminandis. Et est idem q assimilari (anglice to lykyn) Ut iste assidet insano. i. assimilatur furioso. ¶ Construe. Hoc verbum assidet indulget. ⁊c. Et coniugatur. Assideo/es/assedi/dere/assessum/su. in supinis. et est neutrum. Et componitur de ad et sedeo/es.

Dicitur assiduus diues sic et studiosus
As assis primum dabit/assideoq; secundum — Assiduus

¶ Hic docet autor equiuocationem istius dictionis assiduus/a/um. dicens q equiuocatur ad duo. Primo. i. diues: ⁊ hūc deriuat ab hoc nomine as/assis. i. obolus: qr ex ꝯgregatione assium. i. obolorū efficitur quis diues. Et est idē q studiosus/a/um. et tunc de assideo/es. id est indulgere: vt superius dicit. ¶ Cōstrue. Assiduus dicitur diues: ⁊ similiter dicitur studiosus. As faciens assis in geminuo dabit primum. i. assiduus qñ idē est q diues: q; pro et/et assideo/es. dabit secundum. id est assiduus quando est studiosus.

Asserit affirmat/coniungit/liberat atq; — assero:
Uendicat asserere dicitur equiuoce.

¶ Hic autor docet ꝙt sīgnationes habet assero/ris. dicēs q quinq;. Nā idem est q affirmare: vt assero dictū vērm. i. affirmo. Et est idē q ꝯiungere: vt ibi. Asser assen/asserit. i. ꝯiungit. Uel sic. Tabula tabule ꝯiungit. Et est idē q liberare Lucanus. Asserit vrbes sola kames. i. liberat vel euacuat. Et est vēdicare. vñ Ouidius metha. Nec laudes assere nostras. assere. id est vēdica (to chalenge) ¶ Construe. Asserit. hoc verbum facit. asserere in infinitiuo dr equiuoce. i. equa voce affirmat. ⁊c. Et coniugatur. A[illegible]o/asseris/asserui/assertum/tu. in supinis. verbum actiuum. de ad/et ser[illegible] ponitur.

Cum non sit nomen alias geminū trahit omen — alias
Temporis atq; loci datur hec communi voci.

Equiuoca Magistri

¶Hic autor ponit equiuocationem huius aduerbij alias dicens. q̄ est aliquā do aduerbiū temporis: vt faciam hoc alias. id est in alio tempore. Et aliquan do est aduerbium loci: vt loquor tecum alias. id est in alio loco. ¶Construe. Cum alias ista dictio non sit nomen: sed aduerbium/trahit geminum omen. id est habet duas significationes/cōmunio. id est communis significatio tem poris et loci datur huic voci alias.

Amen. **Nominis/aduerbii/verbi sensum tenet amen**

¶Hic autor docet q̄ hec dictio amen est equiuocum. Quia aliquādo stat no min aliter: vt ego sum amen. i. veritas via et vita. Aliquando aduerbialiter vt amen dico vobis. id est vere aduerbium affirmandi. Et aliquando verba liter. vt ibi. Quando respondemus presbyteri oranti. Amen. i. fiat sicut ora sti. ¶Amen fm Hugut. i. vere/fideliter/vel sic fiat. et componitur ab a quod est sine: et mene. i. defectus. vnde amen quasi sine defectu: et est hebreum q̄ nō latinum. ¶Construe. Hec dictio amen tenet. id est habet sensum id est signi ficationem nominis aduerbij. ꝛc̄. vt patet in exemplis.

Bāccha. **Baccha/lapis/carus/fructus/bachiq̄ sacerdos**

¶Finita illa parte in qua autor tractauit de dictionibus equiuocis incipien tibus ab a littera. hic intendit tractare de dictionibus equiuocis a littera bi incipientibus. Et primo ponit equiuocationē in ista dictione hec baccha/che. dicens. q̄ equiuocatur ad tria. Nam baccha est quidam lapis preciosus. Un de in auiano. Quis precium nitido cortice baccha daret. ¶Item baccha est fructus oliue vel lauri. Et quandoq̄ ponitur pro quolibet fructu: q̄ precipue arborum siluestrium. Et baccha est sacerdotissa bacchi/vel mulier: quia leui ter debriatur. Bacchus vocatur deus vini: et quandoq̄ ponitur pro ipso vino ¶Construe sic. Baccha est lapis carus: et est fructus scilicet oliue vel lauri: q̄ pro et/et est sacerdos. id est sacerdotissa bachi. Et tunc bacha scribitur di uno c. Et deriuatur de bachus/chi.

Bidens **Marra bidens ouis est bidens venit inde bidētal**
Dens et bis primi bis et annus origo secundi

¶Hic docet autor equiuocationem istius dictionis hic bidens/tis. dicens: q̄ equiuocatur ad duo. Nam idem est q̄ marra (anglice a mattok) Unde vigili us. Seminibus positis superest deducere terrā. Sepius a capite duros agi tare bidentes. Et tūc componitur de bis/et hic dens/tis. quasi habens duos dentes. vnum acutum/et alium minus acutum vel latum. Est bidens idem est q̄ hec ouis/ouis. et tunc componitur de bis: q̄ hic annus/ni. quasi habens binos annos in etate: quia propriē [illegible] binorum annorum dicitur bidens. vel quia bis in anno ducebantur ou[illegible] sacrificium apud antiquos: vel quia ha bet binos dentes ceteris al[illegible]de hoc bidental. media producta. id est talis locus vbi fulmen cadit [illegible]is a bidētibus sacrificatis: vel est aliquid fulmine percussum. Unde [illegible]. Triste iacet lucis euitendumq̄ bidental. ¶Construe. Bidens est marra atque p̄ et/et bidens est ouis/bidental venit in de. id est de bidens quando est ouis: dens q̄ bis sunt origo primi. id est bidens quando est marra. Sed bi[illegible]nus sunt origo secundi: quando bidens est ouis.

Boſtar erit nomẽ ꝓpriũ/ſtabulum quoq; boſtar
Boſtaris facit hoc genitiuo:boſtaris ille
Boſtariq; boues/boſtaris eſſe ſolent

¶Hic docet autor equiuocationem iſtius dictionis boſtar. dicẽs q; eq̃uocat ad duo:qz boſtar ponit pro proprio nomine cuiuſdam viri. Et boſtar eſt ſtabulum boum. Deinde dicit q; boſtar qñq; eſt ſtabulum eſt neutri generis ⁊ facit gtiñ boſtaris.media producta. Et qñq; nomen propriũ facit gtiñ boſtaris media correpta. Et qñ eſt propriũ nomẽ eſt maſcu.gñis.et declinat ſic. Ntõ hic boſtar.gtõ huius boſtaris.dtõ huic boſtari.actõ hũc boſtarẽ.vtõ o boſtar ablõ ab hoc boſtare. In oĩbus caſibus media corripit:⁊ eſt primitiuũ:⁊ a nullo deriuat. Sed boſtar pro loco vbi boues ſtant(anglice an oxe ſtable)⁊ declinatur ſic. Ntõ hoc boſtar.gtõ huius baſtaris.dtõ huic boſtari.actõ hoc boſtar.vtõ o boſtar.ablõ ab hoc boſtari. In oĩbus caſibus media ꝓducta ⁊ cõponitur de bos:et ſto/ſtas. ¶Cõſtrue hoc nomẽ boſtar erit ꝓpriũ nomẽ viri quoq; ꝑ et:et boſtar erit ſtabulum.ſcz boũ. Boſtaris.⁊ẽ.hoc boſtar boſtaris. media producta:et neu.gñis eſt ſtabulum boum. Et qñ eſt propriũ nomẽ declinat per hic et corripit,mediã. ¶In boſtare.⁊ẽ. Sed illa ĩra eſt corrupta et falſa:qz boſtar qñ eſt neutri generis facit ablatiuum in i/tantum:vt nominatiuo hoc boſtar.ablatiuo ab hoc boſtari. Et omne nomẽ neutri generis terminans in ar/in nominatiuo:facit ablatiuum in i/tantum:vt hoc lucanar.ablatiuo ab hoc lucanari. hoc laquear.ablatiuo ab hoc laqueari.

Eſt bubo volucris/eſt morbus bubo ſub vno — Bubo.

¶Hic docet autor q; bubo habet duas ſignificationes. Nã bubo eſt quedam auis:et nomẽ ſuũ habet a ſono vocis(anglice an owle) Unde Ouidius. Funereus bubo letali crimine fecit:et volat in nocte. Cuius clamor vel cantus deſolationem pronoſticat ciuitatis. Itẽ bubo eſt quidã morbus in culo.i.in ano. (anglice fynches) Et qui patiuntur hunc morbum non poſſunt bene ſedere. ¶Conſtrue. Bubo eſt volucris:et bubo eſt morbus ſub ano.i.ſub culo. Et declinatur hic bubo.genitiuo huius bubonis.media correpta pro vtraq; ſignificatione. hec volucris. Hic anus/ni.i.culus/li.

Bulla tumor laticũ pueri nola gemma ſigillum. — Bulla

¶Hic autor ponit equiuocationem iſti⁹ dictionis hec bulla/le. dicens q; equiuocat ad quattuor. Nam bulla eſt ipa inflatio vel tumor laticũ.i.aquey.(anglice a bollynge/or a bloyre) Et bulla eſt nola pueri cũ qua ſolent pueri ludere(anglice a lytell bell) Et bulla eſt quidam lapis preciosus. Et bulla dr ſigillum pape.vel littera papalis ſignata cum ſigillo pape.

Buccula bos parua gal[illegible] uoq; buccula gemma — Buccula.
Buccula bucca breuis [illegible]one buccula pluris

¶Iſtis verſibus ponit equiuocatio iſtius dictionis hec buccula le.q; buccula habet ſex ſignificationes. Nã idẽ eſt q; par[illegible]:hũc dr de hic ⁊ hec bos bo

nis.ꝛ hꝛc scribit nisi cū vno c.Itē buccula est vmbo sicut vel quedā ps galee id est crista.Vñ Juuena.Et fracta de cassi de buccula pendens.Et buc.est gē ma.i.lapis pꝛciosus.Et buccula est diminutiuū de hec bucca e.i.pua bucca (anglice a lytell cheke)ꝛ buccula est ps zone in cingulo q̄ alio noie dꝛ plusc̄la (anglice a boccle).¶ Cōstrue.Bucula est parua bos(anglice a heefer)ꝛ buccula est pars galee:videlz crista vl conus:ꝛ buccula est pars zone.i.cinguli zone dico pluris pꝛecij respectu buccule.Et nota q̄ bucula ꝑ boue scribit cum vno c/sed in reliquis significationibus scribitur cum duplici c:vt sic buccula.

Caupo **Cauponis caupona vxor/caupona taberna**
Non capo cauponē comedit sed caupo caponem

¶ Finito capitulo in quo tractauit autor de equiuocis incipientibus a B ꝛa hic intendit agere de illis que incipiunt a C/littera.Et primo de isto noie cau pona dicens.q̄ equiuocat ad duo.Nā caupona est idē q̄ vxor cauponis qui alio nomine dꝛ tabernarius/tabernio/crustarius/vel ganeo.Item hec cau pona/pone.est taberna.et deriuatur de capio/pis.cepi.capere.¶ Constrꝛa. Caupona est vxor cauponis.id est tabernarij.

Cautus **Cautū pꝛouisum cautum signat quoq̄ firmum.**

¶ hic docet autor.q̄ cautus/a/um.habet duas sigtiones.Nam idē est q̄ pꝛu isus/a/um(anglice/wyse or ware)vñ dꝛ cautū est in iure .i.puisum.Et idem est q̄ firmus/a/um.anglice stedfaste.vt hic.Hoc habeo exꝛōne firma.Et deri uatur a caueo/es/ui quod habet cautū/tu.in supino.¶ Construe.Cautum si gnificat pꝛouisum:quoq̄ pro et/et cautum significat firmum.

Cauteriū **Quo latro signatur dic cauteriuꝫ quoq̄ ferrum:**
Cauterium rursum quod ferrū linquitur vstum

¶ hic docet autor equiuocationē istius dictionis cauteriū/rij.dicēs.q̄ habet duas significationes.Nā cauteriū est illud ferꝝ q̄ latrones dānati antiqꝰ vrebant in facie vt eoꝝ mala volūtas renarēt.anglice a merkyng yron or a prynte.¶ Itē cauteriū est illa vstura que in facie vel in alio membꝛo hois vel alterius animalis post cautionē.i.vsturā relinquit.Et pꝛeter istas significatio nes cauteriū est instrumētum medicoꝝ quo vsturas faciunt infirmis.¶ Itē cauteriū est ferrū quo pastores signāt oues suas ꝛ pecudes:vl equos ꝛ hmōi Et dꝛ cauteriū ꝑm Jsidoꝝ eo q̄ caute vrat:vel eo q̄ caute vratur.Et dꝛ de cau tus ta/tum.¶ Construe.O lector tu dic cauterium fore ferrum quo latro si gnatur:et dic rursum.i.iterum cauterium esse illud quod linquitur.id est de linquitur vstum.id est crematum/[illegible].id est cauterio.

Cauea **Clauduntur caueꝫ [illegible]abs/casa/carcer/arā**

¶ hic autor ponit equocationē [illegible] dictionis hec cauea/uee.dicēs.q̄ equoca tur ad quattuor.Nā idē est q̄ cota.i.castata.an.a cage.vñ.Quāuis sint clau se cauea pāsione nate.Nitꝰ [illegible] uas queq̄ redire suas.¶ Couea est ibi idē q̄ casa caue.Et cauea est ibi idē q̄ carcer.Ut ibi in Theodolo.In caueam

missum non attigit ira leonum in caueam.i.in carcerem. ¶Et caues idem est quod ara.i.domus porcorũ(anglice a swynstye.)Aliqui libri habẽt istum versum.Claudituꝛ caues scrobs ⁊ casa carceꝛ araqꝫ(vel)carceꝛ et ara.Et vtraqꝫ littera est coꝛrupta.Prima littera est coꝛrupta: quia ara ex quo est ntũs coꝛripit vltimã syllabã et deberet produci illa syllaba si versus essꝫ fidelis. ¶Itẽ secunda littera est falsa que est illa.Carceꝛ et ara.quia tunc caues essꝫ idem quod ara cuius prima producitur. Et tunc essꝫ illud quod altare et hoc non est verum.¶Unde nota hic differentiam inter ara cuius prima producitur:⁊ ara cuius prima coꝛripitur.Ara cuius prior producitur est idem quod altare versus.Porcum nutrit ara:gentilis eum necat ara.¶Construe.Ara id est domus porcoꝛum nutrit porcum:et gentilis necat.i.occidit eum scilꝫ porcum ad sacrificandum:ara.i.in altare gentilium. ¶Construe versum libri.Scrobs/casa/carceꝛ/ara/significationes istoꝛum quattuoꝛ nominum claudũtur i hoc nole hec caues.i.quod caues significat illud quod quodlibet istoꝛum nominũ significat.Et est versus penthameter id est de quinqꝫ pedibus.

Uas oleris/biniqꝫ calix/est nota moꝛtis calix

¶Hic docet autoꝛ quot significationes habet calix calicis.dicens q hꝫ tres significationes.Est enim vas olerum siue aliarum rerum(anglice a dyche(Unde Ouidius.Stant calices et quisqꝫ fabas olus alter habebat.Item calix est vas vinarium vel vini(anglice a cuppe oꝛ a pece.Unde Horatius.Fecundi calices quem non fecere disertum. ¶Item calix est nota mortis.i.signum mortis.i.mortis passio.Unde in euangelio.Pater mi si fieri potest transeat ad me calix iste.i.ista passio mortis quam passurus sum ¶Item calix dicit illud vas in quo presbiter sacrificat in altari.Calix dicitur de caleo es.Solebant antiqui calidam et frigidam potionem in calice commiscere. Et dicitur de calon grece quod est lignum latine:quia olim calices fiebant de ligno in primitiua ecclesia.Unde Johannes bolich dicit.nunc autem sunt aurei calices et lignei sacerdotes.¶Construe. Calix est vas oleris et vas vini. et est nota.i.signum mortis.i.passio mortis.

Pars pedis est hic calx/lapis vstus dicit hec calx. calx

¶Hic docet autoꝛ q calx habet duas significationes.Nam est quedam pars pedis scꝫ talus(anglice an hele)et tunc est masculini generis. ¶Et calx est lapis vstus de quo fit cementũ ⁊ tunc est feminini generis.¶Item nota q calx potest poni pro fine cuiuslibet rei.vt in calce libri.i.in fine libri.A calx cis dicitur hic callus li.duricies manuum vel pedum.¶Construe.Hic calx cis.est pes pedis.i.talus:sed hec calx cis dicitur lapis vstus id est crematus.¶Item nota hic q Uirgilius posuit calx feminini generis pro illa parte pedis vbi dicit. Compedẽqꝫ pedem ferrata calce fatigat.

Calculus est ratio/numerus sententia carbo calculus.
Calculus est pondus min[illegible]us lapis/ensis acutꝰ
Libꝛo papie si vis exempl[illegible]quire

¶Hic docet autoꝛ q hic calculus habet septem significationes.Nam hic calculus culi.idem est quod rano.¶Et est id[illegible]quod numerus vel computatio

quia antiqui p paruos lapides: qui ꝛ calculi dicunt: tenētes in manibus computauerūt. Vñ calculo las. verbū actiuū. i. numerare. ¶Item calculus est sententia diffinitiua. vñ dr in iure. Nō est dandus calculus parte absente. i. sentētia. Et alibi dr. Nō phibet calculus rōnis. i. sententis. ¶Itē calculus est idem q carbo. Unde in Esaya scribit. Sumpto calculo de altari tetigit labia mea. Sumpto calculo. i. carbone ¶Et calculus est quoddam pondus scz minima pars ponderis: ꝛ est quarta pars oboli. Et calculus vocatur lapis leuis rotundus et durissimꝰ. dictus a calco cas. eo q leuitate sui siue molestia calcet: cui contrarius est scrupulus lapillus minutus et aper. qꝛ si inciderit in calciamētum nocet ꝛ molestus est. Unde ꝛ cū molestia scrupulū dicimus esse. ꝛ est scrupulus diminutiuū de hic scrupus pi. et est scrupulus parꝰ lapis qui sepe sub talo talens in calciamento multū ledit et offēdit. Et dr de scrutor aris quia facit nos scrutari illum vt amoueat. Item calculus est gladius vel ensis. Unde Statius. Dammandus calculus arnis. i. ensis vel gladius. ¶Cōstrue. Calculus est ratio. ꝛc. Libro papie. ꝛc. Require exempla scilicet quomodo calculus omnia ista significat in libro papie: si placet tibi.

Calleo:

Calleo durere denotat et aspere
Callidus et callus/hec duo sensa probant:
Significat callus plantam/collumq bouinum.

¶Hic autor dicit q hoc verbum calleo les. habet duas significationes. Nam callidus da/dum. est idem q astutꝰ. i. sapidus: hoc probat q caleo les, est idē quod duro res rui/rere. i. esse vel fieri durum (anglice to be harde) ¶Deinde ponit autor equiuocationē in ista dictione hic callus li. dicens q est plantapedis. i. duricies plante pedis (anglice the hardenesse vnder the fote.) Et hic callus est collum bouinum. id est duricies colli bouis. ¶Calleo calles est verbū neutrum. et declinatur calleo les/lui/lere. callendi do/dum/callens. sed supi. caret. ¶Construe. Hoc verbum calleo denotat durere et asperare. Ista duo nomina callidus et callus probant duo sensa. i. illas duas significationes. ¶Significat ꝛc. Hoc nomen hic callus li. significat plantam. id est duriciē plāte scilicet pedis. q̄ pro et. et callus significat collum bouinum. id est duriciem colli bouis/que duricies venit ex iugo trahendo.

Canis

Est animal sydusq canis/piscisq marinus

¶Hic docet autor q canis habet tres significōes. Nam canis est quoddam animal latrabile satis bene notum omnibus (a dogge) Et dr habere quatuor cōmendabilia que notant per istos versus. Cōditione bona sūt in cane bis duo dona. Pollet odoratu fugit eius latro latratu. Et est lingua medicus: dñoq fidelis amicus. ¶Itē canis est signū celeste. Unde dicūt phisici q dū sol ē sub cane molestē sunt purgationes ¶Itē canis ē quidā piscis marinus (anglice a marmayde) sed ille piscis nō cōuenit delicatis. De significationibus istius dictiōis dixit quidā hos versus. Canis latrat in equore/splendet in ethere/latrat in eede. Significat triplici canis [illegible] sub ratione. Et declinatur hic et hec canis iurta doctrinale. Est hic et [illegible] estis eius burgensis et hostis. Et canis ꝛc ¶Cōstrue sic. Canis e st animal q pro et sydus. i. stella. q pro et: et piscis marinus. Et canis derivatur a cano nis/cecini/canere. i. cantare: quia canis bene cantat: quia fures eius latratu fugat. vel a cano per contrarium.

Johānis de garlādia.

Hic cancer cancri signum piscisq; notatur
Hic cancer morbus canceris esse solet. Cancer

¶Hic autor docet q̄ cancer cri. hz tres significationes. Nā cancer est vnū de duodecim signis celestibus de quo loquit Theodolus ibi. In cancro solis. ꝛc. ¶Et est q̄dā piscis i mari (anglice a crabbe.) Ūñ Auian⁹. Curua retrocedens confert vestigia cancer. Et pro istis duab⁹ significationibns cancer est secūde declinationis nois. Itē cancer est quidā morbus q̄ in pluribus est incurabilis (anglice a canker) et tūc est tercie declinatiōis noim ꝛ neutri generis scōz antiquos. Ūñ Ouidius. Solet imedicabile cancer. scōz modernos est tm̄ masc. ge. in oi significatione scz pro signo/pro pisce/et pro morbo. ¶Construe. Hic cancer cri cro. notat signū celi: q̄z pro et: ꝛ piscis: hoc cancer morbus. i. p morbo faciens canceris in genitiuo solet esse sed nunc non est in vsu: sed semper hic cācer cri cro. secunde declinationis in omni significatione.

Principium dignūq; notat caput atq; cacumen. Caput.

¶Hic autor docet q̄ caput habet tres significationes. Nam idem est q̄ principium vt ibi. In capite libri scriptū est de me. ꝛc. i. in principio libri. Et est idē q̄ dignum. Unde Roma caput mundi nūm regina rotundi. Et ibi et in similibus caput sumitur pro digniori parte vel rectore vel duce. Unde dicitur Regnum est sine capite. Et caput ecclesie non dico est sed debet esse papa. Item caput est idem q̄ cacumen (anglice a hyght) Unde dicitur q̄ pernasus mons habet duo capita. i. duo cacumina. ¶Construe. Caput notat. i. significat principium: q̄z pro ꝛ denotat dignum. id est dignitatem vel digniorem partem: at q̄z pro et caput notat cacumen. i. verticem vel altitudinē. Et nota q̄ caput scribitur per t/et non per d/in suis compositis.

Capra dom⁹ sacra philosophus sydusq; capella. Capellā

¶Hic docet autor equiuocationē istius dictiōis capella le. dicens q̄ equiuocatur ad quattuor. Capella est diminutiuū de hec capra pre. Unde Virgilius in bucco. Ite domum sature venit hesperus ite capelle. Et capella est domus sacra. i. parua ecclesia que nō habet baptismū nec cimiterū. Et sic dicit q̄ ecclesia olim cooperta fuit pellib⁹ caprinis. Capella est ꝓprium nomē cuiusdā philosophi qui dicebat Marcian⁹ capella: et qui fecit librum de nuptijs mercurij et philosophie. Unde Theodolus Ui. superū magna sociasti teste capella id est illo philosopho. ¶Et capella est nomen cuiusdam signi i firmamēto quod alio nomine dicitur capricornus. ¶Construe. Capella est capra. i. parua domus sacra (anglice a chapelle.) Et est philosophus. i. nomē philosophi: q̄z pro et. et est sydus. i. nomen syderis id est stelle.

Prima lapis nitens est/c[illegible]rbunculus antrax Carbūculus.

¶Hic docet autor q̄ hic carbunculus h[illegible]t tres significationes. Nam idē est quod prima. ¶Et est prima proprie carb[illegible]nitus ꝛ ardēs. Sed dicitur sine igne carbo. Et carbo dicitur prima de p[illegible] peruris perussi perurere. ¶Item carbunculus est quidam lapis pr[illegible]ciosissimus et splendidissimus (anglice a carbuncle stone) adeo splendidus [illegible]reat tenebras noctis ꝛ omnium

lapidum virtutes in se dicitur retinere. Unde in lapidario. Ardentes gēmas superat carbunculus omnes. ¶Item carbūculus est antrax. Antrax est carbo vel calculus vel quidam morbus qui vocatur (anglice a felon) Et est feminini generis. Hec antrax tracis. ¶Construe. Carbunculus est puma: qs p et et lapis nitens et splendens. Et carbunculus antrax id est carbo id est calculus vel morbus.

carchesia

Attendas esse carchesia vasa sacrorum
Ac instrumentum dicas carchesia nauis

¶Hic docet autor equiuocationem huius dictionis in plurali nūero hec carchesia dicēs q equiuocatur ad duo. Nam carchesia sūt quedam vasa terrea quibus sacerdotes gentilium vtebantur. Unde Statius. Excelsa libant carchesia puppi. Et dicitur a carce grece quod est terra latine. quia fuit vas terreum in quo scriptum erat quo ordine deberent sacrificantes notare. ¶Itē carchesia sunt instrumenta in naui (anglice a seyleyerde in the shypp.) Unde Lucanus Est vtinā summi curuant carchesia mali. ¶Attendas. i. percipias carchesia esse vasa sacrorū: ac dicas carchesia esse instrumentum nauis. ¶Carchesia vt dicit Hugut. sunt troclee in cacumine mali in naui quasi foramina per que funes trahuntur: et quedam vasa ad similitudinem illorum facta. et declinat hoc carchesiū sū. i singulari. ¶Hic malus li. est arbor stans i medio nauis (anglice a maste) Hec troclea clee. i. torcular vt rota modica supra puteū: et illud qs supponit malo nauis: quia habeat torculas id est quas rotas per quas funes trahunt. Et dr a trochos grece quod est rota latine.

Cardo

Cardo subest foribus si cardinis est genitiuus
Et si cardonis est herba nociua colonis

¶Autor hic docet q cardo equiuocat ad duo. Nam cardo est illud super qō vertitur hostiū vel ianua (anglice a treschelde) ꝛ tunc declinat hec cardo cardinis penultima correpta. Unde ꝛ cardinales dicunt: qr sicut hostiū vertitur i cardine sic sācta ecclesia verti debet per cardinales. ¶Itē cardo est quedam herba aspera (anglice a thystell) ꝛ tūc declinat hic cardo donis penultima p ducta. ¶Cōstrue. Cardo subest foribus id est ostijs: si cardinis est genitiuus id est si cardinis sit correpta in penultima syllaba. Et si cardonis sit genitiu⁹ / id est si producat: tunc cardo est nociua herba colonis id est agricolis: qr ppt asperitatē agricole nō possūt extrahere eā de terra sine manuū lesione. Et dicitur de carpo pis. qr vtendo carpit eius asperitas et minuit. Sed cardo inis dicitur de cardeau grece quod est cor latine: quia sicut cor hominē regit: ita ille cardo qui et cuneus dicitur ianuam regit et mouet.

Carmina

Carmina cantorum sunt vatum / suntq3 magor4

¶Hic docet autor q carmina hñt .s significationes. Nā carmina sunt cātilene: vt iste sit cantare dulcia car[illegible] .i. dulces contilenas. Un in Alexādria. Sepe sub hac fuerāt carmē sy[illegible]re cānētes. carmen syluestre. i. cantilenaz syluestrē. i. de sylua. ¶Itē carmina dicunt vatū. i. poetaꝝ dictamina. Unde Boecius. Carmina qui quondā studio florente peregi. carmina. i. dictamina poetica. ¶Itē carmina sunt in[illegible]ones magoꝝ (anglice charmes.) Unde

Carmine dissiliunt abrutis rupibus agnos. Et dicitur carmen de carpo/pis. Et declinatur hoc carmen. genitiuo huius carminis. datiuo huic carmini (anglice the dety of a songe.

Lapis et euentus inflectio sit tibi casus — Casus

¶ hic docet autor q hic casus us/ui. habet tres significationes. Nam idē est q lapsus/us/ui. vt aliquis accepit casum in lubrica via. i. lapsū. ¶ Et est euentus (anglice a happe) Unde cū dicitur. Istud accidit a casu. i. ab euentu ¶ Itē casus est inflectio: et tunc est sextum accidens nominis quod est pars orationis. Et est casus inflexio vocis ad vocem.

Hec cassis galeas/hic cassis rhetia signat
Cassidis hec faciet: dat cassis et hic genitiuo — Cassis

¶ hic docit autor q cassis habet duas significationes. Nam cassis est galea anglice a basnette. et tunc est femininū ghis. et hz cassidis in gtō. Et cass.s est rhete. an. a nette. et tunc est mas. gñis. et habet cassis in gtō. Pro galea dr quasi cassans ictus. i. euacuans. Uel cassis fm Isidorz dr q fit de corio. Inde hoc cassidile/lis. hic cassis. Genitiuo cassis pro rhete quasi cassans cursus ferarū id est impediens cursus. Virg. In foribus laxos suspendit arena casses. i. debilia rhetia. ¶ Construe. hec cassis qñ cassis est femininū generis tunc significat galeas pro galea. numerus pro numero causa metri. hic cassis qñ est generis masculini signat. id est significat rhetia. i. rhete: et est instrumētum quo pisces vel volucres capiuntur.

Una catella duo/catulam notat atqz cathenam. — Catella

¶ Dicet q hec catella/le. habet duas significationes: qr catella potest esse diminutiuū de canis: et sic dr parua canis. Uel catella potest esse diminutiuum de hec cahena/ne. anglice a chayne. et tunc dicitur parua cathena illa videlicet quam solemus appendere collis eyrogrillorum et mustelarz. ¶ Construe Una catella. id est hec sola dictio catella/notat. id est significat duo. id est habet duo significata. duo dico catulam. i. paruam canem. atqz pro et/et cathenam scilicet paruam. vt supra dicitur.

Esse cibum cenam dicas/scenamqz theatrum — Cena

¶ hic versus est differentialis magis cꝫ equiuocus: qr hic ponit differentiam inter hec cena/ne. scriptū per c/simpliciter in ꝓma sillaba. Et scena/ne. scriptū per sc/in prima sylaba. Dicit ergo q cena est prandiū vel conuiuiū. anglice a souper. a dr cena a cenon grece qđ est cōe latine quasi a cōione vescēdi. Antiq publice in ppatulo comedebāt a nō solitarie a priuate sicut modorne singularitas de deliciis luxuriā generaret. Et dr [illegible] ꝓprie in sero. Jantaculū in mane. Prandium in meridie. Obsonium poti[illegible]am. ¶ Sed scena cum sc/derituatur a scenon grece quod est vmbra latine est vmbraculum vel locus obumbratus in theatro asseribus ligneis et coriis coopertus. Similis tabernis mercatorum vel mercennariorum que sunt asseribus a cortinis cooperte ¶ Et scena secundū Virgiliū potest dici a [illegible] quod est domus que erat ibi

constructa: vt in illo vmbraculo latebant persone taruate que ad vocem excitantis exibant ad gestus et ludos faciendos. ¶Et hinc scena dicitur quãdoq; totum theatrum/quandoq; dicitur recitatio scripture/quandoq; ipsa scriptura: vel allocutio diuersaruꝫ personarum: vel distinctio scripture que ibi fuerat recitata. Unde scenicus nica/nicum. Hinc sunt dicti scenici qui faciebant ludos vel gestus in theatro: vel qui recitabãt ibi scripturam. Uel scena est domus vbi poete solebant recitare libros de nouo compositos. ¶Cõstrue. Tu dicas etiam esse cibum. id est prandum/q; pro et: et dicas scenam esse theatrum. Hoc theatrum/tri. dicitur de theorare quod est videre. id est speculum/vel locus in quo homines stantes vel sedentes possunt bene videre et audire gesta facta et recitationes aliquorum cantantium legentium vel ludentium. ¶Theatrum/tri. est lupanar vel prostibulum: quia ibi post ludos trãsactos prostituunt meretrices. Unde theatrus/a/um. Et hic ꝛ hec theatralis ꝛ hoc le. aliquid pertinens ad theatrum.

Cyclas

Cyclas mantellus simul et maris insula cyclas.

¶Hic autor ponit equiuocationem istius dictionis hec cyclas/adis. penultima correpta dicens. q; equiuocatur ad duo. Nam idem est q; mantelius/li: vt induit me dominus cyclade. id est mantello. ¶Cyclas dicitur insula maris, quia rotunda est. Et dicitur a cyclon quod est rotundum. Sunt enim cyclades rotunde insule. ¶Construe. Cyclus est mantellus/simul. id est insula maris.

Coclea

Dic cocleam turris scalam/testam quoq; piscis. Est coclear proprie quo pultes ponis in ore

¶Hic ponit autor equiuocationẽ istiꝰ dictionis hec coclea/clee. q; aquinocat ad duo. Et inde ponit dñam inter cocleam ꝛ coclear. Dicit ergo q; coclea est ille gradus quo ascendimus turrim (anglice a woyndyng or a tourngreec) qui fit multotiens in ecclesijs: ꝛ fere in omni campanili lapideo. Et ỏr alio nomine testudo/dinis. ¶Coclea est testa cuiuslibet piscis qui conchã habet vt ostrea et musculus: et alia cochilia. i. omnes pisces habentes concas. ¶Et coclear est instrumentum quo legumina nostra comedimus et sorbemus. (anglice a spone) Et nota q; pultes ponitur ibi pro omni cibo comestibili cũ cochlearibus ¶Construe. Dic cocleam esse scalam turris. q; pro et/dic cocleam esse testã piscis. Sed coclear proprie est illud cũ quo ponis pultes in ore tuo. ¶Et hec coclea ab hic cyclus dicitur quod idem est q; circulus.

Colũbar.

Columbar colli vinculum collitq; foramen Da colnmbar aui/da collo/da quoq; naui

¶Hic ponit autor equiuocationẽ in ista dictione hoc columbar/aris. dicens q; hoc columbar est quod[illegible] vin[illegible]um quo colla boũ ligant (anglice a yocke) et ỏr hoc collũ/li. ¶Colũbar est [illegible]amẽ collistrigij quo collũ alicuius malefacientis constringitur. Et est c[illegible]rigiũ (anglice a pyllery) Et dicit de hoc collum/li. a stringo/is. q; stringat collũ. ¶Columbar est domꝰ columbaꝝ vel foramen in quo columbe [illegible]odificãt (a douue hole) ꝛ tunc simpliciter scribit ꝛ corripit primam syllabam [illegible]ereꝫ ibi nisi necessitas metri aliter cogeret

¶Columbar est foramen in nauicula q̄ qd remus exit cū remigat in mari vl fluuio. ¶Cōstrue. Colūbar est vinclū colli: supple bouis (vinclum p vinculū per sincopam causa metri) q̄ vinculum non potest in tali versu poni. q̄ pro et et columbar est foramen colli in quo collum ponitur in collistrigio. Da aui. i. columbe columbar. i. foramen. Et da collo columbar. i. vinculum vel foramē et da naui columbar. i. foramen per quod remus exit.

Equiuoce piscem cum teste concha figurat — Concha

¶hic autor docet q̄ hec dictio concha sig̃t aliq̄n piscem que interius latet in testa: vt pi'cis/ostria concha. Et omnes pisces fixi in testis (anglice a welke ⁊ all maner of chelfysshe) potest dici. ¶Aliquando sig̃t testam tm̃. Uel concha significat aliq̄n piscem et testam simul. Et aliquando testam sine pisce. Et sic equiuocatur concha ad duo. Constructio patet.

Confraga dicunt loca quo se flumina frangunt. Confraga sunt etiam quo robora cesa residunt — Cōfrāga:

¶hic autor docet equiuocationē istius dictionis confraga/ox. dicens. q̄ eq̄ uocat ad duo. Et dr q̄ cōfraga sunt loca eminētiora et altiora in rupibus/et montibus que pulsant ꝓtinue vt ventox ⁊ flaminū. ¶Itē confraga sunt illa loca in syluis vbi arbores/secte iacent ex trāsuerso viax in tpe guerrax: ne eq̄ tantes possunt transire. Item confraga dr de confringo/gis. ⁊ illud de con/et frango/gis. Declinat confragus/a/um. ⁊ ponitur ibi substantiue. ¶Cōstrue Confraga dicuntur loca scilicet in montibus/quo. i. vbi flamina. i. venti frangunt se. scilicet faciendo magnum sonum/sonitum/vel tumultum. Etiam confraga sunt illa loca in siluis/quo. i. vbi/robora. i. magne arbores vel magna ligna cesa. i. secta ab hominibus/r esidunt i. resident. i. remanēt. ¶Nota q̄ melior littera vt michi videtur rescidunt vel residunt.

Est mensura coꝝ ventus cozus/⁊ chorus agmē
Ic instrumentum fitq̄ chorea chorus.
Est mensura chorus triginta manens modiorū. — Chorus

¶hic autor docet q̄ chorus habet quinq̄ sig̃tiones. Nā est quedā mēsura cōtinens triginta modios. ¶Corus est quidā ventus collateralis zephiro. anglice a weste wynde. ⁊ hūc corus ꝓducit ꝑmā syllabā sine aspiratione. Lucanus. Non cous in illum ius habet aut zephirus. Boetius in primo li. hde cō so. metro tertio. Ut cū precipiti glomerant sydera corus. In aliis significationibus corripit primam syllabam. ¶Item chorus. i. societas vel comitiua vel multitudo in sacris collecta. Unde in hymno scribitur. Q̄ chorus varū. ⁊c. id est multitudo prophetax. ¶Item chorus est instrumentum musicum: vt quidam dicunt. anglice a croude. ¶Co[illegible]. Corus est mensura. ⁊ sic de aliis. ¶Hoc agmen/inis. i. societas.

Corna gerit cornus pecudum sunt cornua cornu
Militis est quando propc[illegible] sua bella gerendo — Cornus Cornu.

¶ Autor docet hic differenciam inter hoc cornū/ni/corna.ꝛ hic cornus ni.ꝛ hoc cornua/nuū.ꝛ hoc cornu indeclinabile in singulari.in plurali hec cornua nuū Dicens ꝙ cornua sunt fructus corni(anglice a heppe)Et cornus est quedā arbor portās ea(anglice a heppe tree)vt quidā dicūt. ¶ Et cornua sunt pecudū id est alialū cornutoꝝ(an.horns)vt boum/ouiū/ceruoꝝ/ꝛ damatū:et similiū animaliū. ¶ Sed hoc cornu/nu.indeclinabile:ꝛ est illud instrumentū in quo miles flans socios suos cōgregat ad prelium progressuros. Hug.dicit. ꝙ cornua vocant extreme ptes antemnaꝝ maioꝝ finū que sunt in naui.ꝛ cornua sunt extreme ptes exercitus q̄ forte sunt ad modū cornuū alialis.sed magis ꝙ pue in hac sigtione inuenit hic cornus/nus.quarte declinationis.ꝛ pro cornu militis similiter.Sed cornu indeclinabile in singulari:et cornua in plurali pro pue pertinet ad animalia.Uñ cornua.ꝛc.Militis est cornu cū sua bella parat Et ute versus magis placet.Et cornu ōr de caro carnis/ni.

Crudus. **Crudelis nouus/incoctus notat hec tria crudus**

¶ Hic autor docet ꝙ crudus/a/um.habet tres sigtiones.Prima.i.crudelis. Ouidius.Cruduſqꝫ rotabit hectre⁹.i.crudelis hectreus:qđ est ꝓpriū nomen viri.Et crudus.i.nouus.Uñ in alexandreidos. Uulneribus crudis ꝛ corde tumentibus egre.Insum.ꝛc.crudis.i.nouis. ¶ Et est incoctus.Iuuenalis.Crudum panem in basinea portat.i.incoctum panem.Uel iste carnes sunt crude id est non cocte. ¶ Crudus/da/dum.a cruor/oris.dicitur.cruor.i.sanguis. ¶ Construe.Crudus notat hec tria:crudelis/nouus/incoctus.

Cuna. **Cuna subest terris/sed sunt cunabula cune.**

¶ Hic ponit autor differentiam inter hec cuna/ne.et he cune/aꝝ.dicens.ꝙ hec cuna/ne.est foramen sub terra in quo cuniculus dicitur habitare.Sed he cune/aꝝ.dicuntur ipsa cunabula que sunt lecti infantium. Et hoc ideo ne innocentes cum matribus eorundem suffocentur in somno.Cunabula de hec cuna/ne.dicuntur. ¶ Construe.Cuna.id est tale foramen subest terris.Sed cuna/naꝝ.in plurali numero sunt cunabula.i.tales lecti.

Currus **Curriculus paruus currus paru⁹ quoqꝫ cursus.**

¶ Hic curriculus/li.habet duas sigtiones.Nā idē est ꝙ paruus currus.ꝛ hīc est diminutiuū de hic currus/rus/ru.i.vehiculū (an.a chaze). Itē curriculus est paruus currus ꝑm istū autorē.Priscianus tamen dicit hoc curriculum/li. vite hois breuē tps significare.Et sancta ecclesia hoc approbat dicens. Post huius vite curricula. ¶ Construe.Curriculus est paruus currus:et hīc a curſus vult forte curriculus. Hic dicit autor ꝙ non obstante ꝙ curriculus sit idem ꝙ paruus currus:tamen illud diminutiuum derivatur de hic cursus/sus/sui. Construe. Et tamen curriculus vult forte.videlicet diminutiuum de hic cursus.Genitiuo huius cursus. Dativo huic cursui.

Cauillo **Perfero cum fallo [illegible] denotat atqꝫ cauillo**
Sed cauo dat primum/caluio dat reliquum.

¶ Hic autor docet ꝙ cauillo [illegible] habet duas significationes.Nā cauillare idē

est qđ pfotare: et tūc dr de cano as are. qđ idē est q canū facere. ¶ Item canillare idem est qđ fallere: sed tunc dicit de caluo uis uere. tercie conugatio. qđ idē est q fallere. Un quidā dixit. Si nō vis calui fugias confortia calui. ꝛ si nō vis calui. i. decipi fugis cōsortia. i. comitiuā calui scz hois: qr tales sūt decipientes et fallantes. ¶ Construe. Hoc verbum canillo las. denotat. i. sercat ista duo verba pfoto qđ idē est q cauere: et fallo qđ idē est q decipere. Sz caluo qñ idē est qđ perfoto dicit de cano as. id est deriuat de eo. et qñ canillo est idē qđ fallere siue decipere deriuat de caluo is. qđ idem est q decipere.

Cancello scribo/cancello grammata findo Cancelloꝝ meas in cruce pono manus

Cancello:

¶ hic autor docet q cancello las habet tres significationes. Nam cācellare idem est quod scribere. vnde hic cancellarius rij. Et idem est quod fingere litteras sicut patet in litteris cancellatis. i. falsis. ¶ Item cancellare est transponere manus in modum crucis. Unde dicitur Ipse cancellatis manibus adorauit. ¶ Construe. Ego cancello dum scribo: et ego cancello dum findo id est scindo grammata id est litteras q pro et: et ego cancello manus meas dum pono. i. transpono in cruce id est in modum crucis.

Dat cano laudare/dat scribere vaticinari

Cano:

¶ hic docet autor q cano nis/cecini canere habet tres significationes. Nam idem est quod laudare. Ut ibi. Regē scurra canit. scurra. i. ribaldus canit id ē laudat. ¶ Et canere idē est quod scribere. id est describere. vñ Virgilii. Arma virūq; cano. id est describo metrice. Et est idē q vaticinari id est prophetare. Ut. Vera sybilla canit id est sybilla pphetissa canit. i. vaticinat vera. i. ea que sunt vera. ¶ Construe. Cano dat. i. significat laudare et scribere et vaticinari. Et declinatur cano canis cecini canere cantum tu. in supinis.

Carpo viam/lanam/flores/vicium vitiosus.

carpo.

¶ hic docet autor q carpo pis. hz quattuor significationes. Nā carpere idez est qđ carpere. vñ hic Ouidius. Longas carpsere vias. i. carpserunt. i. ceperūt longas vias capere. Et est idem q parare lanam (anglice a teese.) Un Lucañ Lanam carpsere puelle. Item carpere est colligere: vt volo carpere flores id ē colligere. Unde Horatius. Et aliquid plenis pomeria carpere ramis. carpere est ibi colligere. ¶ Et carpere est idem quod reprehendere: vt carpo vitium ꝛ vitiosos. id est reprehendo. Carpo est actiuum et declinatur. Carpo pis/psi/carpere/carptum tu. in supi. ¶ Construe. Ego carpo id est capio viam: carpo lanam. i paro cum manibus: carpo flores id est colligo: carpo vitium id est vitiosos id est reprehendo vitium: carpo vitiosos. Et sic carpo habet quinq; significationes.

Cedo tibi cessi faciet: de [illegible] cecidi.

cedo:

¶ hic docet autor q cedo habet duas significationes. Nam idem est qđ dare locū: ꝛ tunc est verbum neutrum: ꝛ construitur cum datiuo casu: vt Maiori cede id est da locum maiori. et tunc facit [illegible] cessi: ꝛ in supino cessum.

Equiuoca Magistri

¶ Item cedo est actiuum: & tunc significat hec tria q̄ patēt per versū. Signat cedo necat interficit atq; flagellat. Et tūc regit actū post se: vt credo .i. flagello te. vel verbero te. et facit preteritum cecidi penultima correpta. et cessū supinis. ¶ Et nota hic aliū versū de significatione ipsius. Uerbero/scindo/neco: notat hec tria cedo cecidi. ¶ Construe. Si dico cedo tibi: tunc cedo facit cessi in preterito. Si dico cedo te: tunc faciet cecidi.

celo celas

Hoc verbum celo notat ista duo tego sculpo
A primo celum/celtes de posteriori.

¶ Hic autor docet q celo as hz duas significatiões. Nā idē est q tegere: & tūc de eo deriuat hoc celū li. qr celat terrā .i. tegit. Ut qr celat .i. tegit superiora ab inferioribus. ¶ Item idē est quod sculpere: & tūc deriuat ab eo celtes tis. qdam instrumentū ferreū aptum ad sculpendum (anglice a cheſell) Unde Job Quis michi det vt exarent sermōes mei in libro/stilo ferreo et plumbi lamina vel celte sculpant in silice. Antique in biblie hñt certe & nō celte. ¶ Construe. Hoc verbū celo as. notat hec duo scz tego is/texi tegere tectū tu. & sculpo pis/sculpsi sculpere sculptū tu in supinis. Celum venit .i. deriuat a primo .i. a celo/qñ idē est qd tegere. Celtes venit .i. deriuat a posteriori: id est de celo qñidem est q sculpere. Celo as verbū actiuū: et potest construi cum duplici actiõ.

cliuus
cleo cles

Glorior inclino/cleo cles/et sorbeo signat
Hinc quia sorbet aquas nos dicimus esse cloacam
Glorior hinc clerus/cleo cles inclino cliens dat
Cliuus et herculeum/dant lis et gloria nomen

¶ Hic autor docet q hoc verbū cleo cles cleui ere. est equiuocū ad tria: & habet tres significatiões: et sēm quālz ab illo deriuanť noia. Dicit ergo q cleo es significat ista tria videlz glorior .i. gaudere & inclinare & sorbere. Et qñ idē est qd sorbere tūc deriuat ab eo hec cloaca ce. Et est cloaca ille locus q cōmuniter frequentat ad requisita nature. ¶ Et cloaca est vn⁹ puteus extra ciuitatem constituitus/ad quē omnes sordes ville decurrūt per vias subterraneas/Et cloaca dr a cleo cles qd est sorbere: quia sorbet omnia immunda. ¶ Item quando cleo est idem qd gloriari tunc deriuat ab eo hic & hec clerus ri. quia cler⁹ semper debet gloriari in dño ꝓpter beneficia sibi collata ab eo. ¶ Item quādo cleo est idē q inclinare (anglice to bowe) tunc dr ab eo hic & hec cliens tis. minister vel seruus. Et apud modernos: & nos saltem cliēs dr legista: ille qui placitatur pro aliquo apud westmoñ. in legibus regni: alio nōie lyndicus legum. ¶ Itē hic cliuus ui. est collis vel mons scdz q cōsideratur in descēsu (anglice the hangynge of an hylle.) Itē dicit hic autor q lis et gloria dant id est deriuant hoc nomen herculeum id est hoc nomē hercules. Quod dictum sic intellige q hoc nomen hercules componit de her grece qd est lis latine et cleos grece qd est gloria latine Unde hercules quasi gloriosus in lite: qr semper in lite id est in bello de hostib⁹ [illegible] Et sic lis & gloria her & cleos dāt id est deriuāt nomen herculeum. hoc nomē hercules. ¶ Cleo cles etiam cōponitur cum oda qd est laus. Unde hec clenodiū dij. .i. gloriosa laus seu donū vel datū laude dignū seu gloriosū id est nocale: vt in vita trium regum. c. iij. Clenodia diuissimis de indē [illegible] fecerūt. ¶ Cōstrue. Cleo cles significat

glorior/aris.inclino/as.sorbeo/es. Et hinc nos dicimus cloacam esse:qz sorbet aquas:et nos dicimus cleros a cleo/cles.qñ est idē q̄ glorior/aris. Et cleo cles.idem est q̄ inclino:et tunc dicitur ab eo deriuari hic et hec cliens/tis. Et hic cluns/ui. Reliquum exponitur superius.

Censeo computo/censeo nuncupo/censeo mores

Censeo

¶Autor hic docet.q̄ censeo/es.habet tres significationes. Nam censere est idem q̄ computare/numerare. Unde recenseo/es.qō facit recensitū/tu.in supino.penul.corre et est idē q̄ numerare. Et recensio/sis/sui/sire.in eadē significatione qō facit recensitū/tu.media ꝓducta quarte coniuga. Uñ⁹. Uasa recensita:ꝫ ponta recensita dicas. Primū recensita,ꝓducit penul.qz est participium de recensior/iris.recensitus sum/iri.qō est verbū quarte coniugationis Sed ꝑm recensita corripit penul.qz est participium de recenseor/eris/recensitus sum/seri.quod est secunde coniugationis.ꝛ vtrumqz idē est q̄ numerare ¶Item censere est nūcupare:vt quo nole censeris vel nuncuparis. Et censere id est iudicare:ꝛ ꝑprie de moribus. Uñ hic censor/oris.i.iudex. Uñ Galterus in alexandreidos lib.primo. Muneris arguit accepti censor iniquus. ¶Construe. Ego censeo dum computo/et ego censeo dum nuncupo:et ego censeo dum iudico mores. Et coniugatur censeo/es.sui/ere.situm/tu penultima correpta. Uñ⁹. Censeo dat censum:sed itum sua compositiua:vt recensio/recensitum penultima correpta. Et censeo est verbum actiuum.

Dat crepo rūpo sono culpat sonat increpo signat

Crepo.

¶hic autor docet.q̄ crepo/as.habet duas significationes. Et increpo/pas. suum compositum habet duas significationes. ¶Crepo/as.ē idē q̄ rūpo/is Unde. Ille suspensus crepuit medius.i.ruptus fuit. Et est idē q̄ sono/as. Uñ Crepuit seuis vngula campo. ¶Item sic increpo/as.est idē q̄ culpo/as. Uñ Ouidius. Increpet vsqz licet tua cum tua dicar oportet. Licet increpet.i.licet culpet. ¶Et idē est q̄ sono/as. Uñ illud. Increpuitqz lira.i.sonuit. ¶Cōstrue hoc verbum crepo dat.i.significat rumpo/pis.a sono/as.ꝛ increpo/pas/pui/pare/pitū/pitu/pans/piturus.verbum neutrū. ¶Rumpo/pis/pui/rumpere ruptum/ruptu.in supino.verbum adiectiuū. ¶Sono/nas/nare/sonitum/tu. in supinis.verbum neutrum. Increpo/increpas/increpaui/increpare/increpitum/tu.vel increpatum/tu in supinis verbum actiuum.

Qui fallit verbis aliquem circumuenit ille Et circunuento dum circundo loca multa

Circunue nio

¶hic docet autor q̄ circūuenio/is.est equinocū ad duo. Nam idē est q̄ decipio/is.vel fallo/fallis.vt hic. Iste sua multas circūuenit arte puellas,circūuenit.i.decipit vel fallit. ¶Item circūuenire est idem q̄ circuire. Uñ Horatius. Multa senē circūueniunt incōmoda.i.multa incōmoda circūdant senē hominem. ¶Construe. Ille circūuenit aliquē qui fallit cū verbis suis:et ego circūuenio loca multa dū circundo ea. ¶Fallo conjugatur sic. Fallo/lis/fefelli/fallere/sū/su.in supinis.actiuū est. ¶Circu[illegible]o/as.penul.corre.circūueni.penultima producta circūuenire/circūuen[illegible]/circūuentū/tu.verbū actiuum. ¶Circūdo/das/circūdedi.penultima correpta circūdatum/tu.penultima correpta,actiuum est,Circūuenio co[illegible]mitur de circum et uenio.

CC.iij.

Equiuoca Magistri

Cogo. Hec duo significat cogit compellit adunat

¶ Hic docet autor. q cogo/gis. habet duas significationes. Nā idē est q ꝑpellere. vt aliquis cogit me facere quod post penitut me fecisse. Et ibi. Currere cogit equū sub milite calcar acutū. cogit ibi. i. ꝑpellit. ¶ Itē cogere est adunare. id est colligere vel congregare: vt ibi. Tytire coge pecus. coge. i. collige vel aduna. ¶ Item Alanus in anticlaudiano libro primo. Grammatice partes dissitas cogit in vnum. cogit ibi est colligit. ¶ Construe. Cogit significat hec duo scilicet compellit et adunat. Et coniugatur sic. Cego/cogis/coegi/cogere/coactum/ctum. in supinis. verbum actiuum. Et componitur de con/et ago/agis. Sed compellit coniugatur sic. Compello/lis/compuli/compellere/compulsum/sum. in supinis. Componitur de con/et pello pellis.

Colo/lis Agros/rus/formā/superos colit atq; parentes. Hos arat/hic habitat/ornat/honorat/amat

¶ Hic docet autor q colo/lis. habet quinq; significationes: vt ego colo ciuitatem. i. habito. Colo terrā. i. aro terrā. Colo formā. i. orno. Colo deū. i. veneror. Colo parentes. i. diligo parentes. ¶ Construe. Aliqs colit agros. id est arat hos agros. Et aliqms colit rus. i. habitat hoc scilicet rus. Et aliquis colit formam. i. ornat eam. Et aliquis colit. id est veneratur/superos. id est sanctos. Atq; pro et/et aliquis colit parentes. i. amat eos. Colo flectitur sic. Colo/colis/colui/colere/cultum/cultu. in supinis. actiuum est. Sed quando est idem q arare vel habitare: tunc est neutrum.

Commendare Commendat laudat in tutelam quoq; mandat

¶ Hic autor docet. q ꝑmendo/das. habet duas significationes. Nam idē est q laudare/vt cōmendo fortis facta. i. laudo. ¶ Itē cōmendare idem est q in tutelam dare. Ut commendaui tibi res meas. i. in custodiam vel tutelam dedi. vel mandaui res meas vobis: vt ibi. In manus tuas dñe ꝑmendo spm̄ meum. cōmendo. i. tutelam mando tibi. ¶ Cōstrue. Aliquis ꝑmendat dū laudat quoq; pro et/et aliquis ꝑmendat dum mandat aliquid in tutelam. Commendo/das. verbum actiuum. Et componitur de con/et mando/das. ꝛc.

Cōmitto. Committo iungo/pecco/trado/facioq;

¶ Hic docet autor. q ꝑmitto/tis. habet quattuor significationes. Nam idem est q ꝑiungere. Ut ille ꝑmittit tabulas. i. iungit. Et ꝑmittere est peccare: vt ibi Grecia commisit quando pro vellere misit. commisit ibi. i. peccauit. Vel vt ibi Sentit adhuc proles quod commisere parentes. commisere. i. peccauerunt. ¶ Et committere est tradere. Ut vnus dominus commisit michi beneficium id est tradidit. ¶ Item committere est facere. vt iste commisit plura bona. id est fecit. ¶ Construe. Ego cōmitto. i. iungo. ꝛc. Committo/tis/misi/mittere/commissum/sum. in supinis. verbum actiuum: nisi quando idem est q peccare. et tunc est verbum neutrum. Et componitur de con/et mitto/tis.

Cōpono Componit sedat sepelit facit ornat adunat.

Compono rursum cum paruis comparo magnã cõponere

¶hic dicitur ab autore q̃ cõpono nis habet sex significatiões. Nam idem est quod sedare id est pacificare. vt ille mules nestor festinat componere. i. sedare lites. Unde horatius. Si nestor componere lites. Inter pelidem festinat. et inter atriden. i. agamenonem regez grecie ¶Item componere est sepelire. vt ille est compositus in sepulcro id est sepultus. ¶ Et componere est ornare. vt ista mulier est bene composita id est bene ornata. ¶Item componere est adunare vel comparationem facere vel simulationem: vt iste componit magna paruis: id est comparat magna paruis: simulat magna paruis: vt compono te tibi. id est simulo te tibi ¶Construe. Constructio satis leuis est. Compono nis composui/ componere/ compositum tu/verbum actiuum. Et componitur de con. et pono ponis posui ponere.

Comparo dum similo/comparo signat emo. cõparo

¶hic autor docet q̃ comparo comparas habet duas significationes. Nam idem est q̃ similare. Ut comparo te bono viro. id est simulo te bono viro. Unde Gaufridus. Comparat exemplis prouerbia sola venustas. ¶Et comparare idem est quod emere. Unde in euangelio. Uendidit omnia que habuit et comparauit sibi agrum id est emit. Comparo comparas est actiuum. Et cõponitur de con. et paro paras.

Conditur vrbs/conditur olus/sed condit aurum condere.

¶hic docet autor q̃ conditur est equius cum' ad duo. Deinde ponit differentiam inter conditur (cuius media corripitur) et conditur cuius media producitur. Dicens q̃ conditur cuius media corripitur est idem quod fit vel est factum. vt vrbs conditur id est fit vel est facta. ¶Item cõditur media correpta id est absconditur. vt aurum cõditur. id est absconditur. Uel vt hic. Lustris cõditur vrsa suis id est absconditur. Sed conditur cuius media producitur est idem quod sapit vel est sapidum. vel est factum sapidum Et hoc est melius vt olus conditur id est factum est sapidum. Unde alibi dicitur. Ut sit condita. bene condita creditur esca.

¶Et ibi est differentia inter condita cuius media producitur. et condita cuius media corripitur. Condita cuius media producitur est idem q̃ sapida. Condita cuius media corripitur est idem q̃ facta.

¶Unde Construe. Esca conditur condita id est facta: vt sit bene condita. id est bene sapida.

¶Conditur vrbs. Condor deris. conditus sum condi. est passiuum cuius actiuum est condo dis/ condidi. condere conditum conditu/ in supinis media correpta. Et eodem modo coniugatur conditur quod idem est quod abscondit. Et virumq̃ est passiuum. Et vtrũq̃ condo scilicet pro facere et abscondere componitur de con. et do das dedi dare. Sed conditur cuius media producitur est passiuum cuius actiuum dicitur. Condo dis/ diui/ dire. conditũ tu. i supinis. media producta. Et est vtrũq̃ [illegible] arte coniugationis.

Conduco thalamos/ [illegible] duco sodales
Conducitq̃ meis he[illegible] malis. conduco.

Equiuoca Magistri

¶ Hic docet autor q conduco cis habet tres significationes. Nam conduco .i. mercede inducere. Un in euāgelio dr. Quia nemo nos conducit. Et nota differentiā inter conducere et locare. Ille locat hospitiū qui preciū accipit de eo, anglice take rente or hyre.) Ille cōducit qui preciū p eo dat. Un scolares conducunt hospitia: et burgenses locant ea. Uersus. Qui locat ille capit: qui conducit precium dat. Un conducticius a/um .i. equus conductionis. Item conducere est simul ducere vt conduco socios .i. simul duco. Item conducere est conuenire: vt hec medicina conducit malis meis .i. conuenit malis meis.
¶ Construe. Ego duco thalamos .i. cameras. &c. Conduco cis duxi dere conductum tu. in supinis. verbum actiuum nisi quando est idem quod conuenit: et tunc est neutrum et componitur de con. et duco cis/duxi/ducere.

Conficio. Conficiunt medici/reges/sacriq ministri
Hi miscent/superant illi/sacran. q sacriste

¶ Hic docet autor q conficio habet tres significationes Nam cōficere est idē quod commiscere: vt medici ꝓficiunt electuria. id est miscent (anglice mengled
¶ Et conficere est superare. vt reges cōficiunt hostes. id est reges superāt hostes. Unde Galterus in Alexandreide. Confecit falsos confusa in carne ministros. confecit. id est superauit vel tormentauit. et sic conficere est tormentare Item conficere est sacrare. vt presbiteri conficiunt corpus christi
¶ Construe. Medici. &c. conficio cis feci ficere. fectum tu. in supinis actiuum est. et componitur de con/et facio facis.

conuenio Conuenit accipitur ꝓ pangit/et assimilatur
Ꝓ coit atq decet/compellat inest et oportet

¶ Hic autor docet q conuenire hꝫ septem significationes. Nā idē est q pāgere .i. paciscī (anglice to make conuenaunt) vt in euangelio. Nonne ex denario cōuenisti mecū .i. pepigisti. Et idem est q assimilari. vt iste pannus conuenit illi .i. assimilatur. vt sic. Tui mores conuenūt sibi .i. assimilantur ¶ Item idē est q coire id est simul venire. vt Conuenerunt in vnū aduersus. &c. .i. simul venerunt. Item conuenit idem est qđ decet. vt ibi. conuenit ire domum venientive spere nobis. conuenit ibi .i. decet. Item cōuenire .i. inesse: vt anima cōuenit homini .i. inest homini. ¶ Et idem est q oportet vt conuenit magistrum legere librum vel lectionē .i. oportet. ¶ Et propter istas significationes conuenire est idem q alloqui. Ut conuenio vos o iudei. Conuenire est congruere. vt ille nō cōuenit michi .i. non congruit ¶ Itē conuenire .i. exigere aliqđ ab aliquo vt cōuenio rem meam a te .i. exigo rem meam a te. Item cōuenire est adiuuare. id est colligere: vt conuenio pecudes .i. colligo i vnū. ¶ Item nota q conuenio ꝓ istis quattuor significationibus scz alloqui/exigere/adunare ad plūm vocare est actiuum. in alijs significationibus est neutrum. ¶ Itē conuenit pro oportet est impersonale. Item conuenit est idem quod contingit. vt in Pamphilo Conuenit vt nostros queris quasi nescis casus. Conuenio conuenis conueni conuenire conuentum tu. et componitur de con et venio venis.

corripio Corripio breuio/cas[illegible] simul/capioq

¶ Hic docet autor q corripio [illegible]es significatiōes. Nā idē est q breuiare

vt ibi. Ulq; modo fleui casus incōmodo leui.i.sinistri casus. Sunt verba Hecube vt orantis. Junonē deam. Unde in carmine de troiano excidio. Quod si pereſt cui corripe ſine breui corripe.i.breuia.et dicitur iſta ſyllaba corripitur. id eſt breuiatur. ¶ Et eſt idem quod caſtigare. vt ibi. Corripe ſtultum ꝛ ipſe odio habebit te. Uel aliter. Corripias ſtultum te non dimittit multum. ¶ Et eſt idem q; capere. ſimul cepere. ¶ Corripio pis/pui/pere/reptum tu. in ſupino. verbum actiuum. et componitur de con/et rapio rapis.

Conſtat id eſt emittitur/permanet/eſtq; palam. conſtare.

¶ hic autor docet q; conſto as/habet tres ſignificatiões. Nā. idē eſt qđ emere pro certo precio. Ut iſta res cōſtat tribus denarijs. vel cōſtat tāti. ¶ Nota q; conſto as ſignificans precium ꝓſtruit cū gto caſu vl ablto: vt equus ꝓſtitit michi quadraginta ſolidis vel ſolidoꝝ. Et eſt idē qđ pmanere: vt deus cōſtat in eternū. ¶ Et cōſtat. i. palam eſt: ꝛ tūc multotiēs eſt ipſōale. vt Cōſtat q; deus eſt. ¶ Conſtrue. Conſtat. i. qđ emitur: et ſic de alijs. Conſto ſtas. conſtiti. are. conſtitum tu. et raro conſtatū tu: verbum neutrum eſt. Item conſtare. id ē exiſtere: vt domus conſtat ex tecto et pariete et fundamento. i. conſtituta eſt. Et idem eſt q; perſeuerare vt ille conſtat in propoſito. i. perſeuerat.

Conſulo conſiliū querens: pariterq; miniſtrans. conſulo.
Conſulo te rogitans: tibi conſulo conſilium do.

¶ hic docet autor q; cōſulo lis/eſt equocū ad duo. Quia in vna ſignificatiōe. i quere conſiliū (anglice to oſke counſeyll) ab aliquo: ꝛ tūc cōſtruit cū actō caſu ſignificante rem a quo conſilium queritur. vt cōſulo te ſup vno dubio. i. quero conſilium a te ſup re dubia. ¶ Et eſt idem q; dare cōſiliū: et tunc cōſtruit cuꝫ dativo caſu ſignificante rem cui datur conſilium. vt cōſulo tibi ne offendas deū. i. do tibi conſilium: et tūc eſt verbū neutrū. ſed qñ cōſtruit cum accuſatio eſt verbū actiuum. ¶ Cōſtrue. Ego querens conſiliū conſulo: q; pro ꝛ ego miniſtrans id eſt dans conſilium cōſulo te. Deinde docet quem caſum regit cōſulo quando eſt idē qđ querere conſilium. Et quem caſum regit conſulo quā do eſt idem quod dare conſilium dicens. Ego rogitans. i. querens cōſiliū conſulo te. Et ſic patet q; in tali ſignificatione conſtruitur cum accuſatiuo caſu. Et ego dans conſilium conſulo tibi. et ſic patet q; in illa ſignificatione cōſtruitur cum dativo caſu. Conſulo lis/lui. ſultum tu.

Conſultoꝛ rogitat: conſultus conſilium dat conſultoꝛ

¶ Autor hic docet differentiam inter hic conſultoꝛ oris. et hic conſultus ti. dicens q; conſultoꝛ eſt ille qui querit conſilium. Sed conſultus ti. eſt ille qui dat conſilium. Et poteſt adiectiue declinari: vt conſultus a/um. ſapiens. et cōparatur conſultus tioꝛ/tiſſimus. Et etiam poteſt eſſe participium de cōſuloꝛ eris conſultus ſum. ¶ Conſtrue. Conſultoꝛ rogitat id eſt petit conſilium. et conſultus dat conſilium. cōſultus.

Argumentando tibi concludo te bene dico cōcludo
Sed te concludo cum te[illegible]nia claudo

Equiuoca magistri

¶ Hic ponit autor q hoc verbum cōcludo habet duas significationes. Nam concludere est aliquē argumentando vincere ⁊ tūc cōstruit cum actō casu: vt concludā te. i. argumentādo vincāte. ¶ Item concludere est aliquē claudere in domo vel in carcere vel in castro. et tūc est verbū actiuū ⁊ pstruit etiā cum actō casu. vt cōcludā te in domo ne possis exire. ¶ Construe. Ego dico bene cōcludo te arguuiētādo tibi: scz tecū. sed dico bñ cōcludo te: cū claudo te inter menia. i. inter muros scz in domo/vel in carcere vel in castro. Item concludo is/clausi clausum su. componitur de con/et claudo dis.

contēdo

Contendit certat/conatur/diuidit/effert.

¶ Autor docet hic q contendo dis habet quattuor significationes. Nam cōtendere. id est certare vel litigare (anglice to stryue.) Unde cathō. Contra verbosos noli contēdere verbis. Et in tali significatione construitur cum datiuo casu vel cum ablatiuo mediante ista prepositione cum. ita q ille datiuus vel ablatiuus significat rem cum qua initur contentio. vt volo contendere tibi vł tecum in fouitudine pirūq; dī. Et hoc idem facit certo as. qñ significat contendere. vnde in aurora. Colli planicies cum albedine certat oleri. Siue niui nullo que pede trita fuit. Et loquitur de albedine sancte marie virginis. Dicit q planicies colli su. i. collū suū certat. i. contendit oleri. i. cygno. i. cū olere in albedine. Siue certat niui. i. cū niue que nullo pede fuit trita. i. calcata. ¶ Et est conari. Ut iste contendit vincere. i. conat vincere. ¶ Et est diuidere. Uñ horatius. Non qui si domo contendere callidus ostro. cōtendere id est diuidere. ¶ Item idem est q excedere. Uñ Statius. Atq; equum membus orbē consiliis armisq; potens cōtendit vlixes. Contendit. i. excedit. ¶ Construe. Contendit certat. i. aliqs cōtendit cū certat. Et sic de aliis. Contendit p certare et conari est neutrū scōm alias duas significationes est actuum. et declinatur cōtendo dis/contendi dere. contētum tu. vel contensum su. in supinis. ¶ Itē cōtendere est simul ire et simul tendere. et componitur de con/et tendo dis/tetēdi dere. quod facit tensum su. et tentum tu. in supinis secundum Hugui.

Versus de maria

cōtingere

Contingit notat euentum/contingere tactum

¶ Hic autor docet q contingo gis/habet duas significatiōes. Nam idē est q euenire: vt illud contingit michi male. id est euenit vel accidit. Et in eadem significatione sumitur aliqñ impersonaliter: vt contingit nobis vel vobis irem campos/vel contingit dum irem in campos. ¶ Itē contingere. i. tangere. Ut illud factum contingit personā vestrā. et est verbū actiuū et construit cū actō casu. Sed in illa significatione est neutrum et construitur cum datiuo. ¶ Cōstrue. hoc verbū contingit notat tactum. i. idem quod tango gis/tetigi/tangere. Et declinatur contingo gis/contingi media correpta. contactum tu. in supinis. Et componitur de con. et tango gis/tetigi/tangere.

curo.

Hec tria signat curo/medeor/volo/pasco

¶ Hic autor docet q curo as habet tres significatiōes. Nā curare est idem qđ mederi vel sanare. vt medicus curauit egrū. i. sanauit. Et curo est idē q volo. i. desidero. Uñ quidā. Qđ ego desidero curo. i. curo illō qđ desidero. Item idē est quod pascere. Unde Cathō. Familiam tuā cura. i. pasce. ¶ Cōstrue. hoc verbum curo as/signat hec tria medeor/volo/pasco. Medeor eris. medicus tuus sum. mederi. verbum depo[nens] caret circūlocutione preteriti. Sz acci

plt mutuo a medicor/aris. ¶ Pasco/pascis/pauī/pascere/pastum/tu.in supi nis.verbum actiuum.Et dicitur curo de hec cura/cure.

Dactilus est digit⁹ pes metric⁹ est quoq; fruct⁹: Dactilus

¶ hic docet autor q; hic dactilus/li.habet tres significationes. Nam idem est q; digitus.Dicitur enim a dactylo grece q; est digitus latine. ¶ Item dactylus est quidā pes metricus constans ex vna longa precedente et duabus brevibus subsequentibus:vt gaudia. ¶ Item dactylus est fructus palmarum. quia similitudinem digitorum imitari videtur.(anglice a date). ¶ Construe. Dactylus est digitus/et est pes metricus:et est fructus.

Dragma melos pondus si dragme sit genitiuus Dragma
Questio fit dragma cū dragmatis est genitiuus
Dracma notās pond⁹ stateris ps quarta vocat: Dracma.

¶ hic ponit autor equinocationem in ista dictione dragma.Et post ponit differentiam inter dragma/me.feminini generis et prime declinationis.Et hoc dragma/matis.neutri generis et tertie declinationis.Dicens q; hec dragma me.feminini generis:et prime declinationis signat duo. Nā idē est q; hic melos/lodis.vel hoc melos indeclinabile.i.dulcis cantilena:vel dulcis modulatio (anglice a songe).Et sic tali modo stat dragma ibi vbi canit ecclesia. Frequentate nobis cantica dragmatis.dragmatis.id est dulcibus modulationibus. ¶ Item hec dragma me.est quoddam pondus:vt scribitur Machabeorum.Duodecim dragmas argenti misit hierosolimam.ꝛc. Unde versus. Dat scrupulus nūmum:nummos tres dragmatis:sed octo Uncia dat dragmatis duodena:sed vncia libram.Isti versus docet certa pondera.Scrupulus est pōdus vnius nummi.Dragma est pondus trium nummorum.Uncia est pondus octo dragmarum. Et duodecim constituunt vnam libram. Sed hoc dragma/matis.neutri generis et tertie declinationis.est questio siue interrogatio. Unde quoddam genus loquendi dicitur dragmaticum:quasi sit interrogatiuum et responsiuum per personas introductas.Ut in Therentio. ¶ Construe.Dragma est melos.id est dulcis cantilena vel modulatio et pōdus cum dragme sit genitiuus eius.Et dragma fit idem q; questio:cum dragmatis sit genitiuus. ¶ Dracma notans pondus.ꝛc.Itē docet autor q; dracma quando est pondus est quarta pars stateris. Et nota q; hic stater/teris. secundum autorem istum corripit penultimam in gtō.Hugui vero dicit q; producit penultimam in genitiuo:videlicet hic stater. Unde hec statera/re.media producta.Et est statera lingua trutine. ¶ Stater/stateris medietas vncie Un⁹.Recte dicetur stater vncia si medietur.Unde si vncia ponderat viginti quatuor denarios/medietas illius est duodecim denarij.qui faciunt staterem.Unde dragma est pondus trium denariorum:qui tres denarij sunt quarta pars duodecim denariorum:qui faciunt staterem. ¶ Construe illum versum.Dracma notans.id est significans pondus vocatur quarta pars stateris.Hugui:dicit.q; dracma me.per c est quoddā pondus scilicet octava pars vncie.Sed hoc dragma/tis.per g/tertie declinationis.est questio sicut superius dicit.Sed prior littera magis placet.

Dictator notat officium, dictator honorem Dictator

Equiuoca magistri

¶ Hic autor docet q dictator habet duas significationes. Nã significat illũ q dictat litteras vel exercet officiũ dictandi. Sicut est ille qui dictat litteras papales: quia tale officium est in curia romana. ¶ Item dictator est nomen dignitatis: quia dictatores olim dicebantur principes. Unde Julius cesar dicebatur dictator. ¶ Construe. Dictator notat officium: et dictatur notat honorem: vt dictum est. ¶ Hic dictator/oris nomen verbale formatum a primo supino istius verbi dicto/as. dictatum. um/in or. fit dictor.

dieta/te Estq; dieta cibus moderatus/iterq; diei

¶ Autor hic docet q; dieta/te. habet duas sigtiones. Nã dieta est sufficiens cibus pro vno die cuilibet siue sit sanus siue infirmus. Uel fm phisicos dieta est cõpetens obseruantia ciboꝝ sani hois similiter ꝛ equi. Dieta est itineratio vnius diei. Uñ dieto/as. i. per diem ire (anglice to tourne) Et dicitur de dies/diei. ¶ Cõstrue. Dieta est dies moderat⁹: q; p q̃ est iter vnius diei. Hoc iter. gĩ itineris. dtõ itineri. actõ iter. vtõ o iter. abitõ itinere. itinera. rũ. in plurali.

dies/diei. Est clarus vel clara dies/clariq; dies sunt

¶ Hic autor docet q dies est equinoctium: et hoc propter diuersitatem generꝝ Nam quando est masculini generis: tunc significat certitudinem. Ut sic. Isto die fui Londonijs. et quando est femenini generis incertitudinem significat, vt hic. Dies illa dies ire. quis dies illa est u: certa. Potest vel aliter dici q; iste versus est doctrinalis: non equinocus. docet enim q dies in singulari est dubij generis: et significatur cum dicit. Est clarus vel clara dies. Et declinatur. Hic vel hec dies. sed in plurali est tantũ masculini generis quod intuitur cuꝝ dicitur. Clariq; dies sunt. id est dies in plurali est masculini generis: ꝛ non clare. i. femenini generis. Unde in doctrinali scribitur. hic dabit hec ve dies: dãt hi tantummodo plures.

discus/ci Est discus ludus/lecternum/mensa parapsis
Discus et auroza/tibi sit discus quoq; mappa

¶ Hic autor docet q discus hebet sex sigtiones. Nam est quidã ludus q̃ est in plumbeis scutellis que proiecte ruerãt in aerẽ: et ipsa scutella plũbea cũ quus ludebaꝭ dicebaꝭ discus (anglice a coyte). ¶ Et est idem q lecternum. i. lectrũ super quod clerici legunt in ecclesia epistolas/lectiones: ꝛ hmõi. Et tũc discus ꝓ de disco/cis. qr ibi discitur illud quod legiꝭ. Et discus est mensa super quã comeditur: ꝛ hoc ꝓprie fm hugut. per figuram que dicitur Metonomia. ꝛ est qñ continens ponitur pro contento: vt si mensa poneretur pro disco: vel quando contentum ponitur pro continente: vt hic vbi discus ponit pro mensa. Itẽ discus est auroza: et tunc ꝓ discutio/tis. qr tunc nebule discutiũtur. i. dimouẽtur ab inuicem. Item discus ponitur pro mappa (anglice a tablecloth) Et hoc improprie sic qñ ponitur pro mensa. ¶ Constructio patet. Hic discus/ci. ꝓ de hoc discus. indeclinabile. i. rotunditas vel rotunditas. Hec parapsis/parapsidis. ꝓ a par/paris. et hec apsis/apsidis. latus/eris. et est vas quadrangulum et quadrilatrium: quasi par[illegible] sidis. i. lateribus: et mutatur b/in p. ꝛ scribitur cuꝝ ps. Et hic ponitur pro scutella que discus est ꝓprie. Et illud vas est quo seruitur in mensa de carnibus vel potagijs: vel huiusmodi. Unde Juuenalis. Qui multis magnaꝝ [illegible]oe cenat.

Est trīa discrimen/diuisio/glabra/periclum. Discrimē

Hic autor docet q̄ hoc nomen discrimen inis habet tres significationes: Nam idem est q̄ diuisio. Unde discrimino as/are.i.diuidere. Et discrimen est idem q̄ glabra(anglice the shed of the heed. Et discrimen.i.periculum.vñ Theodolus. Nec si perficiant vite discrimina curant. Construe. Discrimē est.i.significat tria scilicet ista. hec diuisio nis. hec glabra(anglice a scall) hoc periculum cli.per sincopam.

Est dolus equocū/dolus est prudentia seu fraus Huius origo dolat/sit tibi sine dolet Dolus

Hic autor docet q̄ dolus li.est equocū ad duo. Nam idē est q̄ prudentia vel ars egregie vel subtiliter dolandi. Uñ dolare.i.subtiliter scindere in ligno cuz instrumento ferreo. Et tūc dolus derivat a dolo as/are:qō superius exponit Et dolus.i.fraus.vnde dolosus a/um.vt iste est dolosus.i.decipiens et plen⁹ dolis.i.fraudib⁹:et tunc dolus dī de doleo es.scōm istum autorem.

Dicitur aula domus/turba ministra domus Domus:

Hic autor docet q̄ hec domus habet duas significationes. Nam idē est q̄ edes vel aula in qua quis habitat. Domus.i.familia.domus (anglice the housholde) Unde dicitur. Tota domus exiuit per fenestram.i.tota familia. Construe. Domus dicitur aula.et domus dī turba ministra ministrans.id est seruēs magistro vel dño suo. Magisterstra/trum.

Deficio neutrum tibi sit signando fatiscor Passiuumq̄ dabit tibi respuo significabit Deficio

Autor hic docet q̄ deficio cis/habet duas significationes: transitiuam scz et absolutam. Nam deficio cis.est idem quod defectum pati vel deesse:vt iste lapis deficit. Deficere.i.destruere/derelinquere/respuere:vt ille deficit me.i. derelinquit vel destituit vel respuit. Unde Horatius. Sectantem leuia nerui deficiunt.i.destituunt. In prima significatione deficere.i defectum pati vt desse est neutrum et absolutum. Sed in secunda significatione est transitiuū et habet passiuū scz deficior eris.defectus defici.i.destitui vel dereliqui. Construe. Deficio sit verbum neutrum significando illō quod fatiscor eris fessus sum fatisci.verbum deponens et est idē quod desinere vel deficere. Sz hugu. dicit q̄ nos dicimus fatisco cis/fatiscere:quod antiqui non dicebāt. Sz fatiscor eris fessus sū/fatisci.quod et nos dicimus. Et sic videt q̄ hic debet dici fatisco et non fatiscor. Passiuumq̄ dabit con q̄ pro et:deficio dabit passiuum:si notabit.i.significabit idem quod respuo is.i.refutare derelinquere. Deficio cis/feci/ere.defectum tu.componitur de et facio cis.

Devoueo spondens/et devoueo maledicens Devoueō

Hic autor docet q̄ devoueo es habet duas significationes. Primo.i.spon-

dere/promittere. Ut deuoueo tibi vnū equū. i. promitto. Et deuouere. i. maledicere (anglice to curse. vt deuoueo detractores. i. maledico. vñ Ouidi⁹ Theseu deuouit q te dimittere nollem ¶ Construe. Ego spondens deuoueo. i. promitto. et ego maledicēs deuouco. Et coniugatur deuoueo es. media correpta. deuoui media producta. deuotum tu. in supino. et in vtraq; significatione est actiuum. et componitur cum de et voueo ues/voui/votum.

deuotus

Deuotus humilis/execratusq; benignus:

¶ hic autor docet q hoc nomen deuotus a/um. equiuocat ad tria. Nā est ille qđ hic ⁊ hec hūilis et hoc le. Ut iste bonus homo est non arrogās: sed deuot⁹ id est humilis non superbus. Et est idem q execratus a/um. id est maledict⁹: a/um. vt dyabolus est deuotus id est maledictus. ¶ Deuotus. id est benign⁹ vt iste est deuotus homo id est benignus. ¶ Constructio patet. Deuotus dicitur a deuoueo deuoues. ⁊c.

demolioꝛ.

Diruo/rodo/paro/demolioꝛ hec tria signat.

¶ hic autor docet q demolioꝛ iris equocatur ad tria. Nā idem est q diruere Ut Rex castra hostiū demollit. i. diruit vel deijcit. ¶ Demoliri. i. rodere. vt vestes meas nulla tinea demollitur. i. rodit. ¶ Demoliri. i. parare. vt Inimicus meus michi demolitur insidias. ¶ Construe. Hoc verbum demolioꝛ significat hec tria. sęz diruo. i. deijcio. rodo. et paro as. Et coniugatur demolioꝛ iris. demolitus sum. iri. verbū deponens. Et componitur de de et molioꝛ moliꝛis. i. cū difficultate conari. ⁊ proprię de rebus. ⁊ molari. i. machinari parare fabricare excogitare disponere cum difficultate aliquid facere vel ingeniose facere. Unde hic molitoꝛ oris. i. artifex vel fabricatoꝛ. Unde Ouidius nono methamoꝛ. Primumq; piratis molitoꝛ. Jason id est ille homo Jason fuit primus fabricatoꝛ nauis. ⁊ dicitur de molioꝛ iris. Hęc moles molis. i. difficultas/magnitudo magnum pondus.

depono
depositoꝛ

Deponit certans/cōmendans atq; ministrans
Depositoꝛ probat hoc/sic quoq; depositum
Est homo depositoꝛ qui pre me fercula ponit
Depositarius est pro quo ponantur edenda

¶ hic docet autor equiuocationem in hoc verbo deponit: dicens q equiuocatur ad tria. Nam deponere. id est certare vt volo in causa ista tecum deponere. Unde virgilius in buccolicis. De grege non ausim quicq; deponere tecum. Et est idem q commendare. id est in custodiam vel tutelam mandare. Deposui apud te res meas seruandas. id est commendaui. ¶ Deponere. id est ministrare. scilicet subsidium dare. vt eliens ministrans deponit res suas. Item dicimus: isti deponunt pro aduersario tuo. id est ministrant vel auxiliū dant. ¶ Depositoꝛ. et cetera. hic auctor probat q deponere est idem quod commēdare: dicens q hic depositoꝛ oris. nomen verbale est idem quod commēdatoꝛ ris hoc depositum ti. id est res commendata in tutelam (anglice a wedde) Que quidem duo nomina deriuantur ab hoc verbo depono as. ⁊ probāt illā significationē q depono est idem q cōmendo. Unde Aplūs. Potēs est domi

mus seruare depositum meum.id est commendationem vel rem commendatam sibi in tutelam. ¶Est homo.ꝛc. Hic docet autor equiuocationem istius dictionis depositor. Postea ponit differentiam inter hic depositor/et hic depositarius. Dicit ergo in primo q depositor hab et duas significationes. Nā depositor in vna significatione est ille qui ponit ferecula in mensa ante dominum suum qui alio nomine dicitur discoferus. Et dicitur de discus/ci.et fero fers:quasi discum ferens. Et depositor est idem q commendator:vt superius exponitur. Et depositarius est ille ante quem ponuntur ferecula:sicut dominꝰ vel aliquis alius sedens in mensa cui seruitur ferculis. Depositarius dicitur etiam ille cui aliquid fide commendatur.ꝛc. Depono/is.deponere/depositū depositu.in supinis.actiuum est secundum Hugu. Deponere.id est deorsum a sede vel a dignitate ponere.

Deprecor vt dicam depriuat et auget ibidem. Deprecor ozo deū mortem quoqꝫ deprecor idem.

deprecor.

¶Hic docet autor q hoc verbum deprecor habet duas significationes.nam deprecari in vna significatione est idem q orare vel valde precari. Et in alia significatione est idem q non precari.vel odire vel peccare aliquid abesse. Et causa istius diuersę significationis est hec prepositio de/que in compositione veniens aliquando auget significationem dictionis cum qua componitur: et aliqñ minuit vel priuat significationē. Unde in vna significatione deprecor.i. valde precor:et tunc ista prepositio de / auget significationem istius verbi:in alia significatione deprecor.i.non precor:et tunc depriuat significationē illꝰ verbi. ¶Construe. Ut dicam.i.si dicam deprecor.ista prepositio depriuat.id est negat et auget ibidem significationem illꝰ verbi deprecor.ꝛc. Iste versus est ouidij in heroidū:et autor innuit cum ad probandum q de/prepositio aliquando priuat:ꝛ aliqñ auget:qz in isto versu vtroqꝫ modo hoc verbū deprecor tenetur. ¶Construe. Ego deprecor.i.valde precor ore meo deū:mortem tunc deprecor mortē.i.odio mortē.vel precor deū vt non moriar. ¶Et nota ibi q deprecor construit cū duplici actō:qz est verbū vehemeter transitiuum.

Destino propono promitto destino pono.

Destino.

¶Autor hic docet q destino/as.habet tres significationes. Nam destinare. id est pponere. Ut opus istud facere destinaui.i.ppolui. Et destinare.i.pmittere:vt destino tibi hanc rem.i.promitto. Et est destinare illud qō ponere.vt fatum destinat futura.id est ponit. Aliter potest dici q destinare nō habet nisi duas significationes sm autorē istum.i.proponere et mittere:et tunc promitto sunt due dictiones:et tunc construe versum sic. Ego destino tibi equū.i. mitto:et hoc michi placet:licet alū aliter sentiant. ¶Hugu. dicit q destino as id est ligare/mittere/deputare/asserere/significare. Et componitur de/ interposita s/et teneo/tenes.et est actiuum.

Hec dico significat confirmo/copulo/sacro

Dico.

¶Hic docet autor q dico/dicas habet tres [illegible]gnificationes. Nam idē est q cō firmare. Ut facta tua dico.id est confirmo. Dicare.id est copulare. Unde virgilius. Connubio iungam stabili propriam dicabo id est copulabo.

¶Et dico.id est sacrare:quod patet per eius compositum dedico/eas. quod idem est q sacrare:vt ecclesia dedicata est.i.sacrata. ¶Construe.dico significat hec scilicet verba confirmo/copulo/sacro.Et declinatur dico/dicas/dicani/dicare.verbum prime coniugationis.et est actiuum.Hugui.dicit.q dicare est etiam idem q vouere et corripit di.id est primam syllabam. Sed dico/dicis/dixi/dicere.producit hanc syllabam di.

Digero **Digero dispono/computo solus cibum**

¶Hic docet autor.q hoc verbum digero/ris.habet tres significationes.Nã digerere est disponere.Vñ Virg.Et digerit omnia calcas.i.ille prudẽs homo calcas/digerit.id est disponit omnia. ¶Item digerere.id est computare:q prie per digitos:sicut faciunt lombardi.Ut cõputista digerit.i.computat.Et digerere.i.cibũ soluere in stomacho. Unde hec digestio nis.id est cibi soluti Et enim digestio sepatio puri ab impuro. ¶Construe.Ego digero vel dispono:et sic de alijs. Digerere fm Hugui.id est explicare/describere vel in vnum ordinare vel exponere vel diuidere/ordinare/vel euacuare/ebrietatem deponere.Et coniugatur digero/ris/digessi/digerere/digestum/tu.in supinis.q est actiuum.Et componitur de di/prepositione inseparabili:et gero/geris/gessi/ere:quod idem est q facere vel administrare.

Diluo **Dilut infirmat/distempero sordida purgat**

¶Hic dicit autor q diluo/is.equiuocatur ad tria.Nam diluere est infirmare (anglice to losse)vt quando littera diluit aliquo humore superueniẽte:diluit/id est infirmat.vel sic.Ego non possum istud emplastrũ diuere de meo vietre. ¶Et idem est q distemperare:vt isti colores diluuntur.i.distemperentur ¶Et idem est q purgare sordida/vt etiam essemus diluti a peccatis. ¶Diluere fm Hug.i.delauare vel delauando destruere/delere/vel purgare/vel cõmiscere/vel distemperare/liquare.Et coniugatur diluo/is/dilui/diluere/dilutum/tu.penultima correpta.vel delutum/tu.penultima producta.Unde dilutus/ta/tum.penultima producta:et est actiuum. ¶Construe.Hoc verbum diluit.id est significat ista.Infirmat.ꝛc.

Dispenso **Prouidet expensis dispensans et miseretur**

¶Hic docet autor q dispensare est equiuocũ ad duo.Nam dispensare.i.prouidere/disponere/disperdere/deliberare. ¶Itẽ dispẽsare est misereri/indulgere.Vñ hec dispensatio/onis:et est dispensatio debite pene relaratio ex actu misericordie proueniens:vt dominus papa dispensat cum aliquo illegitimo/vt possit ordinari in presbyterum vel episcopum vel prelatum. ¶Construe. Aliquis dispensans prouidet expensis.id est expensis suis expendendo eas sicut decet et prodest.Et aliquis dispensans.id est habens misericordiam miseretur alicui.Dispenso/as frequentatiuum de dispendo/dispendis.id est large expendere.

Do/das. **Hec tria do signat[illegible]redo/prebeo/dico**

¶Hic docet autor.q hoc verbum do das.habet tres significationes.primo id est cõcedere.vt do tibi [illegible]onẽ homo currit. Uel ibi Da quesumus

omnipotens deus da.i concede. ¶Dare.i.prebere:vt ibi.Date et dabit vo-
bis. ¶Dare.i.dicere. Virg.Sed quis sit iste deus vt tytire nobis. ¶Cõstrue
hoc verbum do signat hec tria scz verba concedo/is.prebeo/es.dico/is. No
ta q̃ista syllaba da/vbiq̃ corripitur in do/das.et suis compositis quando a-
lia syllaba sequitur:vt dare/daturus/dabat.circundare/ circundatus/circũ-
dabo.penultima corripta.Do das.est actiuum.

Qui donat prebet pariter qui donat honorat — Donare.

¶hic autor docet q̃ donare habet duas sign̄ ones.Nam idem est q̃ prebere
vt ipse donauit illi eccl esie.Donare.i.honorare. Unde Horatius.Peccatuz
satis et donatum iam rude queris.donatum.id est honoratum. ¶Construe.
Ille qui donat prebet:pariter qui donat honorat.

Edilis custos edis/sacrista curilis atq; — Edilis lis

¶Nota differentiã inter edilis ⁊ edilis.dicit hic q̃ edilis est maior scz ille qui
preest edibus.Sed hic ⁊ hec edilis et hoc le.i.comestibilis.Unde architri. In
ter ventricolas versatur questio pisce. Quis colitur melior lacus:q̃s fertilis
ager.Altilibus que terra feras p̃ducat ediles.ediles.i.comestibiles.vñ. Gar
landia. Edilis dives:sed edilis est gratus ad esuz.Finita illa parte in qua au
tor tractauit de equiuocis incipiẽtibus ab hac littera d/hic incipit tractare de
equiuocis incipientibus ab ista littera e.Primo agit de equiuocatione istius
dictionis hic edilis/lis.dicẽs q̃ equiuocat̃ ad tria.Nam edilis.i.custos edi-
vel edis in absentia dñi qualis est ille q̃ custodit palatiũ regis:vel manerium
alicuius dñi. ¶Itẽ edilis.i.sacrista ille scz qui preest custodie ecclesie:vel tem
pli.Vñ illud. Rogabant edilem vt oratoriũ aperiret. ¶Item edilis.i.curilis.
quasi iuxta alios curilis. Et est nomen dignitatis qui olim rome circuiret ci-
uitatẽ et exploraret si alique domus essent ruinose quas statim faceret emẽ-
dari ne essent dedecori cuitati.Ad quos pertinebat officiũ p̃spicere ne mor-
bose carnes a carnificibus venderentur:ne etiam morbosa animalia intrarẽt
cuitatem vel curiam vel capitolium regis vel imperatoris: ne aerem illi cor
rumperent.Construe.Edilis est custos edis:et est sacrista atq; curilis.Et dici
tur curilis de hec curia/rie.quia ad talem dignitatem eligebatur vnus de cu
ria regis vel imperatoris.Edilis dicitur de hec edis/edis.Et potest declinari
hic et hec edilis et hoc edile.aliquid pertinens ad edem.

Euentus casus/euentus sit tibi finis. — Eũentus

¶hic autor docet q̃ euentus habet duas significationes.Nam idem est q̃ ca
sus:vt hoc michi accidit ab euentu.id est casu. ¶Et est idem q̃ finis.Vñ Oui
dius.Quisquis ab euẽtu facta notanda putet. id est quisquis putet facta sua
notanda ab euentu.i.a fine. ¶Construe.Euentus sit tibi casus.i.fortuitus.et
euentus sit tibi finis.

Electrũ gummi gemmam [illegible]tat atq; metallum — Electrus

¶hic docet autor q̃ electrũ tri.hz tres significationes nã electr̃ dr quoddã genus
gũmi qđ stillat ab arboribus(anglice [illegible]ndius.Inde flumnt lachryme
stillatq; sole rigescunt.Inde armis electra nobilia. ¶Electrum est quedam

gemma q̄ prouenit ex illo glīmi postq̄ calore solis fuit induratum. Itē electrū est quoddā metallū (an. peautre) habens tertiā partē auri et quartā partem argenti: qđ aliq̄n inuenīt inuenis terre: et tunc dicitur naturale. Aliq̄n cōponitur ex illis duobus metallis coniunctis. i. commixtis adinuicem: ꝛ tūc dr artificiale. Sed naturale longe melius est artificiali: vt dicit Isidorus. ¶ Cōstrue. Electrum notat gummi et gemmam et metallum. hoc gummi indeclinabile generaliter est omne illud quod fluit et stillat ab arboribus: et dicitur de hec gutta te. ¶ Electrū dicitur ab eios qđ est sol: qz radium solis posita clarius auro et argento fulget et refulget.

elenchus. Laus syllogismus/lapis est pꝛecios⁹ elenchus;

¶ hic ponit autor equiuocationē istius dictionis elenchus ch. dicēs. q equiuocatur ad tria. Nam elenchus dr titulus libri. i. lux libri: qz illuminat librum et sic videt q littera sit corrupta: qz dicit laus: sed cuius laus est vel lux intelligitur de titulo libri. Un euangeliū fm Lucam sic intitulatur. Elenchus luce. i. titulus. Elenchus dicitur lapis pꝛecios⁹ positus in superficie ornamenti: qz illuminat: et quicūq̄ lapides pꝛecios⁹ in loco notabili positi dicuntur elenchi. Unde Juuenalis. Ambus extensis magnos pꝛmisit elenchus: ꝛ tūc dr de eios q est sol. sicut titulus a tytan: qz titulus est elenchus illuminat librum sicut sol illuminat mundū. Elenchus in logica dr quoddā genus argumenti: scz syllogismus contradictorius: et tunc dr de en/ qđ est contra et lexis q est sermo/ vel dictio. i. contradictio. ¶ Construe. Elenchus est lux. id est titulus libri. et elenchus est syllogismus contradictorius: et elenchus est lapis pꝛecios⁹. ¶ Syllogismus componitur a syn/ q est con/ et logos sermo. Unde syllogismus quasi collectio et coniunctio sermonum.

Hemus. Rex hemus mōs est hemus trax et cānor hemus

¶ hic docet autor. q hic hemus/ mi. habet tres sigtiones. Nam hemus est pꝛium nomen cuiusdam regis. Hemus est quidam mōs in tracia. Trax. i. hemo de tracia habitans iuxta illum montem. Hemus est canor. id est cantus/ vel sermo. Hugut. dicit. q hoc hemum/ hemi. id est sermo vel modulatio. ¶ Construe. Hemus. id est rex. hemus est mons. trax. id est aliquis de tracia scilicet monte illo: et hemus. id est canor. i. cantus.

Elemētū Littera pꝛincipiū/ documentum sunt elementa

¶ hic docet autor. q hoc elementū/ ti habet tres significationes. Nam idem est q littera. Et est idē q pꝛincipiū. Un Statius. Progenies rituscz tuos elementaq̄ pꝛime: elementa. i. pꝛincipia. Item idem est q documentum. Horatius. Restat vt his ego meipse rogam/ solerq̄ elementis. ¶ Construe. Littera pꝛincipium et documentum: hec tria sunt elementum.

Erugo. Aeris erugo tempestas dicitur esse.
Erugo quoq̄ rubigo que nascitur ere.

¶ Autor hic docet q erugo/ [illegible] vocat ad duo. Nā erugo est tempestas aeris que destruit segetes. Et erugo est rubigo que cōsumit eos ꝛ alia metalla

(anglice ruſt.) Et dr erugo ab erodo is. qr erodit. i. deſtruit erodendo ſegetes metalla. Inde eruginoſus ſa/ſum. i. rubiginoſus ſa/ſum. (anglice ruſtye.) ¶ Conſtrue. Erugo dr eſſe tempeſtas aeris (anglice myldwe.) quoq; pro et: e erugo eſt rubigo que naſcitur id eſt prouenit. ere. i. de illo metallo.

Dicitur eſtus amor: feruor maris/et calor eſtus. eſtus tui.

¶ Autor docet hic q; eſtus tus tui habet tres ſignificationes. Nã eſt idem q; amor oris. vt vnius eſtu virginis accipior id eſt amore. Et eſt idem q; feruor/ ſeu fluxus maris. Unde claudianus. Oceanumq; per eſtum metitur. per eſtũ id eſt fauorem vel fluxum. Et eſt idem quod calor eſtatis. Ut cãpus calet magno eſtu id eſt calore. ¶ Conſtructio patet.

Eſt examen apum collectio/lingua bilancis
Examenq; aciem iudicumq; notat **exàmen**

¶ hic autor docet q; examen ſignificat quattuor. Nam eſt collectio apũ (anglice a ſwarme of bees.) Et eſt idem q; lingua in trutina vel in bilance (anglice a tonge of the balance. Et eſt idem q; acies id eſt exercitus. Unde illud Examen chriſticolarum caſtra redit ad propria. ¶ Et eſt idem quod iudicium: vt veſtroq; examine pendet id eſt veſtro iudicio. ¶ Conſtructio patet. Hoc examen examinis. vnde examino as are.

Emulor inuideo: ſequor emulor: emulor hortor **emulor**
Emulus inuideam ſectam deſignat amorem.

¶ Autor hic docet q; emulor aris. ſignificat tria. Nam emulari id eſt inuidere. Ut ille emulatur michi. id eſt inuidet. ¶ Emulari. i. ſequi: vt emulemur honeſtos. i. ſequamur. Emulari. i. hortari. vt emulor vos dei emulatione. i. hortor vos moneo vos. ¶ Sed vltra dicit brito quod idem eſt q; indignor aris. Unde in euangelio. Uos emulamini michi veſtrum hominem feci ſanũ. Idẽ eſt quod amare. vt in epiſtola pauli. Emulor vos dei emulatione. id eſt amo vos amore dei. ¶ Idem eſt quod contendere. vt in ps. Noli emulari in malignantibus. i. noli cõtra malignantes cõtendere emulos. ¶ Emulus. et ceta. hic dicit ſimiliter q; emulus a/um. a quo dicitur emulor aris. ſignificat tria Nam idem eſt q; inuidus a/um. vt iſte eſt emulus meus. i. inuidus. ¶ Idem eſt qõ ſequens. Lucanus. Stimulos dedit emula virtus. emula. id eſt ſequẽs. ¶ Emulus. id eſt amans vel hortans: vt Simus emuli dei. id eſt amatores. ¶ Conſtrue. Emulor dum inuideo. et cetera. Emulus deſignat inuidiã. id eſt inuidum. et ſectam. id eſt ſequentem. et amorem id eſt amantem et eſt locutio methonomica.

Pertinet eſt prodeſt: pariter contingit et extat **eſt**
dicitur eſſe iuuat: inſinuatq; datum

¶ hic autor docet q; hoc verbum eſt hꝫ ſex ſignificatiões. Prio. i. ptinet vt eſt magiſtri legere. i. pertinet. ¶ Idem qõ prior vt eſt legere. i. prodeſt legere.

¶ Et est idem q̄ contingit. Unde Priscianus. vt est quando elementum diuiditur id est contingit. Elementum diuiditur id est contingit. ¶ Et idem est q̄ extat: vt hoc domus est ex tecto et pariete. id est extat. Et idem est quod iuuat vt in Horatio. Et quod prodire tenus est. ibi id est iuuat. Et idem est quod insinuat statum: vt bene est michi. id est in bono statu sum. ¶ Cōstrue. Est. id est pertinet. et est. id est prodest. et est. id est contingit. et est. id est extat. et est dicitur esse idem quod iuuat. cū pro et: et est insinuat statum.

exanclo: Exanclo patitur/et perficit/insuper haurit

¶ hic autor docet q̄ exanclo as habet tres significationes. Nam exanclare idem est quod pati: vt exanclo te facere quicquid tu vis. id est patior te facere. Et idem est quod perficere: vt nondum hoc opus exanclaui. id est perfeci. ¶ Et idem est quod haurire. vt iste exanclauit cyphum vini. id est hausit. ¶ Construe. Exanclo scilicet significat ista. patior ris. perficio cis. insuper et haurio hauris hausi haurire. Et dicitur exanclo de ex et hec ancla ancle. id est rota hauritoria cum qua aliquis haurit aquam de fonte

Exhibeo. Exhibet hoc verbum designat quattuor ista Demonstrat/ presentat/alit/pariter dat abunde

¶ hic autor docet q̄ hoc verbū exhibeo bes habet quattuor significationes. Nā idem est q̄ demōstrare. vt exhibeas nobis lr̄as tuas. i. demōstres nobis. ¶ Et idē est q̄ p̄sentare vt exhibemus istū clericū. i. p̄sentamus. ¶ Et idē est q̄ alere. i. nutrire. vt auis exhibet pullos. i. nutrit. ¶ Et idē est q̄ abunde dare. iste michi exhibet pecunias. i. abūde dat. ¶ Cōstrue. hoc verbū exhibet designat quattuor ista scz demōstrat. ꝛc. ¶ Exhibeo bes/bui/bere/exhibitum n verbum actiuum componitur de ex et habeo habui habere.

exigo Exigit exquirit/vult/perficit/et iaculatur

¶ hic autor docet q̄ exigo gis equiuocatur ad quattuor Nam exigere idē est q̄ exquirere: vt iste exigit a me vbi rex est. ¶ Et exigo. i. volo: vt hoc exigo fieri. i. volo hoc fieri. ¶ Et idē est q̄ perficere: vt nondū hoc opus exegi. i. p̄fici. ¶ Et idem est quod iocularī (to caste a darte). i. extra iacere. vt ignis exigit a se scintillas. i. ioculatur. i. iacet a se scintillas. Exigo exigis exigere exactū tu. i supinis. verbum actiuum: componitur de ex et ago agis. Exigit expellit extorquet proiicit atq̄. Diuidit ꝛ reperit simpliciterq̄ petit. Diuidit expellit agit extra cogo sequatur. Iniuste petere tibi denotat exigo vere. Dicitur exactor iniuste quisq̄ petitor. ¶ Inuenitur a Socrate qui inuitatus ab amico et videns eius vxorem iurgiosam dixit ei. Quare non exigeret id est expelleret mulierē? Qui respondit Domi addisco qualem me foris exhibebo. Significat ergo exhibeo idem quod ostendo.

excipit. Excipit/excludit/[illegible]at/suscipit affert

¶ hic autor docet q̄ excipio [illegible] idē est q̄ excludere: vt excipio te ab illis id est excludo. ¶ Et idem [illegible] accusare: vt iste excipit cōtra me. i. accusat ¶ Et idē est q̄ suscipere ([illegible] vt mulier quedā Martha nole

excepit illū in domū suā. ¶ Et idē est qđ afferre. Ut iste est exceptus in altum. id est elatus. id est sursum portatus in altum. ¶ Excipio excipis cepi pere exceptum tu. in supinis verbum actiuū. cōponitur de ex/et capio capis.

Denotat expedio prodest decet et manifestat — **Expedio.**

¶ hic docet autor q̄ expedire idem est quod prodesse: vt ibi. Expedit vt vnus moriatur pro populo. ¶ Expedit. i. decet vt hic. Expedit insignem ꝓmeruisse virum: expedit. i. decet ¶ Item expedit. i. manifestat: vt expediuit se illis id est manifestauit. Satis facilis est littera ¶ Expedio componitur de ex et hec pedica quod est quoddam instrumentum capiendi pedes animalium.

Venditor exponit merces probleuma magister — **expono.**

¶ hic autor docet q̄ expono idem est quod mōstrare (anglice to shewe or to leyforth) sicut mercatores monstrant res suas quas vendere volunt. ¶ Item exponere id est glosare vel proponere sicut magister exponit id est glosat: vel proponit aliquod probleuma id est difficilem questionem. ¶ Construe. Venditor id est mercator exponit id est monstrat merces suas quas vult vendere et magister exponit probleuma id est difficilem questionem. ¶ Et dicitur probleuma primus fructus argenti. Et componitur de prothos quod est primū et lema qđ est sūptio vel fructus: quasi prima sumptio vel primus fructus argenti. Et exponere verbum actiuū: et cōponit̄ de ex/et pono nis/sui/ere.

Ergo pro causa finem seruabit acutum
Est illatiuam cum primum seruat acutum — **ergo**

¶ hic autor docet q̄ hec dictio ergo quando significat causam acuit vltimam syllabā: & si inueniatur aliter q̄ causatiue: tunc grauat vltimā et acut primā: iuxta regulas traditas de accentu. ¶ Et nota q̄ apud antiquos declinabat/hoc ergum ergi ergo Unde Virgilius eneid. Illius ergo veni. i. ppt causā vel pro causa illius veni. Itē Srecism⁹ cap. de tropi. in fine. Si qđ dicat̄ ergo sui sed alius ibi ergo. i. causa. ¶ Construe. Ergo ꝓ causa. i. qñ ponit̄ causatiue &c

Et tria significat/exponit: copulat: equat — **et.**

¶ hic docet autor q̄ ista cōiunctio et/aliqñ ponit̄ expositiue pro id est. Unde Ouidi⁹. Hanc deꝰ & melior litē natura diremit. Sic cōstrue versū hūc. Deꝰ et melior natura (hoc est) deꝰ. i. melior natura: diremit. i. amouit hanc litem. i. discordiā: & sic tenet̄ ibi. Et alibi. Judica me deꝰ & discerne causam meam. discerne tenet̄ ibi expositiue. Itē et aliqñ tenet̄ equatiue. i. vnitiue: vt corpꝰ et alia sunt vnus hō: ita scz q̄ corpus vnitū anime et alia corpori. ¶ Cōstrue. Et ista cōiunctio significat tria. i. q̄ pōt poui tripliciter: exponit. i. ponit̄ expositiue. copulat id est ponitur copulatiue: equat. i. ponit̄ equatiue vel vnitiue. &c.

Falce puto vineta: meto tondeo prata — **Falx cis.**

¶ Finita illa parte in qua tractauit autor de equinocis incipientib⁹ ab e/hic

,pſequit tractando de dictionib⁹ incipientibus ab F. Et primo de hac dictione hec falx cis. Dicens q̄ habet tres ſignificatiões. Nā hec falx falcis eſt illud inſtrumentū quo vindemiatores abſcindunt vites vel putant. i. amputāt vites (anglice a vyneknyfe) ¶ Et eſt vindemiare. i. vites amputare vel vuā vinea auferre. ¶ Itē hec falx cis. eſt inſtrumentum quo meſſores metunt ſegetes (anglice a hoke or a ſykyll.) ¶ Falx eſt inſtrumentum quo prata tondent (anglice a ſythe.) Falx cis. de hec filix filicis: ꝛ eſt filix quedaz herba (anglice ferne) quia primo filix ſcindebatur cum falce. ¶ Cōſtrue. Ego puto id eſt amputo vineta id eſt vites cum falce id eſt cum tali inſtrumento: et ego meto ſegeta id eſt ſegetes cum falce: et ego tondeo prata cum falce.

Flamen. **Hoc flamen flatus/hic flamen pꝛeſbyter illud Dicitur a flo flas/ſed a filo dicitur ille.**

¶ Autoꝛ hic docet q̄ flamen eſt equiuocum ad duo. Primo. i. hic flatus tus/tui. et declinatur hoc flamen flaminis. et dicitur de flo flas flare flaui. ¶ Itez flamen inis. dicebatur ſacerdos Jouis. et tunc eſt maſculini generis. Et deriuatur de flo as/aui/are. et tunc dicitur flamen quaſi filamen: quia reliquias a collo pendentes per fila portabant. ¶ Conſtrue. Hoc flamen dicitur flatus hic flamen inis. dicitur pꝛeſbyter Jouis apud gentiles. Illud icz flamen quā do eſt neutri generis dr̄ a flo flas flare. Sed hic flamen dr̄ a flo flas. i. fila deducere: vel a filum li. (anglice a threde.

Faſelus **Significata faſelus habet duo cymba/legumen**

¶ Hic docet autoꝛ q̄ faſelus ſignificat duo. Nam idem eſt quod cymba be. (anglice a cogbote.) id eſt parua nauicula. Unde Lucanus. Tenui ſuffulti faſelo. i. cymba. ¶ Faſelus vocatur quoddam legumen. i. tale ſemen de quo fit legumen. Uirgilius. Si vero vitia ferres tenuēq̄ faſelum. ¶ Nota q̄ faſelus pro cymba femi. generis dicitur a phaſe quod eſt tranſitus. Sed pro legumine eſt maſ. generis. et dr̄ a phagyn quod eſt comedere. ¶ Conſtrue. Hoc nomen faſelus habet duo ſignificata. i. duas ſignificationes: duo dico ſunt hec. cymba et legumen. ¶ Hoc legumen inis. et hoc legum gi. deriuatur a lego gis et eſt ſemen cuiuslibet herbe de quo fit potagium vt piſa/faba/vicia/auena. Nam antiqui legebant. i. colligebant ſemina meliora/vt potagium facerent. Hec faſela le. eſt quedam inſula grecie: et genus leguminis maxime abūdāt in eade. Et inde hoc faſelarium rij. i. herba faſeli. Et poteſt ſcribi per ph/vel ſcōm quod conſideratur oꝛigo vel reductio ad latinum.

fatum ti. **Conſtellatio moꝛs parce reſponſa deoꝛum Euentus rerum ſignantur nomine fatum**

¶ Hic docet autoꝛ q̄ fatū ti habet duas ſignificationes. Fatum. i. cōſtellatio. vnde dr̄. Fata regunt homines id eſt conſtellationes. Et fatum id eſt moꝛs vbi. Quos tangit vicinia fati. i. [illegible] Et fata id eſt parce/arū. vt Promiſere tibi fata ruinam. fata id eſt [illegible] eſt reſponſa deoꝛum. Hec parca ce. Ouidius. Eſſe quoq̄ in fatum [illegible] affari tempus. Infatum id eſt reſponſum per deos. Et fatum id eſt [illegible] rerum. ¶ Conſtellatio mons eſt. accipiuntur in hoc nomine. Hoc fatum [illegible].

Johannis de garlandia.

Hic fedus turpis:hoc fedus dicito pignus — Fedus
Nam veteres feda iungebant federa porca.

¶Hic docet autor.q fedus habet duas significatiões. Primo idem est q hic et hec turpis et hoc turpe. Et tunc declinatur sic. Hic fedus/hec feda/hoc fedum. adiectiue.i. turpis/fetidus/fetida/fetidum. Et est idem q pignus/pignoris. et tunc declinatur hoc fedus/federis. id est vinculum pacis. (anglice a bande of loue.) et tunc deriuatur a fedus/feda/fedum. Nam antiqui quando vellent fedus. id est vinculum pacis et concordie inire acceperūt vnam fedam et vilem porcam: et vtraq; pars que erat per concordiam federanda stetit ex vtraq; parte porce: et occidit eā fede. id est turpiter significans q ille qui a pacis federe resiliret esset tam turpiter occidendus sicut ista porca fuit occisa. ¶Construe. O lector dicito fedus quādo declinat per h: vt hic fedus esse idem q turpis. i. vilis. Sed dicito hoc fedus quando declinatur per hoc. Ut hoc fedus/federis: esse idem q hoc pignus/pignoris. Et est pignus prout hic sumitur confederatio vel confirmatio amoris.

Arbor/homo/volucris/populus/pūincia/fenix — Fenix
Atq; genus cythare ceu legi dicitur esse

¶Hic docet autor. q fenix aliquando est arbor quedam: que alio nomine vocatur palma (anglice a palme) secundum quosdam. Et fenix est proprium nomen cuiusdam viri. id est fratris Cadini qui fuerunt filij regis grecorum. scz fenix/filix/et cadinus quorum europa fuit soror. Virgilius. Custodes lecti fenix et durus vlixes. Fenix est quedam volucris que est in Arabia: et est vnica in mundo. Viuit quingētos annos: et tunc incendit seipsam: de cui⁹ cineribus alia surgit. Et est fenix vna species per se quando est volucris: et sic impossibile est q moreretur omnino. Et mirum est vnam auem constituere speciem. Unde quidam. Una cum sit auis fenix res particularis Quis non miratur si pro specie reputatur. Item phenix est aliquis natus de phenicia quedā patria: et tunc fenix est nomen gentile. Phenix est illa prouincia. id est patria. Fenix est quoddam instrumētum factum scilicet cythare ad modum fenicis. ¶Construe. Fenix dicitur esse ceu legi idem sicut legi quedam arbor: et quidam homo quedam volucris et populus et prouincia/atq; pro et/et fenix dicatur esse genus cythare. scz instrumentum.

Florescit ferula/percutit et ferula. — Ferula.

¶Hic docet autor q hec ferula/ferule. aliquando est quedam herba que crescit in Gardino monte. Unde Virgilius. Florentes ferulas q grādia lilia carpens. Item ferula ferule. est illud instrumentum quo discipuli percuuntur in manibus qō et alio noie palmatorium appellat (anglice a palmer) Et dicitur sic: quia olim fiebat de illa herba que ferula vocatur. Et potest generaliter sumi pro omni herba que verberat. id est baculetus (anglice a paddokstole) Unde Quidius. Quadrupedem ferula [illegible] vriget eques. Et dicitur ferula a ferio/feris/percussi/ferire. id est percutere. ¶Construe. Ferula. id est illa herba florescit: et ferula. id est palmatorium percutit.

Equiuoca magistri

Ficus — **Hic ficus est morbus/hec ficus fructus & arbor.**

¶Autor hic docet q̄ ficus aliquando est quidam morbus:et tunc declinatur hic ficus/cus/cui.masculini generis. Yet ficus/cus/cui.femnini generis est quedam arbor:& fructus illius arboris(anglice a fygge/or a fyggtree).Sed pro arbore ficus est femnini generis et secunde declinationis.Unde Brecismus.Est ficus morbus est ficus fructus et arbor. Hic hic pro morbo:sed dicas pro reliquis hec.Unde alius.Arbore de fico maturas collige ficus.Sed timidos ficus nullus michi mittat amicus. Tamen inuenitur hec ficus/ficus.secūde declinationis pro fructu.Unde Hieremie.xxuij.capituto.Et ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum dñi.Item Marci.xi.in medio Non enim erat tempus ficorum. ¶Construe.hic ficus est morbus:sed hec ficus est arbor vel fructus.Et dicitur ficus a fecundus/da/dum. quia fecūda est.quia bis ter in anno profert fructum.

Finis. — **Finis consumens est consummatio finis. Est proprium finis quandoq̄ fit actio finis. Cuius plurale regiones dicimus esse.**

¶hic autor docet.q̄ quattuor modis dicitur finis. Nam finis dicitur aliquādo consumens vt ignis est finis destructionis vel cōsummationis domus. Et tunc finis tenet se ad modum forme.Aliquando dicitur consummans,id est perficiens:vt finis adest operi.Et finis est proprium nomen cuiusdam mulieris.Et finis est actio alicuius rei:vt finis vini est inebriare potantem. ¶Construe. Finis.ꝛc. Cuius plurale.ꝛc.Autor docet hic q̄ finis in plurali numero signat regiones.vt ibi.Transiuit iesus per medios fines decapoleos id est per medias regiones.Et declinatur hic vel hec finis.dubij generis. in singulari.Sed in plurali hi fines tantum masculini generis.Sed pro nomine mulieris dicitur hec finis tantum.

Focus — **Est altare focus focus est locus & focus ignis.**

¶hic docet autor q̄ hic focus foci.aliquādo idem est q̄ altare.Virgilius.Et munera libo intemerata focis.libo id est offero munera intemerata id est pura sacrificia:ubi focis intellige.id est altaribus.ꝛc. ¶Focus est ille super quem fit ignis.(anglice a herte).Et focus est idem q̄ ignis.Et dicitur a foueo/foues:quia fouet membra frigida.Uel dicitur a phos grece quod est lux latine:quia focus lucet astantibus.¶Constructio patet.

Frons — **Frōs ꝯ frōdis foliū:frōs frontis pars animalis**

¶hic docet autor q̄ hec frons equiuocus ad duo. Nam frons est idem q̄ folium.Unde Virgilius.Fronde super viridi.ꝛc.Et tunc facit frondis in genitiuo.Et aliquando frons est pars capitis hominis siue alterius animalis. Unde Catho.Fronte capillata post est occasio calua.Et tunc facit frontis in genitiuo:et est semper femnini generis.

¶Construe. Frons faciens frondis in gto est folium/et frons faciens frons in genitiuo est pars animalis.i.hominis vel alterius.

Est fornix arcus templi/fornixq; lupanar

Fornix

¶hic autor docet q; fornix/nicis.habet duas significationis.Nam fornix est arcus lapideus sic dictus:quia de tortura fornacis extrahitur. Uel quia curuatus fit vt fornax.Et quia meretrices solent meretricari in huiusmodi fornicibus.ideo et fornix dicitur lupanar.id est domus meretricum.(anglice a bordell hous)Ideo dicitur fornax quasi formam necans.idest animam.quia anima est forma nostra. Et fornix corripit penultimam in genitiuo:et est masculini generis.hic fornix/icis.penultima correpta.Unde Juuenalis.Lenonum pueri quicunq; in fornice nati.Item differentia est inter fornix et fornax:vt patet per versum. Est fornix arcus:sed fornax saxa perurat. ¶Construe. Fornix est arcus templi.q; pro et:et fornix est lupanar.id est domus meretricum et ꝺr fornix a fornax.&c. Fornix est arcus triumphalis:vt habet Prouerbioꝝ xx.vbi dicitur.Dissipa impios rex sapiens.i.debes dissipare perturbantes bonum commune;. Et incurua super eos fornicem.i.arcum triũphalem qui antiquitus erigebatur habita victoria de inimicis.

Fucus apis/fucus color/est deceptio fucus.

Fucus

¶hic autor docet q; fucus habet duas significationes.Nam fucus est apis non mellificans postq; amisit aculeum(anglice a drone)Et fucus est color ad ulterinus et falsus. Unde Boetius.Mulierum fuco perfusus. Et aliquãdo ponitur pro deceptione:sicut in hymno. Sũt multa fucis illusa.fucis.id est deceptionibus.Item alius.Non est in multis virtus quibus esse videtur.Decipiunt fucis lumina nostra suis.

Fungus boletus/et fungus dicitur ales

Fangus.

¶hic docet autor q; fungus habet duas significationes.Nam fungus.id est bolemus(anglice a paddocstole)Uel est quedam auis(anglice an ostrysse)q; vt aliqui dicũt est illa que comedit ferruz.id est ferreos clauos (anglice horse nayles)Fungus dicitur a fungor/fungeris.secũdum vocem.sed a defungor defungeris secundum significationes. Defungor defungeris.id est morior:q; comedentes fungos:sicut plures faciũt in partibus transmarinis sepius moriuntur.Unde Marcialis cocus.Defunctos fungis homines materne negabis.Boleti tett causa fuere tui.

Furfur auis/furfur quoq; sit purgatio messis

Furfur.

¶hic docet autor q; furfur habet duas significationes.Nam furfur est quedam auis que alio nomine dicitur furfurio/onis.quia furfure viuit.Et furfur est purgamentum farris et farine quod alio nomine dicitur brennium.(anglice brande).Et tunc est masculini generis.non vere/sicut dixerunt quidam contra quos dicitur iste versus.Furfura q[illegible] semper de furfure vixit. Alij dicunt q; furfur pro purgatione bladi[illegible]per est feminini generis.Sed pro resolutione in vrina est neutri generis.Unde scribitur.Uesice scabies per furfura victa notatur.

Futile **Futile vas est quod cuncta recepta refudit**
Sic homo futilis est/qui dissipat oē quod audit.

¶ Hic docet autor q hic et hec futilis ⁊ hoc le. equiuocaī ad duo. Nam futilis ūr res vel vas illud qđ nichil potest retinere in se infusum. Et hinc translatione facta. Futilis ūr homo vanus/superfluus/loquax: qui nichil scit celare: nec audita potest retinere. Et ūr futilis ab hec futis/tis/ti. Et futis est quoddam vas habens os latum et amplum: fundum vero acutissimū adeo q̄ ⁊ re non potest. ¶ Construe. Hoc vas illud vas est futile quod refundit cuncta id est omnia recepta in eo. Sic homo est futilis qui dissipat. id est dissipando loquitur omne illud quod ipse audit ab alijs.

Facio **Cum facio/libo/conuenio/noceoq̄**

¶ Hic docet autor q facio/cis. habet tres significationes. Nam facere idē est q̄ libare. Unī Virg. Cum facio vitulam: pro frugibus ipse venito. cum facio .i. cum sacrifico. Item idem est q̄ cōuenire. Unde Ouidius. Medee faciunt scelus omne manus. faciunt .i. cōueniunt. Et facio .id est noceo. Unde Ouidius Per venerem misero que faciendа tela faciendа .id est nocentia. ¶ Item differentia est inter facere et creare. Facere est aliquid componere ex preiacenti materia. Sed creare est aliquid facere ex nihilo. Unde quidam. Ex aliquo facere est: ex nihilo q̄ creo.

Facinus. **Dic facinus factū pariter scelus atq̄ nefandus**

¶ Hic autor docet q facinus habet tres significationes. Nam aliqñ sumit in bona significatione. sez pro facto: et hoc semp discernit ex adiuncta sez ex adiectiuo secū venienti in constructione: vt pulcrū facinus. Et facinus .i. scelus .i. malū factū Et est idem q̄ nephandum .i. malum vel malignitas. Et ūr hoc facinus/oris. de facio/cis. ¶ Construe. Dic facinus esse factum. et dic pariter facinus esse scelus .i. flagitiū/pctm̄ malum factū: et etiam dic facinus esse nefandum.

Facultas **Artem diuitias ius signat sola facultas.**

¶ Hic autor docet q hec facultas atis. equiuocaī ad tria. Nam est idē q̄ ars vel scientia: qz reddit hominē facilem et potentē ad respondendū obuiantib⁹ sibi. Et facultas est copia diuitiaꝝ: vt ibi. Inter opes multas cum sit mihi facultas. Londonijs vel parisius dego tantalus aliter ego. Et facultas .i. ius vt possibilitas. ¶ Construe. Hec sola dictio facultas signat tria sez artē/scientiā diuitias .i. copiam diuitiarum/ius vel vim. et credo q melior littera .id est possibilitatem. Facultas dicitur de facilis vel facilitas.

Fallo/lis. **Fallo falsificans: sed fallo decipiendo.**

¶ Hic docet autor. q fallo habet duas significationes. Nam est falsum facere vel falsum dicere. Fallere .i. decipere aliquē in verbis. Unde falsus/a/um. participium. Et falsus a/um nomē. falsus qñ est participiū: tunc idē est q̄ deceptꝰ: vt ego sū falsus .i. deceptus. Falsus nomē est ille q̄ fallit: vñ ille est falsus

qui credentes verbis suis fallit et decipit. Quales sunt multi facundo famine culti. Fallo lis/fefelli/lere. falsum su. in supino. verbum actiuum: cuius actio sepius modernis diebus apud diuites frequentatur: et passionem illius plerũq; nos simplices experimur. ¶ Construe. Ego falsificans id est faciens falsum: fallo decipiendo id est quando decipio.

Fert patitur dicit fert cupit atq; gerit.

Fero fers

¶ hic docet autor q; fero equocat ad quattuor. Primo. id est pati. Unde Cũ patimur ferimus: facimus tunc quando ferimus. Primum ferimus corripit penultimam/et est idem quod patimur. Secundum ferimus producit penultimam: et idem est quod percutimus. de fero is/iri. id est percutere. ¶ Item fero. i. dico. Ut Cesar fertur vicisse Pompeium. i. dicitur. ¶ Et fero. i. cupio. vt ibi. Fert animas causus tantarum exprimere rerum. i. cupit. Unde Ouidius. In noua fert animꝰ mutatas dicere formas. i. cupit. ¶ Et fero. id est gero. Uñ illud. Medicíq; per equora ponthi fert predam. id ẽ gerit vel portat. ¶ Ffero fers tuli latum. verbum actiuum et anormalum.

Bis duo polisena componens dat fero verba Effert et confert defert et deniq; differt

Fero fers

¶ hic docet autor q; fero dat quattuor composita de se: quorum quodlibet ẽ equiuocum per se. Et sunt illa: effero/confero/differo/et defero. Quorũ significationes inferius hic patebunt. ¶ Construe. Hoc verbum fero fers componens. id est faciens compositionem dat bis duo id est quattuor verba polisena. i. plurũ sensuũ id est significationũ. ¶ Polisenꝰ a/um. componitur de polis quod est pluralitas ꝛ senes grece quod est sensus latine: quia plurium sensuum. et illa quattuor verba composita sunt ista scz effert/confert. ꝛc.

Extollit dicit fert funus terminat effert Mortuus elatus/elatus fitq; superbus

Effero

¶ hic docet autor equiuocationem istius verbi effero effers quod est primũ de quattuor compositis a fero de quibus fit mentio supra. et dicit q; effero effers habet tres significationes. Nam efferre id est et tollere/exaltare: vt ibi de virgine. Quibus te laudibus efferam nescio. id est extollam vel exaltã. ꝛ tunc dicitur ab eo elatus a um. id est superbus arrogans. Efferre. id est portare funus. id est corpus mortuum extra domum ad tumulum: et tunc deriuatur ab eo elatus a/um. id est mortuus a/um. ¶ Efferre id est terminare. Unde Priscianus. Nomen tercie declinationis effert accusatiuum casum in em: id est terminat accusatiuum in em. Et componitur effero de ex et fero fers extuli efferre elatum tu. verbum actiuum ¶ Construe. Hoc verbum effert dat id est significat ista scilicet extollit fert/funus et terminat. ¶ Mortuus. ꝛc. hic dicit q; ab effero quando est fero funus venit elatus/a um. id est mortuus a/um: ꝙ pro et: et elatus sit superbus quando dicitur de effero quod est idem quod extollo.

Proficit et donat loquitur ... confero signat

Confero:

Equiuoca Magistri

¶ Hic autor agit de significatione secundi verbi qđ cõponit a fero scz cõfero dicens q confero habet tres significationes. Primo id est proficere vt hic. nil confert quodcũqz petis: nil confert id est nil proficit. hec medicina confert ad salutem corporis. ¶ Cõferre id est dare vel donare. vt ibi. Confer michi christe salutis munera perpetue id est da vel dona. ¶ Conferri. id est loqui: vt in euangelio. Qui sunt hi sermones quos confertis adinuicem. ꝛc. ¶ Confero contuli collatum tu. ¶ Construe. hoc verbum confero significat hec tria scz proficit/et donat/et loquitur. ꝛc.

Defert. Hec tria dat defert/accusat/portat/honorat

¶ Hic docet autor de equiuocatione tertij compositi scz defero ers. Dicens q equiuocat ad tria. Nam deferre. i. acculare: vt iste deferebat illum id est accusabat illum. vnde hic delator oris. i. accusator. Et delatio nis. id est accusatio. ¶ Item deferre id est portare: vt ibi. Aurũ thus deferentes id est portantes. ¶ Item deferre id est honorẽ impendere scm̃ hanc significationem cõstruitur cum datiuo casu: vt defero tibi. i. honorẽ impendo tibi. Et cõiugatur. Defero fers/detuli/re. delatũ tu. in supinis. Et plerũqz inuenitur in hac significatione in Boetio de consolatione phie. ¶ Construe. hoc verbum defert dat. significat hec tria scz verba accuso as. ꝛc. Defero pro impendere honorẽ est neutrum: et in alijs significationibus est actiuum.

Differo Preteritum geminũ: geminũ dat differo sensum
Distat: prolongat hoc verbum differo signat
Differo pro disto dat distitit ablqz supino
Differt pro longo dat/distulit atqz delatum

¶ Hic docet autor de equiuocatione istius dictionis differo qđ est quartũ cõpositum de fero de quo superius facit mentionẽ. Dicit ergo q differo habet duas significationes. Nam idem est quod distare: homo differt ab asino id est distat. Et in tali significatione inuenitur sepe differt impersonaliter positum: vt non differt inter summum bonum et deum. Et tunc differo facit distuli in preterito quod accipit mutuo disto distas: et caret supinis ¶ Item differre id est prolongare. Ut iste distulit negocium meum id est prolongauit. Et tunc differo facit distuli in preterito et dilatum in supinis. Hugu. dicit q differo semper facit distuli in preterito. ¶ Differo pro longare est actiuum: et pro alia significatione est neutrum ¶ Construe. hoc verbum differo significat hec duo verba scz disto distas/et prolongo gas.

Refero Pertinet et distat/narrat quoqz fert retro refert
Accusatiuum poscit simul atqz datiuum
Pro narro positum pro distat non regit vllum
Vult ablatiuum pronominis/aut genitium
Nominis exigit hoc pertinet arte volente

¶Hic docet autor de equiuocatione istius verbi refert qō componit̄ de re/et fero/fers. dicēs q referre habet quattuor significationes. Nā idē est q retro ferre. i. recitare/renūciare/itez ferre. Un hec relatio onis. i. rei prioris ꝛ cognite iterata cognitio. Et relatiuus/a/um. qō ad aliquid refertur: vel potius qō itez fert aliq̄d ad memoriā quasi itez portatū. Cū enī dico sortes legit/p hoc nomen sortes sortis cognitionē subijcio: et postea subiungo: et ipse disputat. p illud pronomē ipse sortes referē ad cognitionē vnde illud pronomen dicitur relatiuū qō sic aliquid referat. Item referre est narrare: vt referā tibi noua. i. narrabo tibi noua: ꝛ tūc regit post se dtm̄ casum ex vi acquisitionis: ꝛ actiū ex vi transitionis. Item refert. i. distat: et sm̄ hoc multociens tenet impersonaliter/vt non refert an facias hoc an facias illud: et sm̄ illam sigtionē est absolutum: et non regit aliquem casum post se. Item refert. id est prodest: vel pertinet ad officium: vel ad vtilitatem alicuius: et pro eo impersonale semper est vel fere sp. ꝛ ꝯstruit̄ cū gtō cuuslibet casualis: exceptis gtis quinq̄ principalium pnoim: cū quibus nō ꝯstruit̄: sed p illis ꝯstruit̄ cū ablatiuus femininus suorum possessiuoꝝ in singulari numero: vt refert henrici vel mea vel tua vel sua vel nostra vel vestra vel illius. i. prodest henrico vel michi vel tibi vel sibi vel nobis vel vobis vel illis. Uel pertiner ad officiū vel vtilitatem henrici vel meā vel tuā vel suam vel nostrā vel vestram vel illius. ¶Item refers construitur cum albatiuis femininī generis istius nominis possessiui. Cuius/cuia/cuiz. Ut cuia refert: vel genitiui vel primitiui: vt cuius refert: et vtrumq̄ bene dicitur. ¶Construe. hoc verbum refert significat ista scz pertinet. ꝛc̄. Et refert positum pro isto verbo narro poscit. i. petit habere post se actm̄: atq̄ p et/et simul datiuum: vt refero tibi noua. Sed refert positum pro distat nō regit vllum casum: sed est absolutum: vel forte non regit vllum. i. aliquem casum immediate post se: sed mediante prepositione bene regit. vt refert inter bonum et malum. Ast pro et/ꝛ hoc scz verbum refert exigit ablatiuum pronominis. i. pronominum principalium: et genitiuum nominis. id est nominū pro pertinet. i. qñ idē est qō pertinet. hoc dico arte scilicet grammatice volente hoc fieri.

Fercula nos faciant/prelatos fercula portant — Ferculuz

¶Hic autor docet eq̄uocationē istius nis ferculū/li. dicēs q ferculū est prandiū qō fertur de coquina alicui sedenti in mensa (anglice a messe) Uel ferculum est quoddam genus scamni (anglice a foldynstole). quod potest claudi et aperiri: quale videmus in ecclesia super quo cantores sedent in choro. Unde quidam dixit. Que possunt scamna claudi sunt fercula dicta.

Hec tria fingo notat: vt fingo poemata/fingo — Fingo.
Quod non est/fingo quod sapienter ago

¶Autor hic docet q fingo/gis. habet tres significationes. Nā fingere est p pue agere more poetaꝝ. Nam poeta dicitur a poio pois/poire/poiui. i. fingere hoc est componere aliquid. Item fingere. i. simulare qō non est vez. Et fingere est ꝓponere aliquid sapienter. Ut cōpositores lutifigulos vocamus. Sicut expositor psalterij dixit sup illū Ysa. Sicut vas figuli confringes eos. Itē preter istas significationes fingere est [illegible] formare/plasmare excogitare. Fingo ꝓiugatur. fingo/gis/finxi/[illegible] supinis. Et est actiuū cum suis compositis. ¶Construe. Fingo notat hec tria. s. taliter: vt fingo poemata: ꝛ fingo. i. simulo illud quod nō est vez. Et sic poete faciunt. vt Urginius Statius. Et etiam fingo. i. compono illud quod ago. id est facio sapienter.

¶E.ul.

Equiuoca Magistri

Fundo **Equiuoce lympham vas hostem fundo precesq;.**

¶ Hic docet autor q̄ fundo/dis. equiuocatur ad quatuor. Nam fundere .i. effundere: vt hic. Funde merum funde tanq̄ sint fluminis vnde. Nec cures vnde: sed fundas semper abunde. Item infundere. id est prosternere/vincere/vel superare/vel occidere. Sicut in Virgilio et Ouidio: et alīs poetis multotiens inuenitur. Et fundere emittere: vt ibi. Funde preces ad dñm pro salute fidelium. Fundo declinatur. Fundo/fundis/fudi/fundere/fusum/fusu. in supinis. Item fundere .i. spergere/fugare. ¶ Construe. Ego fungo equiuoce id est equa voce vel vna voce/lympham .i. aquam/et vas .i. ollam/et hostem id est inimicum meum/q̄ pro et: et preces.

Gallus **Gallus auis gallus populus gallusq; poeta**
Est gallus fluuius presbyterum quoq; notat

¶ Hic docet autor q̄ gallus habet quinq; sīgnificationes. Nā gallus est quedā auis domestica satis cognita. Et est vulgaris astrologus: vt dicit Alanus quasi signās horas diei et noctis. Et gallus est aliquis natus de gallia. Et gallus est ppriū nomē alicuius poete. Vñ Vir. Pauca meo gallo .i. meo amico q̄ vocat gallus. Item gallus est quidam fluuius in frigia vbi Troia quondam fuit: de quo homines potentes reddunt insani et ebrij: de quo quidam dixit. Est gallus fluuius qui bibit ide furit. Item gallus vel presbyter cybeles .i. illius dee. Et cybele dicebat a poetis mater omniū deorū: et est dea terre. Et declinat hec cybele cybeles cybele cybelem cybele prime declinationis grecorum. ¶ Construe. Gallus est auis .ꝛc. et inde dicitur archigallus .i. presbyter.

Galla **Gallam gallus habet gallam quoq; sutor ilex.**

¶ Hic docet autor q̄ galla/le. habet tres sīgnificationes. Nam galla est proprium nomē cuiusdam mulieris. Unde Juuenalis. Proferre galla caput .i. o tu galla profer caput. Item est instrumentū sutoris .i. formipedia (anglice a leest). Item galla est fructus ilicis .i. quercus (anglice an okeapell) vel potius galla est (anglice a galle) cum qua fit incaustum sine crescat in ilice siue in alia arbore. ¶ Construe. Gallus .i. aliquis natus de gallia habet gallam .i. talem mulierem vxorē. Uel ꝑm quosdā galla est illa crista que est sup caput galli (anglice a cōbe). Et tunc construe sic. Gallus .i. illa auis habet gallā .i. cristā: ⁊ sutor habet gallam .i. formipedem: et ilex .i. quercus habet gallam .i. id est glandem.

glans **Glās glādis lapis est glās glādis i arboze fructꝰ.**

¶ Hic docet autor q̄ glans/dis. habet duas sīgnificationes. Nam glans est lapis rotundus q̄ proiicit funda. Uel glandes dicunt masse plūbee facte ad modū glandiū que proiiciunt a fundis. Vñ statius. Nec modus aut lentare arcus: aut fundere glandes. Item glans/dis. est fructus quercus (anglice a cherne) quo fructu veteres solebant v[illegible] anteq̄ vsus agriculture fuit inuentus. Vñ Boetꝰ de ꝓso. phielibro ꝑmo. gracile que fera solebat ieunia soluere glande. Et glans/glandis. hec glandula/le. et hoc glandinū/glandini .i. nodus qui in cute nascitur. Et est glandula [illegible]glice a knell) qui nascit sub cute ex abundantia humoris. ¶ Construe. Glans glandis est lapis scz qualis a funda iacitur

vel massa plumbea facta ad modū glandis. Hec funda fūde (anglice a slynge
Et glans glandis est fructus in arbore querens. Et nota q̄ scribitur semp cū
m genituo et non cum t.

Pondus/persona/vox/lectio/femina pregnans Grauis.
Quoq3 molestamur dicitur esse graue Graue.

¶ hic docet autor q̄ hic et hec grauis et hoc graue est equiuocum: quia determinare equiuoce omnia ista substantiua potest que in versus superius ponuntur ¶ Construe. Pondus est graue id est ponderosum persona dicit grauis id est autentica. vox est grauis. i. bassa: q̄ pro t: et omne illud quo nos molestamur id est grauamur dicitur esse graue. Et sic hic et hec grauis t hoc graue habet sex significationes scilicet istas: ponderosus sa/sum. autenticus ca/cum. Grossus sa/sum. Durus ra/rum. Grauidus da/dum. et Molestus molesta molestum. vt patet superius.

Gratia/causa/fauor/meritū/dilectio: donum Gratia

¶ hic autor docet q̄ hec gratia gratie habet quinq̄ significationes. Nā gratia id est causa. vt gratia vestri hoc faciam quod iubetis. ¶ Et idem est q̄ fauor: vt vestram gratiam operior. id est fauorem vestrum expecto. ¶ Et idem est quod meritum. Ut magnum beneficium vestra promeretur. id est vestrū meritum ¶ Et gratia id est dilectio: vt isti sunt fraterne gratie idissolubili glutino copulati. ¶ Et gratia id est donum spiritus sancti: vt ibi. Diuisiones gratiarum multe sunt.
¶ Construe. Gratia est causa. t sic de alijs. ¶ Nota q̄ tres sunt que fingūtur a poetis esse sorores que fuerunt filie Iouis et Junonis et ministre veneris. Et dicitur gratia de gratis aduerbio.

Gratus est acceptus/gratus bñfacta recordans. Gratus

¶ hic docet autor q̄ gratus a/um habet duas significetiones. Prio id est acceptus ta/tum. vel hic et hec acceptabilis et hoc le. Horatius. Grata superueniet que non sperabitur hora. id est accepta vel acceptabilis hora. ¶ Et gratus id est memor beneficij accepti. Et gratum. id est gratiam seruans/placit⁹ gratiosus a/um.
¶ Construe. Gratus idē est quod acceptus a/um. id est bonus a/um. vel placitus a/um. vel hic t hec vtilis et hoc le. Et gratus est recordans beneficia. id est memor beneficiorum acceptorum.

Gratulor est letor: et gratulor est ago grates. Gratulor

¶ Autor docet hic q̄ hoc verbum deponens gratulor gratularis equiuocat ad duo. Primo id est letari vel gaudere. Et est idem quod grates agere. Exēplum pro gaudere. De vestra prosperitate et statu incolumi gratulamur. id est gaudemur et letamur. Exemplum pro grates agere. De beneficijs q̄ nobis multotiens et frequenter fecistis: vobis q̄ possumus gratulamur.
¶ Construe. hoc verbum gratulor est idē quod letor aris. et gratulor est idē quod ago grates. Et dicitur de gratus grata gratum.

Equiuoca Magistri

Genus

Est genus in specie modus est genus accidit atq;

¶ Hic ponit autor equiuocationē istius dictionis hoc genus eris. dicēs q; equiuocat ad quattuor. Nam genus est secm̄ Porphiriū qō predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quid est. et sic oīa animalia faciunt vnum genus sed nō vnam speciem. quia differūt animalia specie. Alia enim est species humana: et alia species leonina/et equina/et asinina. Uel genus est collectio aliquor descēdentiū ab vno principio. ¶ Et genus est modus id est maneries. vt iste est boni generis id est manerici. Et gen⁹ est stirps. vt iste est de meo genere id est de mea stirpe seu progenie (anglice kynred ¶ Et genus est accidens partiū orationis. vt magister cuius generis? respōdetur masculini ¶ Construe. ¶ Genus est in specie id est genus est cōmunis natura que est in rebus diuersarum specierum. et genus est modus id est maneries vel conditio. Et genus est stirps id est progenies. prosapia. Atq; pro et. ⁊ genus accidit id est accidens partium orationis. ¶ Et genus preter significatiōes istas est sanguis vel origo vel qualitas substantialis.

glis iris

Glis animal/glis terra tenax/glis lappa vocat.
Ris animal: lis terra tenax: tis lappa vocatur
Hic animal/hec terra tenax/hec lappa vocatur

¶ Autor hic docet equiuocationē istius dictionis glis. Dicens q; equiuocat ad tria. ⁊ secm̄ diuersā significationē sumit et declinationē. Nam glis est q̄dam animal quod per totam hyemem dormit et efficitur inspicientibus: quasi mortuum (anglice dormous) et ipsa cum dormitione pinguescit. Unde inducitur de seipso loquens per prosopeiam sic. Tota michi dormitur hyems et pinguior ipso. Tempore sum quo nil me nisi somnus alit. Ait enim. Estate vigilans reuiuiscit. et tunc pro tali animali glis est masculini generis et facit gliris in genitiuo vt glis gliris. ¶ Item glis est terra tenax id est terra argillosa (anglice clay e) et tunc est generis feminini et habet glissis in genitiuo. ¶ Item glis est lappa: que alio nomine dicitur cardo (anglice a burre) Et tūc declinatur hec glis huius glitis.
¶ Construe. Glis vocatur animal. et glis vocatur terra tenax ⁊ glis vocatur lappa. Ris animal id est quando est animal facit ris. id est gliris in genitiuo/ et quando vocatur terra tenax habet lis. id est glissis in genitiuo. Et quando vocatur lappa habet tis. id est glitis in genitiuo. ¶ Hic animal id est glis q̄ est animal est masculini generis. vt hic glis gliris. quando est terra tenax est generis feminini: vt hec glis glissis. et quando est lappa est etiam feminini generis: vt hec glis glitis.

glisco
Splēdeo.

Corporis exigui glires animalia dicta
Bruma li stertunt/estiuo tempore viuunt
Somno pinguescunt hinc gliscere crescere dicūt
Pelle nitent glires/hinc gliscere pelle nitire.
Sic igitur glisco nota hec duo splendeo cresco

¶ Hic docet autor de equocatiõe istius verbi glisco cis. Et prio docet causam sue equocationis p quasdã ppietates que sunt in suo primitiuo qõ est glis ris primo igit dicit q glires sunt quedã animalia exigue quãtitatis que p totaz hyemem dormiunt ꝛ vigilant in estate. et per somnũ crescũt pinguedine. ideo glisco id est cresco. et diriuatur a glis glīris. et est glisco idem quod cresco cis. quia glis dum dormit crescit pinguedine. ¶ Item gliscere id est splendere id est nitere. Et hoc ideo qz glires habent pellem splendidam. Et sunt glires (vt aliqui dicunt) vermes splendentes in nocte qui alio nomine dicunt noctiluce quasi nocte luceutes id est splendentes/ideo gliscere quod ab eo deriuat. est pelle nitere id est splendere. Et sic patet q gliscere habet duas significationes scz crescrere et splẽdere. ¶ Glisco cis caret preterito et supinis gliscere. ¶ Itẽ glisco preter istas significationes habet significationes alias Nam gliscere id est cupere vel desiderare/ardere/tumescere/pinguescere/superbire/vel indignari. Unde notẽtur isti versus. Et gliscio cupere/splendere/crescere sicq. Ardet pinguescit/tumet/indignansq superbit. ¶ Cõstrue. Glires dicti id est vocati animalia exigui corporis sternunt brumalia tempore id est hyemali tempore. et viuunt id est vigilant estiuo tempore id est in estate et estiuali tẽpore Quia et isti glires pinguescunt somno id est fiunt pingues per somnũ. dicunt id est clerici dicũt hinc. i. p illa causa gliscere. i. crescere. Itẽ isti glires nitent. i. splendent pelle. i. nocte. hinc. i. ideo gliscere idẽ est quod nitere in pelle scz sic. Igitur. ꝛc. et igitur id est propter istas causas assignãtes hoc verbum glisco notat. i. significat hec duo splendeo des. et cresco cis.

glos

Discute quid sit glos/lignũ/vel femina/vel flos
Glos glossis ligna/et sit filia glosaq glossa
Glos glossis lignum vetus est de nocte serenum
Glos glozis flos est/illius glozia dos est
Glos etiam glotis dicetur femina fratris.

¶ Hic docet autor q glos hz tres significationes. Nam glos est vetus lignuz de nocte splendens quale frequenter videt illis qui nocte spaciãtur in syluis (anglice goberte. Et tunc declinat hic glos glossis in gtõ ¶ Itẽ glos glossis. i. ligua cum duplici ss. Unde quidã. Os frangit glossa tñ in se nõ habet ossa. Et de hec glos glossis: vel de hec glossa glosse. p lingua deriuat hec glosa se. per simplex s. Et est glossa expositio sentẽtie alicuius libri litterã cõtinuãs et exponẽs ¶ Et glos est quidã flos qui scõm quosdã vocat (anglice poste crowne.) Et inde scõm istũ autorẽ deriuatur hec glozia glozie. Secundũ Hugut. glozia deriuatur a glozus a/um. ¶ Item hec glos glotis est femina fratris tui. id est vxor tua. Unde quidam dixit. Cui sociatus ades frater tuus hec tua glos est ¶ Construe. O lector discute. id est disquire id est cognosce quid hoc nomen glos sit quia est lignum vel femina vel flos. Quando est lignum facit glossis i genitiuo. ¶ Item dicit autor hic q glos glossis id est lingua lingue. et ad ide deriuatur hec glossa glosse quod idem est q hec glossa se. et hoc inuenitur ex hoc quod dicit in littera: glosa vel glossa est [illegible] filia id est deriuatur a glos tã q̃ filia a matre. ¶ Uel videtur q iste ver[illegible] scilicet glos glossis lingua ꝛc. Non est versus istius libri quia autor non facit mentionem de tali significatione quod glos glossis est idem quod lingua cum dicit nisi tres significationes esse de glos. de quarum numero glos pro [illegible]gua non est. Glos glozus. ꝛc. ¶ Construe. Glos faciens glozus est quidã [illegible] glozia est dos illius. i. data

seu derivata ab eo. Et etiã glos faciens glotis dicet femina .i. vxor fratris.

Gero

Porto repzelento/facio: tria fert gero sensa.

¶ Hic autor docet q gero geris gessi rere/habet tres significationes. Nã idē est quod portare: et hoc in propria significatione. Unde componitur Nugiger gera gerum .id est portans nugas de loco ad locum. ¶ Et gero .i. repzelento. vt iste gerit personam hystrionis .i. repzesẽtat. ¶ Et gero .i. facio. Et inde hoc gestum gesti .i. factũ. Unde Galterus in alexandreide sic inquit. Gesta ducis macedum .ꝛc. ¶ Cõstrue. Hocverbũ gero fert .i. significat hec tria sensa .i. has tres significatiões scilicet porto portas .ꝛc. Et coniugatur sic. Gero geris gessi gerere gestum tu .in supinis verbum actuum. ¶ Item gerere .i. administrare secundum Huguitionem.

Gestio

Gestio pzo cupio/pzo gaudeo gestio pono

¶ Hic ponit autor equiuocationẽ in illo verbo gestio gestis gestiui gestire: dicens q equiuocat ad duo. Nam gestire .i. cupere. vt hic. Multa gestimus pter que sepe perimus. gestimus ibi id est cupimus. ¶ Item gestire .i. gaudere. Sed proprie id est in malorum gaudere bonorum. Unde gestire est motu corporis gaudia repzesentare: et facere quod sapientem non decet. Unde notentur isti versus. Gaude sed noli fili gestire benigne. Gaudet corde malus corpore gestit item. ¶ Construe. Ego pono hoc verbum gestio pzo cupio cupis. Et ego pono hoc verbum gestio pzo gaudeo.

Ibis

Ibis auis/dozchas est ibex/inuidus ibis
Ibidis hec/medius facit ibicis/inuidus ibis

¶ Finita illa parte in qua tractauit autor de equiuocis incipientis de lfa G Jam tractare intendit de his que incipiunt ab J que est proxima littera huic littere G a parte post. Et si obijciatur de h. que est figura media inter G/et J dicatur q non est littera: et ideo autor non facit capitulum de ea.

¶ Ponit ergo equiuocationem in ista dictione ibis que equiuocatur ad duo. Deinde ponit differentiam inter ibis et ibex. Primo ergo dicit q ibis equiuocatur. Est enim quedam auis cum lõgo rostro (anglice a stozke) de qua loquitur Horatius dicens. Se quocunq; rapit rostrata inuidimus ibim. Et est ibis auis immũda: qz in veteri testamẽto fuit phibita comedi. vñ scribit Leuiti. xi. ca. Bubonẽ ꝛ iugulum et ibim non comedetis. Et secundum aliquos dicitur auis que viuit ex cadaueribus quod falsum est. quia manifestum est ibim nõ viuere cadaueribus. ¶ Item ibis ponitur pro inuido. Unde Ouidius scripsit vnum librum quem intitulauit. In ibim id est contra ibim inuidum .i. aduersarium suum: qui cum vxore sua mechabitur. ¶ Sed ibex ibis: scõm istum autorem est genus serpentis. Scõm vero Hugu. est genus quadrupedis scilicet capra que dorchas dicitur alio nomine. Et dicuntur ibices quasi aues: qz ad instar auiũ ardua et celsa teneant ꝛ habitãt in sublimi. Et si qñ aduersitate hominum vel ferarũ persenserint se altissimis saxorum esse. precipitantes suis cornibus illesas se suscipiunt. Unde scribitur de illis Primo reguꝫ. xxiiij. ca. Saul perrexit ad inuestandum David ꝛ viros eius per abruptissimas petras que solis ibicib⁹ pute sunt ibi[illegible]us (anglice a wylde gote or a tayndere) id est talibus capris superius memoratis. Uñ quidam. Ibex ibicis est animal

quod cornua gestat. Est enim capra dorchas grece vocitata. Ibex/icis. auis: est nilicq fluentis. ¶ Construe. Ibis est auis/ibex est dorchas vel serpens: sed magis placet dorchas: a ibis est inutilis. ¶ Ibis. ꝛc. hic docet q predicta nomina variantur in obliquis dicens. q ibis quando est auis: tunc declinat hec ibis/huius ibidis. Sed dic q facit ibis vel ibidis in genitiuo. Et ibex declinat hic ibex/ibicis. penultima correpta in genitiuo. Et ibis pro inutilo declinatur hic ibis/huius ibis in genitiuo. Ibicium corripit mediam syllabam siue producit. hec ibex/ibicis. producit mediam in obliquis: et est auis aquatica serpentibus inimica: et pro eadem dicitur hec ibis/ibis. Et hec ibex/ibicis. mediam corripit in obliquis: et est animal de genere ceruorum. Uersus. Ibex/cis auis est nilicq fluēta. Ut dicūt habitat. rostro suo vilia purgat. Ibidis ac ibis: genitiuus cum facit ibis. Tunc auis est ibis: et dicitur inutilis ibis. Quod notat ibidis ibex: notat ibicis ibis. Et ibex quadrupes auis ibis inutilis ibis. Secundum glosam in hoc loco potest producere mediam siue corripere: quia potest exponi de aue siue de quadrupe. Sed melius est q corripiat pro quadrupede. Uñ quidā magnus mgr dixit. Cornua fert ibis iob testis. et ibidis inde.

Jacinctus lapis est/flos est/iacinctus homoq; — Jacinctꝰ

¶ hic autor docet q iacinctus est equiuocū ad tria. Nam primo est lapis pretiosus videlicet genus saphiri. Et est quidam flos blauj colorus (anglice a violet) Et hyacinctus est proprium nomen viri seu sancti. ¶ Construe. Jacinctus est lapis. ꝛc. Jacinctus/ta/tum. i. blauius/a/um.

Sūt iuga montis/sūt iuga telę/sūt iuga currus: — Juga

¶ hic docet autor q iuga habet tres significationes. Primo iuga sunt cacumina montium siue summitates. Et iuga sunt illa ligna quibus tela texenda ligatur. i. quedam instrumenta textor. Juga sunt columbaria boum siue equorum trahentium in curru: et sunt iuga sic instrumenta currus. hoc iugū gi. dicitur de iungo/is/ere. ¶ Construe. Juga sunt montis. i. cacumina montium: et iuga sunt telę. i. instrumenta in quibus tela texitur. hec tela/le (anglice cela webbe) Et dicitur de telon grece quod est longum latine: et iuga sunt currus. id est instrumenta bige siue aratri.

Jus succus/ius rectum/ius ipsa potestas
Jus est causa/locus est vbi causa datur — Jus Justicia.

¶ hic docet autor q hoc nomen ius habet quinq; significationes. Primo. id est succꝰ (anglice ince) Unde. Ut facias offas de iure meo tibi do fas. Jus. i. rectus seu rectitudo. Ut nichil faciam tibi nisi q exigit ordo iuris. ¶ Et nota differētiam inter ius et fas. Jus est lex humana: sed fas est lex diuina. Unde trā sire per alienum agrum fas est: sed non ius est. Et differūt ius et iustitia. Jus est ars boni et equi: sed iustitia est constans et perpetua voluntas ius suum vnicuiq; tribuens. Institutus de iustitia et iure in principio. Et ius est ipsa potestas iuris: vt transfero in te meum ius. id est potestatem iuris. Et ius. id est locus vbi ius exercetur vt clericus conuenitur in iure. i. in loco iuris coram vobis. ¶ Construe. Jus est succus/ius est rectum/ius est ipsa potestas iuris: et ius est est causa: et ius est locus vbi causa deducitur. i. terminatur. Jus declinatur de iubeo/es/ere/iussi/iussum.

Equiuoca magistri

Ignis

Ignis feruorem studii: dat fulmen amorem
Est elementatum/solis calor ac elementum

¶ Hic ponit autor q̄ hoc nomen ignis est equiuocum ad sex. Nam ignis denotat feruorem studij: vt hic. Otia sepe extinguunt ignem mentis. i. feruorem studij. Et ignis. i. fulmen. Virgilius. Imbribus ignes excutimus cursu. ignes. id est fulmina. Ignis. id est amor. Vñ Ouidius. Loquitur excepto paulatim carpitur igne. i. amore. Item ignis. i. elemētum. id est iste ignis qui est apud nos magis dicitur elementatum q̄ elementum: qr non est purus ignis nisi in spera sua: et ibi est purum elementum. Et sic de alijs elementis potest dicere q̄ ista que vidimus sunt elementata: et non elementa. Ignis. i. calor solis: vt ibi. Compescunt ignibus ignes. Ignis. i. elementū purum in sua spera. ¶ Cōstrue. Ignis dat. i. significat feruorem studij: et ignis dat. i. significat fulmen. id est fulgur (a lyghtenynge) et ignis est elementatū scz quo vtimur. r ignis est calor solis/ac pro et/et est quoddam elementū. Et sunt quatuor scz aer/ignis terra/et aqua. Et ignis compouitur ee in/et gigno/nis.

Indiui-duum.

Est indiuiduum corpus/quo non minus vllum
Est quod duritia nequit iste secure vel ille:
Ac indiuiduum nimio dicatur amore
Discretum tandem/sub voce tenetur eadem.

¶ Autor hic docet q̄ hoc nomē indiuiduū dij. quadrupliciter pōt sumi. Nam minimū corpus qđ propter sui paruitatē diuisionē nō recipit dr indiuiduū: vt athomus r est illa minima festuca q̄ apparet in radio solis. et dr athomus a q̄ est sine: r thomus diuisio vel sectio quasi sine diuisione vel sectione: r non dr indiuiduū iō: qr oīno diuidi nō pōt: sed qr nō recipit sectionē sensui subiacentem. Itē indiuiduū dr illud qđ ꝓpter duriciā diuidi nō pōt: r si pōt cū magna tñ difficultate: vt adamas/dyamas (a dyamaunde) qui non frangit: vt dr Isidorus. Nisi cum recenti sanguine hirci. Itē aliqđ dr indiuiduū qđ alicui ardentis amoris vinculo colligat. Vñ Ouidius. Sunt indiuidue mēs mea sicq̄ tua Itē indiuiduū dr qđ p inferiora sue nature physice diuidi non pōt: vt socrates. ¶ Construe. Illud corpus est indiuiduū quo nullū corpus est minus: vt athomus: r illud est indiuiduū quod ille vel iste nequit. i. non potest secare. i. diuidere: duricia ablatiuus est. i. propter duritiam: vt adamas: atq̄ pro et/et aliquid dicitur indiuiduum nimio amore. id est propter magnitudinem amoris Indiuiduus componitur de in/et diuiduus/a/um.

Inuestis

Inuestis sine vestibus/inuestis sine barba:
Inuestis mulier/inuestis pauper habetur

¶ Autor docet hic q̄ inuestis habet duas significationes. Primo dr aliquis vel aliqua sine vestibus: vt pauper est inuestis. i. sine vestibus (anglice naked). Inuestis aliquis vel aliqua non habens barbā. Vñ. Mulier est inuestis. i. sine barba. Et est idē q̄ solutus/a/um. i. [illegible] puge. vt ista mulier est inuestis. i. soluta ¶ Cōstructio patet. hic et hec [illegible] et hoc te. cōponit de in/r hec vestis ti

Johānis de garlādia.

Dicitur ingratus non acceptabilis/et qui Immemor accepti solet ingratus benefacti

Ingratꝰ

¶hic autor docet q̄ ingratus dupliciter sumit. prio dī aliqs ingratus qui nō est dignus acceptari vel admitti in societatē vel amicitiā alicuius boni viri et hoc propter turpitudinē quā inuoluit vicioꝝ vel aliqō simile. Et dicit ingratū quod nō est acceptabile. Itē ingratꝰ. i. nō gratus: vt q̄ accepti beneficij nō memorat. ¶Construe. Aliquis ingratus dī nō acceptabilis. i. non dignus acceptari. Et ille scz ingratus q̄ solet esse immemor alicuiꝰ beneficij accepti ab aliquo amico. Ingratus a/um componitur de in et gratus a/um.

Quod vacuū manet/atqz cauum/leue fert iane.

Inanis

¶Autor hic docet q̄ hic et hec inanis et hoc ne. est idē qō vacuꝰ a/um. vt ibi. Terra erat ianis ⁊ vacua. ibi ⁊ tenet pro id est. et exponit sic. Terra erat inanis. i. vacua. ¶Et inanis. i. cauus a/um. vel concauus a/um: vt firmamentuz dicitur inane. i. concauū: sic vndiqz verū. vñ cōuexū. Item inane. i. leue. vt mulier moueatur inanis. ¶Construe. Illud est inane qō manet. i. est vacuum et illud est inane quod est cauū. et illud fertur. i. vocatur vel dicitur inane quod est leue. ¶Inanis componitur de in/et vanus vana vanum.

Immanis magnus/est ferus atqz nocens

immanis

¶hic docet autor q̄ hic et hec immanis et hoc me habet duas significatiōes Nam immanis. i. ferus a/um. vel crudelis vel inmansuetus. ¶Et idem est quod nocens non bonus vel sine bono. Et quia magna solent esse crudelia et fera et terribilia: igitur immanis inuenitur pro magno et grandi. ¶Cōstrue Immanis est magnus. ⁊c. Et componitur de in/et manon grece quod est bonum latine quasi non bonum.

Immunis qui nil prestat/cui nil datur expers.

immunis

¶hic docet autor q̄ hic et hec immunis et hoc me/habet duas significatiōes Nam immunis est ille qui cum quid ab alio recipit nil respondit. ¶Et immunis est ille cui nil datur cū aliis aliquid tributur. ¶Item immunis. i. expers vel cōsors: qō idē est: vt iste qō sibi imponitur est immunis. i. expers vl exors. (anglice gyltles se. ¶Et immunis. i. carēs officio. Virgilius in georgicis. Immunisqz sedet aliena ad pabula fucus/Et componitur secundum hug. ab in et hoc munum nŭ. i. debitum officij vel tributum vel munꝰ. Et dicitur immunis q̄si sine muno. i. sine tributo. s. liber q̄ nulli est tributarꝰ. Vñ ⁊ sepe dī immunis expers alienus sine parte. ¶Item immunis est qui non facit munia. i. officio non fungitur: sed omni priuilegio et dono vacuus/vicios⁹/piger/ventri indulgens. Et construitur cum genitiuo vel ablatiuo: vt iste est immunis criminis vel crimine.

Improbus est perseuerās malus atqz proteruus

Improbus

¶Autor docet hic q̄ improbus a um habet tres significationes. primo id est

perseuerans. Virgilius in georgicis. Labor improbus oia vincit. i. labor perseuerans. Et idē est qđ probus. Virgilius eneid. Lauit improba teter ora cruore. i. proba id est valde proba. ¶ Et est idem q̄ proteruus id est crudelis (anglice frowarde.) Unde quidam de dyonisio tyranno syculo. Dyonysius improbus atq̄ impius fuit. Et dicitur de in et probus.

Inſignis Nobilis inſignis est/ac ignominiosus:

¶ Hic autor docet q̄ hic et hec inſignis et hoc ne equiuocat ad duo. Nam idē est qđ nobilis. Unde Theodolus. Inſigné vitulū conflauerat ignis. ĩſigne. i. nobilem. ¶ Et est idē q̄ ignominiosus a/um. i. nō famosus. vel male famosus vel qui habet ignominiosum et est semper suspectus. Uñ illud. Flabat et inſignis male decantabit hora. inſignis hora. i. ignominiosa hora. vel ibi in passione dñi. Habebāt aūt vnū virū inſigné qui dicebat barabas. inſigné. i. ignominiosum vel male famosum. Et componitur de in et hoc signum signi.

Inſtita Inſtita fit veſtis matrone/fit quoq; vinclam.

¶ Autor ponit duas significatiōes istius nois hec inſtita te. Primo est quedā vestis qua veteres matrone solebāt vti (anglice a rochet. Uñ Ouidius. Queq̄ tegit medios inſtita longa pedes. ¶ Et idem est q̄ vinculū quo pedes mortuorum ligantur. Unde legitur q̄ Lazarus vinctus inſtitis fuit monumento. Hec inſtita inſtite. dicitur de inſto inſtas inſtiti. ꝛc.

Iacto as Cum iacio iacito/cum me male comprobo iacto
Hinc quoq; iactito fit/iactantia nascitur inde

¶ Autor docet hic q̄ hoc verbum iacto as/are. habet duas significationes. Primo. i. iacere. vt iacto lapidem. id est iacio. Et iactare. id est laudare vltra modum vel vltra q̄ debeatur (anglice to booſt/or to be proude) vt tunc iacto me cum nimium laudo me. Et est frequentatiuum formatum ab vltimo supino huius verbi iacio cis/ieci/iactum tu. u in o. fit iacto as. Et aliud frequentatiuum formatur ab illo iactatū tu. u in o conuersa et a mutata in i correpta fit iactito tas/taui/tare. in eodem sensu cum iacto. ¶ Jactare vel iactitare secundū Hugut. pro gloriari ponit laudare gloriando vanitare. i. arrogare vel inaniter proferre. Unde iactans. i. arrogans dicitur qui se iactat et maiorum instituta nō acquiescit sed propriā quandā viā iuſticie et sanitatis inquirit. Et comparat iactantior iactantiſſimus. Et hec iactantia tie. i. arrogantia superbia vanitas. ¶ Itē nota hic differentiā inter iacere cuius media corripit: et iacere cuius media producitur: et patet dicta per istū versū. Si non vis iacere lapidem permitte iacere. ¶ Conſtrue. Ego iacto cum iacio: et ego iacto dū comprobo. i. laudo me male. quoq; pro et/et iactito fit. id est deriuatur inde iacto et iactantia nascitur inde id est de iacto as/aui/are.

Indulgeo. Indulget confert operam/veniam simul auget.

¶ Hic autor docet q̄ indulgeo habet tres significatiōes. Nā idē est q̄ dare operā. Uñ Cato. Indulgere genio noli qr vētris amica est. i. noli dare operā gule. ¶ Et indulgere est dare [illegible] vt indulget michi deus petā mea id est re

mittat et det veniã michi de peccatis meis. Et est idẽ q̃ augere veniã: vt deꝰ indulgeat nobis miam suam .i. augeat vel donet nobis miam suã. Cõponit ab in/et algeo/es .i. frigere. ¶ Constructio satis leuis est. Indulgeo componitur de in/et algeo/alges. interposita d/et a mutata in u. Et conugatur indulgeo/indulges/indulsi/indulgere. indultum/tu. in supinis.

Infectꝰ quod nõ factus sonat est quoq; tinctus. Infectus

¶ hic docet autor q̃ infectus/ta/tum. habet duas sigtiones. Nam infectus. id est nõ factus: vt domus infecta .i. non facta. Unde horatius. Infectum valet esse dolor quod mens sua feruat. infectum ibi .i. non factum. Et infectus .i. tinctus vel violatus vel corruptus: vt aer est infectus .i. violatus vel tinctus vel corruptus. Unde Ouidius. Mons erat infectus variaꝝ cede ferarꝝ .i. mons erat tinctus cede. id est occisione variarum ferarum. id est diuersarum bestiarum. ¶ Construe. Infectus sonat idem q̃ non factus: q̃ pro et/et infectus est idem q̃ tinctus/ta/tum.

Ordo/locus/tempus/ꝛ causa notatur ab inde Inde.

¶ hic docet autor. q̃ inde aliquando significat ordinem: vt hic. Iste sedet primus et ille inde. Item significat locum: vt ego veni inde. id est de illo loco. Et aliq̃n significat tempus: vt ego veni primo et ille inde. id est in illo tempore. Et aliq̃n causam: vt comedi crudas carnes et inde eger sum .i. eadem causa. ¶ Construe. Ordo notaꝫ .i. significatur ab inde .i. ab isto aduerbio inde.

Hic fore cognoui temporis atq; loci Hic

¶ hic autor docet. q̃ hic aliquando significat tempus. Unde Uirgilius. hic michi nescio quid trepido michi numen amicum. hic ibi id est nunc. Hic aliq̃n significat locum. Unde Alanus. in anticlaudiano. hic superos cunctos pyrio procellit honore. Uirgo que proprium pariendi lege pudorem. Nõ perdens matris meruit cum virgine nomen. hic. id est in illo loco. ¶ Construe. Ego cognom hoc aduerbium hic fore. id est esse tempus. id est aduerbium temporis atq; loci .i. aduerbium loci.

Lar laris rex est/laris est deus/ignis/et edes Lar.

¶ hic docet autor q̃ lar habet quattuor significationes. Nam fuit proprium nomen cuiusdam regis: et tunc facit laris in genitiuo. Item lar est quidã deus quem gentiles colebant: et precipue ille deus qui preest custodie ignis. nã fuerunt duo lares quos mercurius genuit ex vna nymphe que dicebatur lar. Et dicebantur lares vel ab igne cui presunt et quem custodiunt. horuꝫ imagines habebant gentiles iuxta ignem retro. Unde et posterior pars loci dicitur lar. Item lar .i. ignis. Et lar. id est edes vel domus. Unde antiquo prouerbio. In laribus laris lares de larice vidi .i. vidi larem .i. igne/in laribus .i. domibus/laris .i. talis regis. Et dicitur lar [illegible] largior/ris. vel a largus/a/um. quia de laribus procedit largitas. Et declinatur hic lar/laris. p nomine proprio: et hic lar laris pro aliis significationibus. ¶ Construe. Lar faciens laris in genitiuo est rex .i. proprium nomen [illegible] secundum lar faciens laris in genitiuo est deus vel ignis: vel edes. id est domus.

Látex cis

Equiuoce vinumqz latex et lympha vocatur. Est idcirco latex vinum quoniam latet vua Lympha latex ideo/quoniam terra latet imā

¶Autor docet hic.q hic latex/laticis.equinocatur ad duo.Primo latex.i.vinum:et tunc dicitur a lateo/es.quia in vua latet.Item latex.id est aqua:a tñc dicitur a lateo/lates:quia latet in ima terra.id est profunda terra.vel quia latet in ymo.id est in profunditate terre. ¶Construe.Latex vocatur equinoce vinum et nympha:latex est ideo vinum:quoniam .id est quia latet in vua vnde vinum exprimitur. Et latex est ideo nympha.i. a qua quoniam latet in ymia terre.i.profunditate terre.et est masculini generis latex.

Lat⁹ ris.

Costa latus lateris laterem dat tegula later Est asportatus latus quoqz dicitur amplus

¶hic docet autor equiuocationem istius nominis latus:et deinde ponit differentiam inter hoc latus/lateris.in genitiuo .et hic later quod similiter facit lateris in genitiuo. ¶Item ponit differentiam inter latus cuius prior corripitur:et latus:cuius prior producitur.Dicit ergo q latus.id est costa .(anglice a syde)et est substantiuum.Et declinatur hoc latus/lateris.corripit hanc syllabam la/vbiqz.Item latus est participium de fero/fers:et tunc idē est q portatus:et tot significationes habet sicut fero:et tunc declinatur latus/lata/latum. ¶Item latus est nomen adiectiuū.id est spaciosus amplus.Unde Ouidius. Pars maris et latus subitarum campus aquarum.latus ibi.id est spacioſus vel amplus.et tunc producit vbiqz hanc syllabam la.siue sit participium siue nomen adiectiuum. Item later lateris.est gleba cocta de qua fit murus et vnde domus teguntur(anglice a tylstone/or a bryke)Et nota q pulcranus dicit hoc nomen deficere in omnibus casibus singularibus et pluralibus preter accusatiuū singularis numeri scilicet laterem.Nos tamen vtimur hoc nomine invtroqz in quolibet casu.Item nota hanc naturā esse lateris.q quāto plus abluitur tanto plus exasperascit et deterior fit. Unde quidam predicans fatos et interrogans quid fecerit:legitur respondisse.Latus aro laterēqz lauo dum predico prauo.Unde alius dixit.Uerba serit vento qui predicat infatuato. ¶Construe latus faciens lateris.id est costa vel tegula operimentum vel tectura domus dat laterem.i.hic later lateris.Et latus a/am.asportatus/a/um.dicitur amplus/a/um.Hoc latus/lateris.latus/lata/latum.deriuatur de lateo/lates.Et later lateris.dicitur a latus lata latum.participium quoqz pro et.nē.

Lenā/ne

Lena clamis tibi sit et stupri consiliatrix

¶hic autor docet equiuocationem istius dictionis hec lena/ne.dicens.q lena est idem q clamis clamidis (anglice a mātyll) vt induo te lenam.id est clamidem.Item lena idem est q meretrix.Unde illud. Lenonem lena non diligit absqz crumena.id est bursa.[illegible] figuratiue per metonomiam.quia crumena quod bursa est ponitur pro pecunia quam continet. ¶Construe. Lena sit tibi clamis.id est mantell[illegible] lena sit consiliatrix stupri.id est meretrix(anglice a baude).

Johannis de garlandia.

Lens lendis capiti: lens lentis conuenit ozi. Lens/tis
Lens mozdet per d/mozdetur si capiat t.

¶hic autor docet equiuocationē in isto nomine lens q̄ equiuocatur ad duo. Nam lens est quidaz vermiculus qui solet esse in capitibus hoim: et maxime paupez (anglice a nytte) ⁊ tunc facit lendis in gtō per d. Et lens faciens lendis in gtō est quoddā legumē maxime in tempoze quadragesimali vsitatum (anglice a ryce potage) ⁊ scribit cū t/in gtō. ¶ Cōstrue. Lens faciēs lendis in gtō conuenit capiti: ⁊ lens faciens lentis in gtō ꝓuenit ozi vt manducet. Lens per d/in gtō mordet scz capita: et si lens capiat t/mordetur. i. comedit̄.

Lenticulā voco vas maculā cutis atq; legumen Lēticula:

¶Autor docet hic q̄ lenticula habet tres significationes. Nam lenticula est quoddā vas quo ponit oleū (anglice a oyle potte). Itē lenticula est quedam macula in facie hois (anglice a spot oz a frecon) Et inde lenticulosus/a/um. i. neuosus. frecony d. ⁊ prouenit in estate solis calore causāte: ⁊ hoc maxime in rufis hoibus siue subrufis ⁊ multū albis: ⁊ nec est signū boni indolis. ⁊ hec macula aliis noibus vocat scz lentigo/inis. neuus/ui. ⁊ cesia/sie. Et lenticula/le. est legumē diminutiuum de lens lentis. quod superius exponit̄.

Lento mens arcus dum lenteo/lenteo tardo. Lentare.
Lenteo dum cesso/que tria lentus habet Lentere:
Lentus flexibilis/lentus piger ocia lentus Lentus

¶Autor docet hic equiuocationē in lenteo. ⁊ differentiā inter lentare ⁊ lentere. Et deide ponit equiuocationē in hoc noie lentus/a/um. qō a verbo lentus deriuat. Dicit ergo q̄ lento/as/aut. i. flecto/flectis: vel curuo/as/are. vt lento arcū meum. i. flecto arcum meū trahendo illum. Unde in alexandriede. Nūc arcus lentare monet: nunc fundere glandes. i. nunc docet eum lentare arcus id est flectere trahendo. Lenteo/es/ere. i. pigere vel tardare ⁊ cessare. Unde lentus/a/um. habet omnes has tres significationes. nam idē est qō flexibilis. anglice linowe oz plyeng. Unde Ouidius. Curribus ante temedē lentus erat aptus. ibi lentis. i. flexibilis. Et lentus. i. piger. Unde idē. Lentaq; tigris erat: lenta. i. pigra. Et lentus. i. occisus. Unde. Tu modo pomperi lentus spacia re sub vmbra. Et lentus. i. plenus. Inde luculentus. i. luce plenus: vt populus luculentus. ¶ Construe. Ego lento meos arcus dum lenteo. i. flecto eos. lenteo/es. i. tardo vel tardeo. Et ego lenteo dum cesso. i. dū ago ocia. que tria. i. quas tres significationes hoc nomen lentus/a/um habet. Lentus. id est flexibilis: et lentus. id est piger/a/um. et lentus habet ocia. id est/est idem q̄ ociosus/sa/sum

Letus iocundus/letus fecundus et inde letus,a,ū
Letamen fimus terre pinguedo vocatur.

¶hic autor docet q̄ letus/a/um. habet duas significationes. Nā letus. id est

iocundus/da/dum. vel hylaris. Unde quidam. Non ego sum letus dum sum langnore repletus. Letus. i. fecundus/a/um. i. fertilis. vt Virgilius in georgicis. Quid faciet letas segetes. id est fecundas et fertiles segetes. Et tunc a letus derivatur hoc letamen/inis. i. finus qui reddit terram pinguem (anglice muckе or donge). ¶ Construe. Letus. id est iocundus/et letus. i. fecundus: inde letamen. i. finus vocatur pinguedo terre.

Letatus.

Letatus quando a leto fit mortificatus
A leto: de leticia letatus habetur

¶ Hic docet autor q letatus habet duas significationes. et he causant ex diuersitate sui principii. Nam qñ derivatur ab hoc letum/ti. i. mors tunc est idē q mortificatus/ta/tum. vel mortuus/a/um. Ouidius. Ut nemus intrauit letata coporavidit. Et qñ letatus dr de leto:/ris. tunc est factus letus gaudens ¶ Construe. Cum letatus fit. id est derivatur a leto scilicet pro morte. hūc est idem q mortificatus. Et cum letatus fit a leto:/taris. quod est deponēs tūc habetur letatus de leticia. quasi haberet leticiam. id est gaudium. Ut letatus sum in his que dicta sunt michi

luxuries. Libido

Factum luxuries notat affectumqz libido

¶ Autor ponit hic differentiam inter hec luxuries/ei. et hec libido/inis. dicēs q hec luxuries/ei. significat factum illius peccati siue illud peccatum. Sed libido significat affectum. i. voluntatem quam quis habet faciendo illud peccatum. Uel libido dicitur luxuriosa voluntas. Luxuries dicitur ab hic luxus/us ui. Unde hec luxuria/rie. i. luxuries. Sed modo ampliata est eius significatio vt luxuria vel luxuries dicatur quelibet superfluitas tam in cibo qz in coitu vestitu: et etiam in alijs rebus. ¶ Construe. Luxuries notat. id est significat factum. i. ipsum peccatū: qz pro et/ꝛ libido notat affectum. id est voluntatem peccandi. Libido a libet verbo impersonali dicitur.

Liber/eri

Liber id est bachus/vel vir sine compede natus:
Estqz liber codex/vel raptus ab arboze cortex
Prima beri faciunt/genitiuo brisqz secunda.
Pars prior est cortex/liber altera/tertia liber

¶ Hic docet autor. q liber hz ꝯtuor significationes. Nā idē est q bachus deus vini Ūñ Theren. Sine libero ꝛ cerere friget venus. libero ibi. i. bacho: ꝛ tūc liber facit liberi in gtō. Et liber est idē q ingenuꝰ/a/ū. Et est ingenuꝰ q̄ nascit ex liberis parētibus (ꝯglice a free) ꝛ nō ex seruis neqz ex seruo ꝛ libera neqz ex libero ꝛ ancilla: sed requiritur q vterqz parens sit liber: ꝛ tūc similiꝫ facit gtm̄ in beri. vt liber/liberi. Ūñ hec libertas/tatis. ℔. Nō bñ p toto hbertas vendit auro. Itē liber. i. cortex. i. interior pa[illegible]cortices q̄ ligno adheret. dictū a libero/ras. qz liberat. i. defendit interius lignū. Ūñ ouiḋ. Mollia tingunt tenui precordia libro. Et nota q liber p bacch[illegible] vini. ꝛ p ingenio p̄ducit hāc syllabam li. p baccho. Ūñ Romulus. Et lib[illegible]mul et cū castore pollux. Pro ingenio vt ibi Qui metuens vinit michi liber nō erit vnqz. Sz liber p codice: vt ibi. haurit

aquas cribris:clericus absq; libris. Pro cortice vt ibi. Absq; libro nunq; valet arborē crescere quāq;. ¶ Pars prior. ꝛc. Hic ex incidenti ponit autor dram inter corticē/librū/ꝛ suber. dicēs q; cortex est superior pars que adheret arbori (anglice the barke.) Liber est media pars (anglice the sappe) super illō quod est mediatū ligno (anglice the pyth or the herte) ¶ Const. Liber. i. bacchus vel vir natus sine cōpede. i. sine seruitute. Et liber est codex sup quā legimus. Et est cortex raptus ab arbore. Prima. i. liber p baccho: et simil p ingenio faciunt beri in genitiuo. vt hic liber beri. Et secunda. id est liber pro codice: et liber pro cortice faciunt bri in genitiuo. vt hic liber libri.

Libra bilanx/libra pondus/signum quoq; libra. Libra.

¶ Autor docet hic q; hec libra bre/habet tres significatiōes. Nā libra. i. bilāx (anglice a balaunce.) Et libra est pōdus duodecim vnciarum. Et dicitur perfecti ponderis: quia constat tot vnciis quot mensibus annus. Et dicitur liber quia fit libra et cuncta pondera precedentia vel minora cōcludat. Item libra libre dicitur signum in celo. vt cum dicitur sol est in libra ¶ Cōstrue. Libra est bilanx: libra est pondus libra est signum in celo.

Lictor prectoris et funeris assecla lictor Lictor

¶ Autor docet hic q; hic lictor oris/habet duas significationes. Nam lictor ē ille qui de officio suo portat gladium vel securim ante regem vel imperatorē vel pretorem (anglice a swarde bere) vt ad puniendos reos presto sit. Et dicitur lictor quasi litor. a lito as. c interposita. quia lictat et interficit reos. Unde et quicunq; regi vel iudici consuli vel presidi vel pretori subsequitur ad puniendos reos dicitur lictor (anglice an hangman) Similiter dicitur lictor portator cadauerum scilicet qui portat cadauera. id est corpora ad sepulchrum. ¶ Cōstrue. Lictor est assecla. i. cliens vel famulus pretoris. i. illius iudicis vel maioris. et lictor est assecla funeris. i. alicuius corporis mortui vt portet illud ad sepeliendum. Et dicitur assecla assecle. ab assequor assequeris. quia sequi mandata dominī sui.

Lesio vel insanies liuor et inuidia Liuor

¶ hic autor docet q; liuor oris habet tres significatiōes. Nam liuor. i. lesio vñ illud. Cuius liuore sanati sumus. liuore. i. lesione. Liuor. i. insanies. i. putredo illa que est in vulnere. Liuor. i. inuidia. Unde Ouidius Summa petit liuor p flant altissima venti. liuor. i. inuidia. ¶ Item est liuiditas ille color qui remanet in aliquo post verberationem cum baculo. Et est dolor vulneris. ¶ Construe. Liuor. id est lesio vel sanies vel inuidia. Et dicitur liuor a liueo lues. id ē esse vel fieri liuidū. Et ponitur pro inuidere. ¶ Nota differentiam inter liuorē et vibicē. Liuor est color qui remanet post verberationem cum baculo. Sed vibex est incisio vel vestigium quod remanet in carne post verberationem cū virga. Unde versus. Liuorem baculus vibicem dat tibi virga.

Stellam cum cythara designat lyraq; sulcum Lyra:

¶ hic docet autor q; lyra habet tres significationes. Nam aliquando reperitur pro stella. vt ibi. Que lyra fulsit heri. id est que stella splenduit heri.

¶Itē est cythara:et dr̄ a lyrin grece qđ est diuersitas vel varietas latine:qr varios et diuersos sonos efficit. ¶Item lyra.i.sulcus et ꝓprie aratri(anglice a forowe)Et dicitur a lyros grece quod est lyra.i.sulcus apud nos. ¶Nota q lyra pro cythara corripit priorem syllabam, et lyra pro sulco producit primam.Unde.Pollice tango lyram facio cum vomere lyram.

Loculus. **Est loculus bursa/minimus locus/et libitina**

¶Hic autor docet q hic loculus li.aliqñ idē est qđ bursa. Et ꝓponit cum plenus r dicitur locuples.id est diues quasi plenus habens loculos. ¶Loculus est diminutiuum de hic locus ci.et tunc est paruus vel minimus locus. ¶Itē loculus est libitina (anglice a beer) quo funera portātur ad sepulchrum. Unde.Accessit iesus et tetigit loculum.id est libitinam.

Lucar **Est lucar luci prectum/lucisq3 foramen**

¶Hic autor docet q lucar aris.media producta habet duas significationes. Nam est precium qđ accipitur pro luco.i.nemore locato alicui vel aliquibus. Et tūc dicitur de hic lucus luci.i.nemus vel sylua quod idē.Lucar.i.fenestra vel foramen per quod sol vel lux intrat in domum. Et tunc dicitur de hec lux lucis.vel lucar est foramen per quod galline intrant in gallicubium.

Lupus **Hic lupus est animal/morbus/piscis fluuialis.**

¶Hic autor docet q hoc nomen lupus pi.habet tres significationes. Nam lupus est quoddam animal maxime ouibus inimicum. Et est quidam morbus in naza scz apostema vel in cruribus:r est vermes magnus vt quidam dicit siris muri. Lupus est quidā piscis:qr sicut lupus deuorat alia in terra sic ille deuorat pisces in aqua. Et inde hic lupulus:et ex sola rapina viuit.

Laudare **Laudat commendat/autorem nominat illud**

¶Hic docet autor q laudo as equiuocat ad duo. Nā laudare.i.cōmendare vt laudo regem. ¶Et laudare.id est autorisare.et cōponitur collaudo as.id est simul laudare. ¶Construe.Laudat.id est commendat.et illud laudat.id est nominat.id est autorisat autorem aliquem. Et est verbum actiuum.

Legare **Qui mittit legat:moriens sua munera legat:**

¶Hic autor docet q lego as/are.equiuocat ad duo. Nā legare.i.mittere mādare. Ut Rex legauit ustū in franciā.i.misit. ¶Legare.i.aliquid in testamēto alicui dimittere. Uñ hoc legatū ti.i.illud qđ dimittit (anglice to bequeth) r dr̄ lego as.a lego gis.vel a ꝑterito legi (i cōuersa i o) fit lego as/are.r producit priorem syllabā. Unde versus. Uuens scripta lego moriens mea munera lego.

lego legis **Clericus autores:[illegible] nauta:deus meliores**
Fur legit es:flores bugo/viator iter

¶hic docet autor q lego legis habet sex significatiões q̄ satis patent p expo-
sitionē illoꝝ duoꝝ versuū. ¶Construe. Clericus legit autorē. i. libros autēti
cos: a nauta legit. i. transit vel nauigat mare. Deꝰ legit. i. elegit meliores. s. ho
mines. Fur legit. i. furatur es. i. pecuniā vel argentū. Virgo. i. puella legit id ē
colligit flores. Viator. i. ille qui trāsit per viam legit. i. capit vel capit iter id est
viam suam. ¶Nota q lego legis et omnia composita sua faciunt preteritum
in gi: vt lego legis legi in preterito: colligo gis/collegi. preter tria verba que
patent per versum. A lego composita faciunt gi: sed tria tollis. Diligo/negli-
go/sic intelligo que faciunt xi.

Libo dum gusto: liboq; sacrificio. — Libare

¶hic docet autor q libo as habet duas significationes. Nam idem est quod
sacrificare (anglice to doo sacrifice) et propie vnum in calice. Unde panē im-
molamus calicem libamus. Et inde hoc libamen inis. est vini: sed hoc sacrifi-
cium est carnium. ¶Et libare id est gustare (to taste) vel contingere. Ut liba-
ui vinum isto die id est gustaui. Et dicitur libo as/are. a liber liberi: quod idē
est quod bacchus bacchi id est deus vini.

Ere luo pignus: penas cruce: lucē tenebras — Luo luis.
Dicitur et luere quando salitur ouis
Est luo luxurio: luo punio vel luo purgo

¶hic autor docet q luo luis habet quattuor significatiões. Nam luo. i. redi-
mo vel qō vulgo dī acquieto (anglice to quyte oute) vt ego luo pignus meuz
ere. i. redimo vel acquieto pignꝰ meū. i. vadiū meū ere. i. monet a. ¶Et luo. i.
patior vel sustineo vt luo penes in cruce. i. patior penas in cruce. ¶Et luo. i.
purgo vel deleo: vt luo tenebras luce. i. purgo tenebras vel deleo cū luce. id ē
per lucem. ¶Et luere. i. luxuriari: et est propie verueciū. i. arietum cum sint i
amore coeundi: vt verueces luunt. i. coeunt vel amore coeundi fruunt. Unde
vulgo solet dici. Arietes sunt modo in ruitu. i. in appetitu coeundi. ¶Uñ con
strue secundum versum. Et hoc verbum luere dicitur quando ouis salitur. id
est arietatur. ¶Nota q salio lis/salui vel salui salire saltum tu. in supinis: id
est facere: et tūc est verbum neutrum et absolutum. ¶Salire est etiam quod
dicitur aurietare. i. qñ ouis salitur. Et pertinet ad animalia irrationabilia: et
tunc est actiuum. Unde Ouidius. Leta salitur ouis tauro quoq; leta iuuenca
¶Luo luis lui luere luitum tu. verbum actiuum.

Sunt quinquennia: sunt cubilia lustrà ferarum. — Lustrum
Lustrum circuitus. lustrum purgatio. foznix

¶hic docet autor q lustrū tri. hz quinq; significationes. nā lustrū est spaciuz
quinq; annoꝝ: vt ibi Lustra sex qdam pace[illegible]. Et lustra est spelunca bestiarum
quā inhabitant (anglice a denne.) Uñ Ouidius. Est lustra conditur vrsa suis
Lustris id est spelunc[illegible]. Itē lustrū. i. circuitus. Uñ lustro as. i. circuire: lustrū. i.
purgatio ¶Et lustrum id est lupanar[illegible]. Et dicitur a lustro as/aui
lustrare id est purgare/circuire/circumdare/illuminare/seruare. ꝛc.
¶Construe. Lustra sunt quinquēnia. id est spacia quinq; annorum et lustra

sunt cubilia ferarum scilicet obscura latibula vel cubicula ferarum: et lustrum est circulus et est purgatio: et est fornix id est lupanar

lustro as. Lustro purgando/lustro quoqz circueundo

¶ Hic docet autor q̄ lustro as/are hz duas significationes. Nam idem est qđ purgare et circuire: vt patet superius. ¶ Construe. Lustro purgando aliquid et ego lustro circūeundo id est dum circumeo aliquid.

lutumti Cenum dico lutum/sed lutum dico colorem

¶ Autor ponit hic equiuocationē in ista dictione lutū. Ponitur inde differentia inter lutum cuius prior corripitur: et lutum cuius prior producitur. dicēs: q̄ lutum cuius prior corripitur est idem quod cenum. i. sordes (anglice cley.) Sed lutum cuius prior producitur est accusatiui casus istius nominis hic lutus ti. Et est lutus quidam color croceus vel rubeus quo vt quidā dicunt scalatum tingitur: et vtrūqz deriuatur a luo luis. ¶ Construe. Ego dico lutum esse cenum id sordicies terre: et ego dico lutum esse colorem.

luteus. Luteus et luteus sensum sortitur vtrumqz

¶ Autor hic docet q̄ ista duo noia luteus cuius prima longa: et luteus cuius prima breuia/deriuā a predictis nominibus scz hic lutus ti. pro colore. Et dicitur luteus a/um. id est rubeus vel croceus: et ꝓducit primā syllabā scz lu. Et ab hoc lutum ti. ꝓ ceno deriua luteus a/um. i. lutosus/sordidus/plenus luto. ¶ Construe. Luteus cuius prima longatur: et luteus cuius pria corripit sortitur vtrūqz sensum id est vtrāqz significationem scz de luto pro ceno. ¶ Nota hic alios versus q̄ ponit differentiā inter ista noia. Luteus est rubeus luteus quoqz sordidus extat. Flos rubur est lutus humida terra lutum.

Machina Machina res pugni/rota machina/machina fo
Machina res q̃uis quā facit ingenii vis ma

¶ Expedito illo capitulo siue illa parte in qua tractauit autor de nominibus equiuocis ab L/incipientibus. hic tractare intendit de equiuocis inchoantibus ab ista littera M/que proximo sequitur L.
¶ Ponit ergo primo equiuocationem in isto nomine hec machina machine/ quod habet quattuor significationes. nam machina est instrumentum bellicum per quod proiciuntur grandes lapides in hostes quod et alio noie vocatur ingenū (anglice siue gallice an yngyne.) ¶ Item machina est quedam rota ꝑsatilis sup qualē ponebat beata katherina. Et machina. i. forma. Unde machina mundi. i. fōa mūdi ¶ Itē machina potest dici quelibet res que ingeniose confinguntur. ¶ Construe. Machina est res pugni. id est belli videlicet mirabilis balista. id est ingenium de quo supra exponitur. Et machina est forma. Et machina est queuis id [illegible] quelibet res: quāuis id est subtilitas ingenij. id est sensus humani fecerit.

Macula Dic maculas tabes/maculasqz foramina retis.

Necnon lozice maculas nos dicimus inde

¶ Autor ponit equiuotionē in ista dictione hec macula/le. que habet duas ſi-
ficationes. Nam macula.i. tabies (a ſpotte) Uñ Ouidius. Succincta keretrum
maculoſe tegmine lincis. Et macula eſt foramen retis. Unde idem. Retia cū
potui maculis diſtincta texendi. maculis.i. foraminibus. ¶ Cōſtrue. Dic ma
culas eſſe idem q tabes: ⁊ dic maculas eſſe foramina retis. ⁊c.

Gratia vindicta cetus membzumqz poteſtas — Manus
Dextra ſiniſtra manus / manꝰ eſt quod in arma
vocamus:
Munio cum maneo vel ſit manin eius ozigo

¶ hic docet autor q manus habet plures ſigtiones. Nā manꝰ.i. gra. Ut om
nia contingebant illis in manu dñi.i. in gra dei. Et manus.i. vindicta. Ut ibi.
Cū ſit nemo qui de manu tua poſſit eruere.i. de vindicta tua. Et manus.i. ce-
tus armatoz.i. ſocietas. Uñ Lucanus. hec manus occeanū domitū poſt ter
rareliqt. hec manꝰ.i. hic cetus vel ſocietas armatoz. Et manus dē eſt q po-
teſtas: vt ibi. In manus tuas dñe commēdo ſpm meum.i. in poteſtates tuas.
Et ſimiliter Ouidius. An neſcis longas regibus eſſe manus Et manus dici-
tur quoddam membzum corpozis humani: illud videlicet quo oz cibum mi-
niſtramus/facimus ⁊ diſpēſamus omnia damus ⁊ optamus ⁊ accipimus (an
glice a hande) Et manus dr exercitus (anglice an oſte of men) ⁊ tūc deriuatur
manus de maneo/es. qz manet in bello ⁊ nō fugit. Sed manus pro membro
dicitur de munio/nis. qz munit.i. defendit corpus. Sed pro gra dr de manin
grece q eſt bonū latine. ⁊ hoc ſm autorē iſtū. Secūn Hug. manus dr de hoc
munus/neris. ¶ Conſtrue. Manus eſt gratia et vindicta/⁊ cetus/⁊ ptās/q
pro ⁊/⁊ manus eſt membzum corpozis hominis/⁊ eſt poteſtas/⁊ manus dex
tera et ſiniſtra. Et manus eſt illud ſcz exercitus quod vocamus in arma con-
tra hoſtes. Munio/nis/munui/ire.i. defendo: cū maneo/es/mānſi/ere. vel ma
nin grece q eſt bonum latine: ſit eius ozigo ſcz manus.

Uincla manus manicas/manicas quoqz dicito — Manica
veſtes.

¶ hic autor docet q hec manica/ce. habet duas ſigtiones. Nam manica eſt
vinculū ferreū quo manus ligant vt ibi. Ad alligādos pedes eoz in ꝓpedib⁹
et nobiles eoz in manicis ferreis. Itē manica eſt illa pars veſtis q̄ tegit bra-
chiū vſqz ad manus: vt ibi. Pro manica fracta manꝰ eſt michi ſepe retracta.
an. a ſlyue. ¶ Cōſtrue. Dicito.i. dic manicas eſſe vincla manꝰ.i manuū: quo-
q̄ p ⁊/⁊ dicito manicas eſſe veſtes.i. partes veſtis que tegunt brachia.

Pars manipl⁹ garbe mani[illegible]⁹ quoqz claua cliēſqz — Manipl⁹,
Eſt merges maniplus ſic a[illegible]anus & plico dictus
Ferreus eſt maniplus: ſed non mutatur ozigo.

Equiuoca magistri

Sed ratio quoniam circa leuam replicatur.
Est cliens dictus alia ratione maniplus
Namq; manu bello mittere pila solet

¶Hic docet autor equiuocationem in hoc nomine maniplus pro manipulus per syncopam et etiam causa metri. Et habet tres significationes. Nam manipulus est tantum garbe siue amone quantum manus capere potest. anglice a grepe or a hond full. Et secundum illam significationem componitur de hec manus/nus/ui. et plico/as. quia plicatur in manu. Et manipulus. i. clana ferrea cū qua pugnatur in duello. anglice a mace. et similiter dicitur vel componitur de manus et plico. Et manipulus est cliens bellator: sed tunc componitur manipulus de manus: ꝛ hoc pilum pili. Et sunt pila arma quibus romani pugnabant. Et dicitur manipulus: quia gerit arma. i. illa arma quibus romani tunc vtebantur in manibus vel tela: vel quia mittit ea cum manu. Hugutio dicit q manipulus dicitur societas ducentorum militum. Unde Lucanus. Conuocat armatos exemplo ad arma manipulos. per syncopam. Itē manipulus dicitur ornamentum manus sacerdotis. Et dicitur manipulus secūdum Hugut. ab hec manus/nus/nui. ¶Construe. Manipulus est pars garbe: quia plures manipuli faciunt garbam: q̄ p et: et manipulus est clana. scz ferrea cum qua pugnatur: et manipulus est cliens. scz armatus cum pilis. id est telis. ¶Est merges. ꝛc̄. anglice a sheef. hic autor iterat quod superius dixit subiungens diuersam derivationē illi⁹ nois manipulus p̄m diuersam illi⁹ sig̃tionem. Dicēs manipulus est merges. i. pars margetis. i. garbe. sic dictus a manus et plico/as. Et manipulus est ferreus. i. ferrea clana. Sed origo derivationis eius non mutat: q̄ dr̄ de manus et plico/as. Sed ratio siue derivationis mutatur. q̄m replicat̄ circa leuā. i. replicat in sinistra parte hominis id est in leuo latere. i. sinistro: vt posset cū recipere cū necesse fuerit: q̄ pro manipulus est dictus. i. vocatur cliens alia ratione. scz derivationis: namq; pro quia. quia solet mittere cum manu pila. i. tela in bello.

Mena ne

Menam dic piscem vulteum nomine menani

¶Autor ponit equiuocationē in hoc nole mena ne. qđ habet duas sig̃tiones Nā mena est quidā piscis. anglice a penke or a menw. Sic dic⁹ a mena grece qđ est luna latine: q̄ p̄m incrementū et decrementū lune singulis mensibus crescit ꝛ decrescit. Itē mena fuit ꝓpriū nomē cuiusdā hois q̄ alio nole vocabatur vulteus: et sic patet q̄ fuit binominus. i. habens bina noia. i. duo nomina. ¶Construe. Dic menam esse piscem: ꝛ dic menam esse vulteum nomine scilicet alio. Hec mena/ne. pro pisce. Hic mena/ne. pro proprio nomine.

Merges. Gelima e Garba be

Est merges volucris et merges garba vocatur.

¶Autor hic docet q̄ merges habet duas significationes. Primo quidem est quedam auis aquatica ab assiduitate mergendi sic dicta. anglice a douker. ꝛ derivatur a mergo/gis. q̄ frequenter se mergit in aqua. Et merges est idem q̄ garba: que alio nole gelima [illegible] genu ꝛ ligo ꝛ manu: q̄ cū manu superposito genu ligatur. ꝛ dr̄ merges/[illegible] mergo/gis. quia ligatus mergitur in terra id est proiicitur de manu ad [illegible]. Unde hec merga/merge. id est furca qua merga leuatur ad currum. anglice a pycforke.

¶Nota q merges tam pro garba q̄ pro v.lucre facit mergitis in gīō penultima correpta. Uñ errauit grecismus dicens. Merges dicatur mergetis garba vocatur. Inuenitur hic tamen mergus/gi. pro eodem aue. et hoc mergus oris. pro situla (a bucket) qr mergitur in fonte cum hauritur aqua. vñ. Est hic mergus ris si mergi sit genitiuus. Merges plebet tis pro garba merga q̄ furca. Dicatur situla cum mergere noscitur apta. Merges mergetis vel estyt vere scietis. Utq̄ mari datur in mergine garba notatur.

Mil millium sunt pondera/milia leuce — Millium.
Milia plurale nomen tibi sit numerale — Milium

¶Hic ponit autor differentiam inter hoc milliū/lij. et hoc milia/liū. in plurali numero. Et equiuocationē ponit in milia. Dicens q hoc milliū lij. est quoddā granum quod gallice mil vocatur. Et dr milliū a mille: qr de vno grano seminato milia grana surgent. Uel milium pm quoddā dicitur granum salis. Sed milia sunt quedam pondera. Uñ Horatius. Si quadringentis sex septem milia desūt. Et milia sunt miliaria que apud gallicos leuce/apud grecos stadia dia dicuntur. Et q milia sunt eadē q miliaria patet per Ouidiū de remedijs. Nec quot transieris: sed quot tibi quere super sunt milia. i. miliaria. Et milia est nomen numerale. r dr de mille: et declinatur pluraliter hec milia/milium. milibus/hec milia/o milia/a milibus. neutri generis. Tamen iungitur immediate et intransitiue cū masculino femnino et neutro. Ut milia viri/milia mulieres/milia animalia. Et nota q mille scribitur per duo ll/in singulari: et milia/milium. in plurali nisi per vnum l/et producit primam sillabam. Sed hoc milium/lij. pro grano corripit primam. vt patet. ¶Construe. Milium latine est mpl gallice. et exponit latinum per gallicum. Milia sunt quedam ponderа: et milia sunt leuce: et hoc nomen plurale milia sit tibi nomen numer

Est vt credo mitos filum/vel fabula mitos — Mitis.
Imitos examitum/de mitos metologia. — Examitū
Hoc tamen cuita ne te fallat calamita — Calamita

¶Autor hic docet equiuocationem in hoc nomine mitos. Et est differentia inter mitos cuius prior corripitur: et mitos cuius prior producitur. Nam mitos grece prima correpta est filum latine. Unde examitum qđ est vestis sacerdotalis. Sed mitos prima producta est fabula: r est grecum. Uel dicitur hic mitus/ti latine. id est fabula iocosa et relatu dulcis. Unde Marcianus. Capella ergo nunc mitos inferat atq̄ mitos. Uel mitos componitur cum logos q est sermo: et dicitur mitologia/gie. i. sermo fabulosus. Item mitos grece prioti producta: dicitur etiam gutta latine. Et componitur cum cala q est bonum: r dicitur calamita/te. Et est calamita genus electuarij: quod alio nomine storax. et dicitur calamita. i. bona gutta. Mitos pro gutta componitur cum polus q est pluralitas. et dicitur polimitus/a/um. Inde dicitur vestis polimita seu plures habens colores. ¶Construe. Mitos vt credo est filum: vel mitos est fabula. Examitū venit a mitos: cuius prior corripitur: r mitologia venit de mitos cuius prior producit. Uñ o lector ... i. caue ne calamita fallat. id est decipiat te. Nā mitos grece sonat gutta latine: r hinc calamita. i. vestis polimita dr. Item nota q hic et hec calamita dr descriptor et tūc ponitur de calco as. q est pono is. r mitos gutta: q ponit guttam encausti in calamo.

Modus Maneries mensura/modus/finisq;/metrumq;

¶Docet hic autor.q; hic modus/di equiuocatur ad quatuor. Modus.id est maneries.vt Seruus modum.id est manerie.Sic ibi.Est modus in rebus cē. versus horatij.Et modus est mensura.vt hic modus/dij.Et continet modus viginti duos sextarios.Et modus.id est terminus vel finis. Ut Non modum egredi rationes.id est finem vel terminum rationis. Et modus.id est metrū. Unde Boetius de consolatione phie in primo.Flebiles heu mestos cogor inire modos.i.tristitie metra et dolorosa.

Molaris. Dic lapides magnos/dentes dic esse molares.

¶Hic autor docet.q; hic molaris habet tres sigtiones.Nam molaris est magnus lapis ad modū mole(anglice a mylstone)Et molaris est dens maxillaris:qr cibū cū illis dētibus quasi mola molimus.Un alius.Dēs maxillaris magnus lapis esto molaris. ¶Construc.O tu lector dic molares esse magnos lapides:z dic molares esse dētes scz maxillares.Et sunt maxillares dentes qui situantur in maxillis a retro.Hec maxilla/le(anglice a cheke).

momētū. Momentū motus:hore pars/est quoq; pondus

¶Hic autor dt.q; hoc nomē momentū/ti habet tres sigtiones.Nā momentum.i.motus.Un Persius.Momēto tpis exit.cē.Et momentū est pars hore(anglice a stounde or a whyle).z ibi.Non est vestrum nosce momenta que pater posuit in sua potestate.Et est momentū quadragesima pars hore:quia hora continet quadraginta momenta.Et momentū est pondus videlicet dimidia vncia.Et dicit Isidorus.Et dicitur momentum de moueo/es.

Moneta: Dico iunonem:dicoq; numisma moneta.

¶Hic docet autor.q; hec moneta/te.equiuocat ad duo.Primo i.numisma/tis.i.pecunia.Et dr de moneo/es.qr monet ne qua fraus sit in metallo vel pōdere:vt hic.Heu rici leta non est mens absq; moneta.Moneta dicta est Iunonea:quia monuit romanos per anserem ne ciuitas ullorum ab hostibus caperetur.Ut in cronicis romanorum legitur.

monimen Est monimē scriptū:monumentū dico sepulchrū

¶Hic ponit differentiā inter hoc monimē/inis.z hoc monumentum/ti.hoc monimen est scriptū vel cyrographus quo quis astr obligatur p debito vel alia conditione quacūq;(anglice endē tenture) Sed monumentū est sepulcr mortuor:qr moneat mentes vuor ad memoriā defunctor.Itē monimē est et monumentū p qđ aliqđ monemus:vel nobis reducit ad memoriam. Unde hystorie dicunt monumenta.qr ad preterita nos monēt z ad memoriā reducunt:et etiam iudicia amoris scz cne nobis relinquuntur in signum et memoriam amoris dicuntur monumenta.Et dicitur de moneo/es.

mundus. Est firmamentum mundus/qr mundus extat

Mundus hō minor est: ⁊ mūdi machina mūdus.

¶Hic docet autor q̄ muudus habet tres significatiões. Mūdus aliq̄n sumit pro superiori et digniori parte mūdi scilz pro firmamento ꝓpter excellentiā q̄ ꝯcipue est i motu. Uel q̄ ꝯcipue mundū ⁊ purū. i. nichil fecis hīs vl̄ graui tat̄ ¶Item mundus aliq̄n dī hō mycrocosmus. i. minor mundus. ¶Item dicit architypus mundus. i. mundus sensibus formabilis et mentalis. ¶Item mūdus dicit vniuersitas creaturaꝝ scz illud q̄ constat ex quattuor elementis in modū sphere globatis. Et dicit sic q̄ semp est in motu. ¶Mundi etiā nomīe mundi amatores designantur. Unde Mundus per ipsū factus est ⁊ mundus eū nō cognouit. Mundus in primo loco positus designat hunc mundū. In secundo loco designat amatores mundi. Et dī mundus a moueo es. q̄ semp est in motu. ¶Construe. Mundus est firmamentū q̄ illud extat mūdus. i. valde mundū ⁊ pur̄. et mūdus minor est hō: et mūdus est machina istius mundi.

In speculo specto cupio stupeo quoqz laudo — Miror.

Hoc verbum miror tot notat equiuoce

Uel sic quattuor ista notat

¶Hic docet autor q̄ hoc verbū deponens miror aris. hz quattuor significationes. nā mirari. i. ꝑspicere in speculo: vt ego bibi vinū ita clarū in quo quis potuit se mirari. i. ꝑspicere. ¶Itē mirari idem est q̄ cupere: vt ibi. Ad q̄d miraberis q̄ habere nō possis: miraberꝫ. i. cuperes. ¶Et mirari. i. stupere: ꝑ miro habere (anglice to wonder) vt ibi. Miror ⁊ admiror quod uter ducis. ⁊c. Et mirari. i. laudare. Unde Horatius. Tyros mirare colores. i. lauda purpurios colores. ¶Item significatio huius verbi miror aris. per istos versus sequentes habetur. Miratur speculans: miratur monstra paueſcens. Miratur cupiens miratur singula laudans. ¶Cōstrue. Hoc verbum miror notat quattuor ista In speculo specto. ⁊c.

Miſceo cum varias res vnio cūq; ꝓpino — Miſceo.

¶Hic docet autor q̄ miſceo es/miſcui ere. mixtū tu. idē est q̄ vnire res dūersas adinuicē per mixturā (anglice to myncle.) ¶Et miſcere. i. ꝓpinare vel ꝑbere. Unde Theodolus. Hausit eo cunctis miſcendo pocula mortis. miſcēdo. i. propinando vel prebendo. ¶Construe. Ego tunc miſceo cū vnio. i. colligo in vnū varias res: et ego miſceo cum propino vinū vel potum. ¶Miſceo. i. propino vinum est neutrum. secundum aliam significationem est actiuum.

Te miror apprecians/miror hic/miror hos/miror ad te. — Miror.

Actiuum neutrum sic est communeq; verbum

¶Autor dicit q̄ miror aris aliquando [illegible] est quando appreciari/laudare: vt miror te id est laudo te: ⁊ tunc ponitur [illegible] id est transitiue. ¶Et miror potest aliq̄n absolute pro consistere vel [illegible] ere. Mirari aliq̄n est impedire

Equiuoca Magistri

Alanus in anticlaud. Nō illas largit opes qz sepe potentū. Exeecāt animos seu maiestatis honorē. Inclināt minuūt leges ꝛ iura morant id est impediūt ¶ Morot in passiua significatione sumit: vt morot a te. i. impedior a te: ꝛ sic ē verbum cōmune. ¶ Construe. Ego appretians id est laudans morot: et ego morot hic id est maneo vel consisto hic: ꝛ ego moro id est detineo vel tardo vl impedio hos: ꝛ ego morot a te id est ipedior a te. Et sic cū dr morot te est actiuum transitiuū. et dū dico morot hic est neutrum absolutum. Et sic est cōmune verbum quando dico morot cum illo morot hos: et morot a te.

Mussо Murmurat et dubitat/hec duo musso sonat

¶ hic docet autor qꝫ mussare est murmurare. Galterus in alexandreid. Mussat tota cohors. i. murmurat. ¶ Et idē est qō dubitare. Virg. Stat pecus omne mutum mussantqꝫ iuuence. mussant. i. dubitant. ¶ Construe. Hoc verbū musso sonat id est significat hec duo scilicet murmurat et dubitat.

Minime. Est minime quod non/significatqꝫ parum

¶ hic autor docet qꝫ hoc aduerbium minime aliqñ est idē qꝫ nō: vt hic Johannem citatum corā nobis qui minime comparere curauit denunciamus contumacem: minime. i. non. ¶ Minime id est parū valde modicum. Et est aduerbium a nomine minimus a/um: vt iste comedit minime isto die. i. valde parum. ¶ Construe. Minime est id est significat quod non: qꝫ pro et: et minime significat parum scz id quod parum.

Nequam Nequam peruersus/et nequam luxuriosus.

¶ Finito capitulo de littera M/hic incipit capitulum de N/littera. Et primo ponit equiuocationem in hoc nomine hic hec hoc nequam: quod habet duas significationes. Primo. i. peruersus a/um: vt ibi. Es niger nequam dictus cognomine nequam. Nigrior esse potes nequior esse nequis. Istos versus fecit de magistro Alexādro nequam. ¶ Item nequam id est luxuriosus a/um: vt hec mulier est nequam id est luxuriosa.

Nequicia Nequiciam facinus/luxuriamqꝫ voco

¶ Autor dicit qꝫ nequicia cie. i. facinus (wyckednesse or cursydnes) vt iste accusatur nequicie quam commisit. ¶ Nequicia. i. luxuria. vt Ouidius. Neqcia est que te non sinit esse senem. i. luxuria.

nepos tis. Cognatum pariter/nebulonem dico nepotem:
Hic est de nepa de natus post venit ille.

¶ hic docet autor qꝫ nepos hab[illegible] duas significatiōes. Primo id est cognatus meus scz filius filij mei: et tūc d[illegible] nepos quasi post natus. ¶ Et nepos quasi nebulo vel leccator. i. glutto: et [illegible] nepos dr ab hac nepa nepe genus serpentis est moriens in pariendo. [illegible] nepe quasi nece pariens: alio nole vipera. i. vi pariēs. Vñ. Conceptos mortē parit equa vipera sorte. ¶ Construe. Dico

nepotē esse cognatū scz meū: ꝛ dico pariter nepotē esse nebulonē: hic nepos ꝙ nebulone ꝺr ab isto noie hec nepa: et ille scz nepos ꝙ cognato venit de natus.

Nisus auis nisus conamen rex quoqꝫ nisus. Rex et auis per si conamen in us genitiuat

Nisus/si.

¶hic docet autor ꝙ hoc nomē nisus habet tres sigtiones. Primo. i. auis que dā alio noie alietus (anglice a sparhawke). Nisus. i. conamen. vl conatus. Uñ in hymno ꝺr. Nisibus hic totis cananus dulciter hymnos: nisibus i. conatib⁹ Nisus fuit propriū nomē regis cuiusdā q̄ in auē sui nois ꝑm fabulas imitaba tur interpretationem. Sed nisus pro proprio noie et ꝙ aue declinaꝫ hic nisus nisi secunde. Sed nisus pro conamine vel conatu declinaꝫ hic nisus/us/ui. q̄r te. Et hoc est qđ dicit. Rex et auis per si. i. nisus qñ est rex. i. nomen regis. Uel quando est auis tunc genitiuat. i. facit gen̄ per si. vt nisus/nisi. Conamē. i. dest quando nisus est conamen genitiuat in us. vt nisus/nisus.

Est nota noticia nota signum littera labes Nota nota nota titulus distinctio probrum.

Nota/te.

¶Autor docet hic ꝙ hec dictio nota/te. habet plures sigtiones. Nam nota. i. notitia: q̄r per aliquā notam aliquē cognoscimus. Et nota. i. signum per quod qs notat: ꝛ illa signa que cantores faciunt in libris dicuntur note: q̄r per illa signa noscunt quō cantent. Et nota. i. littera. Nota. i. culpa vel labes: vt iste habet culpam in facie. i. labem (anglice a spotte) Et nota. i. titulus laudis vel dignitat̄. vt iste est notabilis. Uel nota. i. titulus qualis scribitur in libris cantorum vel cantatorum. Et nota. i. distinctio: et id est signum vt supra dixi. Et est probrum i. labes. ¶Construe. Nota est noticia: ꝛ nota est signū: ꝛ nota est littera: ꝛ nota est labes. ꝛc̄. Nota nota. ꝛc̄. Istum versum de isto libro non credo q̄ sententia est eadem cū priori versu. et q̄ defectuus est in metro: q̄ nota ibi producit priorem s. llabam: et sic debet construi. Nota est titulus: nota est distinctio/nota est probrum. id est labes vel opprobrium.

Et noto notifico noto scribo/noto reprehendo

Noto tas

¶Autor ponit equiuocationē in isto verbo noto/as/are. frequētatiuo de noto/cas. formato ab vltimo supino. s. notu u/in o/fit noto as. Et ꝯtus notū/tu producit hāc sillabā no/tñ noto as. corripit eā sp. Et notare. i. notificare: vt notabo tibi hāc rē. Et notare. i. scribere. Et notare. i. reprehendere. Et idē est ꝙ demonstrare/signare/designare/frequenter noscere ꝑm huguitionem.

Noxa notat culpā nocumentū sic quoqꝫ morbus Hinc gerenoxa venit epyalles sunt quoqꝫ noxe.

Noxa/xe

¶hic autor ponit equiuocationē in isto no[illegible] noxa/xe. quod idē est ꝙ culpa. Unde noxus/a/um. i. noxius/culpabilis [illegible]us. Noxa. i. nocumentum: vt iste fecit michi noxam. i. nocumentum. [illegible] est quidam morbus. Uñ hec gerenoxa. i. infirmitas in cerebro. Et quidā dicunt ꝙ est epilentia. Et dicit de

hyera q̄ est sacer quasi sacra nora id est sacer morbus: quia est in sacra parte corporis scz in capite. Nora. id est eppaltes vel epyaltes. id est supra premens sed vere vanitas est (the ny3ht mare)

Nudus

Nudus sum pauper nudus sum vestibus expers
Nudis incomptis incedit virgo capillis

¶ Hic dicit autor q̄ nudus a um. habet tres sig̃tiones. Nā nudus. i. paup. Iuuenalis. Inquisitores agerent cū remige nudo. i. paupere. Et nudus. i. expers vestibus scz qui nullus habet vestes. Uñ Catho. Infantē nudū. cē. Nudus. i. incomptus: vt crines tui sunt nudi. i. incompti (anglice vnkemed) ¶ Construe Ego pauper sum nudus: et expers vestibus sum nudus: et virgo. id est puella incedit. i. vadit nudis capillis. i. incomptis/inornatis/imperis capillis.

numerus

Est numerus metrū modulus distinctio talus

¶ Hic dr autor q̄ hec nomē nūerus/ri. hz q̄tuor sig̃tiones. Nā nūerus. i. metr̄ Virg. Numeros memini si verba tenere rē nūeros. i. metra. Et nūerus. i. modulus id est modulatio in musica p arsim & thesim. i. de pressionē & elevationē. Et numerus est distinctio. Boetius. Qui numeris clementa ligas. i. distinctionibus Et numerus est talus. id est decius. Ouidius Seu lubit numerosq̄ manu: ctabat eburnos. numeros eburnos. i. decios factos de ebore.

Ne

Causatur prohibet ne disiungit veq̄ iurat
Querit confirmat signans etiam neq̄ nedum

¶ Dicit au. q̄ hec dictio ne pluribus modis accipit. Primo causak. i. est pūnctio causalis. Et aliq̄n phibet. i. est aduerbiū phibēdi: vt ne loquar̄ malū. Et aliq̄n disiūgit. i. ponit diffinitiue & iuratiue: vt iubeo & aduro te ne facias hec. Et aliq̄n querit. i. ponit in orōne interrogatiue: vt hic. Est ne malus qui mele dere sepe solet. Aliq̄n confirmat: vt ego volo ne istud peccatū infringak. Et ne etiā ſ̄ gt idē q̄ neq̄. Uñ Ouidi. Ne mea sarmatic̄ū contegat ossa solum. Aliq̄n ponit pro nedum. Et ne ponit pro neq̄. Et ne solet significare id quod non. i. solet poni loco non. vt Claudianus de raptu proserpine. Ne pote firmatas leges dissoluere pactis. ¶ Construe. Iſta dictio ne causak. i. aliq̄n est coniunctio causalis: vel ponit ora ne causali. Et ne phibet. i. est aduerbiū prohibendi. vel ponit in orōne phibitiua. Et ne disiungit. i. aliq̄n est pūnctio disiunctiua: seu diffinitiua: vel pro et iurat. i. ponit in oratione iuratiua: querit. i. ponit in oratione questiua. i. interrogatiua. et tunc ne semper corripit: & in aliis producit. vt ibi. Est ne bonus qui se ne peccet seruat ab omni Materia quas fit impius omnis amans. Et ne confirmat. i. ponitur in oratione confirmatiua: etiam ne est significans neq̄. Et ne. i. nedum: quia ne solet significare non.

Oda

Oda fit equinoce cantus via laus hominumq̄
Hinc ode methodus [illegible]ysseas/synodusq̄.

¶ Finita illa parte in qua autor tractauit de equinocis incipiēntibus ad n. hic

tractat de equiuocis incipientibus ab O/littera. Et primo agit de equiuocatione istius dictionis hec oda ode que habet tres significatiões. Nam oda.id est cantus.et patet quia liber vnus horatij intitulatur in odis.id est cantibus ¶Item oda.id est via quasi via ex transuerso ducta:et hoc probatur p istud nomen methodus quod componitur a metha quod est trans ⁊ oda quod est via ex transuerso ducta. ¶Et est methodus compendiosa vie directio p quaz vitatur viaꝝ obliquitas(anglice a path.) Unde dyaletica dicitur methodus: qz ad oim methodorũ principia viã habet.Sola enim dyalectica probabiliter disputat de principijs oim artiũ.Et est methodus di.feminini generis. ¶Itẽ odisseas probat q oda sit via. Et est odisseas liber factus de errore viris/ in via postq̃ reuersus est de troia capta.Errauit enim per decennũ ⁊ multis tribulationibus fatigatus tandem peruenit ad patriã ⁊ inde componitur vnus liber de errore.Ulixis intitulatur odisseas in quo cõtinentur ode.id est laudes vel vie Ulixis. ¶Et synodus probat q oda est cantus.Nam synodus componitur de syn quod est con.et oda qđ est cãtus vel laudes. Et est synodus conuentus vel cetus vel cõgregatio presbyterorꝫ:⁊ proprie senũ ad collaudãdum deum.Et est feminini generis ⁊ corripit penultimã. Unde quidã ait. Septus a synodo redeunt burse sine nodo. ¶Construe.hec dictio oda sit equiuoce.i. equa voce cantus/via/⁊ laus hoim. hinc id est de oda derivatur ode odaꝝ.i. cantus.Et methodus.i.via breuis ⁊ recta.odisseas.i.liber in quo continentur ode scz vlixis.q̃ pro eo:et synodus id est congregatio clericorum.

Officium introitus/ documentum/seruiciumq̃ — **Officium**

¶Hic autor docet q hoc nomen officiũ habet tres significatiões. Nã idez est qđ introitus misse.Unde.Salue sctã parẽs dñ officiũ virginis. Et officium.i. beneficiũ vel benefactũ:⁊ est melior littera q̃ documentũ. Itẽ officiũ.i.seruitium vel ministeriũ.Un̄ Incũbit officio sacerdotali celebrare diuina.Et dñ officium de officio cis.i.noceo ces.per contrarium:quia nemini efficit.i.nocet.

Est occasio casus/et est occasio causa — **Occasio**

¶Hic autor docet q occasio onis/habet duas significatiões.Nam occasio.i. casus vel fortuna(anglice a chaunce)Unde Catho.Frõte capillata post hec occasio calua. ¶Et occasio id est causa:vt ibi Occasionem querit qui vult recedere ab amico(anglice an occasion.) ¶Item preter hec occasio id est facultas/copia/potestas/conditio/tempus/locus.

Est nomen montis/est celi nomen olympus. — **Olimpus**

¶Docet hic autor q olympus habet duas significationes. Primo est mons mire altitudinis in grecia.Unde Ouidius in metha.Tũc pater ops missum p fregit olympum.et hic instituit fieri sub virtute montis olympi. ¶Olympus id est supremum celum.Unde virgilius in eneidos. Panditur interius dom' omnipotentis olympi.id est supremi celi.et dicitur ab olom quod est totum et lampas quasi totus ardens luce diuina [illegible] amore dei.

Fixum nomen erit h si p[illegible] erit hortus — **Hortus.**
H si tollatur tunc fixum [illegible] fiet. — **Ortus**

Equiuoca Magistri

¶ Hic est equiuocatio in ista dictiõe ortus. Et est differentia secõm istũ autorẽ inter hortus scriptũ per h/et ortus sine h. Tñ boni alij doctores volũt q nũqz ortus scribaẽ cũ h pro quacũqz significatiõe. Quapropter istos ℔sus ab autore nõ estimo esse cõpositos sed ab aliquo insertos. Quicqd sit tñ ℔sus exponẽ Dicit enim q hortus cũ h est nomẽ substantiuũ (anglice a gardyn) Et ortus sine h est participiũ de orior oriris vel oreris. et est idẽ q natus a/um. Sed procul dubio ortus semp scribiẽ sine h. et declinaẽ hic ortus ti. ꝛ dr̃ ab orior oriris vel eris: qr̃ iemp ibi aliquid oriaẽ ꝛ nunqz est sine fructu. vnde hic ortulus li. diminutiuum. Unde Ouidi⁹. Ortulus iste breuis mitis poma gerit. Et inde hic ortulo onis. hic ortulanus lani. ambo pro custode orti (anglice a gardyner.)

¶ Itẽ habetur pro ortus tus/tui. i. nativitas vel prima surrectio alicuius rei. vt ortus solis id est natuitas vel surrectio vel prima apparitio solis i mane.

¶ Ortus orta ortum. id est ortus orta ortum.

Ocillum.

Ocillum dic os minimum/funis quoqz ludum
Quo se de more portant per inane puelle.

¶ Hic docet autor q ocillum est diminutiuũ de os oris. i. parvum os (anglice a lytell mouth). Et componitur de hoc os oris et cilleo les/cillui cillire. i. mouere. et tũc ocillũ est genus ludi. i. cũ fune suspenso sup trabẽ laqueato: in quo funere laqãto puer vel puelle insedentes huc ꝛ illuc impellunt. Et inde dicũ est ocillum. qr̃ in hora astantiũ ad risum moueant. Uel quia solebãt impelli in ora transeuntiũ: ꝛ iste vocaẽ (anglice a totre or a rydynge rope.) ¶ Construe. O lector dic ocillum scz esse minimum os. id est paruum os quoqz pro et: ꝛ dic ocillum esse ludum funis id est chorde. quo. i. vbi vel in quo puelle portãt se de more id est secundum cõsuetudinem: per inane id est aerem: qr̃ aer dicitur inanis. id est vacuus: quia subtilis est.

Oro oras

Oro dum causor/idem dum deprecor oro
Orator seruat hos ad oratio sensus

¶ Hic autor docet q oro as/habet duas significatiões. Nam orare. i. causari Et est causari agere causã coram iudice vel placitari (to pleate) ¶ Itẽ orare. id est deprecari ¶ Nota qñ oro significat causari tunc deriuaẽ ab eo orator oris id est causator placitator (a plyder) Unde Maximianus. Orator toto clarus in orbe fui. orator. i. causator ¶ Et oro qñ idem est qõ deprecari tunc deriuaẽ ab eo hec oro onis ¶ Cõstrue. Ego oro dum causor id est placitor: vel dũ ago causam coram iudice. et ego idem oro duz deprecor id est supplico. Orator ac oratio illa duo nomina que deriuantur ab oro oras. seruant hos sensus. id est significationes illas quas et oro seruat.

Oraculũ.

Sunt oracula diuinacula/sunt quoqz templa
Et quandoqz tamen oracula somnia dicas

¶ Hic docet autor q hoc oracul[illegible]lu/habet tres significationes. Nã oraculũ id est respõsum diuinũ. vnde O[illegible]us. Sua fallũ oracula fallunt. Et oraculũ est locus vbi daẽ oratio et accipiẽ oraculũ et sic est templum. Item oraculum est somnũ vel dictũ misticum: vt somnium (a redle.) ¶ Construe. Oracula sũ

diuinacula.i.responsa diuina. quoꝝ pro et:et oracula sunt templa in quibus dantur et accipiuntur oracula.et ñ dicas oracula esse somnia.

Oras mundus habet/nox horas/et clamis oras Hora hore

¶ hic ponitur equiuocatio in ista dictione hec hora hore/et potest esse differētia inter hora scriptū p h/et ora sine h. hora per h/est vicesima quarta pars vnius diei naturalis. Et est spaciū in quo medietas alicuius signi orik in oriēte. Inde hec horula le.diminutiuum. Et horus ri.appollo ꝙ primo oras inuenit. ¶ Et hec ora ore sine h/est extremitas regionum vel finium vel vestiū. Vñ hoc orarium rij.limbus qui apponitur ore.i.mergini vel extremitati alicuius vestimenti causa ornatus(anglice a seme) ¶ Construe. Mundus habet oras id est puncias vel regiones vel fines. nox hz horas. Et clamis.i.mātellus habet oras.i.limbos vel extremitates. ¶ Et nota alios versus. Aspirans horā tempus tibi significabit. Si non aspiras limbum dabit et regionem.

Obuiat/alloquitur/mozitur/circundat obire Obeo is.

¶ Docet hic autor q hoc verbū obeo is/habet quattuor significationes. Nā obire.i.obuiare.et tūc componik de ob qđ est cōtra et eo is ire:quasi cōtra ire. ¶ Et obire est alloqui. Et obire.i.mori:vt bonorū hominum. Et obire.i.circū dare vel circuire:et tunc dicitur de/ob/quod est circum et eo.

Oblitus infectus/oblitus seu viciatus Oblitus
Oblitus oblitus/hic immemor/hic viciatus
Hinc obliuiscor ortum dabit/obliuit illi.

¶ Autor ponit dꝫam inter oblitꝰ a/um.media correpta/et oblitus a/um media producta. Oblitus cuius media corripik est idem qđ infectus vel maculatus vel deturpatus(anglice dyed) et est participiū ptcriti ſpis a verbo oblino oblinis oblini vel obliui/ire.oblitū tu.et cōposito a lino linis. ¶ Sed oblitꝰ cuius media producik (anglice forgetfull) n est participiū descēdens a deponēti verbo obliuiscor eris/oblitus sum:obliuisci. Et construitur cum genitiuo vel actō. Ut oblitus sum lectionis mee/vel lectionem meam.

Occurrit/venit in mentem:simul obuiat istud Occurro.

¶ hic autor docet q hoc ꝟbū occurro is/ere.habet duas significationes. Nā occurrere.i.venire in mentem alicui:vt non occurrit michi q locutus sū recū. ¶ Et occurrere.i.obuiare:vt Occurrebat ei homo amphoram aque baiulās Et componitur de ob/et curro curris cucurri:neutrali.

Qui ligat intendit/tenet:impedit/occupat ille occupo as

¶ hic docet autor equiuocationē in hoc ꝟbo occupo as/are:qđ hz duas significatiões. Nam occupare.id ē ligare. Vt occupat ora louis id ē ligat. ¶ Et idē est quod tenere:vt ille occupat locum meum.i.tenet. ¶ Et occupare id est

impedire.vt Taliter occupatus iñ circa secularia negocia q̃ nullo modo pos sum intendere studio litterarum.occupatus id est impeditus.Sic occupatus sum multis.¶Et est intendere.

Horreo

Horret te metuens/horret rubet asper & horrens

¶Hic autor docet q̃ horreo habet quattuor significatiões. Primo est timere vt ibi.Ille vir feruentẽ laboris sui cõtingere testã horruit.i.timuit vel metuit. ¶Et horrere.i. rubere qõ est esse vel fieri rubeũ.vt ibi. horrẽtes gladiosq̃ tenet.i.rubeos vel rubentes.¶Itẽ horrere.i.asperũ esse vel fieri.Ut. horrẽtes dumos abies pulcerrima risit.i.asperos dumos.¶Et horrere.i.horrens esse. vt horreo cũ sum solus in tenebris.¶Construe.¶Aliquis metues te.horret. id est rubet.et asper horret:& aliquis horrens horret.Et conuigatur sic. horreo res/rui/horrere.caret supino:et est neutrum.

O aduerbium.

O dolet/exclamat/stupet/indignatur et optat
Horret/et est nomen vocis/et ipse vocat
Littera dicetur nomenq̃ dee retinetur
Sub triplici parte/sic bene stare videtur:

¶Hic autor docet quot modis ponitur ista littera o.Dicens aliquando est signum doloris:vt O miser est vere cui bona nulla manẽt. ¶Itẽ o ponitur exclamatiue:vt ibi.O qui perpetua mundum ratione gubernas.¶Aliquando est signum stuporis:vt ibi.O admirabirabile commercium.¶Item aliquando est signum indignationis:et hoc ironice:vt sic.O ℞laudabilis es:significãdo q̃ non est laudabilis quem alloquitur.¶O ponitur optatiue.vt Lucanus O vtinam summi ruerent carcheria mali.vel sic. O vtinam essem talis qualis fuit ille.¶O aliquãdo est signum timoris:vt ibi.O ℞rium timet ipse mori.vel hic.O male vicinis hec menia condita gallis.¶O est nomen littere que est vocalis.¶O aliquando ponitur vocatiue.vt O iohannes veni huc.
¶Construe alium versum. Et o est nomen vocis.i.vocalis. et ipsa licet o vocat id est tenetur vocatiuum.O iohannes.

Olim.

Olim transpositum portat tria tempora secum
Presens/preteritum/tempus pariterq̃ futurum

¶Autor docet q̃ hoc aduerbiũ olim significat tẽpus p̃sens.Unde Virgilius. At iam olim feras posuit satis vnida frondes.¶Olim significat preteritũ ips vt ibimus olim.¶Construe.Olim transpositũ.i.olim portat secũ tria tempora.scz presens et preteritum.q̃ pro et.pariter futurum tempus.

Palma.

Palma manus/palma arbor/victoria palma
Palma notat laudem belli victoria finem

¶Hic in primordiali siue in prioꝛi parte ponit equocatio in hoc noie hec pal-

ma/me. Et in secundo versu ponitur differentia inter palmam et victoriam. Primo dicit q palma est manus sez extensa cui contrarius est pugnus (anglice the palme of the hande) Et pugnus quando manus est clausa. Unde Ouidius. Illa manus labitur patrijsq dat oscula palmis. Unde hec palmula/le. extremitas remi: quia extensa est ad moduz palme. Et palmula est instrumētum rusticorum cum tribus vel quattuor vel pluribus ramis: quia habet ramos extensos sicut palma. Et hic palmus/palmi. quedam mensura palme. (anglice a spanne). Unde hic palmulus/li. diminutiuum. Item palma est quedam arboz. (a palmtree). Unde Virgilius. Palmaq vestibulum aut ingens oleaster abumbrat. Fructus illius arboris vocatur dactylus. Palma est victoria. Unde Stacius. Frigie pensamus premia palme. Item differentia est inter palmam et victoriam. Palma est laus quam quis consequitur post superationem hostis. Et victoria significat finem belli. ¶ Construe. Palma manus. ꝛc. Palma notat laudem belli: victoria notat finem belli.

Cecus adulatoz hec duo palpo notat — Palpo

¶ Ponit equiuocationem huius nominis hic palpo/onis. Primo. i. cecus. Et dicitur a palpo/palpas. quia cecus palpat. Unde hec palpebra/pebre. i. sinus oculorum. Et palpo. id est adulator. Persius. Jus habet ille suū nomen quoq palpo. id est adulator. ¶ Construe. Palpo notat. id est significat hec duo. s. cecus qui non potest videre/et adulator qui adulatur et blanditur dr palpo.

Nob lis est vestis erratica stella planeta — Planeta.

¶ Hic autor docet q hec planeta planete habet duas significationes. Primo est quedam vestis laxa circa oras. Et dicitur a planos grece q est terror latine: quia oris orantibus ēmagatur. Et planeta est stella erratica. Unde dicuntur septem planete Sol/Luna/Mercurius/Mars/Jupiter/Uenus/Saturnus. Et dicuntur planete non quia errant in motibus suis. sed potius quia errarenos facium circa motus eorum. Et nota q planeta pro veste est femini. gener. e: sed pro stella masculini generis. ¶ Construe. Planeta est vestis nobilis/et planeta est stella erratica. id est errans/vel errorem inmittens.

Planta pedis pars est ⁊ planta virescit in hortis — Planta te

¶ Hic autor docet q hec planta/plante. habet duas significationes. Primo est pars pedis scilicet palma pars que est sub pede (the sole of the fote). Et dicitur de planus/plana/planum. vel de plates quod est latitudo. quia lata est. Unde Statius achillis. Ferūt vada, ressala plante. Et planta potest dici quelibet que crescit in horto (anglice a plante.

Pars colox informās statūs pes vestis odornās — Pars
Subiectiua leo pars p[illegible] ssiua butyrum

¶ Hic docet autor. q pars ponitur pluribus modis. Est pars enim que informat aliquem: vt colox vel tinctura dicitur pars panni: quia informat pannuz

Et pars est statuens: vt pes est pars corporis. quia statuit corpus et sustinet. Pars est illud quod ornat aliquam rem: vt vestis dicitur pars corporis et ornat corpus. Et pars subiectiua est sicut aliqua species est pars generis: quia subijcitur generi. Unde leo est sub animali: et lapis est sub substantia. Item est pars progressiua: vt butyrum vel caseus est pars lactis. ¶ Cõstrue. Color informans scilicet pannum est pars scilicet panni: et pes statuens scilz substi = stens vel sustinens scilicet corpus est pars corporis. Et vestis adornans cor pus est pars adornatiua corporis. Et leo. id est talis species est pars subiectiua id est subiecta generi quod est animal. Et butyrum est pars progressiua lactis. id est progrediens de lacte

Parens

Est commune parens /patri simul et genitrici
Non quia vir variat/sed partus est quia causa:

¶ Autor ponit hic. q hoc nomen parẽs sigt equiuoce patrẽ et matrem: ita q mater est parẽs: et pater est parẽs. Et tñ iz pater dicat parẽs: nõ ideo pariz q: dat causam matri vt pariat puer. pater est parẽs pueri. ¶ Construe. hoc nomẽ parẽs est cõe patri simul et matri. i. genitrici. i. i. vterq; potest vocari parens. Et est parens non qr pariat. i. possit parere: sed quia est causa partus. s. pueri. Et declinatur hic et hec parens/rentis. et corripit puniam.

Pater

Uita natura pater/pater annis dogmate fertur
Est pater hic cura: pater est alius genitura
Est pater etate/pater ille vocatur honore
Ac summum regem notat ipsa creatio patrem

¶ hic docet autor q pater accipit multis modis. Nam aliqs dr pater a vita. qr talem vitam degit vt hoc nole merito censeat: vt dñs papa/vel dñs epũs/ vel abbas. Uñ papa cõiter dr pater beatissimus. Et epo scribit. Reuerẽdo in christo patri. rẽ. Similiter abbati. Uenerabili patri in xpo. Item aliquis dr pater a natura puta carnalis: sicut ille q generat filios est pater filioz. Aliqs dr pater etate: vt senex homo multotiens vocatur pater. Aliqs dr pr dogma te: sicut predicator vel curator ecclesie est pater spiritualis: quia talis generat nos filios suos in bonis et sanctis moribus ac vite honestate. sic pater carnalis in carne. Dñs vocat pater creatione: qr creauit oia. Nota versus Grecissimi. Est pater hic cura. rẽ. In quibus eadem significatio que est in isto versu. Uita natura pater. rẽ. Sed magis plane in istis versibus declaratur.

Pecten

Est pecten piscis/plectrum/rastrumq; chorea
Pectine pectuntur crines/et pectine tele
Denlantur/pecten lanugo dicitur esse
Pecten habet lotrix/pectrix/cytharista colonus.
Hic pecten pubes/pilus/et ordo chori

¶Autor hic docet equiuocationem istius dictionis hic pecten inis. Dicens q̄ habet plures significationes. Nam pecten est quidā piscis (anglice a playce) secundū quosdā. Un̄ Horatius. Pectinibus patulis se iactat mole carentum. ¶Et pecten .i. rastrum scz instrumentū rusticorū (anglice a rake) Unde Ouid̄ Et raro pectine vertit humum. ¶Et pecten est instrumentum textorum quo incurrunt fila in tela (anglice a staye.) Claudianus. Pectinis ingenio nunc̄ ke liciq; arte/contigit euentus. ¶Pecten .i. lanugo .i. prima barba (anglice here or doune of a berde.) Unde Juuenalis. Traduntur medicis iuuenes cum pectine nigro. ¶Nota q̄ pecten semper est masculini generis pro quacunq; significatione secūdum Priscianum/et alios autores. Unde doctrinale. En dabit hoc sed ren dabit hic pecten simul et splen. ¶Construe. Pecten est piscis. et pecten est plectrum: ⁊ pecten est rastrum id est cultrum seu ferreum instrumentum quo vtuntur agricole fodendo terram. et pecten est corea. et crines pectentur .i. comant̄ pectine (anglice a combe) Et tele .i. (webbes) densantur pectine. Et pecten d̄r esse lanugo .i. prima barba. ¶Ibi pecten habet lotrix. ⁊c. Autor videt̄ innuere q̄ pecten pro significationibus in littera positis esset neutri generis. Sed sine dubio pecten in oibus significationibus est mas. ge. Unde excusemus autorē istū sic exponendo textum. Lotrix .i. illa que lauit capita hoim: habet pecten .i. pectinē. Et ibi pecten stat materialiter scilz ntūs p actō et causa metri. quia non potuit stare actūs: ideo posuit ntm̄ materialiter Et textrix habet pectinē: et cytharista habet pectinem. ¶Et pectē inis. est pubes .i. lanugo: et est piscis/et ordo chori .i. chorea.

Pelignus populus/pelignus pelice natus — Pelignus

¶Autor hic docet q̄ pelignus ni/habet duas significationes. Nam pelign⁹ est quidam populus de quo populo Ouidius fuit natus. et tunc est adiectiuū Unde Ouidius. Peligni gloria ruris. Et alibi inde vetula. Peligni ruris alūnus et pelignus. Et pelignus est aliquis natus de pelice. Et pelex est illa que ante vxorem tenetur ab aliquo. et postea veniente vxore pellitur a domo. Et dicitur de pello pellis: vel de pellicio pellicis. ¶Construe. Pelignus est quidā populus/est aliquis natus de pellice.

Edes/atq; deos priuatos/dico penates. — Penates.

¶hic autor docet q̄ hi penates pluraliter habet duas significationes. Nam penates .i. edes. Unde statius. Totosq; penates seu miratur adit. Et penates .i. d̄i priuati. In qua quidē significatiōe multotiens inuenit̄ apud Virgilium et alios poetas. ⁊c. ¶Et dicuntur penates quasi penes nos nati vt i antiquo tpe quisquis habuit deum proprium: et illi dij vocabantur penates.

Corripit obliquos pernix pro pernicioso. — Pernix.
Sed pro veloci/producitur in genitiuo
Aneco fit pernix si pernicis est genitiuus
Anitor pernix pernicis si[illegible]tiuus

¶hic autor docet q̄ pernix habet duas [illegible]cationes. Primo id est pernicio-sus/prauus/peruersus/crudelis. et tūc d[illegible] de pneco as. penul. correpta

sm gtō. ¶ Et pernix.i. velox.et tunc deriuatur de pernitor eris.penultima producta gñi.Et hoc est qō autor dicit in littera. Et declinatur hic hec hoc pernix nicis.penultima correpta.pro pernicioso hic hec hoc pernix icis.penultima producta pro veloci.Sed melius dicit Ebrardus in suo grecismo ⁊ luculentus et clarius declarat tractans de pernix:dicit q pernix nicis. penultima producta est idem quod velox:⁊ dicit de nitor eris.Sed pernix icis penultima producta est idem quod peruersus a/um:⁊ dr̄ de pernico cas.Cuius modi sunt hr̄sus isti Pernix pro velox casus producit vbiqz.Pernitorqz caput illius dicit esse. Si breuiat casus tunc est nota perditionis. Ast eius ceptum dicitur perneco verbum.¶ carus ad celum tendit pernicibus alis.

Periculū.

¶ pario sunt experimenta pericula dicta
¶ pereoqz pericula sunt discrimina dicta

¶ Autor hic ponit q hoc nomen periculū pōt deriuari a diuersis verbis:⁊ sic scōm diuersam sui deriuationē diuersam hz significationē. ¶ Nā periculum pōt deriuari de experior iris.qō cōponit de ex/⁊ pario ris/peri ere. et tūc idē est qō experimentū ti.neutri generis.i. pbatio. ¶ Itē periculū pōt deriuari de pereo is/peperiui vel perij/perire(anglice to perysshe or to spyll)et tūc idē est qō discrimē.i.idem qō piculū in cōi significatiōe.et tūc deriuat̄ de pereo peris periui perire.i.docere/instruere/vel probare qō nō est i vsu scōm Hugu Sed peritus media producta pricipiū illius remanet in vsu.i. doctus.i. instructus Unde. Non tendit peritū qui vult audire peritū. Inde hec pericia e.i.scientia ¶ Construe. Periculu dicta a pario.i.ab experior.quod componitur de ex/⁊ pario sunt experimenta.et pericula dicta.i.deriuata a pereo is/perui sunt discrimina:et tunc sumitur in vsuali significatione.

Pres.

Pres diues/pres est sponsor/pres est mediator.

¶ Autor docet hic q pres predis hz tres significationes. Nā idē est qō diues et ppie q multa hz predia.i.possessiōes/villas vel agros. ¶ Et pres est sponsor.i.fideiussor:⁊ hec significatio tractata est a priore:qz diuites solent esse fideiussores.i.sponsores et obsides. ¶ Et pres.i.mediās vel mediator. Un̄ qdā Pres predis diues:medius fideiussor ⁊ obsos.Et cōponit cū inter et dr̄ hic et hec interpres qui diuersa genera linguarū nouit:et qui vnā linguā exponit p aliā: vel q vnā linguā trāsfert in aliā. Et sic Boetius vocat̄ interpres q libros Aristotelis transtulit de greco in latinum.Similiter Hieronymus q trāstulit totam bibliam de hebreo in latinum:et etiam septuaginta interpres.

Presul.

Presul presalis dicatur episcopus esse.
Est presul princeps dicitur ante solum.

¶ hic docet autor q hoc nomē presul presulis habet duas significatiōes.Et scōm vtrāqz illarū significationē eius deriuatio variat̄ vel diuersatur.qz presul est idē qō eps.⁊ tūc ꝓponit [illegible] deriuat̄ de depre⁊ hij salij salior.Et fuerūt salij sacerdotes Martis sic dic[illegible] saliēdo sacrificabāt. Et ille q prefuit illis i ministerio et officio vocabat̄ p[illegible]ul:et modo significat quēlibet presidentem presbyteris vt epm. ¶ Presul[illegible]inceps:⁊ secōz illā significationē deriuat̄ de pre et hoc solū soli.i.terra.ex est ille qui preest ceteris existentibus in solo suo.

id est in terra sua. ¶ Construe. Presul quando derivatur de pre et salijs.i. sacerdotibus: tunc dicitur esse idem q̄ episcopus. Et presul quando de pre/et solum.id est ante: et solum componitur: tunc dicitur esse princeps. Uel sic hic et hec presul idem est q̄ episcopus: quia preest salijs.id est sacerdotib us. Et id est q̄ hic et hec princeps. Et tunc derivatur de pre/t hoc solum/soli: quia pre est solo.id est terre: et est communis generis duorum. Nominatiuo hic salius salij.id est sacerdos. hic saltus/saltus/saltui(anglice a lepyng). Et pluraliter hi salij/sallorum.vel sales/salium. dicūtur sacerdotes martis. a salio/salis/salin/vel salun/salire/saltum/saltu.id est saltum facere: quia saltando marti sacrificabant. Et sales possunt dici ioculatores. ¶ Nota q̄ in sequentia Adest nobis. &c. In festis sanctorum Egidij/hieronymi/Edwardi regis et confessoris semper dicatur. Aue inclyte presul hieronyme/Edwarde. et sic de ceteris: et nunc̄ inclyte cōfessor in ecclesia/prout dicit in libello. Crede michi. &c.

Pignus dic pignolem/vadimonia dic quoq̄ fedus
In vadium ponens impigŭero/pignero libros — Pignus
Pignoro quos capio/redimēs oppignero libros.

¶ hic autor docet equivocationem in hoc nomine hoc pignus/oris. Deinde ponit differentiam inter hec duo verba pignoro/as. et impignoro/as. oppignero/as. Dicit ergo q̄ hoc pignus habet tres significationes. Nam idem est q̄ filius: vel amor: vel iudicium: vel signum: vel confederatio: vel confirmatio amoris: et tunc facit genitiuum pignoris per o. Unde pignoro/as/are. i. confederare vel cōfirmare amorem inter aliquos. Et pignus.id est vadium quod pro re aliqua datur: vt postea recolligatur: vsualiter dicitur. Melius est pignori incumbere q̄ in personam agere. Unde impignoro/as. id est in pignore dare vel pignore recapere. Sed pignero/as. id est in pignore ponere vel in pignore habere. Oppignero/as. id est propter aliquid pignerare/suberrare/redimere secundum istum autorem. ¶ Construe. Dico pignus faciens pignoris in genitiuo per e/esse vadimonium. Ego ponens aliquid in vadio impignero: et ego pignero libros quos capio in pignere: et ego redimens libros. id est oppignero libros.

Pes montis pila/pila ludus/pila taberna — Pila/pile
Pila terit pultes/sed pila geruntur in hostes.
Quod terit est pilus/pilus est in fronte capillus.

¶ hic docet autor q̄ pila habet quinq̄ significationes. Nam pila.i. pes montis. Pila est quidam ludus: et illud cum quo luditur (anglice a balle). Pila.i. taberna. Pila.i. instrumentum cum quo teritur in mortario/siue illud mortarium in quo teritur. Pila.i. tela que proijciuntur in hostes et tunc pila est neutri generis et pluralis numeri a telum/li. Tamen iste differunt sm̄ correptionem t productionē: q̄ pila pro pede montis: t pila taberna pro instrumento terendi et pro telis primam producit: et in alia significatione eandem corripit. Ut patet in litteris predicta. scilicet pilus.i. crinis (anglice here).

Urbs quedam pisa/est quedam pisa legumen — Pisa pise.

Equiuoca magistri

¶ Hic docet autor. q̄ hec pisa pise habet duas significationes. Primo est quedam ciuitas in grecia: abundantia auri: vel illius leguminis dicta. Pis grece auruz dicitur latine. Item pisa est quoddam legumen/inis. ¶ Nota q̄ aliqui dicunt hec pisa/orz. in plurali numero pro legumine. quos Hugutio reprehēdit. Sed ego credo q̄ pisa pro illa confectione que fit de ipsis est pluralis numeri: et neutri generis: et tunc est nomē heteroclitum. Et sic magister petrus blesensis accipit ipsa in plurali numero in libello suo super Job. qui maioris auctoritatis habetur q̄ Hugutio. Sed pisa pro legumine crudo et q̄n crescit semper est femini generis in vtroq; numero. He pise/sarum. pro ciuitate Tuscie. quia edificantes illam ciuitatem a pisa ciuitate grecie venerunt.

Prius Tempore natura prius ordine dic et honore

¶ Hic autor docet q̄ prius sumitur quattuor modis. Nam aliquid est prius tempore: vt iste venit prius illo. id est ante illum. Itē prius dicitur esse natura vt prius est embrio q̄ homo Et est embrio forma humani corporis sine anima Et aliquid est prius in ordine: vt prius debet quis esse diaconus q̄ presbyter. Et prius in ordine dicitur qui maiorem dignitatem habet in ordine. Et prius dicitur honore: vt episcopus vel dominus papa dicitur prior esse propter honorem seu excellentiam.

Polipus. Polipus est naris fetor: vel in equore piscis.
Nomine dignus eo qm̄ graditur pede multo
Fetor et inde sonat quia per pus polluit auras
Aut quia per plures efficit ore poros

¶ Hic docet autor q̄t significationes habet hic polipus/pi. et vñ deriuatur. Dicit ergo q̄ polipus/pi. i. fetor qui per nares emittitur: et tunc dicitur polipus: quasi pus. i. fetor polluens auras. i. auram. Uel polipus quod plures poros efficiat in naso (anglice a cankyr). ¶ Nota q̄ polipus est proprie fetor qui est in ciuitate: sed ponitur pro quolibet fetore. et componitur de polis q̄ est ciuitas: et pus. i. putredo quasi putredo ciuitatis. Item polipus dicitur quidam piscis conchatus vel testatus habens plures pedes: vt cancer (anglice a lopster) Et dicitur a polis q̄ est pluritas. et pes/pedis: quia pluralitatem pedum habet. ¶ Construe. Polipus est fetor naris. id est nasi. vel piscis in equore. id est mari: piscis dico dignus eo nomine: quoniam graditur. i. transit multo pede. i. multis pedibus: vel qm̄ potis. i. potens est pede multo Et inde. i. ideo est polipus et sonat idem q̄ fetor: quia polluit auras. id est auram per pus. i. fetorem. Aut pro vel/vel quia efficit plures poros. id est valde multos poros. id est naso qui est propinquus ori.

Populus Populus est volucris populꝰ gens populꝰ arbor

¶ Hic autor docet q̄ populus habet tres significationes. Nam populus est quedam auis: et tunc est masculini generis et producit primam syllabam per istum autorem (anglice a shoueler) Item populus est gens seu cetus humane multitudinis iuris consensu et pcordi communi sociatus. Uel populus est collectio. i. congregatio tam nobilium q̄ ignobilium. et a polis qd̄ est ciuitas. Uel a polis qd̄

est pluralitas. Item populus est quedam arbor: et tunc producit primam silabam (anglice a popeltree). Et pro his significationbus potius corripit primam. Sed pro arbore populus est generis feminini. Et dicitur a polis q̄ est pluralitas: quia ex radice eius multitudo ramunculorum pullulat.

Proximus est quilibet natura conditionis. Proxim⁹
Spe quertēdi bonus est homo proximus hosti
Proximus est itē qui constat stirpe propiuquus.
Proximus estq; suū michi sit prestas benefactuz
Confinisq; meus mihi proximus vt probat vsus

¶ Hic docet autor quot modis accipitur proximus: vel quot modis quis efficitur alicui primus. Dicēs q̄ aliq̄s est primus naturali ꝯditione. vt pater est proximus filio. Itē aliquis p̄ōt esse proximus suis inimicis cōuertēdo illos de mala ꝯuersatione ad bonā vitā: et sic sanctus Paulus fuit proximus iudeis q̄ eā persequebat: ⁊ tñ nō cessauit q̄m pro eoꝝ conuersione sollicite laborauit. ⁊ ¶ Item aliquis dicitur proximus mihi qui de stirpe mea. i. prosapia genitus vt frater meus: vel nepos/pronepos. ¶ Itē amicus meus est proximus me⁹ qui michi indigenti de bonis suis largius impartitur. ¶ Itē vicinus meus vt proximus meus, put habet cōmunis modus loquendi. ¶ Cōstrue. Quilibet. i. quilibet est proximus natura cōditionis. i. naturali ꝯditione: vt bonus homo est primus hosti suo spe ꝯuertendi eū a malo ad bonuz. Et itē ille est proximus q̄ constat. i. est ꝓpinquus alicui stirpe. i. ꝓgenie ⁊ sanguine. Et aliq̄s presentans. i. exhibens michi beneficium. i. beneficium est proximus michi ⁊ cōfinis meus est proximus michi: vt vsus. i. consuetudo probat.

Conditione puer/etate puer/puer actu Puer.
Estq; puer purus ⁊ sine pube puer.

¶ Autor hic docet q̄ puer vt tribus modis. Nam aliquis est puer conditione vt famulus vel seruus alicuius vt puer eius. Et puer est ab etate: vt puer octennis/nouēnis/decennis. Puer est actu: vt cū quis pueriliter agit vocatur puer: vt maledictus est puer. Et puer est purus ab omni impuritate carnis/et sine pube. i. lanugine que est in prima barba. ¶ Nota puer vt aliis tribus modis sez natiuitate: vt puer natus est nobis. ⁊c. Etate: vt nouennis/decēnis Obsequio ⁊ fidei puritate: vt dñs ad Hieremiā. Puer me⁹ noli timere. ¶ Nota q̄ sunt sex ꝓprietates pueroꝝ que patent p̄ versus. Sunt pueri puri parui parui socio. Ludunt conformes cito dant cito placantur. ¶ Et nota q̄ sunt sex etates hominis. Prima etas vt infantia: q̄ durat vsq; ad septē annos Secunda est pueritia durans ad quattuordecim annos. Tertia est adolescētia durans ad annū vicesimum quintum. Quarta vt iuuentus durans ad q̄n quaginta annos. Quinta vt senectus durā[illegible] ad octoginta. Sexta vt senium durans ad finē vite quantūcūq; sit homo victurus. ¶ Similiter etates mundi sunt sex. Prima ab Adam vsq; ad Noe. [illegible]unda a Noe vsq; ad Abrahā. Tertia ab Abrahā vsq; ad Dauid. Qu[illegible]a Dauid vsq; ad transmigrationem babylonis. Quinta a transmigra[illegible]abylonis vsq; ad christum. ⁊ Sexta a christo vsq; ad finem seculi. i. [illegible] iudicium. Etates mundi/et hominis.

Pullus **Pullus eque pullus galine/pullus et ater**

¶ hic docet autor q̄ pullus habet tres sig̃tiones. Nã pullus est natus eque (anglice a foole/or a colte) Et pullus.i.recens not⁹ galline (anglice a chekyn) Et in istis duabus sig̃tionibus ꝺr hic pullus/li.substantiue. Et pullus/a/um. id est ater/niger/a/um. Virgilius. Reijce ne maculis infuscet vellera pullis. pullis maculis.i.nigris maculis. Et ꝺr pullus a/ũ. paruus a/ũ. vel pusillus/a/ũ.

Pus/ris. **Pus pro putredo indeclinabile credo.**
Pus declinatur custodia quando vocatur

¶ Autor hic docet q̄ pus habet duas sig̃tiones. Nã pus.i.putredo vel quedam infirmitas q̄ reddit holem putridũ: et tũc ꝺr de puteo/es.i.fetere. et indeclinabile. horati⁹. Rutilũ pus atq̄ venenũ. Et hec pus/ris.i.custodia. Vñ. Alijs in pure positis ego solus euasi. In pure.i.in custodia. Et ꝺr a purus a/um.

Pubes **Est pubes iuuenis/pubes pilus est inuenilis.**
Puberis est pubis: variatur sic genitiuus

¶ hic autor docet q̄ pubes habet duas sig̃tiones. Nam pubes est puer sine pube.i.sine lanugine q̄ est inferior circa pudẽda. Et tũc declinat hic et hec pubes/gtõ pubis puberis. Et pubes.i.lanugo.s.inferior barba vt superius ꝺr. Itẽ pubes est collectio iuuenũ: et tunc declinat hic pubes.huius pubis.nẽ.

Pacisco: **Quod peto pro pacto/qđ do/qđ sumo pacisco:**

¶ Autor dicit q̄ pacisco/eris/pactus sum/pacisci. habet tres sig̃tiones. Nã pacisco:i.petere aliq̄d p pacto: vt ibi. Ut mea sit seruata mora virtute pacisco:. Et pacisci.i.dare pro pacto. vt ibi. Uitã voluit pro laude depasci.i.dare in pactũ vel in pactum ponere. Itẽ pacisci.i.in pactũ accipere vel sumere. Ouidius. Pactus agenoriam primus puer ibat ab vrbe. Et pacisci.i.pactum facere/amicitiam facere/reintegrare. Unde hec pactio/onis.i.conuentio/conditio/promissio. Unde hoc pactum/cti.

Palo/las **Palo domũ facio/vagor et cauo/purgo palã do**
A pala palea/palus quoq̄ pala palatum.

¶ Autor dicit q̄ palo/as. habet quinq̄ sig̃tiones ex derivatis ab eo. Nam palare.i.parare vel domũ facere. Et palare.i.vagari: nã plus est palare q̃ vagari. Nam vagari ꝺr q̄ aliq̄s tulum hinc et illuc discurrit. Sed palat q̄ nullo loco ꝓprio habet sedem. Vagus ꝺr quicũq̄ aliq̃n vagat. Sed palat qui nunq̄ certam possidet mansionẽ. Vñ hoc palatiũ/tij. ampla dom⁹ in qua multi vagari possunt. Et hoc palatũ ti. super[illegible] pars eius interius: q̄ ibi lingua palat.i.vagatur. Et palare.i.cauare/[illegible] anglice to holde to bore) Unde hec pala/pale.i.ille concauus locus in [illegible] quo lapis preciosus ponitur. (anglice the hole in the ryng) Palare.i. est purgare. Unde hec palea/lee.i.purgamentũ

segetis scz illud quod eiicitur a segete(a chafe) ¶Palare id est palã dare manifestare/aperire. Unde hic palus li.(a stake)quia foris stat et foris et palã figitur. Unde palam aduerbium id est aperte/manifeste. ¶Item a palo ꝑ cauo as. hec pala pale.instrumentum quo domus purgatur. ¶Item pala pale est ventilabrum.i.ventorium quo purgantur grana (anglice a faune) Et pala est instrumentum ferreum latum ad opus aptum.

Pango cano/pango coniungo/pango paciscor Dat pactum pepigi/cano panxi/iungere pegi. — Pango

¶Autor docet hic q̃ pango gis/habet tres significationes diuersas.et secundum vnam quãq; significationem diuersum habet preteritum. Nam pangere.id est cantare vel canere. Unde in hymno. Pange lingua gloriosi corporis mysterium.et secundum illam significationem pango facit panxi in preterito et caret supinis. ¶Item pangere.id est implere vel coniungere. Unde Job. Ossibus et neruis compegisti me. id est iunxisti. et tunc pango facit pegi in p̃terito.et pactum pactu.in supino. ¶Item pango id est paciscor.et tunc facit p̃teritũ pepigi:et supinum pactum pactu. Unde Job. Pepigi fedus cum oculis meis ne virginem concupiscerem.

Ẽquoce paro regna domũ merces quoq; pomum — Paro as

¶hic autor docet q̃ paro as habet quattuor significationes. Nam parere id est acquirere:vt paro regnum.id est acquiro regnum. ¶Et parere id est mũdare vt paro domum id est mundo domum. ¶Et parere.id est emere. Unde para quod vendere possis id est eme quod possis vẽdere. ¶Et parare.id est tollere peripsimam ponus(anglice the parynge of the apple)

Paret quis qui se manifestat:paret obedit — Pareo

¶hic autor docet q̃ pareo es/habet duas significatiões. Nam parere.id est apparere/manifestare.et tunc facit paritum tu.in supino. et in illa significatione componitur cum ad.et dicitur apparco es/apparui. Unde apparuit gratia dei saluatoris.ꝛc. Unde hic apparitor oris.id est seruiens quia apparet vt videat et presto est ad obsequendum domino suo. Uel apparitores eos vocamus qui reos apparere faciunt in conspectu iudicis. Et appareo es:prodicit pa. Un̄ Catho. Temporibus pct̃a latent et tẽpore parẽt.et non patent.vt quidam libu habent. ¶Et parere.i.obedire.et tunc caret supino. ¶Construe. Quis.i.aliquis:paret.i.obedit:et qui se manifestet paret.

Patro luxurio:patroq; cum facio — Patro

¶hic autor docet q̃ patro as habet duas significationes Nam patrare.i.luxuriare vel opus venereũ cõsumare. Unde Persius. Patrati fractus ocellio. id est oculo. Inde patratio onis.i.operis veneree consummatio. ¶Et patrare id est facere perficere. Unde in genesi. Et [illegible] uerit die septimo ab oi ope qõ patrarat. Similiter magister Matheus [illegible] cuẽsis in Thobia. Patrat anore patris superi que dictat honestas. Legi [illegible] domino sacrat agẽdi replet.patrat id est facit amore patris superi id est dei/et sunt versus retrogradi.

Equiuoca Magistri

¶ Construe. Ego patro cum luxurio: id est quando facio factum luxurie. q̄z et: et ego patro cum facio vel perficio.

plecto tis. Plecto pro flecto: plecto pro punio dico.

¶ Hic docet autor q̄ hoc verbū plecto tis/habet duas significationes. Nam est idē qđ flecto tis. vel aliquid ex virgine flectendo cōponere. Unde in passione dñi. Et plectentes coronā de spinis imposuerūt capiti ejus. i. flectendo ꝓponentes coronā de spinis. Uñ hoc plectrū tri. i. percussorius cythara (anglice a wreste) q̄z flectit̄ huc ⁊ illuc. vñ hoc plectrillū li. diminutiuū. ¶ Itē a plecto ꝓ flecto. dicit̄ hec plecta te. quilibet nexus ex virgis factus. Et plectere. i. punire verberare. Horatius. Quicquid delyrant reges plectuntur achiui. i. quicqđ dominī peccant semper pauperes puniūtur. Et est plecto plectis plexi vel plexui/ere/plexum plexu verbum actiuum.

pendo dis Pendo cum trutino: do penas: debito soluo.

¶ Autor hic docet q̄ hoc verbū pendo dis/habet tres significatiōes. Nā pendere. i. trutinare: et ꝓprie est pensū ad trutinā ponere ⁊ leuare. ¶ Pēdere. i. suspendere: vt ille pendit furē. i. suspēdit. Unde differūt pendere media ꝓducta et pēdere media correpta: vt p̄z p̄ metrū. Pendere vult iustus sed nō vult pēdere malignus. ⁊c. Malignus vult pendere. i. esse suspensus. Nam pendeo es pependi/dere. verbum secūde coniugationis: significat passionē intrinsecus natam. i. esse vel fieri pensum. Unde pendeo suspensus: pendo dū subleuo pōdus. Iterū. Pendo do penas: sed pendeo suffero penas. ¶ Pendere. i. exsolvere/reddere/tribuere. Et coniugat̄ pendo dis/pependi dere. pensum su. ꝑbum tercie cōiugationis: ⁊ pendeo es secunde coniugationis habent simile p̄teritū ⁊ supinū. Et est pendo actiuū cū omnibus suis compositis. ¶ Construe. Ego pendo cum trutino (to weye) et ego pendo dum do. infero penas. i. suspēdo furem: et ego pendo debita/dum soluo debita.

presumo Vir male presumit: qui non sibi debita sumit
Confidens bene: firmo presumit amore.

¶ Autor dicit q̄ p̄sumo mis aliqñ sumit̄ in mala significatione: aliqñ in bona. In mala significatiōe sumit̄ qñ quis credit se facere qđ nō pōt facere: tūc pōt dici de tali q̄ p̄sumit quasi male. ¶ Itē aliquis p̄sumit hr̄e bñficium quiv hoc habeat nō merē. Et aliquis sperat bñficiū qui merē habere ⁊ sic patet differentia inter sperare ⁊ p̄sumere. ¶ Presumere aliqñ accipit̄ i bona significatione: ⁊ tūc ponit̄ pro sperare vel firme confidere. Et in vtraq̄ significatiōe sumitur a beato Gregorio. Omelia. xxxvij. Illos terret ne presumat i bonis: ubi p̄sumant sumit̄ in mala significatiōe. Et postea subdit. Peccatores p̄sumite de misericordia dei. i. firmiter cōfidite. Et tunc sumitur in bona significatiōe. Et coniugatur. Presumo presumis presumpsi ere. presumptum tu. et est actiuum. et componitur de pre/et sumo is. ¶ Construe. Uir presumit male qui sumit id est qui sumit aliqua non sibi debita. et aliquis confidens de firmo amore. presumit: id est confidit firmiter.

presto as. Presto preualeo: presto cum commoda dono

Johānis de garlādia.

¶ Autor docet hic equocationē de hoc presto as/are. dicens q̄ hz duas significationes. nam prestare. i. ante stare vel p̄cio p̄cellere. Ut iste est prestans homo id est precellens homo: et tūc presto cōponit de pre ⁊ sto stas/stare. Et est verbum neutrū. ¶ Itē prestare. i. cōmodare/mutuare/et tūc est verbum simplex. Et cōiugatur presto as/aui/are. statum statu. et est verbū actiuum. ¶ Cōstrue. Ego presto. i. p̄sto leo: ⁊ ego presto dū dono. i. do. p̄moda. i. mutuo

Pone dapes quas ponit auis/te sic bene ponas. Pond nis

¶ hic autor dicit q̄ hoc verbum pono nis hz tres significationes. quia ponere est idem quod exponere: vt pone dapes. i. expone dapes. i. cibos. ¶ Et ponere. i. producere: vt gallina ponit ouā. i. producit ouā. ¶ Et ponere. i. disponere Et etiam idem est quod statuere. i. locare. Pono nis/posui ere. situm tu. verbū actiuum. ¶ Construe. Tu pone. i. expone vel appone vel apporta dapes. scz illas quas auis/ponit: et ille dapes sunt ouā: et sic ponas id est disponas te bene cum illis. id est concedendo ea.

Prodere seducit/monstrā./prodire sed exit Proditor a verbo formari querit vtroq̄ prodo dis

¶ hic docet autor equiuocationē in isto verbo prodo dis/didi/dere. Et differentiā inter prodere verbū tercie cōiugationis q̄d componit de pro ⁊ do das dare: et prodire verbū quarte cōiugationis: q̄d componitur de pro ⁊ eo is/ire interposita d/et dī prodeo prodis prodiui vel prodij prodire. ¶ Item ponit equiuocatio in isto verbali hic proditor oris/q̄d a primo supino vtriusq̄ verbi formatur. Dicit ergo q̄ prodo p̄dis p̄dere. i. seducere/decipere. Unde quidā hinc mea mens odit socium qui me male prodit. i. seducit vel decipit. ¶ Et p̄dere id est monstrare: vt hic. Prode precor quere q̄d odit te queris amare. Et prodo est actiuū et cōiugat. Prodo prodis prodidi proditū proditu in supino penultima correpta: ⁊ p̄ponit de pro ⁊ do das. ¶ Et prodire idem est q̄d exire Uñ in hymno. Uexilla regis p̄deunt. i. exeunt. Et cōiugat. Prodo prodis prodiui prodire p̄decundi do dū sicut superius dī. et facit proditū proditu in supino penultima correpta sicut de prodo. Uñ deriuat hic proditor oris. i. ānterior vel anteces̄or. Et p̄ditor q̄n dic̄t de prodo prodis. tūc idē est q̄d seductor vel deceptor (anglice a traytor.) Uñ iudas fuit proditor dictus eo q̄ prodidit dñm et proditor monstrat. ¶ Construe. Hoc verbū prodere seducit. i. decipit et monstrat: sed prodire. i. exire. vt prodit a me. i. exit a me: et hoc nomē p̄ditor quod est verbale querit. i. vult formari ab vtroq̄ verbo.

Posse quidem rebus dat bis natura potestas Officium meritum sexum diuina voluntas Potestas

¶ Quidam exponentes istam litteram assignant differentiam inter humanā potestatem et diuinam voluntatem. Sed hoc vere nichil est. quia autor ponit differentiam inter vocabula que habent aliquam similitudinem voce sicut inter pignero per e/et pignoro per o. et inter prodere et prodire: que omnia incipiunt ab eadem syllaba. Sed hic non est [illegible] qua conuenientia inter potestas et voluntas: nisi q̄ vtraq̄ terminatur in [illegible] d quid inde.
¶ Unde hoc dico q̄ hic equiuocatio ponit in ista dictione potestas tatis. Nā

potestas.i. vis vel fortitudo humana. vt hic. Faciendi hoc:nō habeo potestatem.i.vim vel fortitudinē. ¶Et potestas.i.natura humana vel naturalis vigor vel potentia hois.vt sunt multa q̄ humane nō subiacent potestati.i.nature humane. ¶Itē potestas est ipsū posse per qđ pōt aliq̄s vel aliquid. Itē potestas est officium ⁊ nomē officij.vt maior ciuitatis est nomē cuiusdam officij vt ille qui vocat maior londonia⁊. Uocat potestas bononie:et i pluribꝰ aliis ciuitatibus italie. ¶Uel potestas est quoddā officiū angelo⁊ vt ibi. Tibi celi ⁊ vniuerse potestates ⁊c. ¶Et potestas.i.volūtas dei. ¶Cōstrue sic istos versus. Potestas existens idem qđ vis.i.fortitudo:vel potentia existens idem qđ natura.i.vigor naturalis:dat rebus posse id est p qđ possunt. Et potestas existens officiū dat meritū scz per qđ merek sic appellari vel fungi tali officio. Et potestas existens diuina voluntas:dat sexum id est discretionem in rebus p̄ut vna res discernit id est diuiditur ab alia per speciem. Potestas vt dicit hugui.est illud quod aliquis potest:vel illud per quod potest. vel ille qui potest.

Poto as **Poto do potum/poto sumo michi potum.**

¶Hic docet autor q̄ poto as habet duas significatiōes. Nam potare.i.potū dare.vt ibi. De torrente voluptatis potabit eos.i.dabit eis potum de torrēte voluptatis.et tunc construitur cum accusatiuo casu.vt poto te.i.do tibi potū. pota me.id est da michi potū.et tunc est verbum actiuum. ¶Et potare.i.sumere potum vel bibere.et tunc est verbum neutrum vt poto ceruisiam vel vinum. ¶Et supina illius verbi syncopantur.Dicitur enim. Usado potum ⁊ nō potatū i frequenti vsu.Ut potauerunt me acero.

Puto as **Estimatq⁊ secat puto denotat amputat inde.**

¶Autor dicit q̄ puto as habet duas significationes.Nam putare id est estimare vel in mente habere sic vel sic. ¶Et putare.id est secare.vt superius scribit ibi.Falce puto.et cetera.puto ibi.id est seco vel scindo. ¶Unde componitur cum am/et dicitur amputo:et amputare id est circum secare.
¶Construe.hoc verbum puto putas denotat.id est significat estimat atq⁊ secat.inde amputat derriuatur per compomsitionem
¶Et nota q̄ debet dici extimo et non estimo. Sed ego scribo estimo secundū maiorem vsum scribentium.et componitur de ex:et timo quod est mens.⁊ dicitur extimare/appreciari/vel putare.et tunc iterum componitur cum ex/⁊ dicitur existimo as.id est putare.et potest dici q̄ in priori significatione x/trāsit in s. vt patet in existimo. ¶Papias/Huguitio/et Catholicon dicunt extimo et ideo credo q̄ x/non transit in s.

Questus. **Questus de quero tibi lucrum significabit**
De queroꝛ questus vult significare querelam.

¶Finito capitulo de equocis incipientibus a D.Autor hic tractat de equiuocis inchoantibus a Q.Primo dicit q̄ hoc nomē questus qđ derivat de quero ris.idem est qđ lucrum:qđ patet per eius compositū cōquestus.i.lucratio vel lucrum.vt rex adeptus est hoc [illegible]am per conquestum id est lucrū vel lucrationem. ¶Et conquestus quandoq⁊ derivatur de queroꝛ quereris quod deponens est/est idem quod querela. Et tūc questus est id ē quod querela:vt iste fecit nobis questū id est querelam. Et declinatur hic questus tus tui.quarte

declinationis. Item habetur questus/questa/questum. et tunc est participiū de queror/quereris/questus sum/queri. vt ibi. Talis questus est nobis. id est querulatus est nobbis. ¶ Construe. Questus veniens ab hoc verbo actuo quero/queris significabit tibi lucrum. Questus veniens a queror/quereris/ verbo deponeti vult significare querelam.

Per quotus hoc nomen/numerus signaꝫ & ordo
Si queris quotꝰ iste venit/numeꝝ michi signas
Si quotus iste sedet a me tunc ordo notatur.
Iste quotus venit/se quarto se quoqꝫ quinto
Sed quotus iste sedet/quartus quintusqꝫ sedūs
Ordo notatur ita per quotus et numerus

Quotus

¶ Autor docet q hoc nomen quotus/quota/quotum. est nomen ordinale: qz omnia ordinalia principaliter significant ordinem: et secundario numeros. & sunt nomina ordinalia ista primus/secundus/tertius/quartus/quintus. ꝛc. Et quotus derivatur a quot. Cetera patebunt in expositione littere. ¶ Construe. Numerus signatur et ordo. id est significatur per hoc nomen quotus/a um. Postea docet quando significat numerum: et quando ordinem. Unde dicit. Si tu queras quotus iste. id est aliquis venit. i. accedit ad villam: tunc tu signas michi numerum per hoc nomen quotus. Et si queras quotus iste sedet in mensa vel alibi: tunc notatur ordo per ly quotus. ¶ Iste quotus est. ꝛc In istis duobus versibus docet quomodo respondeatur alicui querenti. Quotus venit iste ad villam. Uel quotus sedet ille ab illo in mensa. ¶ Construe. Quotus iste venit: id est accessit scilicet ad villam. Respondendum est se quarto vel se quinto existente venit ad villam. id est cum tribus/ vel cum quattuor venit ad villam. Sed si queratur quotus iste sedet a me vel te. Respondendū est quartus vel quintus vel sextus vel septimus. ꝛc. Et ita ordo notatur & numerus per hoc nomen quotus/a/um.

Elegit/& confert q̄ copulat/abnegat/auget.
Infinitat/& assimilat/rogat atqꝫ refertur

q̄ dictio

¶ hic autor docet q hec dictio q̄/multis modis accipit. Aliqñ ponit electiue vt in pſ. Bonū est sperare in dño q̄ sperare in principibus. i. bonū est sperare in dño: ita q nō sperat in pricipibus: et ita eligitur altera pars & altera negat et refutat. Aliqñ ponitur collective. i. comparative: vt tu es fortior q̄ ego. Aliquando q̄ copulat. i. tenetur copulative: vt tam petrus q̄ paulus est sanctus Quandoqꝫ abnegat. id est tenetur negative: vt ibi. q̄ bonum est confidere in homine. Aliquando infinitat. id est ponitur infinitive: vt nescis q̄ male iste loquitur de te. Aliquando assimilat: vt ista est tam pulchra q̄ regina. Et negat id est interrogat. Ut q̄ bene diligis me. Et aliquando refert. id est relative. vt tam bene currit fortes q̄ plato. Uel [illegible] tam bene q̄ meipsum. vel sic pro illis duobus scilicet rogat et refert [illegible] est q̄ exponi. Et quam potest esse interrogativum nominale: vt quam [illegible] habes aduersum me. Uel potest esse relativum nominis: vt video rem quam tu vides.

Equiuoca magistri

Quando. Quando refert querit aliqñ quod quia signat

¶ Autor dicit q hec dictio quando refert i. ponitur relatiue: vt ego veni quando tu eras solus. Quando quandoq querit. i. ponit quesitiue. i. interrogatiue vt qñ venisti ad villam. Unde Virgilius in decimo enei. Aspera quis natura loci dimittere quando suasit equos. ꝛc. ibi qñ. i. aliquando. Et quando idem q quia. Unde idem Virgilius in primo eneid. Hic tibi fabor enim quãdo hec te cura remordet. id est fabor tibi quia hec cura remordet te. ꝛc. Et sunt verba Jouis ad Uenerẽ. ¶ Construe. hec dictio quãdo refert et querit: ꝛ signat. id significat idem q aliqñ: et idem q quia scz significat.

Quasi. Exponit nomen assimilatq; quasi.

¶ Dicit autor q hec ꝯiunctio quasi qñ exponit aliquod nomẽ. i. vocabulũ: vt cũ ꝺr littera quasi legiters. i. legenti iter tradens: tũc tenetur quasi exponẽdo. Quasi qñq assimulat. i. tenetur assimilatiue: vt iste vadit quasi ebrius.

q;/ꝯiũctio Copulat ꝛ glosat sed sicut vel q; notabit.

¶ Autor ponit hic q hec ꝯiunctio q; aliqñ tenet copulatiue. vt petrus andre alq; fratres. Tenet glosatiue. i. expositiue: vt qñ ponit pro id est. vt ibi. Legerat huius amor titulum nomenq; libelli. q; pro id est: qz titulus libri et nomen libri idem sunt. Aliqñ q; ponitur pro sed. Unde virgilius. Precibusq; iubent exposcere pacem. ¶ Ponitur pro sicut. Joem Virgilius. Me famulam famuloq; heleno transmisit habendã. q; pro vel: vt Thomas Robertusq; legit. q; pro vel. ¶ Construe. hec coniunctio q;/copulat: et glosat. i. exponit: ꝛ notabit id est significabit: sed sicut pro vel.

Quomõ Quomodo miratur/dubitat/similatq;/doletq;: Increpat inquirit virgo maria modum

¶ Hic autor docet quot modis accipitur hec coniunctio quõ. Uno modo admiratiue: vt quis in perplexitate positus dicat: quomodo cuadã: quasi diceret nescio. Ponitur dubitatiue. Ut cum dubitãs querit quomodo hoc feciſti? Ponitur ſimulatiue: vt ego miror quomodo tu feciſti. Quõ aliquando est signum doloris: vt ibi. Quomodo sedet sola ciuitas plena. in libro Trenorum. Quõ ponitur increpatiue: vt quomodo habuisti te interficiendo iustum virũ/ quasi dicat male. Quomodo ponitur inquisitiue: vt ibi. Quomodo fiet istud: quoniam virum non cognosco. Sed doctores dicũt q; ibi quomodo sunt due dictiones: et debent accentibus duobus legi.

Quondã. Presens preteritũ quondam notat atq; futurũ Sic modo/sic dudũ/tria quodlibet indicat horũ

¶ Hic docet autor q hoc aduerbium quondam denotat presens tempus: vt Virgilius. Quondam etiam victos redit in precordia virtus. Item preteritum Unde Tullius. Quondam fuit res publica in hac republica virtus.

Et notat futurū tempus. et Virgilius. Quondā tua dicere facta tps erit. ꝛc. Et similiter dicit autor de istis aduerbijs modo et dudū. ¶ Construe. Quondam hoc aduerbiū notat pñs preteritū: q̄ pro et/et futurū scz tps sic q̄ vtrum q̄ hoꝝ aduerbioꝝ modo ꝛ dudū. Hoc aduerbiū modo ꝛ dudū indicat. i. libet id est monstrat tria scz tempora. Uel construe sic secūdū versum. Hoc aduerbium modo/hoc aduerbiū dudum: notat presens. ꝛc. Postea epilogat dicens illud quod ante docuit. sic quodlibet horum scz quōdam: id est modo et dudū notat tria scilicet tempora. presens/preteritum/et futurum.

Certe etiam simile denotat ista quoq̄ — Quoq̄.

¶ Autor docet q̄ hec dictio quoq̄ aliq̄n sumit ꝓ certe: vt hic. Cunctis cogito que dicere nolo: quoq̄. i. certe nolo dicere cunctis ea que cogito. Et quoq̄ ponitur pro etiā. Vñ Priscianus. Quoq̄ q̄n pro etiā et per sumit. i. accipitur copulatiue. Vñ Virgilius. Tu quoq̄ lictoribus nostris enea nutrix. ibi ponitur quoq̄ ꝓ etiā vel pro ꝛ. Itē quoq̄ ꝓ similiter accipit. Vñ idē Priscia. in hoc exemplo Virgilij. Multa quoq̄ et bello passus dū ꝛderet vrbē. Hic quoq̄ pro similiter necesse est accipi cū sequit et. Vñ q̄ncumq̄ hec cōiunctio et sequit quo q̄ immediate in eadē oratione: tunc quoq̄ idē est q̄ similiter. ¶ Construe. Hec coniunctio quoq̄ denotat scz certe etiam: et simile. id est similiter.

Rancor vt est carnis: sic est corruptio mentis — Rancor

¶ Hic autor docet q̄ ista dictio rancor habet duas sīgnationes. Nam rancor est corruptio carnis (anglice the rotennes of flesshe) Unde carnes dicuntur rancide si defectū patiant. sicut panis vel similiter mucidus (anglice mouled) Sed potius vel acidus (anglice soure). Et opīsus/a/um. i. flaxidus/a/um. vt ista ouа sunt opīsa. i. flaxida. Itē rancor. i. defectus mētis vt iracūdia. ¶ Cōstrue. Ut id est sicut rancor est corruptio carnis: sic rācor est corruptio mētis. i iracūdia

Est radius rede/solis tele/geometri — Radius.

¶ Hic docet autor. q̄ radius habet quattuor significationes. nā redius ptinet ad redam. i. rotam rede (anglice a spoke). Et radius est sol (anglice the sonne beme) Et radius est illud lignū per quod currit pectē textoris in qua stat tela q̄ texit. Vñ Ouidius. Hec radio stātes ꝓcurrit pectine telas. Item radius est virga geometri cū qua protrahit figuras suas in puluere vel cum qua mētit id est mensurat altitudinem et profunditatem alicuius corporis.

Regula sermo regula lignum regula norma — Regula

¶ Docet hic autor q̄ hoc nomē regula habet tres significationes. Nā regula id est sermo. vt iste adiscit regulā scti augustini. Et regula vel instrumentum ligneum vel ferreū edificatoꝝ quasi rectitudo (anglice a rule) Itē regula. i. norma: q̄ q̄ prauū est et distortū corrigit et ad rectitudinem reducit.

Esse librum libri ducem dic[illegible]e registrum — Registrū.

¶ Hic docet autor q̄ hoc nomē registrū. stri. habet duas significationes. Nā

Equiuoca Magistri

Registrum est liber in quo plura gesta vel facta continentur: vel in quo alteres libri sunt. Et registrū est quedā corrigia per quaz facis folia librorz equalia. Uel est ipsa regula quam habent scriptores ad formandum et equandz libros et quaternos suos. ¶ Construe. Dic registrum esse librum: et dic registrum esse ducem. i. regulam libri.

Reticulū Reticulum omonime piscatorisqz puella.

¶ Hic autor docet qꝫ hoc reticulum/li. equiuocatur ad duo. Nam est diminutiuum de hoc rete/tis. id est paruum rete. et sic pertinet ad piscatorem. Et reticulū est ornamentū puellarum in capite. (a calle). ¶ Construe. Reticulum est omonime. ꝛc. Et dicitur ab omon quod est simile: et omona quod est nomen quia in dictiōe equiuoca est similitudo in nomine: cuius sit diuersitas in significatione. Uel omonimum dicitur a monos quod est vnum: et meris diuisio/ vel distinctio: quasi vnum diuisum vel distinctum in plura.

Rudis Uirga rudis rudis indoctꝰ rudis estqz nouellus.

¶ Autor dicit qꝫ rudis habet tres significationes. Nā rudis est virga pretoria cum qua percutiebantur in capite qui fiebant liberi de seruis: qz pretor percutiendo sic diceret: aio te liberū. Et tunc declinatur hec rudis/dis/di. et est substantiuum. Horatius in libro sermonū in primo. Spectatū satis et donatū iā ruda queris. Et rudis. i. indoctus: vt Iste rusticus est rudis: vt bos vt cōmuniter. Et rudis. i. nouellus. i. valde nouus. vnde Claudianus in minore. Et rudibus renus sollicitauit aquas. rudibus. i. nouellis. Et in illis duabus significationibus rudis est adiectiuum. Et declinatur hic et hec rudis et hoc rude. Et comparatur rudis/rudior/rudissimus.

Resto/as Restat significat superest et constat oportet

¶ Autor hic ponit qꝫ resto/as. habet tres sigtiones. Nā restat. i. superesse vel superfluere: vt sic. Expendi pecuniā meā vt nō restat inde in bursa mea vnus denarius. i. superest vel superfluit. Restat. i. constat. vt restat qꝫ homo est animal. Restat. i. oportet: vt Restat me scribere. i. oportet me scribere: et tunc est verbum impersonale. ¶ Construe. Hoc verbum restat significat ista scilicet superest/constat/et oportet. Et conjugatur. Resto/as/restiti/are/restitum/tu in supino. Et componitur de re: et sto/as/stare. et est neutrum.

Sacer Re retro signat iterum re priuat et auget.

¶ Hic docet autor qꝫ illa prepositio inseperabilis re/in ꝓpositione pluribꝰ modis accipitur. Aliqñ re significat itez in cōpositione. Ut in verbo recedo/disi id est itez ire. Unde Pamphilus. Ire redire viam tibi nec cuiqꝫ prohibendo. Aliqñ ponitur pro retro: vt patet in hoc verbo recalcitro / as. i. retro calcitro cū calce. i. talo. Re aliqñ tenet [illegible] in compositione: vt recludo hostiū et non claudo sed aperio. Et re [illegible] ponit augmentatiue: vt ista dictione re cursus/a/um. id est valde cursus. vel relido/dis. i. valde ledo/dis.

Sacrum quod sanctū simul execrabile signat

¶Finito capitulo de R. autor docet de incipientibus ab S. Dicit q̄ hoc nomen sacer a/um. equinocatur ad duo. Primo id est sāctus a/um. Unde sacrare. id est sanctificare. vnde sacerdos quasi sacra dās ¶Sacer a/um. id est execrabilis/excommunicatus. Virgilius. Quid non mortalis pectora cogit auri sacra fames. sacra id est execrabilis.

Sagana gummi/sagana vestis/sagāna vates Sagana.

¶hic autor dicit q̄ sagana habet tres significationes. Nam est quoddam genus gummi. Et est quoddam genus panni vel vestis quod et sagum dicitur ab rasa et tenuis. anglice saye or worsted.) Et sagana est proprium nomē vatis id est sacerdotisse (a wtche.)

Est eris species stagnum/stans est aqua stagnuz Stagnū.

¶hic docet autor q̄ hoc nomen stagnum habet duas significationes. Nam est quedam species eris. id est metalli (anglice tyn.) ¶Et est aqua coacta stās et morans in aliquo loquo per artem hominum. (anglice a ponde or a pole.) Quidam dicunt q̄ stannum pro metallo debet scribi cum duplici n/ et sine g. sed sine dubio nichil est ex quo in illo libro autentico sic scriptum reperitur: sed semper cum g/sic stagnum.

Sal condimentum/sal quod sapientia signat sal salis:
Cuius plurale reprehensio dicitur esse.

¶hic docet autor q̄ sal salis in singulari numero duo significat. et in plurali vnum significat. Sal in singulari dicitur cōdimentum quod satis notum est: et declinatur hic sal salis masculini generis. Apud antiquissimos tamē fuit neutri generis: in quo genere ecclesia ponit quando significat illud quod sapiētia Doctrinale. hic sal hocq̄ dabit: neutrum plurale carebit.
¶Sales autem in plurali numero. id est reprehēsiones vel amari sermones id est pleni amaritudinis. Ut ibi. Verbaq̄ cum salibus aspera dedit.
¶Construe. Sal id est condimentum: et sal significat idem q̄ sapiētia signat. plurale id est numerus plurales: cum scilicet salis et pluraliter sales dicūtur esse reprehensio. id est reprehensiones vel verba amara: ¶Item sales dicuntur verba iocosa vel facete dicta.

Sāguis progenies/sanguis quoq̄ dicit humor: Sanguis
Sānguis peccatum signat/sanguis quoq̄ vitā.

¶hic docet autor q̄ sanguis inis/ habet quatuor significationes. Nam est idem quod progenies. Unde Salfridus in [illegible]tria autor istius libri. Egregi⁹ sanguis te confert bartholomei.
¶Et sanguis dicitur ille humor rubeus i[illegible]mine satis bene notus.
¶Sanguis id est peccatum: vt ibi. Liberā [illegible] de sanguinibus deus. id est de peccatis. ¶Et sanguis signat vitam: vt ibi. Omnis anima sanguine sedem locauit. id est vita.

Equiuoca Magistri

Statio. **Est statio vita/statio portus/stadiumqz**

¶Hic autor docet q hec statio onis hz tres significationes. Nã statio.i. locus vbi naues ad tempora stant. Sed portus naturalis est et ppetuus. Vñ Lucanus. Soluit ab omni quisqz suam statione ratem. ¶Et statio.i. vita ista q hic stamus ad tempus: non enim habemus hic manentem ciuitatem sed futurã inquirimus. Statio id est stadium: et accipitur pro illo stallo in quo ecclesiastici stant in choro. et dicitur a sto stas.

Species. **Forma decens species/species de pluribns vna**
Dicitur et fenix species auis/efficit egrum
Incolumen species et nomina sunt specierum

¶Dicit autor q species multis modis accipit. Nam species .i. plenitudo seu forma scõm quod dr. Species priami digna est imperio. i. pulcritudo vel forma priami ¶Et species dr predicabile i logica scz qõ predicat de pluribus nũero differentibus. ¶Et species dr inesse vni soli que vocat fenix: q est auis vnica in mundo. Unde. Unica cũ sit auis fenix res particularis. Qui non miratur si pro specie teneat vel reputat. Et species est confectio medicor siue apothecarior que egris cõuenit q infirmis. ¶Item species est quodda accidẽs partium oronis scõm qõ dr. hoc nomẽ est primitiue speciei. ¶Et spẽs est occasio vel causa. ¶Item species dr maneries rer: vt cum dr. Huius speciei herbaẽ in orto suo. ¶Species est ppria forma id est ppria qualitas que dinoscatur ex conuentu accidentium et dispositione partium. ¶Construe. Species ẽ forma decens. i. pulcritudo: et species est vna scz res predicata de plurib9 numero differentibus. et fenix auis dicitur species id est dicitur facere speciem. Et species afficit egrum. i. infirmum esse incolumen id est sanum: et nomina sunt specierum primitiue et deriuatiue speciei.

Sensus **Sensus quo sentis est et sententia sensus**
Est intellectus seu significatio sensus.

¶Hic docet autor q hoc nomẽ sensus equiuocat ad quattuor. nam sẽsus est per qõ sentis. Unde quinqz sunt sensus hominis vt ptz per versum. Gustus q olfactus auditus visio tactus. ¶Et sensus est sententia dictionis vel oronis ¶Sensus est intellectus. Vñ dr. Iste habet bonũ sensum id est bonum intellectum. ¶Sensus est significatio: vt cum dicitur. Dic michi sensum istius vocabuli. i. significationẽ. ¶Construe. Sensus est hoc quo. i. per quod sentis: et sẽsus est sententia. Sensus est intellectus seu pro vel significatio.

Signum **Signum vexillum/simulacrum/stella/sigillum.**
Et crucis signum q[illegible] conterit omne malignũ.

¶Hic autor docet q hoc nomẽ signũ ni/hz quinqz significatiões. nam signũ id est vexillũ (anglice a banner.) Lucanus. Signa pares aquilas et pila minãtia pilis. ¶Et signũ est simulacr[illegible] imago. vñ dr. Vidi signũ sci Johannis in

ecclesia.i.simulachrū ꝙ imaginē. Signū.i.stella. Unde Ouidius in fastis. Lapsaq; sub terris ortaq; signa canam .id est signa.i.stellas. Signum.i.sigillum. Unde notarius vel tabellio dicit. Tale est signum meum . Horatius. Imprimit his signa tabellis.id est sigilla. Signum est figuratio crucis cuius virtute tentationes dyaboli superamus. ¶ Constructio plana est.

Purgat equum strigilis/ꝙ strigulis anxia cratis
Strigilis ex ligno vel ferro scansile factum
Strigilis apta pedi res lignea religiosi — Strigilis

¶ hic docet autor q; strigilis habet plures sigtiones. Nam strigilis est instrumentū quo caro mundatur ꝙ sudor eradit: ꝙ in hac significatione strigilis aliqñ apocopat. Et strigilis/lis. est ferrea crates vel cratis.i.patella ferrea (anglice a crasset). Strigilis est instrumentum quo equi purgant (a horscombe) Strigilis est instrumentum quo furantur pueri vuas vel ficus ꝙ poma vel cerasa. ¶ Construe. Strigilis purgat equū: strigilis est anxa.i.nocius cratis: qz habet stimulos. Et strigilis est illud instrumentum quo scandim⁹ equū. Strigilis est scansile.i.illud quo scandimus factū ex ligno vel ferro (anglice a styrop of tree or of yron) Et strigilis est res lignea apta.i.quemēs pedi religiosi.

Simplex legitimus/simplex idiota vocatur.
Est bona simplicitas/est mala simplicitas — Simplex

¶ hic autor docet q; simplex aliqñ sumit in bona sigtione. ꝙ aliqñ in mala. Et similiter hoc nomen simplicitas qđ formaf ab eo. Qz aliquis dicitur simplex qui est bonus. Et aliquis dr simplex qui est idiota.i.stultus et nullius litterature: vel simplex est qui nullis bonus est. Et in vtroq; sensu simplicitas inuenitur. ¶ Construe. Simplex vocatur legitimus: vt bonus et iustus. Et simplex vocatur idiota: et aliqua simplicitas est bona: qñ dr de simplex qđ est bonus. Et simplicitas est mala: quando venit de simplex quod est idiota.

Hic sinus est portus curuatio carbasus arcus — Sinus.

¶ hic docet autor q; hic sinus/nus. habet quatuor significationes. Nam sinus id est portus. anglice an hauen. sez vbi naues cōueniunt. Et sinus est idem q; curuatio vel sinatio quod idem est. Et sinus est carbasus veli. id est velus qđ est extensum per ventum siue illa tuberositas veli qñ sez velum est plenū ventus. anglice a sayle cloth of a shyp. Uñ Lucan⁹. Totasq; rudētes laxauere sinis. Et sinus est arcus. id est quedam curatio pontis. ¶ Construe. Hic sinus est portus. ꝛc.

Spinx auis ꝙ mōstrū spinx est quoq; belua pōti — Spinx

¶ hic autor docet. q; hoc nomē spinx equ[illegible] ocaf ad tria. nā spinx est quoddā monstrū: sed fictū quale est chimera [illegible] per versum. Spinx volucris pēna pede serpens fronte puella. Et spinx [illegible] belua ponti. i. crudelis bestia ponti: vel vt quidam dicunt: spinx est quod dam genus semie pilose

Equiuoca Magistri

Stirps

Stirps est progenies: stirps radix dicitur esse
Stirps mens est arboz: stirps mea dicitur homo

¶ Autor dicit q̄ hoc nomen stirps habet duas significationes. Nā stirps est progenies vel prosapia: vt iste est de stirpe mea (oꝫ my kynne) ꝛ tunc est feminini generis: vt hec stirps/pis. Et hic stirps.i. radix de arboribus. vñ Virgilius. Et stirps eruit ymos: ꝛ tūc est masc. gñis. ¶ Construe. Stirps est pgenies et stirps ꝺz esse radix arboris. Sc̄ūs versus non plus docet nisi q̄ stirps pro radice arboris est gñis masculini: et progenies est feminini generis.

substātia

De formā de materia/de compositoq̄
Dicitur equiuoce substantia/grecus ac ipse
Sic michi distinguit substās sit ypostasis ipsum:
Ulciolis sit forma/sed compositum sit vsia

¶ Hic docet autor q̄ hoc nomē substantia est equiuocū. Nā aliq̄n ponit pro forma abstracta: vt in hac dictione albedo que sign̄t tm̄ formā siue accidens illud qō est albū vel albedo. Et substantia ponit tantū p materia informi que non recipit formam. Et substantia ponitur tm̄ pro vno composito de forma et materia sicuti nos latini pro istis tribus pro quolibet istoꝝ nisi vnū nomen scz substantia. Et greci habent tria nola pro quibus ipsam materiā informem vacauit scz ypostasim: ꝛ ꝺz ypostasis ab ypo qō est sub: ꝛ estasis qō est stans: quasi substans in materia. Formam aūt sine materia vocāt vsiosim et vsiam vocant substantiā compactā ex materia ꝛ forma. ¶ Cōstrue. Substantia dicitur equinoce. i. equa voce de forma et materia et de composito. s. de materia et forma. Ac p̄ sed ipse grecus distinguit. i. diuidit hec nomina sic. hoc nomē ypostasis sit ipsum substans id est materia sola. Et vsiosis sit forma: sed vsia ipsum compositum de forma et materia.

Supera.

Supera velozum/sed supera sunt mulierum.

¶ Autor dicit q̄ supera habet duas sign̄tiones. nā supera sūt plice veli quales naute ligāt ad velū vt liberius ventū recipiant. Lucanus. Supera veloꝝ perituras colligit auras: ꝛ vocant (bonettes of the sayle). Et supera dicunt vestes mulieꝝ que alio nole dicunt teristra: a teron qō est estas: qz vestes estiuales sunt (anglice a rochet). Et ꝺz hic superus/ri. vel hec supera/rum. in plurali numero. Hij superi vel hec supera/oꝝ. heteroclitū genere. ¶ Construe. Superera sunt velozum scz plice: et supera sunt mulieꝝ. scz quedam vestes.

Sūmus.

Supremū notat extremū/summū simul altum

¶ Hic autor dicit q̄ summus/a/[illegible] idē est q̄ suprem⁹ a/um. vt ibi. A summo celo egressio ei⁹. Summus.i. extr[illegible]us. Ut in summo die iudicij. i. in extremo die. Et summus. i. altus vel alt[illegible] vt ibi. Ad mētis summa p̄scendit. i. ad altitudinē. Et summus est superl[illegible]us gradus de supra. ¶ Construe. Summū notat supremum: et notat extremum: et notat simul altum. i. altitudinem

Sulpensum tacitum dic pendentemqz ligatum. sulpensuz

¶Hic docet autor q̄ sulpēsus a/um. duo significat. Primo. i. tacitus. vt iste sedet sulpensus. id est tacitus. Et sulpensus est ille q̄ pēdet collo furcis scz latro dignus cū fune perire. Et presbyter dicitur sulpēsus qui non potest celebrare ¶Construe. Dic sulpensum esse tacitum: et dic aliquē latronē ligatū cum fune et pendentē esse sulpensum. Et est sulpensus participium de sulpensor.

Scandalizare dicas exemplificare scādalizo.
Scandalizo tamen derideo dicitur esse

¶Hic docet autor q̄ scandalizo as/habet duas significationes. Nam scandalizare. id est exemplificare vel dare vel ostendere malum exemplum. Unde ꝛ dicitur a scādalum quod est malum exemplum: vt ibi. Ue homini illi p̄ quem scandalum venit. id est malum exemplum. Et scandalizare. i. deridere: vt ibi. Qui scandalizat vnum de pusillis me scandalizat. i. deridet; et scandalum (a quo deriuatur) est idem q̄ derisio.
¶Cōstrue. O lector dicas scādalizare esse exemplificare. et tamen scandalizare dicitur esse derideo es/derisi.

Esca sapore satis/vir quoqz mente sapit sapio is

¶Autor hic docet q̄ hoc verbū sapio is. duo significat. Primo. i. bonum saporem dare. vt ibi. Delicata sapiunt id est bonum saporem habent vel dant.
¶Et sapere est sapiens esse: vt iste homo bene sapit id est sapiens est: ꝛ cōponitur desipio pis. male sapere vel nō sapere. et resipio pis. id est iterum sapere Unde Resipisco resipicis inchoatiuū propie enim ille resipit vel resipiscit qui penitens foussacti redit ad satisfactionem. ¶Cōstrue. Esca sapit sapore. ꝛ vir sapit mente. ꝛc. Et conugatur sapio pis/ sapui vel sapiui/ere. itum tu. media producta. Facit enim preteritum et supinum ad modum verbi quarte conugationis. Unde versus. Arcesso/capio/sapio/peto/quero/lacesso. Quarte preterita retinent quarteqz supina. Et ista sunt verba tercie conugationis. ꝛc.
¶Item Sapio est neutrum cum omnibus compositis suis.

Stello simul mittit: absondit/implet/et ornat stello as

¶Autor dicit q̄ hoc verbum stello stellas stellani. antiquum est: ꝛ habet quatuor significationes. Nam idem est quod mutere/vel mandare/vel destinare ¶Stellare id est absondere/et implere/et ornare. Sed non est in vsu nostro nec autoritate nichil hic repertum.

Sternit equoce mare letus/equus/dom⁹: hostis sterno nis

¶Autor docet q̄ sterno sternis/habet quin[illegible] significationes. Nam est sedare. vel pacificare (anglice to seas) vt mare [illegible]tur. id est datur vel pacificatur siue tranquillum redditur rabie tempe[illegible]m. ¶Et sternere id est ornare cum sella. vt equus sternitur id est ornatur [illegible] sella.
¶Et sternere. i. ornare domū cū stra[illegible] vel [illegible]pis. vñ dom⁹ sternit id est

ornatur cum stramine. Et est sternere id est deijcere/pessundare/sub pedibus terere. vnde hostis sternitur id est deijcitur/ vel pessundatur/sub pedib⁹ ternitur cum superatur (anglice out trowen) et in illa significatione sterno sternis/ est actiuum. ¶ Sterno sternis straui sternere stratum stratu.

soluo uis: **Soluo cum reddo/cum libero soluo ligamen**

¶ Soluo uis habet tres significationes. Primo id est reddere: vt solue debita id est redde. Et soluere id est liberare. vt solui detentum in carcere. id est liberaui. ¶ Et soluere in prouria significatione est solutum facere: vt solui ligamē id est vinculum vel illud quod ligatur (anglice as a knotte.)

Spondeo **Spondeo promitto/plegius pro paupe spondet:**

¶ Spondeo es spopondi dere. sponsū su/verbū actiuū habet duas significationes. Primo est promittere: vt quodcunq; iubes honestū vel licitū spondeo perpetrare id est promitto. ¶ Et spondere. id est fide iubere: vt spondeo p eo vnde hic sponsor sponsoris. in vtraq; significatione scz pro promissore et pro fideiussore. ¶ Construe. Ego spondeo id est promitto. et plegi⁹ id est fideiussor spondet id est fideiubet pro paupere scz homine qui fore fecit.

Subigo **Qui subigit superat: supponit/arat/fricat effert**

¶ Dicit q; subigo gis/egi/ere: hz quinq; significatiōes. Primo. i. superare. vñ Theodolus. Quā natura dedit legē sua sanna subegit. i. superauit. ¶ Et subigere. i. supponere (anglice to vnderputte) vt talis subegit mulierē. i. supposuit vñ. Clericus vxorem clamidis mercede subegit. clericus subegit. i. supposuit ¶ Et subigere. i. arare. vt terra ista est subacta. i. arata. ¶ Subigere. i. cogere i pellere/subiugare. q̄ pponit de sub et ago is. Et subigere. i. efferre. i. exaltare

Suffo fis **Suffio fumum facio/suffioq; ministro**

¶ Docet hic autor q; suffio fis/fiui/fire. hz duas significationes. Nā suffire. i. suffumigare et fumum facere. Et suffire. i. subministrare. Et cōponitur de sub/ et fio fis. et est actuuū et pdacit hanc syllabā non sicut fio. ¶ Construe. Suffio. i. facio fumū. et suffio. i. ministro hoc est exhibeo vel ministro id est subministro id est substituo vel obseruio: et secundum hoc suffio est neutrum.

Sufficio. **Sufficit ista facit: substituit satis est**

¶ Autor hic ponit q; sufficio cis: duo significat. Prio substituere: vt ego sufficio te in loco meo. i. substituo et tunc est actiuum. ¶ Sufficere. id est satis est et tunc est neutrum. Sufficio sufficis suffici/ere. suffectum tu. in supino. ¶ Cōstrue. hoc verbum sufficit facit. i. significat ista sustinuit. id est satis est

Suggero **Suggerit ad bona: ggerit ad mala ptinet apte**

¶ Suggero ris/suggessi/ere. suggestū tu. hz plures sigtiones. Nā suggerere

pertinet ad bonū: vt ibi. Et suggeret vobis oīa quecūq; dixero vobis. i. docebit vos. Suggere. i. latēter aliq̄d alicui cōsulere ꝛ ꝓpter causa nocendi. ¶ Suggere. i. submittere/subtrahere/vel subministrare/vel iudicare: vel dicere vel suadere. Et componit de sub et gero geris gerere gessi. gestū gestu. in supinis.

Qui superat super est: ascendit: vincit: abundat: Supero

¶ Supero as aui/are. equocat ad q̄ttuor. Nā supare. i. supesse. i. viuere. Virg. Quid astam⁹ supat ne. i. viuit. Et supare. i. vincere. vñ Catho. Quem supare potes uter dū cede sodali. ¶ Supare. i. abūdare. Idē catho. Cū ibi diuitie superāt in fine senectus. i. abundāt. ¶ Construe. Ille supat qui supest. ꝛc.

Suspicio sursum specto: gero suspitionem Sulpicio

¶ Sulpicio cis/suspexi/care. hz duas significatiōes. nā est sursū aspicio et cōponit de sursū et specio: sicut i littera dicit. Et specio cis/q̄ idem est q̄ video sed nō est in vsu sed in cōpositis: vt aspicio despicio. ¶ Suspicere. i. habere vel gerere suspitionē. vnde dr iste est suspectus criminis. (suspecte.)

Suppetit hoc signat q̄ sufficit et quod abundat Suppetit
Suppetit hic etiam qui michi p̄stat opem

¶ Suppeto tis (vt autor dicit) ꝓponit de sub ꝛ peto tis. Et hz tres significationes. Suppetere. i. sufficere: vt hoc suppetit michi. i. sufficit. Itē suppetere. i. abūdare: vt hoc suppetit. i. abūdt/supfluit. Et scdz istas significatiōes est neutrū. Si tñ sapiat significationē sui simplicis ē actiuū. ¶ Suppetere. i. subuenire vl p̄stare opē vel iuuare. Et scdz q̄ significat iuuare ē actiuū. In alijs significatiōib⁹ est neutrū. ¶ Cōstrue. Hoc ꝟbū suppetit significat q̄ hoc verbū sufficit significat: et idē q̄ abūdat. Et etiā hic. i. ille suppetit michi q̄ michi p̄stat opem. Suppetio tis suppetij/ere. suppetitū tu. penultima producta.

Sic similat sic adiurat sic certificatq; Sic

¶ hic docet autor q̄ ꝓiūctio sic aliq̄n tenet similatiue. Ouid. Sic sedit sic culta fuit sic gramia venit. ¶ Aliq̄n admiratiue. i. affirmatiue. vñ Virg. Sic tua grineas fugiā examinat taxos. ¶ Aliq̄n certificatiue: vt fuit sic sicut dixi tibi.

Si dubitat causamq; notat cōfirmat et optat Si:
Abnegat. et q̄uis significare solet

¶ hic autor docet q̄ ꝓiūctio Si multis mōis tenet. Nā aliq̄n tenet dubitatiue: vt hic. Nescio si moueat: vel sic. Si licet fabbato curare. si. i. an vel nunquid. ¶ Si notat cām. i. est ꝓiūctio causalis vel [illegible] aim⁹. si. i. q̄. ¶ Si ꝓfirmat. i. tenet ꝓfirmatiue vel approbatiue. vñ Virg. [illegible] Dij si q̄ est celo pietas q̄ talia curret. i. vtinā. ¶ Si ponit optatiue: vt [illegible] Eneiō. Virgi. Si nūc se nobis ille aure⁹ arbore ram⁹ oñdat: si. i. vtinā. [illegible] ponit negatiue: p nō. Vñ i libro dr ꝓpr. Quibus iuraui in ira mea: si introibūt in requē meā. i. nō introibūt i requē

mcs. Si ponit aliqñ pro q̃uis. Ut si peruenis me hoc patiar: si. i. q̃uis. Si pō a nit aduersatiue: vt hic. Si vitas hoim ispicias si deniq; mores ponit cōditionalit: vt hic. Si feceris hoc habebis mercedē tuā. vel sic. Si bñ feceris pmiaberis ad congruū. Et si ponit pro cū: vt si exaltatus fuero oia trahā ad meipsum.

Sinautē. Sinautem sed si/sinautem dicito si non

¶ Sinautē dicit autor aliqñ ponit pro sedsi: vt ibi. Sinautē cura tibi hec est. Sinautē ibi. i. sedsi. ¶ Et sinautē. i. si nō. vt ibi in Cathone. Cōmoda multa feres sinautē spreueris illud/sinautē ibi p nō. Hec dictio sinautē est cōposita a sin et autē. Sin ho p se et inter causales numerat et cōponit scōz Remigiū a sin et ne p apocopē. Autē p se simplex est: et cōponit sinautē. vñ Catho. Sinautē cura tibi hec est. Et potest ibi sinautē esse vna dictio pro sed si non: vel due ꝛc. Tūc sic cōstrue. Autē pro sed/sin pro non: sed hec cura non est tibi.

Talus Talus id est decius/pars est pedis vltima talus.

¶ Finito capitulo de s. incipit capitulum de t. Dicit ergo q talus li. hz duas significationes. Nam talus. i. decius (a dye) vt ibi. Ludere cum talis nō est res spiritualis. Et talus est vltima pars pedis versus dorsum (the hele.)

Taxillus. Taxillus talus/paruus et est decius

¶ Autor hic docet q taxillus li. hz duas significatiōes sicut talus. nā taxillus est paruus talꝰ put sumit in pte pedis. Et est paruus talus prout sumit pro decio. Uñ dicit. Nec ad talos debetis ludere nec ad taxillos. i. paruos decios.

Taxus Hec arbor taxus/hunc taxum dico melotam.
Hoc taxum truncus/dūtaxat dicitur inde.
Uendere vult hic res quas alter taxat ab illo

¶ Autor docet equocationē in ista dictiōe taxus. Et ponit dñam inter hec taxus et hoc taxū: et expositionē istꝰ dictiōis dūtaxat. ¶ Taxus est quedā arbor apibꝰ inimica: qz eas intoxicat et occidit (anglice ewe) et tūc est femi. ge. vt in hoc exemplo Virgilij. Sic tua grineas. ꝛc. supius in sicvide. Et taxus est quoddā ial qđ (anglice a brocke or a grey.) et tūc est masculini gñis. Taxū vi. est truncus illius arboris: vel ex quo arcus fiūt. Inde dūtaxat. i. tñmodo: et est aduerbiū mercatoꝝ: et dr de dū et taxus. i. p arbore: vt cū dr Dūtaxat habebis hoc p tāto pcio: ac si diceret. si mētiar moriar sicut apis gustās de succo taxi. Taxo as/are: est preciū rei imponere. ¶ Cōstrue. Hec taxus est arbor et dico hūc taxū scz qñ taxus est masculini gñis melotā. i. tale ial vt est melota. Hoc taxum est truncus. i. lignū taxi. Et inde dicit hoc aduerbium dūtaxat. Et scz ille vel aliquis vult vendere illas res quas alter taxat ab illo.

Tellera: Tellera mensura/tub[illegible]tellera/tellera signum
Obtinet et ludum [illegible] missa suum

¶Autor docet hic quot significationes habet hec tessera/tessere. Nam est mē sura que cōtinet quatuor mensuras minores: dicta est a tesseron grece quod est quatuor latine. Tessera. id est tuba qua bellantes acrius animantur ad pugnam. ¶Tessera est signum quod vexillum dicitur. Et tessera. est quidam ludus. Unde Ouidius. Obtinet et vices tessera missa suas.

Est testudo lyra/testudoq; volta cauata — Testudo.
Est limax repens: piscis in amne natans:

¶Hec testudo/testudinis. habet quatuor significationes. Nam primo. id est lyra instrumentum musicum. Ouidius. Solaturq; sedens egrum testudine amorē. Testudo. id est volta. id est secreta pars domus: vt ibi. Ebore et testudine comptos: tres habuit thalamos secundum aliquos. (anglice a vyce). Et testudo. id est limax (anglice a snayle). Vñ Auenianus. Pennatis auibus quondam testudo locuta est. Et testudo est quidam piscis. id est conchile (anglice a wyke). ¶Construe. Testudo est lyra: et testudo est volta cauata (anglice an arche) Et testudo est limax repens: et est piscis natans in amne. id est in mari.

Cum mare sit thetis/thetis est mater achillis. — Thetis
Mater habet thetidis/mare thetios in genitiuo

¶Hic docet autor differentiam inter hec thetis et thetios in genitiuo prima producta est mare vel mater Oceani. Et thetis thetidis prima correpta est vel fuit mater achillis. ¶Constructio patet.

A tego vult dici textus pro tegmine libri. — Textus
Pro libri serie texto sibi vult caput esse.

¶Textus habet duas significationes. Nam est tegimen. id est coopertorium libri: vel huiusmodi: et tunc dicitur de tego/tegis/tegere. ¶Et textus est illud quod scribitur in libro: et derivatur a texo/texis. ¶Construe. Textus pro tegmine vult dici a tego vult esse caput. id est ongo sibi pro serie libri.

Hoc nomen tribulus est carduus atq; flagellum — tribulus.

¶Dicit q; hic tribulus/tribuli. est quoddam genus spinarum (anglice a brere). Unde tribulo. id est tribulationem inferre vel pati: et tribulor/aris. deponens in eodem sensu. Et tribulus. id est flagellum scilicet instrumentum quo fruges teruntur. Sed secundum huguitionem dicitur hoc tribulum/li. Vel hec tribula/le. (a frayle) ¶Construe. Hoc nomen tribulus est carduus. id est spina: et tribulus est flagellum.

Fraudem/radicem/crimi[illegible]ctum/meretricem/ — Trice/ce.
Insuper et dicam gressus [illegible]mozamina tricam

¶ Hec trica/trice. habet plures significationes. Primo. id est fraus vel decep-
tio. Trica. id est radix. Trica. id est nexio capillorum. (a herelace). Trica. id
meretrix. Trica. id est impedimentum vel mora.
¶ Constrne. Ego dicam tricam esse fraudē/radicē/ꝛ nexū crinis: meretricem
et insup dicā tricā esse remoramina. i. impedimentū gressus. i. transitus.

Tricare

Impedit intricat necnon inuoluere signat
Extricat atq; sapit expedit ac aperit.

¶ Autor docet differentiā inter intricare et extricare que componuntur de in
et trico/as. de ex: ꝛ trico/as. ¶ Et trica dicitur de trica/trice. Sed quia tracta
uit de equiuocatione simplicis et primitiui tractat de equiuocatione et signi-
ficatione compositorum et deriuatiuorum. Dicit ergo q; intrico/as. habet du
as significationes. scz impedire et inuoluere. Et similiter extricare duo signi-
ficat. scz expedire et aperire. ¶ Construe. Hoc verbum intricat signat impe-
dit. id est impedire necnon pro et ꝛ inuoluere pro et: et extricat/sapit et signat
expedit/et aperit. i. expedit et aperire.

Tygris

Est fluuius tygris fera tygris: quod genitiuus
Discernit duplex/tygridis atq; tygris

¶ Tygris habet duas significationes. Primo. i. fluuius mesopotanie de pa-
radyso exiens: ꝛ pergēs p̄tra assyrios: ꝛ post multos circuitus in mare mor-
tuū. Vocatus fuit hoc nole propter velocitatem admirar bestie mira pernici-
tate currentis. vt dicit Isidorus. et tunc est generis masculini: ꝛ facit tygris in
gtō. Hec tygris tygridis. est animal ꝛ fera bestia. Unde. India tygris agit ra-
pida cum tygride pacem. Isydorus dicit q; tygris vocatur propter volucrem
fugam. Tygrim vocant persi et medi sagittam. Est enim bestia distincta va-
riis maculis ꝛ virtute et velocitate mirabilis: ex cuius nomine fluuius tygris
appellatur: et rapidissimus est omnium fluuiorum. vnde in laborinto Ebrar-
di. Tygride tygridior femina quando seuit. ¶ Construe. Tygridis est fluui-
us: et tygris est fera bestia: quod. id est quam equiuocationem/genitiuus du-
plex. scilicet tygridis: atq; tygris discernit.

Typus

Est typus herba tumens gelidis q̄ crescit in hortis
Febris ab hac tenet atq; superbia nomen
Est et forma typus/ab hac quoq; nomina sumūt
Febres ab excessu cuius pariterq; recessu
Cogitur alternos eger imitari colores.
Dicetisq; typum q[uo]d dicimus esse figurām:

¶ Autor dicit. q; typus equiuocatur ad quattuor. Nam est herba quedā que in
aqua nascit: ꝛ ab aqua infatuat. Unde ꝛ ambitiosus homo ꝛ sibi placentiū tumor ꝛ
superbia dicitur typus. Et febris etiam herbe frigida febres dicūtur typidi

¶Et typus est figura vel forma vel status. Unde typicus a/um. i. figūratiu⁹ a/um. Et etiam typica febris (quā perdicā dicunt) ¶Cōstrue. Typus est herba tumēs q̄ crescit in gelidis ortis. scilicet iuxta aquas que naturaliter sūt gelide et frigide. Febris. i. illa febris (que typus dicitur) tenet suum nomen ab hac scilicet herba que dicitur typus (anglice a homloke.) Et typ⁹ est idem q̄ forma. ⁊ typus quando est idem quod febris sumit. id est potest sumere. nota id est nomē iuū. ab hac scz forma que est typus ab excessu. q̄ pro et: et recessu cuius febris que est typus eger. i. infirmus patiens tales febres. cogitur. i. cōpellitur: mutare alternos colores. i. varios et diuersos colores. q̄ pro et. vos dicetis typum esse illud quod nos dicimus esse figuram.

Mensa tripos/lauriscz tripos/menseqz supellex — Tripos

¶Autor ponit hic q̄ tripos equiuocatur ad tria. Nā tripos est mēsa vel arca consecrata apollini. in qua dabantur respōsa ab apolline. In putria nouella Tripodes phebi foliūq̄ sibille. Tripos. i. laur⁹ quedā herba (vt quidā dicūt) supponatur capiti dormiētis nisi que vera fuerint somniabit. ¶Et tripos est illud instrumentum super quod ponitur mensa super qua comedim⁹ (anglice a tresyll) ¶Construe. Tripos est mensa scz phebi vel appollinis id est solis. ⁊ tripos laurus. ⁊ tripos est supellex. a suppleo es. quia supellex est oīne illud quod supplet defectuum domus. q̄ pro et. ⁊ tripos est suppellex mense id est illud super quod ponitur mensa (anglice vt supra.

Hec tria fert titulus/descriptio laus epigramma — Titulus

¶hic docet autor q̄ hoc nomen titulus habet tres significatiōes. Nā titul⁹ id est descriptio libri. Uñ dicitur Titulus istius libri talis est. ¶Et titul⁹ id est laus. vt malefacientis fame multociens titulus obfuscatur. Uñ Esopus in fabulis. Ornet se titulus turpiter ipse suis. titulus. i. laus. ¶Tertiū titul⁹. i. epigrāma. Et est epygramma titulus quē scribimus sup capita alicuius littere ⁊ aliquarū litterarū propter breuiationē syllabe vel dictionis. Et dicitur titulus a tytan grece/quod est sol: sed forte tunc deberet scribi per y grecum.

Dicas esse thoros/paliaria: brachia/lectus. Esse thoros dicas etiam mensas aliquando. — Thorus

¶hic thorus ri. habet quattuor significationes. Primo id est paliare. quod est illa replicatio corei que est circa colum bouis. ¶Et thorus id est brachiū. Unde Maximianus Implicuit validis libyca membra thoris ¶Et thorus. i. lectus. Ouidius Prinoq̄ thoro terre non semper gramen habenti. Incubat infelix scilicet filia ycani. Thorus. i. mensa in quo solebant antiqui discumbere. Construe. Dicas thoros esse paliaria. et brachia/et lectos. Etiā dicas thoros esse mensas aliquando.

Est torax dicas etiam mensas aliquando. — Torax.

¶Dicit q̄ hec torax acis habet tres significationes. Nam torax est pect⁹ vel illa pars corporis que est a collo vsq̄ ad stomachum (anglice the breestbone.) quam archam dicimus. quia ibi sit archanum. Clementes pulpe mamille in-

ter ḡs ps illa ossea dr̄ pectus. ¶ Et torax dr̄ lorica illa q̄ tm̄ extendit q̄ toracē defendat (anglice a brestplate) Et torax est quidā liquor. Et dr̄ de torus tori.

tumidus. Inflatus tumidus: fertur timidusq; superbus

¶ Autor dicit q̄ tumidus a/um. hz duas significationes. Primo. i. inflatus. i. ille q̄ inflat et ingressat intus in corpore potest dici inflatus. ¶ Et inflatus id est superbus: qr inflat in mēte sicut alius in corpore. ¶ Construe. Hoc nomē tumidus fertur inflatus in corpore. et tumidus fertur. i. dicitur superbus.

Turbo Impetus est venti turbo si turbinis addas
Turbo turbonis proprium: turbus toca signat

¶ hic ponitur equiuocatio in hoc nomine turbo. Et differunt turbo ⁊ faciens turbonis. ⁊ turbo turbinis. ⁊ turbus bi i grō. Nā hic turbo nis. penultima correpta est impetus venti (anglice dicitur a wyrle wynde) vnde Isodorus Turbo est volubilitas ventoꝝ ductus a terra quotiēs ventus cōsurgit: et terram in circuitu mittit. ¶ Sed hic turbo turbonis penultima producta in grō: est proprium nomen cuiusdam viri. ¶ Sed hic turbus turbi in genitiuo: quidam lusdus qui alio nomine dicitur trochus (anglice a toppe.)

Turtur. Turtur aquas pinnis/turtur secat aera pennis.
Est hec turtur auis: hic turtur sit tibi piscis

¶ In istis duobus versibus docet equiuocatio istius nois turtur turturis penultima correpta qō habet duas significatiōes. Nā est quidā piscis (anglice a turbut) vñ Iuuenalis. Cariturus turtura magno. i. pisce. ⁊ tūc est gn̄us masculini. ¶ Sed hec turtur tis. est quedā auis. Un̄ Isodorus. Turtur vocat pudica auis: et semp in mōtibus magnis et desertis solitudinibus cōmorās societatē hoim fugiēs: et q̄nq; cōmorat in syluis. q̄ etiam hyeme deplumata in truncis arboꝝ concauis dr̄ habitare. ¶ Cōstrue. Turtur secat. i. diuidit aḡs pinnis. et turtur secat aera. i. aerem pēnis. et nota penna penne est qua volucris volat (anglice a fetyer) pinna pinne/ est qua piscis natat (a fynne) Unde. Fert piscem pinna volucrem portat nisi penna. ¶ Constructio plana est.

Tradere. Trado te: de te facio cum traditionem
Cum tibi committo rem seruandam tibi trado.

¶ hic autor docet q̄ hoc verbū trado dis/tradidi/ere hz duas significatiōes. Nam tradere. i. prodere vel seducere vel decipere. Un̄ hic traditor oris (anglice a trayteur.) ¶ Et tradere. i. commēdare vel aliquid in custodiā alteri dare Un̄ Ouidius. Seruandū tradidit [illegible] argo vaccam. i. cōmendauit argo vaccam in custodiā et tutelā et est verbū [illegible]. ¶ Construe. Ego trado te cum facis traditionem. i. seditionē de te. ⁊ tr[illegible]. cū cōmitto tibi rem seruandam.

Tollo lis. Tollit/emit/nutrit/perimit/leuat/erigit/aufert

¶Hic docet autor q hoc verbū tollo habet plures significationes. Nam tollere.i.emere. Unde Juuenalis. Tollere dulcem cogita heredem. Tollere.i.lenare. Tollere.id est perimere. Et tollere.id est erigere. Unde Claudianus in de Rufino in primo folio libri. Tolluntur in altum vt lapsu grauiori ruant. Et tollere.id est auferre: vt ibi. Magnaq; tollit iers comoda segnicies. ¶Nota hic differentiam inter tollere/auferre/et eripere. Nam tollimus voluntate/eripimus vi/auferimus quod dedimus. ¶Tollo/lis caret preterito ⁊ supinis: sed accipit mutuo tulī vel sustulī: et facit supina latum/latu. vel sublatum tu. Et est tollo verbum actiuum.

Torreo signat idem quod defleo/voluo/vel vro. Torreo

¶Hic autor dicit. q torreo/res/torrui/tostum/vel torritum/tu. verbum actiuum habet tres significationes. Nam torrere.id est defluere. vnde hic torrēs tis.id est fluuius vel aqua defluens cum impetu ex nubibus imbrium repentina magnum habens incrementum: Sed adueniēte estate calore torrescit cui greci ab hyeme nomen dederunt: nos autem ab estate. Illi autem a tempore quo crescit. Nos autem a tempore quo siccatur. Item torreo i. voluere. Et torrere.id est vrere. Unde Theodolus. Ethyopum terras iam feruida torrunt estas. Torrunt ibi.i. vssit.

Torqueo furem/torqueo funem/torqueo telum. Torqueo

¶Hic docet autor q torqueo/es. habet tres significationes. Nā torquere.id est cruciare: vt torqueo furē.i.crucio. Unī hic tortor/ris.i.cruciator vel tormētator. Unī. Sunt ibi tortores serpentibus horridiores. Et torquere.i. flectere: vel voluere: vt torqueo funem.i. voluo aut flecto funem (anglice wrethe or to wynde a corde or a withe) Et torquerere.i. mittere aut proiscere iaculuz aut telum: vt torqueo telum.id est mitto vel proicio telum (anglice to cast a darte). Et coniugatur torqueo/es/si/ere/sum/tu/vel tum/tus in supinis. verbum actiuum. Inde torqueo/quis. equiuocatur ad duo.

Pro speculor dicis/et pro defendo tueri
Sed tutus primo/tribues tutusq; secundo
Sepe tamen tuor hoc verbum reperitur in vsu
A quo composita sunt contuor intuor ista

Tutor et tuor/ris

¶Hic ponit autor equiuocationē in isto infinitiuo modo tueri. Nā idē est qđ videre: ⁊ tunc descendit ab hoc verbo tuor tueris/tutus sum/tueri: qđ verbū deberet facere tui in infinitiuo modo: sed cā differentie tui/pronominis defecit et accipit mutuo a tuor. Sed composita a tuor faciunt tui in infinitiuo modo vt contuor/eris/cōtutus sum/contui. Obtuor/obtueris/obtutus sum/obtui Item tueri.i. defendere: et tunc descendit de tuor/eris/tutus sum/tueri. ¶Et nota q eius composita: et tuor et eius composita sunt deponentia: sed cōposita a tuor etiam simplex faciūt preterita [illegible]/tutū/tu. Et tuor ⁊ eius pposita faciūt preteritū tutus ⁊ supina tutū. Et [illegible] q tuor ⁊ eius pposita sunt tertie coniugationis: ⁊ coniuiugatur tuor tueris [illegible]dia correpta: quia nichil habet tuor de tuor nisi infinitiuum modum scilicet tueri. ¶Construe. Tu dicis hoc

verbum tueri pro speculor.i.video/ꝛ pro defendo.i.protego:sed tribuis:id est dabis primo.id est tueri pro videre hoc preteritum tuitus sum:cꝫ pro et/ꝛ tribues secundo hoc preteritum siue circũlocutionẽ preteriti tuitus sum.et similiter faciunt composita ab eis.Tamen hoc verbum tuor reperitur/sepe in vsu nostro:a quo ista duo intuor ꝛ contuor sunt composita.

Uarus. **Uarus id est curuus varus nomenqz poete**

¶Hic autor docet qꝫ varus habet duas significationes:Primo.i.curuus(anglice crokyd).Unde et auarus;quasi varus:habens varas manus.i.curuas manus.Persius.Fallit pede regula varo.i.curuo.Et varo est nomen cuiusdam poete qui post mortem Virgilij correxit eneida.

Uas/sis **Hic vas est sponsor quod habet vadis in gtõ**
Hoc vas est labrum:vasisqz facit genitiuo

¶Dicit autor qꝫ vas habet duas significationes.Nam hic vas vadis.i.sponsor/vel fideiussor.(anglice a borowe).Ut ibi.Primo trade vades et liber post ea vades.Et tunc vas huius vadis.habet primam correptam.Sed vadis secunda persona de vado/vadis.producit primam:vt patet supra.Vas est labrum in quo pedes lauantur(anglice a vessell)et tunc dicitur a lauando:ꝛ tũc dicitur hoc vas/vasis in genitiuo.Labrum etiam dicitur labium/labij.a lambo/lambis.¶Construe.Hic vas est sponsor:quod sciz nomen vas habet vadis in gtõ:hoc vas est labrũ.i.vasculum:cꝫ pro ꝛ/facit vasis in genitiuo.

Uates tis **Uates sortilegus ve ꝓpheta poeta sacerdos**

¶Hic docet autor qꝫ vates habet quattuor sigñiones.Nã est sortilegus:vt dꝫ Juuenalis.Et vates.i.propheta.Uñ Theodolus.Flãmea q̃ venit vatẽ qua driga leuauit.Similiter ibi.Si non suis vatibus credat vel gentilibus,ꝛc.Et vates dꝫ poeta prout Virgilius/Therentius/Ouidius.Et vates.i.sacerdos Jouis qui vaticinabatur futura.¶Construe.Uates est sortilegus:ve ꝑ vel vates.i.propheta/vel poeta/vel sacerdos.Hic et hec vates.

vehemẽs **Spiritus inde malus vehemens est ve qz menti**
Ingerit:ac bonus hinc quoniã sic subtrahit illi

¶Autor hic ponit qꝫ hoc nomen vehemens sumitur duobus modis sciz in bona significatione et in mala.Et sic spiritus malus dicitur esse vehemens:quia suggerit.id est injcit menti ve.id est dolorem vel kauorem.

¶Et spiritus bonus dicitur esse vehemens:tunc quia subtrahit ve.id est dolorem a mente.Unde scribitur.Factus est sonus vehemens spiritus.¶Uehemens secundũ huguitionẽ.id est [illegible] quasi habens ve in mente:ꝛ tũc componitur a ve:et habeo/es.[illegible] mentis.vel a ve:quod est sine et mens quasi sine mente.vel componit[illegible] veho/is.ꝛ mens quasi qui vehit a mente Et vehemens aliquando dicit[illegible]ns:vt iste habet vehementem causam.i.fortem.Et forte in illa significa[illegible]e sumitur ibi spiritus vehemens mentis.i.fortis.Et declinatur hic et hec et hoc vehemens/gtõ huius vehementis.ꝛc.

Nauis habet velum monialis sic quoqz templum — Velum

¶ Hic docet autor q velum habet tres significationes. Nam velum pertinet ad nauem. s. illud lintheamen quo vehit nauis in pulsum venti. (a sayle). Et velum pertinet ad monialem. Un Oz. Iste mulier accepit velum. i. illud nigrū peplum: quo cooperiuntur in capite moniales. ¶ Et velum pertinet ad templum. Unde scribitur. Et velum templi scissum est. Et dicitur velum de velo/as. i. regere. ¶ Construe. Nauis habet velum: ⁊ monialis habet velum: ⁊ templum habet velum. Et velum est illud lyntheum quod pendet in choro ecclesie tpe quadragesimali: et qd sigt docetur in libro mysteriorum Johannis.

Pota venena nocent/fuscatur lana veneno.
Et turpis virgo/sua perlinit ora veneno. — venenum

¶ Hic autor docet q hoc nomen venenū est illud quo hausto vel comesto moritur homo. Un theodolus. Cōiunge viperiū donec suadente venenū inficit totum corpus sicut tinctura pannū. Et venenū est vnguentū quo mulieres meretrices inungunt facies suas: vt lenonibus suis appareāt pulchriores. Hug. dicit hec venena/ne. q p venas eat: aliter nisi tangeret sanguinē nō noceret. ¶ Construe. Uenena potata nocēt: ⁊ lana fuscat. i. tingit veneno. i. tinctura. Un Boeti⁹ de pso. li. ij. Nec lucida vellera seu tyria muscena veneno i. tinctura/et turpis virgo. i. turpis meretrix/perlinit. i. perungit ora sua. i. faciē suam veneno. i. tinctura videlicet albo vnguento seu fusco: vt appareat pulchra.

Est verbum christus/verbum deceptio/verbum
Uox hominis: verbum sic pars octaua vocatur. — Uerbum

¶ Autor docet. q hoc nomen verbū/bi. habet quattuor significationes. Nā verbū. i. filius dei: vt ibi. In pncipio erat verbum. ⁊ ibi. Uerbū caro factū est. Et verbū id est deceptio. Uerba dat omnis amans. i. deceptiones. Et verbum. i. sermo. vt ibi. Quid faciunt enses si te leuis aura fatigat. Uerba quidem non sunt verbera: verba times: vt ibi. Demophon ventis et verba et vela dedisti. Uela que ror verba carere fide: verba. i. sermones: et sunt versus Ouidij in libro heroidum siue epistolarum: in epistola quam misit phillis Demophonti. ¶ Uerbū est pars orationis; vt patet in donato ⁊ prisciano. ¶ Construe. Xps. i. filius dei est verbum: et vox hominis est verbum: et deceptio est verbum: octaua pars id est vna de octo partibus orationis vocatur verbum.

Est tria vindicta libertas/vicio virga — Uindicta.

¶ Hic dicit autor q hoc nomen vindicta/te. habet tres significationes. Nam vindicta. i. libertas. Ut Iste consecutus est plenam vindictam. i. libertatem. Uindicta. i. vltio. Et alterus in alexandreidos primo. Transfer vindictam do nec pertranseat ira. vindictam. i. vltionem. Uindicta dicit virga pastoris cuz qua facit liberos qui fuerunt serui: alio nomine rudis dicitur.

Eua virago/minerua virago/virtiqz magistra — Virago

¶ Hoc nomen virago tribus modis dicitur. Nam eua prima parens dicebat virago: quia de viri costa acta et facta fuit. Virago. i. minerua dea sapientie: siue scientie dicitur esse: qz de cerebro viri scilicet Jouis fingitur fuisse genita. Virago dicitur quelibet vxor que dominatur viro suo: Et dicitur virago quasi virum agens. i. ducens quo vult. ¶ Constructio patet.

Vola — Est vola pars palme/pars ale/pars pedis ima.

¶ Autor hic docet. q hec vola/le equiuocatur ad tria. Nam est pars manus iuxta illud. In medio tendi vix est vola plena sciendi. ¶ Vola est pars ale per quam volucris volat. Vola. id est planta: z sic est ima pars pedis. id est latior et ampliꝰ (anglice the sole of the fote).

Vir — Vir notat etatem/sexum/sponsum/probitatem

¶ hic docet autor q hoc nomen vir quattuor significat. Primo etatem: sicut ille qui peruenit ad etatem virilem. Unde paulus. Cum eram paruulus: cuz autem factus sum vir euacuabam ea que erant paruuli. Vir enim discernit sexum: vt cum dubium sit an ille sit vir vel femina. Vir ponitur pro marito: sed cum adiuncto: vt vir illius/vel meus/aut tuus. ꝛc. Item vir significat virtuosum aut probum: vñ dicitur viriliter agite. i. virtuose: et similiter apud Pamphilum. Si locus affuerit te precor esse virum. id est probum.
¶ Construe. Vir notat etatem/et sexum/et sponsum/et probitatem.

Uber — Mammam/fertile/fertilitatem denotat vber

¶ hic docet autor q hoc nomen vber habet tres significationes. Nam vber id est mamma. Et dicuntur vbera quasi vuera: quia humida sunt et humore lactis in modum vuarum plena. Et declinatur hoc vber/beris. Et inde hic et hec et hoc vber/veris. id est fertilis. ¶ Item vber. id est ipsa fertilitas. Unde vberosus/a/um. i. abundans: et hec vbertas/vbertatis. id est abundantia vel copia. ¶ Construe. Uber denotat mammam/vber denotat fertile/z fertilitatem: et comparatur vber/vberior/vberrimus.

Uua — Occultat os vuam/sic vinea fertilis vuam

¶ Uua equiuocatur ad duo. Nam vua est pellicula pendẽs in gutture hominis. anglice a flape. ¶ Uua est de qua vinum extrahitur. a grape.
¶ Construe. Os occulit. id est tegit vuam. id est illam pelliculam carnis: z fertilis vinea/occulit. id est tegit vuam. id est vuas.

Usus — Utilitas/exercitium/mos dicitur vsus

¶ hic docet autor q hoc nomen vsus habet tres significationes. Primo. i. utilitas. Usui meo non conuenit ociari. [illegible] utilitati mee. Usus. i. exercitiũ. Usus prõptum reddit artificem. Pamphilus [illegible] ars docuit qđ sapit omnis homo id est exercitium. Usus. i. mos vel [illegible] vt iste habet bonũ vsum regendi se. id est bonum morem. Uel sic. [illegible] vsus est apud eos. id est bonus mos.
¶ Construe. Usus dicitur utilitas [illegible] exercitium/et mos. id est consuetudo

Johānis de garlādia.

Fert vacat indulget caret ⁊ placet: ⁊ superundat Et vacat est vacuum ꝓ cessat sepe repertum — Uacat

¶ Hic docet autor q̄ vacat habet plures significationes. Uacare id est indulgere. Ut iste vacat lectioni sue. id est indulget.
Et vacare id est carere et tunc construitur cum ablatiuo casu. vt Uaco nūmis id est denarijs. Et Uacat. id est placet. vt Uacat michi scribere id est placet. ⁊ tunc est verbum impersonale.
¶ Et vacare id est superundare: sic vnda vacat pelagi. ibi vacat id est superūdat. ¶ Et vacare id est esse vel fieri vacuum. hec est eius propria significatio ⁊ omnes alie significationes redolent illam. Cum enim dico vaco lectioni id est ac si dicerem. Uacuus sum ab alijs rebus et insisto lectioni.
¶ Et vacare. id est cessare. vt Iste vacat a studio. id est cessat.
¶ Construe. hoc verbum vacat fert. id est significat ista scilicet indulget caret placet. ⁊c. ⁊ vacat est idem quod vacuum et tunc est impersonale. vacat est repertum id est inuentum ꝓ hoc verbo cessat. et est neutrum.

Qui valet ille potest et qui valet hic validus fit — Ualere

¶ Ualeo vales habet duas significationes. Primo valere posse. vt Iste valet facere. id est potest facere.
¶ Et valere. id est validum esse vel fieri. Cum dicitur. Iste est valens homo. id est validus homo.
¶ Construe. Ille valet qui potest. et ille valet qui sit validus. ¶ Et hoc verbū salue comprehendit vale et aue.
¶ Item valeo vales aliquando est bene valere et aliquando perire. vt sicut patet inferus. Dicit aue veniens de ture valeq̄ recedens. hoc verbū salue cōprehendit aueq̄ valeq̄.

Ut discedenti sic dico vale morienti. — vale lete

¶ Dicit q̄ hoc verbum vale duobus modis accipitur. Aliquandō vale dicit amico recedenti a nobis vel absenti. vt quando aliquis recedit a nobis dicimus vale/vel valete. et etiam quando scribimus absenti dicimus in fine epistole vel littere. Uale vel valete.
¶ Item vale dicitur alicui morienti qui nunq̄ reuersurus est.
¶ Cōstrue. Ut scilicet sicut ego dico discedenti scilicet amico vale. sic dico morienti Uale.

Accipitur valeat ꝓ queat/et pereat. — Ualeat.

¶ Hic autor dicit q̄ hoc verbum valeat potest sumi in bona significatione et in mala significatione. In bona quidē accipitur tunc idem est q̄ queat. id est potens sit vel bene fit vt valeat amicus meus sine fine id est potens sit ⁊ bene fit/sit sine fine.
¶ Et valeat. id est pereat vel moriatur vt valeant inimici regis. id est pereāt et moriātur in qua significatione fertur Ouidius posuisse ibi. vbi dicitur.
Et soror et coniunx valeant et consenex.
¶ Construe. hoc verbum valet accipitur ꝓ queat et pereat

Valitudo

Est infirme valitudo tua sic quoqz firme. A valeo ve vale dissimiliqz modo.

¶ Hic autor dicit q hec dictio valitudo duob⁹ modis accipitur. Nam valitudo .i. ifirmitas siue periculū mortis. ⁊ tūc deriuat a valeo les. p perire vel morī. ⁊ valitudo incolumitas est vel sanitas. et tūc deriuatur de vale valetes siue de valeo les/scōm q accipitur in bona significatiōe scz pro bene esse. ¶ Et nota q i primo versu est pentimemeros impropte tñ sumpta in ista syllaba de ista dictione valitudo q̄ corripitur et debet produci. ¶ Cōstrue. O infirme hō tua valitudo est. s. per periculū tuū vel ifirmitas tua. ⁊ o firme. i. o sane hō tua valitudo est. scz sanitas tua vel columitas siue prosperitas. Et ista dictio valitudo est qō dr̄ ab isto verbo valeo ve p vel: vel ab isto verbo vale qō est defectiuū scōm quosdā. q p ⁊. ⁊ hoc dissimili modo dicitur. vt superius est edoctū Et coniugatur valeo es. est verbū aliquando pertinens ad precū. ⁊ tūc ꝓstruitur cū gtō precio non determinato. vt iste liber valet tanti quanti ꝓstitit. Et cū accusatiuo. ablatiuo precij determinati: vt equus dñi mei valet viginti libras vel viginti libris. Tamē aliq̄n cōstruitur cū actō precij determinati sed hoc inoleuit ab vsu non arte. vt quantū valet liber. ⁊ sic est de consto as. Unde Ouid de vetula. Non curat enim quantum tibi constat dūmodo lucretur.

verro ris.

Sub verro ris. tu quattuor equiuocabis Uerro facit mundo/sulco quoqz deleo furor: Hinc quoqz verriculū lus verres fur quoqz verrel

¶ Hic autor docet q hoc verbū verro ris/hz quattuor significatiōes quas p: bant ab eo nomia deriuatiua. Nam verro .i. mūdo as. et tūc deriuatur ab eo hoc verriculū li. (que scopa vel scoba dicitur illud quo domus scopaꝫ vel purgatur (anglice a besom. Item verriculum li. est genus rhetis aut nauis piscatoria. ¶ Item verro is. i. sulco as. Uñ in alexādreidos. decimo capitulo vltio. Uerrimus equoreos fluctus. ⁊c. id est sulcamus cū nauibus. et tūc ab eo dicit (scōm autorē istū) hic verres ris. Et est verres aper. a verrendo terrā dictus: q cū rostro verrit terrā. id est sulcat terrā. Deriuatur tñ scōm hugut. verres a vires. quia magnas vires habet. ¶ Item verro is. i. furor aris ant deleo es. q qui furatur delet res. id est tollit res ⁊ abigit ⁊ asportat eas. et tūc deriuat ab eo. hic verres ris. proprium nomen cuiusdā viri (qui fuit magnus fur) et tunc ponitur pro quolibet fure. Unde Matheus. Est verres vicio furti pollut⁹ honesti. Expers ad raptū pronus: ad arma piger. ⁊ est zelotipa a principio. ¶ Cōstrue. Tu lector equiuocabis quattuor scz significatiōes sub illo verbo verro ris. facit. i. signat mundo as. q̄ p et. et sulco as. et deleo es. et furor aris. ¶ Et ista sunt quatuor verba ad que equiuocatur verro ris. quoqz pro certe. hinc id est ab illo verbo deriuatur ista. scilicet hoc verriculum li. hic verres sus. id ē existens sus. id est aper aut porcus cum testiculis (anglice a bore) quoqz p et. et verres existens fur. ⁊c. Ista superius exponuntur.

¶ Et coniugatur. Uerro ris/verri[illegible]versū. versum versu in supino. Alexander in doctrinali. Ri vel si verro versu[illegible] p supino. ¶ Item alius docens quo modo ista tria verba verto/verro/[illegible]rgo faciunt preterita et supina.

¶ Ti verro. si vergo. ri. verrere va[illegible]is habus est versum verbis cōmune/supinū. hoc est verto tis. facit in preterito versi. vergo facit versi. verro facit ver

¶ Verto.vergo/rsi verrere vel si. His tribus est versum verbis cōmune supinū. Hoc est verto/tis.facit in preterito verti. vergo facit versi.verto facit verti aut versi.Et oia ista tria verba faciunt in supinis versum/versu. Alius dixit.Uerto facit versum vergo verro quoq; versum.Et est verro actuum.

Designat video/visum habere vel uti visu cautelam pariterq; probabile signat — Video

¶ Autor dicit.q; video/es/ere.pluribus modis accipit.Primo.i.habere visū aut uti visu.¶ Et est differētia inter videre/aspicere/et intueri.Uidemus natura/aspicimus voluntate/intuemur cura. Item videre.i.cauere.vt visum est michi cauere sic facere.i.cautū est michi facere.Et in euāgelio.Quid ad nos. tu videris.i.caueris. Et videre est probabiliter intelligere vel sentire:vt vides ne istā questionē.i.an ne probabiliter intelligis vel sentis.Nota q; video/es.est actuū:et corripit hanc syllabā vi.in presenti:sed eā producit in preterito perfecto Uīi.Multi videre que nō licuere videre.primū videre est preteritum tempus perfectū:z producit vi.i.viderunt.z vltimū videre est pīs tempus.Infinitiui modi z corripit primā.¶ Nota q; scm̄ Catholicon(qui priscianū allegat)Uidere a te.ibi videre est passiuum.vt Uideor esse bonus.ibi est deponens.
¶ Construe.Hoc verbum video designat.i.significat vel habere visum/vel uti visu.q; pro er:et significat cautelam et pariter probabile.

Me vocat acclamans/vocat hic me nomen adaptans. — Uocare
Qui ciet ille vocat/et vocat ecclesia

¶ Autor dicit q; voco/as.quattor modis sumitur. Primo.i.clamare.sic ibi. Magister clamat pro te. Uocare.id est nomen imponere puero ad ostium ecclesie:sicut ibi.Uocabāt eū noie pris sui zacharīā.Uocare.i.ciere.qđ idē est q; excitare/monere.sicut ibi.Uocauit eū ad iram.i.excitauit. Et vocare est aliquē vel aliquos ad bonā vitā incitare:sicut ecclesia vocat peccatores ad penitentiā.Et voco/as.est actiuū.¶ Cōstrue.Aliqs vocat me:et ille q̄ ciet.i.monet vel excitat vocat:z ecclesia vocat.i.monet peccatores ad penitentiam vel surgere de pctis per pfessionē oris/pritionē cordis/z satisfactionē operis.

Nos exoptando/nos promittendo vouemus — Voueo
Non sua quisquis vouet/domino quoq; nostra vouemus.

¶ Dicit q; voueo habet duas significationes.Primo.i.exoptare:sicut ibi.voueo q; fecissem libz.i.exopto vel desidero q; fecissem. Item vouere i.promittere.ibi. Uoueto dño z reddite.i.promittite.Et componitur cū de/et ōr devoueo/es/ere .i.valde vel deorsū vouere/vel male dicere/vel execrari. Et pvoueo/es/ere.i. simul vouere. Et revoueo/es/ere.i. vouere. Et est voueo actuum cū omnibus suis compositis:et corripit hanc syllabam vo in presenti:et inde formatis ab eo.Sed preterito perfecto pro vouet in omnibus formatis ab eo. Et conjugatur voueo/es/vouī/votum. ¶ Construe.Nos vouem⁹ exoptā

do.i.desiderando:et nos vouemus promittendo:vt iste vouit ire ad sanctum Jacobum. Deinde subiungit exempla dicens. Quisquis.id est quilibet homo vouet.id est desiderat non sua.id est alia ꝯ sua:ꝙ pro et/et vouemus domino.id est deo(qui solus est dominus vota nostra).

Votum Affectum promissa preces/votum tibi signat.

¶Autor docet ꝙ hoc nomen votum/ti.equiuocat ad tria. Primo scz affectus quod idem est ꝙ desiderium. Et votum.id est promissum:vt iste reddit votum suum.i.promissum:et tunc dicatur de voueo/es/ere.i.promittere. Item votū id est oratio/supplicatio/preces nostras. Sicut ibi. Vota nostra quesumꝰ domine clementer exaudi.id est preces nostras. ¶Cõstrue. Votum signat tibi affectū.id est desiderium:et promissa.id est promissum/et preces.id est precē Numerus pro numero causa'metri ponitur.

Volo Vult tria significat placet ⁊ pretendit ⁊ optat.

¶Autor docet equiuocationem in isto verbo volo/vis.habet tres significationes. Primo.i.placet:vt volo michi bene hoc fieri. Et volo significat pretendere:⁊ tunc deriuatur ab eo. Hic vultus/tus/tui.i.facies:ꝙ vultus pretendit voluntatem mentis hominis. Unde quidam. Invultu legitur hominis quid delatet intus. Et volo.i.opto hoc fieri. Item a volo deriuatur volitus/a/um.quo vocabulo vtuntur theologi nostri. Sic hoc est volitum a deo ꝙ ego sum.id est deus vult ꝙ ego sum. Et volo/vis/lui:sine supino.anomalum neutrum.

Vlciscor Dicitur vlciscor hostes vlciscor amicos Exponit primum de nobis proꝙ secundum

¶Autor dicit ꝙ hoc verbum vlciscor/eris/vltus sum/vlcisci.secundum quod dicitur vlciscor hostes.id est capio vltionem.id est vindictam de hostibus. Sed vlciscor amicos exponitur accipio vltionem pro amicis. Similiter vlciscor vno modo exponitur Accipio vltionem de te. Alio modo exponitur. Accipio vltionem pro te id est vindicabo te.
¶Construe. Vlciscor hostes dicitur:⁊ vlciscor amicos. De illa prepositio exponit primū scz vlciscor hostes.i.de hostibus.ꝙ pro ⁊/⁊ista prepositio ꝙ exponit nobis fm.scz vlciscor amicos.i.vlciscor pro amicis. Et est vlciscor verbum deponens. Inde hic vltor/vltoris.hec vltrix/vltricis.
¶Et potest declinari hic et hec ⁊ hoc vltrix/tricis.media ꝓducta. Et vltus/a um.quod sepe accipitur in significatione pessima. Vñ inultus a/um.i.non vltus.

Vbi Est infinitum reddit rogat est vbi postꝙ

¶Hic docet autor ꝙ hoc aduerbiū vbi sumitur aliqñ infinitiue. vt ibi. Est vbi dat munus vires amor.non enim dicit in quo loco est:sed infinitiue dicit. ⁊c. Ponitur redditiue vel retributiue. [illegible] Reddam tibi vbi potero. Item vbi ponitur interrogatiue.cū dico. Ubi [illegible] audiui. Et vbi.i.postꝙ.in qua significatione accipitur multotiens apud [illegible]etas. Unde Ouidius in libro metha. Sic vbi deseruit medios'circūfu[illegible] vbi.i.postꝙ. Salustiꝰ. Ubi consolueris mature opꝰ est facto.i.postꝙ [illegible]cepisti consiliū opus est facere. Et etiã

ẽpus Boetius de cõsolatione libro primo prosa prima. Que ibi poeticas mu
sas nostro vidit assistentes thoro. vbi id est postq̃. ¶ Construe. hoc aduerbiũ
vbi est infinitiuum. id est tenetur infinitiue. et reddit. i. tenetur reddituë vel re
mbutiue. rogat. i. tenetur interrogatiue. et vbi. i. postq̃.

Unde refert/querit: locã causam materiamq3. de aduer.

¶ hic autor docet q̃ hoc aduerbium vnde/aliq̃n tenetur relatiue. vt ego sum
vnde ⁊ tu. Et vnde querit locum. Ut vndevenisti. i. de quibus locis venisti. Et
vnde querit materiam de qua aliquid est factum. sic vnde est iste cultellus. id
est de qua materia est factus. scilicet vtrum de calibe aut de ferro.
¶ Cõstrue. Unde refet. i. tenetur relatiue. ⁊ vnde querit. q̃ p̃ et. materiam. ⁊c.

Ut q̃tum/q̃uis/vt qualiter equiuocabis
Ut sicut postq̃/quatinus/ac vtinam.

¶ Autor hic ponit q̃ hec dictio vt multis modis accipit. Primo pro q̃tũ heu
me miserum vt pecco. i. q̃tum pecco. Et vt. i. vtinam. Horatius in sermonib⁹
Jupiter vt pereat positum rubigine ferrum. i. o Jupiter vtinam ferrum posi=
tum rubigine pereat. Et vt. id est q̃uis. Unde Ouidius. Protenus vt venias
facta videbor anus. vt id est q̃uis: protinus id est cito. videbor. id est appare=
bo facta anus id est vetula. Et est versus in libro heroidum. ¶ Ut. i. qualiter.
Ouidius pontho. Cernis vt ignauũ corrũpũt otia corpus vt capiant vicium
an moueant aq̃. cernis. i. an pcipis. vt. i. qualiter ocis corrũpunt ignauũ corp⁹
id est desidiosũ. et pigrũ corpus (anglice sla we) quasi diceret sicut aq̃ capiũt vi
ciũ. i. corrũpunt et putrescũt nisi moueãt de vno loco ad aliũ sic. ⁊c. Et bonũ p
uerbiũ cõtra istos q̃ nolunt labores ppter segniciẽ et torporẽ. talis nãq̃ solent
ad pessima vicia declinari. Itẽ vt ponit p̃ sicut. Ouid. Ut redditq̃ ferat lõgũ
formica p agmẽ. Itẽ vt. i. postq̃ sicut hic. Istud quidã op⁹ vt fecero volo ad
aliud transferre. vt fecero ibi est postq̃ fecero. Itẽ vt. i. quatin⁹ vt hic. Rogo
te vt destines equũ michi. vt ibi. i. quatin⁹. ¶ Cõstrue. Tu eq̃uocabis vt q̃tũ
et vt q̃uis. vt qualiter. vt sicut postq̃. vt quatinus. ac pro ⁊. et vtinam. i. omia
q̃tum ista significat vt sicut iam patet per exempla.

Quatinus et sicut/hec duo signat vti. de q̃iũctio

¶ Autor docet hic q̃ hec dictio vti duobus modis accipit. Primo p̃ quatin⁹
vt rogo te vti facias hoc. id est quatinus facias hoc. ¶ Et vti pro sicut sepius
reperit. Ut Boecius vbi supra. Uestes erãt tenuissimis filis. i. subtili artificio
indissolubili materia perfecte. quas vti post eadẽ prodente cognoui. suis ma=
nibus ipsa texuerat. ibi vti ponitur pro sicut ⁊ tũc corripit primã syllabã. Sed
quando est infinitiuus modus de vtor vteris. producit primã. Unde quidam
ait. Uiuat seruus vti q̃ paruo nosci vt [illegible] est ille viuat vti seruus. i. sicut seru⁹
qui nescit vti paruo id est mediocre dum [illegible]. ¶ Construe. Hec coniunctio
siue aduerbium vti significat hec duo [illegible] quatin⁹ et sicut.

Nomen dic vtrum con[illegible]ctio dicitur vtrum.

¶ hic docet autor q̃ hec dictio vtrum [illegible] est nomẽ aliquãdo cõiũctio

Equiuoca magistri

Est nomē qñ sic dico. vtrū istorū duoꝝ alaliū currit. i. alterū istoꝝ duū alaliū aut hic. vtrū istoꝝ duoꝝ hoim video. i. vnū aut alteꝝ istoꝝ duoꝝ hoim video Et declinat vter tra/trū. et est ꝓprie distributiuū est ꝓprie duorū: sicut ostendo duos currētes dī vterqꝫ istoꝝ currit. Sed hoc nomen quilibet distribuit inter plures nō duos. sicut ostendo plures aut multos currentes dī quilibet istorum currit. ¶ Itē vtrū est cōiunctio: ꝛ tūc ponit ꝓ an/aut ꝓ ve/qū idē est qū an: vt hic. Tu nescis vtrū stelle celi sint pares aut ipares. Uñ in Anticlaudiano i primo folio primi libri statim post principium i scdo capō. Nec subitos animi motus perpessa repente. Currit ad hec opera sed adhuc deliberat vtrum. Possit ad liberam rationis signatꝫ pensat. Ibi vtrum ponitur pro an possit.

Uel. **Uel dicas etiam/vel saltem/vel quoqꝫ siue vtrū.**

¶ hic autor docet q̄ hec coniunctio vel habet tres significatiōes. Nam idem est qū etiam. vt hic. Qui virtute sua superat vel aromata cūcta. ꝛ est versus ex iusdam libri qui vocatur physiologus. et sic debet cōstrui. Omnipotēti deo referimus gratias qui superat virtute sua. vel id est etiā cuncta aromata id est cunctas species pretiosas. ¶ Item vel idem est qū saltē. vt ibi. Si nō suis vatibus credat vel gentilibus. vel ibi. i. saltē. ¶ Cōstrue istū versū sic. Si iudea nō credat. i. non velit credere suis vatibus. i. suis propriis prophetis scilz Esaye hieremie ꝛ hmōi. de incarnatione xp̄i. credat vel gentilibus. i. saltē gentilibus scz vatibus. i. versibus sibile. que versus facit aperte loquētes de incarnatiōe Jesu xp̄i. ¶ Item vel idem est qū siue sicut cōmuniter accipitur. Ut Johānes vel hereticus scribit. ¶ Cōstrue. O tu lector dicas hanc cōiugationē vel idem quod etiam. et dicas vel idē qū saltē. quoqꝫ pro ꝛ. et dicas vel idem qū siue.

xantus **xantus rex grecie fuerat/fluuius quoqꝫ troie.**

¶ hic autor docet q̄ hoc nomē xantus habet duas significatiōes. Nā xantꝰ fuit proprium nomen cuiusdā regis qui quondā regnauit in creta insula occani qua saturnus primo regnauit. Uñ theodolus sic. Primus creteis saturnus venit ab oris. Que quidē insula nunc vocatur vulgo candy. ¶ Itē xantus vocatur fluuius qui est in phrigia qua sita fuit troia ¶ Construe. Xantus fuerat rex crete. quoqꝫ pro et. et xantus est fluuius troie. id est frigie. Et est frigia ꝓs asie. ¶ Nota hec creta crete (anglice chalke.)

xennia **Xennia premia/xennia munera/seu benefacta.**

¶ Autor dicit q̄ hoc nomen xenniū habet tres significationes. Nā xennia. i. munera: vt si xp̄m sequere tu xennia magna mereris. ¶ Itē xenniū munꝰ quū vel qūcūqꝫ munus siue magnū siue parū missum alicui (a presente) Uñ quidā. xennia q̄ nobis mittis tibi multiplico bis ¶ Itē xenniū bñfactū seu bñficiū qū aliquis fecerit alicui. Uñ q̄dā. Do grates vobis ꝓpter data xennia nobis. i. ꝓp̄ bñficia vestra collata nobis. Xenniū dī a xēnies qū est peregrinū. Et ꝙ ponit xenniū cū x/ꝛ dī exenniū. ꝛ dī exennium idē qū xenniū. ¶ Cōstrue. Xennia sunt premia. et xennia sunt munera. et xennia sunt benefacta. id est beneficia.

zelus. **zelus amoꝝ tibi sit [illegible] tibi zelus.**
zelus sulpicio: zelus [illegible]dia.

¶ Et zelus id est imitatio. Un̄ zelo zelas. id est imitari. id est sequi. vt ibi. Neq; zelaueris facientes iniq̄tatem. id est ne sequaris vel imiteris facientes iniq̄tatem. ¶ Item zelus est suppositio habita de forma mulieris aut viri. Et dicitur (anglice ielyous) sicut aliquis habet zelum super vxorem suam vel alīā mulierem credens eam adulterari propter formam aut pulchritudinem suā. ¶ Item zelus id est inuidia. sic ibi. zelus domus tue comedit me. id est inuidia quam habui propter prosperitatem dom⁹ tue. comedit me. id est corrosit me aut torquebat me. id est cor meum.

Et sic finito libro equiuocorum

Equiuoca legi/que metri lege coegi
Et libet illa legi/pueris quibus ipsa legi

¶ Finito libro equiuocorum siue equiuocationum: autor hic istos duos ꝓ fus annectit. In quibus duo dicit. Primo q; ipse inuenit dictiones istas equiuocas (talirer qualiter hic ponuntur) in libris autenticis quos perlegit. et hoc ibi. Equiuoca legi. et per hoc significat librum suum autenticandum. ¶ Secūdo dicit se compilasse illum tractatum pro pueris q̄ non pro prouectis. et hoc ibi cum dicit. Et libet illa legi. ꝛc. Et i hoc excusat se de humilitate stili. quo libr̄ suum conscripsit ad vtilitatem precipue puerorum. ¶ Construe. Ego legi equiuoca: hec. scilicet in libris Autorum. que scilicet equiuoca coegi. id est coniunxi vel collegi. lege. id est cum lege metri. Et libet id est placet. illa scilicet equiuoca legi id est perlegi. vel doceri pueris id est nouellis discipulis. quib⁹ id est ꝓ quibus. vel ad quorū vtilitatē ego peregi. i. feci ipsa scz equiuoca. ꝛc.

Carmen ad sanctã eucharistiã

Fausti poete laureati ac regii. Ad sanctam eucharistiam Carmen.

O Pia que sacrum libamina pascitis agnum
O pura indigna victima cesa manu.
Ad tua confugio vitali mistica gestu
Ceruus vt ad vitreas currit anhelus aquas.
Est mea confiteor vario mens icta reatu
Penitet admissi noxia corda mali.
Intima discruciant sensus tormenta profundos
Et fluit in mestos sedula gutta sinus.
Labitur aeria preceps ceu flumen ab alpe
Et fel preterito nectare maius adest.
Confessas ha terge notas: animamq; precantem
Perpetuo pascas hostia vera cibo.
Que tua sincera libant sacra corpora mente.
Ora queunt tristi nulla perire fame
Si mea non tanti sunt tecta capacia regis
Candidus attrito pectore supplet amor
Ipse adamas durus solo fit sanguine mollis
Flecteris a prono mitior ore deus.

Eiusdẽ de virgine christum crucifixum in gremio suo deflente: Carmen.

Heu heu q̃ [illegible] genitrix astricta dolore
Ecce fouet [illegible] pignora cesa sinu.
Non sic phebeo confossos vulnere natos

Carmen de maria virgine:

Aſperſit miſeris fletibus orba parens
Nec ſic heliades: ſi vera eſt fama ſorores
Deflerunt fratris fata cruenta ſui
Ut pia deplorat laceratis virgo capillis
Plangit et inſana pectora nuda manu
Qualis et ogygio menas ſtimulata furore
Attonita immenſis queſtubus aſtra replet
Interdum exhauſta eſt defeſſo lingua palato
Et torpet rauco mutus in ore ſonus
Siccaq̃ cõſumptis modo lumina deſerit humor
Immiſſiſq̃ cadens ſenſibus ille riget
Phydiaca celata manu ceu marmora friget
Amiſſiſq̃ cadens ſenſibus illa riget
Uſq̃ adeo caros dolor implacabilis artus
Imaq̃ ſollicitus congelat oſſa pauor
Ut redeunt ſolite reuelata in corpora vires
Lamentum infelix maius adorſa nouat
Uix etiam gladio precordia ſentit acuto
Et nullo tantum pectore vulnus hyat
Infantem cupidis xp̃m cum ſtringeret vlnis
Hec ſunt fatidico vaticinata ſene
At non crudelis tam vaſtus vulneris ictus
Nec ſunt venturi credita damna mali
Quis xp̃m humana trutinandum lance putaſſet
Sed reus indigno iudice factus obit
Corpora non cernis multa percuſſa flagello
Queq̃ ſacrum penetrant ſpinea ſerta caput

Carmen de maria virgine:

Sublime vides quo fixta est victima lignum
Cruenta iudea vulnera facta manu
Impia quin etiam perpessum funera christum
Concussa insuetis motibus arua docent
Cecus et amissa phebeus lampade vultus
Pallidaq; obscuris cynthia vecta rotis.
Nec chaos metuens iterum natura vetustum
Monstraq; sunt tantum testificata nephas
Iure igitur sparsa est materno ex ore querela
Iure rigat tristes plurima gutta sinus
Nos quoq; funerea succincti veste gemamus
Atq; humili tutam mente rogemus opem
Scilicet vt nostro letalem ex corpore pestem
Et quodcūq; fuget virgo benigna malum
Nam nisi nos soluta misera pietate fruamur
Nullus ab instanti peste superstes erit.

Finis.

¶ Liber equiuocoꝝ quoꝝūdam vocabulorum [illegible]
dum ordinem alphabeti : vna cum interpretat[illegible]
ne Anglice lingue explicit. Adiūcto carmine de
cia eucharistia : et de virgine christum crucifix
gremio suo deflente. Impressus Londonijs
Wynandum de worde. in vico vulgariter nunc
plato (the fletestrete) ad signum solis aurei cōm
randum. Anno domini. Millesimo quingentesi
decimo. viij. die mensis Martij.